00054582

NOT TO BE ISSUED
OUT OF THE LIBRARY.

THE
ASIATIC SOCIETY OF BOMBAY
TOWN HALL, BOMBAY-1.

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 15 June, 2016

PROSPERI ALPINI
DE PLANTIS ÆGYPTI
LIBER.

Cum Obſeruationibus & Notis
IOANNIS VESLINGII
EQVITIS
In Patauino Gymnaſio Anatomiæ &
Pharmaciȩ Profeſſoris Primarij.

Acceſſit ALPINI de Balſamo
LIBER.

Editio altera emendatior.

54582

3/46

1640

PATAVII, MDCXL.

Typis Pauli Frambotti Bipliopolæ. *Sup. Permiſſu.*

00054582

INCLITÆ
NATIONI
GERMANÆ
Theologorum, Philoſophorum, ac Medicorum in Lyceo Patauino.

S. P.

QVOD boni viri ſemper habitum fuit, pluribus prodeſſe, ſi me pro viribus conatum fatear, nihil vel à meo munere, vel à modeſtia alienum fecero. Qvum enim curæ in primis mihi eſſet, ut quam adieram ſtudio Spartam, ſi non locupletaſſem, aliquâ ſaltem ratione exornarem: meum de re literaria benè merendi ſtudium non minus probatum iri cenſui, ſi eorum monumenta in lucem revocarem, qui eruditorum conſenſu poſteritatis famâ digni, quàm qui recens aliquam ſibi laudis opinionem pepererunt. Utrumq; dum adnitor, operâ ſanè mihi digna ſunt viſa, quorum utilitatem etiam commendaret amœnitas. Inſtituto meo Icones ſtirpium diuitis Ægypti commodè obtigerunt, quarum Hiſtoriam Proſper Alpinus ingens ſui ordinis noſtriq; Gymnaſii ornamentum olim in publicum dederat. Quo ingenio teſtatur ſatis Libri genius, qui

eâ aviditate exceptus, ut plurimis nunc annis ab eruditis, maximeq; quos à nobis diviſerunt Alpes, quovis pretio expetitus fuerit. Horùm itaq; commodis ac voluntati ut porrò ſatisfieret, deſideratum diu Clariſsimi viri opus longè quàm antea emendatius, noviſq; celeberrimi Doctoris & civis veſtri Ioannis Veſlingii obſervationibus auctius profero. Quod verò Inter cetera potiſsimùm Inclitæ Nationis Germanæ nomen præſcripſerim ſummū ita ſuaſit ejus in Auctorem ſtudium, quod ni fallor earundem literarum ſimilitudo conciliavit. Quis enim orbis angulus ita remotus, quem gens illa magnis cœptis nata non perluſtrat? cui uberrimus improbi laboris fructus, quòd juxta divinam humanamq; Sapientiam rei Medicæ, maximeq; Herbariæ ſpatia cumulatiſsimè ampliaverit. Vos igitur, Generoſa pectora, quorum laudatiſsima indoles majorum exemplis lætè ſuccreſcit, certum hoc mei in veſtram virtutem obſequii & affectus argumentum habete. Deus nobilem conſeſſum veſtrum in Patriæ & Athenæi noſtri decus perennem conſervet. Patavii Cal. Ianuar. clↄ Iↄc xxxx.

D.D. V.V.

Devinctiſſimus

Paulus Frambottus.

INDEX RERVM.

ABdellaui plantæ atq; fructuum deſcriptio. 115.
Abdellaui melonis icon. 118.
Abiſſina Caſſia quæ, & eius vſus. 5.
Abrus deſcriptio. 76.
Abrus ſeu Phaſeoli rubri icon fol. 77.
Abſus herba. 88.
Acacia quibus in locis proueniat. 9.
Acaciæ arboris deſcriptio. 10.
Acaciæ arborum differentiæ. 10.
Acaciæ ſuccus. 10.
Acaciæ icon. 16.
Acaciæ ſucci vſus apud AEgyptios. 10. & 11.
Acaciæ ſucci loco, quem ſuccum Itali parent. 11.
Acaciæ maris, te fœminæ deſcriptio. 10.
Acacia quando flores edat. ibid.
Acaciam eſſe arborem fœcundiſſimam. ibid.
Acacia fert gummam, quam Arabicam medici uocant. 11.
Acacia, quæ ſpecies in Zacynthe Inſula proueniat. 136.
Acaciæ Zacynthinæ deſcriptio. 137.
Acetoſæ Zacynthinæ deſcriptio. 136.
Achauoan deſcriptio. 119.
vſus ad medicinam. ibid.
Achaouan Icon. 120.
Achauoan abiat, ſeu Artemiſiæ albæ deſcriptio. 88.
Achauoam abiat, Cineraria, Iacobæa marina idem. 88.
Achauoam abiat, vires & vſus. 88.
Achauoam Abiat Icon. 89.
Ad Alui fluxiones acaciæ vſus. 13.
Ad Anum Vterumque foras prolabentem Acaciæ vtilitas. 13.
Ad Articulos roborãdos Acaciæ vſus. 13.
Ad augendam Venerem Electuarium. 130.
Ad Pectoris Pulmonumque morbos ſemina vrticæ conferre. 130.
Ad cutis infectiones Nigellæ vtilitas. ibid.
Ad mulieres, quæ non purgantur Nigellæ vſus. 129.
Ad cutis infectionem valere ſemina Vrticæ. ibid.
Ad febres omneſque calidos affectus aqua Anguriarum el Maui vtillis. 115.
Ad Neruos ſiccatos, & ſcirohſos tumores ſeſami vſus. fol. 98.
Ad Podagricos Acaciæ vſus. 13.
Ad Renum calidos morbos Chatè vſus vtilis. 114.
Ad Somnum conciliandum Solani ſõniferi vſus. 130.
Ad Vteri fluxum confert Acacia. 13.
Ad Sanguinis ſputum confert Acacia. ibid.
Ad Vteri duritiem Mumia. 90.
Ad Vlcera cancroſa Cinerem ſeminũ vrticæ conferre. fol. 130.
AEgyptiarum plantarum vtilitas ad medicinam. 1.
AEgyptos per Caſſiarum loca mane odoris gratia ob ambulare. ibid.
AEgyptii Caſſiis non utuntur ante quartum menſem. 5.
AEgyptij Caſſiæ pulpa ad quos morbos vtantur. 5.
AEgypty Mel Carnub ex ſiliquis expreſſum in vſu habere. 8.
AEgyptij quæ cõdiũt melle Carnubæ. 8.

parenti, & eo ad quæ vtantur. 10.
AEgyptus Acacia excepta aliis arboribus gummas ferentibus caret. 12.
Aiuga deſcriptio ex Dioſcoride Kellu an conueniat. 125.
Agiahadalid arboris deſcriptio. 38.
Agialid foliorum vſus. ibid.
Agiahalid an Lycium. ibid.
Agiahalid Icon. 39.
Alexandria AEgypti Cappares producit. 129.
Amaracum ſyluestrem eſſe marum Creticum. 142.
Andreas Matthaolus in Acacia cognitione deceptus. 11.
Anguria aquoſa. 116.
Anguriarum, Elmaoui aquæ facultas, atque vſus. 115.
Anthyllidis ſpeciem Kellu eſſe. 125.
Anguriis omnes AEgyptii libenter veſcuntur. 115.
Apocynum verum naſci in Italia. 133.
Aqua ex cucumeribus Chatè distillata vtilitas. 114.
Aqua ex Anguriis destillata vtilitas. 115.
Aqua Anguriarum quos morbos iuvat. ibid.
Aqua Anguriarum Diuretica. ibid.
Aqua Machalef. 61.
Aqua Calaf facultas, ac vſus. 61.
Arabum vita, atque mores 51. & 52.
Arabiam fœlicem perpetuo fuiſſe locum proprium Balſami. 50.
Arbor Elhanne Tamarendi eſt Ligustrum AEgyptium. fol. 44.
Archenda pulvis, quid atque eius vſus. 46.
Arbor ab AEgyptiis Sant vocata eſt vera Acacia. 9.
Arbor Palma Dachei vocatur. 28.
Arbores Carub in multis Italia locis viuere. 8.
Artemiſia alba. 88.
Aſpalatum in Creta naſci. 143.
Aſpalati Cretenſis deſcriptio fol. ibid.
Aſperam Smilacem duas radicum differentias habere. 139.
Atle eſt Tamariſcus. 33. & 34.

B

Bahobab fol. 26. atque eius vſus: cart. 66.
Bahobab eſt fructus AEthiopis iucundiſſimus. ibid.
Bahobab icon. 67.
Bahobab fructus icon. 68.
Balſami plantam Sabam Regina primo Regi Salomoni dono tuliſſe. 49.
Balſami plantæ, quas AEgyptus aluit vnde venerint. 48.
Balſami plantas multas ex Arabia in AEgypto inſertas. 50.
Balſami feracem fuiſſe Arabiam Fœlicem. 48. 50. & 51.
Balſami plantā nunc in AEgypto non vivere. 48.
Balſami planta perpetuò in Arabia vivit.
Balſami ſolum proprium AEgypti vel Iudæam nunquam fuiſſe.
Balſamum Antiquos recte noviſſe, dubium. ibid.
Balſamum in Arabia naſci, ex Pauſania, & Strabone. 51.
Balſami plantas in monte arenoſo Arabiæ fœlicis multas miraculo vivere peregrini affirmant. ibid.
Balſamum naſci in Arabia ex Diodoro Siculo atque multis aliis. 51.
Bammiæ deſcriptio atque vſus.
Bammiæ facultas, & quos morbos curet. ibid.
Bammiæ icon. 91.
Ban ſeu Calaf deſcriptio. 61.
Ban vtilitas atque vſus. ibid.
Ban ſeu Calaf icon. 62.
Ban aliud ſeu Bon. 63.
Beidelſar deſcriptio. 85.

Beidelſar planta quid. ibid.
Beidelſar vſus. ibid.
Beidelſar planta lacticinoſa. ibid.
Beidelſar lactis facultas. ibid.
Beidelſar lactis vſus. ibid.
Beidelſar icon. 86.
Beidelſar fructus, atque icon. 87.
Bellha, Dactyli maturi. 27.
Bon ſeu Ban deſcriptio. 63.
Bon icon. 65.
Byſſus quid. 70.

C

CAoua quid, eiuſq; vſus. fol. 62.
Caoua decoctum menſes imminutos iuvare. 63.
Cappares qui in AEgypto proueniunt. 129.
Capparorum vſus qui. ibid.
Carbones, quibus AEgyptus & Arabia utitur, ex Tamariſco parantur. 32.
Carnub vel Carnub arboris deſcriptio. 8.
Carob arbores in multis Italiæ locis viuere. 8.
Caſſiæ arboris deſcriptio. 3.
Caſſiæ arborem nuci eſſe ſimilem. ibid.
Caſſiarum fiſtulæ. 4.
Caſſiæ arbores quo tempore florent. ibi.
Caſſia recentes immaturas AEgyptii condiunt. ibid.
Caſſiæ Cayri, Alexandriæque naſcentes, quales. ibid.
Caſſia Peluſii naſcentes quales. ibid.
Caſſiarum quæ cęteris bonitate pręſtēt. ibid.
Carnub icon. 9
Caſſiā ad nos ſępe vetuſtate acida aduehitur. 5.
Caſſię optimę quę. ibid.
Caſſiā immaturā non colligi. ibid.
Caſſiarum recentium uſus noxius atque inutilis. ibid.
Caſſiarum vſus apud AEgyptos qualis. ibid.
Caſſiarum facultas, atque vtilitas. ibi.
Caſſiarum differentiæ. ibid.
Caſſiæ quos morbos ſanent. ibid.
Cayrus Caſſias cæteris omnibus praſtātiores fert. ibid.
Caſſiarum vera icon. 7.
Cucumeris icon. 117.
Chate quid atq; eius vſus. 114.
Chate cucumerorum ad varios morbos vſus. ibid.
Chate cucumerorum deſcriptio. ibid.
Chamædrys arborea quo in loco proueniat. 135. eius deſcriptio. ibid.
Cineres vnde parent AEgyptii. 125.
Cineris ſeminum vrticæ vſus ad quæ. 130.
Clyſterium ex decocto Acaciæ uſus. 13.
Colocaſiam neque florem neq; fructum ullum edere. 101.
Colocaſſia caule, floribus, fructibusque caret. ibid.
Collocaſſiæ radicis vſus ad cibum. ibid.
Coriarii Cayrini ſucco Acaciæ vtuntur ad denigrandas pelles. 10.
Corticum Capparis vſus ad medicinam 130.
Corticum fructuū Mauz uſus. 78. & 79.
Coriandro herba AEgyptios veſci. 131.
Coriandrum herbam virentem eſitatā nihil mali facere. ibid.
Coriandri herba ad cibum apud AEgyptos vſus. ibid.
Coriandri ſeminum vſus. ibid.
Coriandrorum vſu neminem læſū. 132.
Coriandri facultatem eſſe calidam. ibi.
Coriandrum homini venenum, falſum. 132.
Cucumerorum Chatę vſus apud AEgyptios qualis. 114.
Cucumis Chate quos morbos iuuet. ibid.
Culcas ſiue Colocaſſiæ deſcriptio. 101.
Culcaſſiæ radicum uſum conferre ad ve-

venerem. ibid.
Colocaſſia vera icon. 102.
Cyperi rotundi deſcriptio. 112.
Cyperi radicum facultas atque vſus. ibid.
Cyperi rotundæ radices quos morbos iuuent. ibid.
Cyperi AEgypto prouetus. ibid.
Cyperi rotundi multam copiam Nilum flumen producere. ibid.
Cyperus rotunda ad morbos frigidos vtilis. ibid.
Cyperi rotundæ icon. 113.
Cyprum Plinii eſſe Liguſtrum, & El-hanne AEgyptiorum. 45.
Cyperi deſcriptio ex Plinio. ibid.

D

Dachel vocant Arabes Palmam. 24.
Dactylorum differentia. ibid.
Dactylorum immatutorum vſus ad medicinam. 27.
Dactylorum matutorum ad medicinam vſus. ibid.
Damiata Muſarum facunda. 89.
Damiata olim Peluſium. 78.
Damiata ciuitatis ſitus. 106.
Decoctum vel infuſum pulpæ Tamarindorũ ad quos morbos AEgyptii uſurpant. 35.
Decocti El caoua vocati vtilitas, et vſus. 63.
Decocti ex Muſis vtilitas. 78.
Decoti Tamarici vtilitas atque vſus. 32.
Decocti ex Siliquis dulcibus parati vtilitas, & uſus. 8.
Decocti ex ligno Tamarici parati vtilitas, & vſus. 32.
Dialogus del Balſamo Cayri conſcriptus. 48.
Diodorus Siculus balſamum naſci in Arabia ſcripſit. 50.
Dus inuolucrum dactylorum. 27.

E

Electuarium ad augendam venerẽ. 129.
El hanne, ſeu Tamarendi in quo differat à Liguſtro. 44.
El hanne AEgyptiorum eiuſdem eſſe facultatis cum Liguſtro. ibid.
El hanne ex foliis Arbenda vocata puluis paratur, atque eius uſus. 46.
El hanne ſeu Liguſtri AEgyptii Icon. 47.
Emplaſtrum ad tumorem lienis. 129.
Epithymum. 142.
Epithymi, & Epithymbræ vtilitas. ibid.

F

Faba AEgyptia an Culcas ſit. 101.
Fabæ Aegyptiæ ſeu Colocaſſiæ uſus veneri confert. ibid.
Fænugræci vſus apud AEgyptios. 135.
Facem olei Seſami maxime pinguefacere. 89.
Ficus AEgyptia, Sycomorus idem.
Ficum AEgyptiam eſſe vaſtiſſimam arborem. ibid.
Ficuum Sycomori uſus atque vtilitas. 21.
Fiſtularum Caſſiarum differentia atq; præſtantia. 3. & 4.
Fiſtulas Caſſiarum non colligi immaturas. ibid.
Flores Gelſimini Arabici.
Florum Calaf vtilitas.
Flores Caſſiarum odorati.
Foliorum Palmarum vſus apud AEgyptios. 25.
Folia quarum plantarum Solẽ in AEgypto ſequuntur. 35.
Folia Tamarindi Solem continuè ſequi. ibid.

Foliorum Liguſtri commercia. 44.
Fructus Babobab Icon. 68.
Fructus Mauz facultas, & vſus. 78.
Fructus Mauz noxij ſtomacho. ibid.
Fructus Mauz quæ corporibus mala inducant. ibid.
Fructuum Mauz ſeu Muſæ vtilitas. ad tuſſientes ſuperioſoſque. 78.
Fructuum Subeſten vſus ad medicinam 29.
Fructum Tamarici vſus. 32.

G

Galenum non rectè Opobalſami vſus videri nouiſſe. 56.
Gabrielem Falopium cognouiſſe aſperã Smilacem eſſe Salſam parillam. 136. & 137.
Gelſimini Arabici Icon. 73.
Gelſimini Arabici deſcriptio. 72.
Gelſimini florũ vſus apud AEgyptios. ibidem.
Georgius Hemus Cõſul AEgypti, Giumez AEgyptiorum eſt Sycomorus. 1.
Goſſipij arborei, Icon. 71.
Goſſipium, quo vtuntur AEgyptij aliunde aduehunt. 69.
Goſſipium arboreum. ibidem.
Goſſipij vſus apud AEgyptios. ibid.
Goſſipij ſeminum uſus. ibid.
Graminis crucis deſcriptio. 121.
Graminis Crucis ad medicinam vſus. ibidem.
Graminis ſeminum decoctum ſecretum eſſe ad adiuvanda Exanthemata in Febribus Peſtilentibus. ibid.
Gramen ad Vlcera, Vulneraque vtile eſſe. ibid.
Graminis Radicem ſudorem mouere. ibidem.
Graminis Crucis Icon. 122.
Graminis decocto mulieres ad Variolas & Morbillos puerorũ, atque Mẽſtruorum ſuppreſſionem. 121.
Gummam Arabicam eſſe gũmam Arboris Acaciæ. 12.
Gummam Arabicam in AEgypto veram colligi ex Acacijs. ibid.
Gumma Acaciæ qualis ſit. ibid.
Gumma Arabica non tota eſt vermicularis ac alba. ibid.
Gummę Arabicæ cognitio. ibid.
Gummarum copiam quæ ex Alexãdria veitur eſſe totam Acaciæ. ibid.

H

Herniarum multarum per AEgyptum vagantium cauſę. 116.
Hiſtoria peregrinorum Mecchams & Medinam euntium. 52.
Hyoſcyamus albus qui in AEgypto prouenit. 131.

I

Icones plãtarum AEgyptiarum nullum rectè prodidiſſe. 1.
Itineris Aegypto in Arabiam Felicem narratio. 52.
Iuventutem conſeruare opobalſamum, & quomodo illo vtantur. 58.

K

Kalli geniculatum. 125.
Kalli album. ibidem.
Kellu ſeu kalli tertię ſpeciei deſcriptio. ibidem.
Kellu omnes ſalſas, & acres guſtui. ibidem.
Kellu Kalli tres ſpeciei. ibid.
Kellu plantę uſus ad cineres. ibid.
kellu ſub qua Anthyllidis ſpecie reponatur. ibidem.
Kellu facultas purgatrix. ibidem.
kellu ſeu kalli primi icon. 126.
Kellu ſecundi icon. 127.

Kellu tertij, quod AEgypti proprium videtur, icon. 128.129.

L

LAblab eſt Phaſeoli ſpecies atque eius uſus. 74.
Lablab ſeu Phaſeoli nigri icon. 75.
Lactis Beidelſar vtilitas ad cutis infectiones. 85.
Lactis Beidelſar uſus. ibid.
Lactis Beidelſar facultas ſolutiuę quę ibidem.
Lac Beidelſar dyſenterias facere. ibi.
Lapides Renum atquè Veſicę cur Aegyptijs ſint familiares. 121.
Ligni Balſami vſus. 59.
Liguſtrum Aegyptium. 44.
Liguſtri Aegyptij icon. 47.
Liguſtri foliorum atq; florum eſt vſus apud Aegyptios. 45.
Liguſtri vtilitates ex Dioſcoride. 46.
Linimentum ex Acacia pro articulis debilitatis. 14.
Loca, quę balſamum olim aluerint. 35.
Ladanum plantam eſſe plane differentem ab ea quę hactenus herbarijs fuit cognita. 143.
Ladani plantæ Cretenſis deſcriptio. ibi.
Ladanum eſſe ciſtum fœminam. ibid.
Ladanum in quo à ciſto fœmina differat. ibidem.
Lotus Aegyptius quid. 103.
Lotum Aegyptium eſſe Nynphæã. ibid.
Lotum in Italiæ locis copioſè prouenire, & in quibus. 130.
Loti mirabiles ad ſolem conuerſiones in Margheræ lacubus obſeruari. 104.
Loti uſus ad Cibũ apud Aegyptios. 103.
Loti caules Aegyptij crudos mandunt. ibidem.
Lycij Indi arboris deſcriptio. 40.
Lycio uero non uti Aegyptios. 41.
Lycij, quo utuntur Aegyptij, adulterati notæ. ibidem.
Lycium Indum, quo in loco Aegypti proueniat. ibidem.
Lycij facultas. 42.
Lycij ſucci uſus. ibid.

M

MAhemetis pſeudo prophetæ Turcarum ſepulchrum ubi ſit. 51.
Marum Creticum quid. 142. atque eius deſcriptio. ibid.
Marum Cretenſe eſſe Amaracum ibi.
Mattheolus de Ladano deceptus. 143.
Mauz ſeu Muſæ deſcriptio. 78.
Mauz foliorum mira magnitudo. ibid.
Mauz fructus uenerem augere. ibid.
Mauz icon. 80.
Mechla ciuitas Arabiæ Fœlicis. 51.
Melãthij ſeu nigellæ uſus apud Aegyptios. 130.
Meliloti Aegyptij deſcriptio. 122.
Meliloti ſeminum apud Aegyptios eſſe uſum. 123.
Mel ex ſiliquis dulcibus Carub Aegyptios colligere. 8.
Melle ſiliquarum dulcium ſacchari loco Aegyptios uti. 8.
Mellis Carnub uſus, & utilitas. ibid.
Mel dulcium Siliquarum ſiue carnub quos morbos juvet. ibid.
Melochiæ deſcriptio. 92.
Melochia in cibis nihil Aegyptijs familiarius. ibid.
Melochiæ facultas atq; uſus. ibid.
Melochiæ uſus quas offenſas faciat. ibid.
Melochiæ Semina purgant. ibid.
Melochiæ icon. 93.
Melones Abdellavi quid. 114.
Melonum Abdellavi ſeminum facultas, & vtilitas. 115.
Mucagine, ſeu mucilagine pſyllij Aegyptijs ad quos morbos utãtur. 131.
Mucilaginis ſeminis Goſſipij uſus. 69.

Mucilaginem pſyllii cõferre ad diarrhœas bilioſas, & dyſenterias. ibid.
Mucilago ſeminum Goſſipij quos morbos ſanet. ibid.
Mulieres Aegyptiæ *quî ſterilitatem amoveant.* 57.
Mulieres urticę ſeminibus utuntur ad promovendos menſes. 130.
Muſam eſſe inſitionem Cannæ *Saccharinæ ſupra* Colocaſiam. 21.
Muſæ fructus qui. 78.

N

Nabca fructus apud Turcas eſſe in magno pretio. 16.
Nabca bis in anno fructus edunt. ibid.
Nabça, Paliurum, Canorum, idem eſſe. ibid.
Nabca eſt Paliurus Athenæi. ibid.
Nabcę Icon. 19.
Nigella, quę in Aegypto prouenit. 129.
Nigellę ſemina vermes necare. 129.
Nux Methel eſt Stramonium. 132.
Nymphęæ uel Loti Aegyptii *uſus ad Medicinam.* 104.
Nymphea vſus ad ſomnum conciliandum. 104.
Nymphea radicis uſus pro ſecreto ad Gonorrhœam, & ad Dyſenteriam. 105.

O

Ocymi Aegyptij *deſcriptio.* 132.
Ocymum Aegyptium *odoris iucunditate alijs præſtare.* 132.
Ocymi Aegyptij *uſus.* 133.
Olei ſeſami uſus ad multas cutis infectiones. 99.
Olei Gelſimini ex floribus vſus. 72.
Oleum Gelſiminum uteri affectibus multis conferre. 72.
Oleum ex Gelſimini floribus quomodo paretur. 72.
Opobalſami hiſtoria. 66.
Opobalſami notę. 54. 55.
Opobalſami facultas. 56.
Opobalſami vſus apud Aegyptios *cogniti.* 56.
Opobalſamo Petrum *Marianum ex vulnere capitis effatu digno curatũ* 56.
Opobalſamum quos morbos ſpeciatim ſanet. 56.
Opobalſamum ſterilitatem curat. 57.
Opobalſamo quomodo utantur mulieres ad iuuentutem in facie ſeruandam. 58.
Oxalis Zacynthina in quo ab Italica differat. 135.

P

Aliuri fructuum deſcriptio à Serapione. 17.
Paliuri fructuum facultas ex Serapione. 17.
Paliuri vſus. 17.
Paliurum nouit Athenæus *ex* Agathocle. 17.
Paliuri *deſcriptio ex* Agatochle. 17.
Paliurus Athenæi *eſt Napca* Aegyptiorum. 17.
Paliuri Athenæi *deſcriptio.* 17.
Paliuri Athenæi *Icon.* 19.
Palmæ *deſcriptio.* 24.
Palmæ *fructuum ſeu Dactylorum differentia.* 24.
Palmæ Icon. 28.
Palma *quando fructus ferat.* 25.
Palmã *aere nutriri putãt Ægyptij* 25.
Palmæ vſus apud Aegyptios. 25.
Palmam breuiſſimis radicibus conſtare. 25.
Palma mas, & fœmina. 25.
Palmarum conceptiones non fieri radicum contactu. 26.
Palmam fœminam ſine mare non con-

cipere, neq; fructus edere. ibid.
Palmas fœcundas quomodo Aegyptij efficiant. 25.
Palmæ ſteriles quæ in Aegypto. 25.
Palmæ foliorum utilitas. 26.
Palmæ caudicis uſus. 26.
Palmæ fructuum utilitas atque uſus. 27.
Palmæ partes ad uſum medicinæ. 27.
Partes palmarum, quibus Aegyptij ad medicinæ uſum, utantur. 27.
Papyri deſcriptio atque uſus. 110.
Papyri aqua ad oculorum ſuffuſiones, caligines, & obſcuritates. 110.
Papyri Icon. 111.
Peluſium Caſſias fert bonitate Cayrinis inferiores. 4.
Peluſii nunc Damiatæ ciuitatis uiridaria. 106.
Peſtes infectis opobalſamum auxilio eſſe. 57.
Petrus Marianus ex uulnere effatu digno opobalſamo ſanatus. 56.
Phaſeoli rubri Abrus uocati deſcriptio. 76.
Phaſeoli rubri icon. 77.
Phaſeolorum rubeorum uſus. 76.
Phaſeoli nigri Lablab uocati deſcriptio. 74.
Phaſeolorum nigrorum uſus. 74.
Phaſeoli nigri arboreæ icon. 75.
Pingueſcere mulieres uſu ſeminum Seſami. 99.
Piper longum, facultas, uſus, atque eius icon. 96.
Plantas peregrinas in uiridarijs cuſtodiri. 49.
Plantas locorum patrias ubique naſci. 59.
Plantæ Aegyptiæ. 1.
Plantæ Aegyptiæ, ſoliſequia. 35.
Plantarum Aegyptiarum ad medicinam utilitas. 1.
Plantarum Aegyptiarum icones ueras nullos delineaſſe. 1.
Podagricus dolores maximè iuuari Acacia. 13.
Pſyllium copioſiſſimè in Aegepto prouenire. 129.
Pſyllij uſus ad medicinam. 129.
Pſylliū in Aegypto nō eſſe uenenū. 129.
Pueris in uariolis palmarum decocti uſus. 27.
Pulpæ Bahobab uſus ad medicinā. 66.
Pulpæ Caſſiarum uſus & utilitas. 5.

R

RAmich uocant Dactylum penè immaturum. 27.
Rotob Dactyli ſub putridi. 27.
Rhabarbari plantæ deſcriptio. 135.

S

SAdar Serapionis eſt Nabca Arabum ac Aegyptiorum. 17.
Salſa parilla Zacynthi quomodo inuēta. 137.
Samarrhich quid. 27.
Sanguinem expuentibus ſuccum Acaciæ auxilio eſſe. 13.
Sant arborem ab Aegyptijs uocatam eſſe ueram Acaciam. 9.
Sebeſten arboris duplex genus. 29.
Sebeſten arboris domeſtici & Sylueſtris deſcriptio. ibid.
Sebeſten icones. 30. & 31.
Secamone deſcriptio. 133.
Secamone ſucci facultas. ibid.
Secamone quid. ibid.
Secamone an ſit Apocynum. ibid.
Secamone icon. [illegible]
Secretum ad pruritum tollendum ex oleo ſeſami. 99.
Seminum Goſſipij uſus. 69.
Seminum urticæ uſus. 129. & 130.
Sem[illegible]a urticæ quos morbos ſanent. ibid.
Seminum Pſillii uſus apud Aegyptios. 129.

Semi-

Seminum Seſami vſus ad cibum. 98.
Seminum Coriandri vſus. 132.
Seminum Bon facultas, & vſus. 66.
Semina Abdellaui Melonis in refrigerando cæteris præſtare. 115.
Semina Loti ſeu Nymphęæ homines ad venerem impotentes reddere. 105.
Seminum Meliloti facultas, & vſus. 123.
Seriph Meccha Dominus. 52.
Seriph Mecchæ quæ munera mittat Turcarum Rex. 52.
Seſami plantæ deſcriptio. 88.
Seſami foliorum, ſeminumque facultas. 89.
Seſami ſiue Sempſem icon. 90.
Seſami decocto in quibus morbis utantur. 98.
Seſami uſus apud mulieres. 98.
Seſamo pingueſcere corpora. 98.
Sesban deſcriptio. 81.
Sesban vſus in Aegypto. ibid.
Sesban ſeminum vſus. ibid.
Sesban icon. 82.
Siliquas Tamarindorum Arabes condiunt earumque uſus. 35.
Siliquarum Caſſiæ differentia, & præſtantia. 2.
Siliquas Caſſiæ immaturas non colligi. 2.
Siliquas Caſſiæ recentes & paruas Aegyptij condiunt. 2.
Siliquarum cōditarum vtilitas, & vſus. 2.
Siliquas Caſſiæ recentes ad vſum puerorum Aegyptij condiunt. 2.
Siliquas Carub apud Aegyptios eſſe in uſu. 8.
Siliquarum dulcium Carub vocatarum vſus ad medicinam. 4.
Smilacis aſperæ Zacynthinæ deſcriptio. 138.
Smilax aſpera quibus notis Salſa parilla eſſe dignoſcatur. ibid.
Smilacis aſperæ radices Zacynthi craſſas & oblongas ſpectari; contra in Italia. ibid.
Smilax aſpera in ſiccis duriſque locis inuētam cur non repræſentet Salſam parillam. 139.
Smilacis aſperæ duæ radicum differentia. ibid.
Smilacem aſperam in Zacyntho prouenientem ab ea quę in Italia naſcitur eſſe differentem. 140.
Smilacis aſperæ Zacynthinæ icon. 141.
Smilacem aſperam eſſe Salſam parillā. 137.
Smilaces aſperas Italas à Salſa parilla differre. 138.
Solani radicum corticibus ad quæ Aegyptij utantur. 130.
Sophera. 83. icon 84.
Solanum ſomniferum quod prouenit Alexandriæ. 130.
Solani ſomniferi uſus. 131.
Stratiotes ex Dioſcoride. 108.
Stratiotis Dioſcoridis icon. 107.
Stratiotes quibus in locis Aegypti naſcatur. 106.
Stratioten quomodo Aegyptij atque Arabes appellent. 106.
Stratiotes ad ſiſtendam quamcumq; humoris fluxionem multum valet. 106.
Stratiote ad quos morbo Aegyptij utātur. 106.
Stratiotis facultas, & vſus. ibid.
Strabo Balſamum ait in Arabia naſci. 65.
Stramonij uſus. 131.
Styrax in Creta Inſula. 143.
Succo ex prunis Syluestribus Italos pro Acacia uti. 4.
Succus Acaciæ quomodo ab Aegyptijs paretur. 4.
Succi Acaciæ præcipuæ vires. 5.
Succiæ Acaciæ vſus apud Aegyptios. 6.
Suc. Acaciæ quos morbos ſanet. 5.
Succi fructuum Paliuri Athenæi uſus. 7.

Sues

Sues liene carere qui cibum in vaſis ex Tamariſco paratis cibum aſſumunt. 32.
Suffitus ex ſeminibus urticæ ad promouendos menſes. 129.
Sycomori deſcriptio. 20.
Sycomori Gal. meminit. ibid.
Sycomorum eſſe inſitionem Fici ſupra Morum. 21.
Sycomorum cur in arenoſis Aegypti locis Deus produxerit. 21.
Sycomorum apud Matharea nunc viuere, qui olim Chriſtum puerulum texit occultaſſe, Aegyptij dicunt. 21.
Sycomorus fœcundiſſima arbor. 21.
Sycomorus fructus non fert, ni prius verberibus multis laceretur. 21.
Sycomorus quo modo propagetur. 21.
Sycomori ficuum uſus, & utilitas. 22.
Sycomori Icon. 21.
Syruptum ex Dactylis immaturis Aegyptij parant, atq; eius uſus. 27.

T

TAlla quid. 130.
Tamarindi arboris deſcriptio. 35.
Tamarindum Arabes vocant Derelſide. ibid.
Tamarindi folia ſolem ſequi. ibid.
Tamarindi arborem ali in deſerto D. Macharij. ibid.
Tamarindi foliorum uſus. ibid.
Tamarindorum ſiliquas condiri ad uſũ viatorum per Africæ loca. ibid.
Tamarindorum pulpæ uſus. 35.
Tamarindi arboris Icon. 36.
Tamar Dactyli ſicci maturi. 36.
Tamariſcus Italiæ qui ignotus. 32.
Tamariſcus ſilueſtris ubi proueniat. ibid.
Tamariſcus domeſtica quibus in locis proueniat. ibid.
Tamarici arboris deſcriptio. ibid.
Tamarici fructus, qui. ibid.
Tamarici arboris uſus. ibid.
Tamarici foliorum vtilitas. 33.
Tamarici Icon. 34.
Theophraſtum & Dioſcoridem de loco deceptos. 94.
Theriaca huius tẽporis cur ea quæ antiquitũs parabatur ſit imperfectior. 61.
Theriacam huius temporis demorſos à ſerpentibus non curare. ibid.
Theriaca huius temporis nemo venenatos curare confidit. ibid.
Thymi Cretenſis deſcriptio. 142.
Thymus ſecundus in Creta inuentus. ibid.
Thymbra. ibid.
Turcas, et Arabes omnes affirmare innumeras Balſami plãtas in Arab. 18.
Turcæ quomodo anguriis vtantur ad cibum. 115.
Tumores duros Seſamum ſanare. 98.
Tuſſiẽtibus cõferre oleũ Gelſiminũ. 8.

V

VEnenatis Opobalſamum auxilio eſſe. 56.
Viſci ex fructib⁹ Sebeſtẽ præparatio 29.
Ad quos morbos Aegyptij eo vtantur. 29.
Viſci huius facultas, atque vſus. 29.
Vrtica qua Alexandriæ *prouenit.* 129.
Vrticæ ſeminum vſus. 129.
Vteri duritiem ſanari Bammia. 38.
Vzeg arboris deſcriptio. 40.
Vzeg eſſe Licium Indum. ibid.
Vzeg vel Lycij Indi Icon. 33.

X

Xylobalſami vſus Aegyptijs noti 23.

Z

ZAaf ſunt folia palmarum. 27.
Zatar endi Icon. 95.
deſcriptio & vſus. 103.

PROSPERI ALPINI DE PLANTIS AEGYPTI LIBER

CVR DE PLANTIS IN ÆGYPTI LOCIS prouenientibus ſit agendum. Cap. I.

ALPINVS, GVILANDINVS.

QVINTA nunc agitur dies, ex qua in viridarium nos colloquendi cauſa convenimus, in quo ubi medicinæ ejus, quæ penes Ægyptios habetur, hiſtoriam ad finem perduxerimus, nihil aliud de illorum medicina dicendum nobis ſuperfuiſſe, arbitror. Quare aliis nos ſermonibus hac die in ſolito hujus amœniſſimi viridarii receſſu, ſub harum arborum umbra ſedentes, animum recreabimus. GVILAND. Quid? an non etjam illorum locorum plantæ agnoſcendæ ſuperſunt? de quibus quidem te ſermonem quoque facturum aliàs es pollicitus: cum ipſarum hiſtoria, ob varias in medendo utilitates, ad ſermones hactenus de Ægyptiorum medicina inter nos habitos maximè pertinere videatur? nec enim minus ex his utilitatis, atque voluptatis, quàm ex illis nos eſſe ſuſcepturos ſperamus cum à nullo hactenus illæ rectè obſervatæ, ac traditæ ſint, maximeque quo ad ipſarum veras icones, quas nemo profectò hucuſque rectè & accuratè cognòvit. Quod quidem ex Caſſia Ægyptiaca, quam vulgus medicorum, fiſtulam, aut ſolutivam vocat, Paliuro Athenei, quam ij Nap-

ca appellant, ex alcanna Avicennæ ſcilicet liguſtro Aegyptio, Cypro à nonnullis dicto: ex balſamo, Acatia, Lycio, Tamariſco, Faba Ægyptia, Strathiote, atque aliis quamplurimis noſtri temporis plantarum ſtudioſis prorſus ignotis, plane eſt manifeſtum. Itaque Ægyptiarum plantarum ſic ab omnibus deſiderata hiſtoria, non eſt à te nunc ſilentio prætereunda. ALPIN. Poſteaquàm te has plantas, quas loca Ægyptia producunt, tantopere ex me audire delectat, cur ego tui obſervantiſſimus, tibi plane morem gerere non debeo? Illas igitur hac die, quoad potero diligentiùs, tibi omnes aperire tentabo, ac præterea quos hæ ad medendum uſus apud eas gentes habeant: GVILAND. Nunquam equidem de plurima tua erga me humanitate, & benevolentia dubitare potui. Quare nihil optatius, ac gratius mihi contingere poterat. Pluresque ideo nunc tibi gratias habeo: tuaque erga me hæc animi promptitudo eſſet nunc multis laudibus efferenda, quod minime faciam, ne ſummam tuã modeſtiam offendam. At hæc nunc omittamus, neque in his hodiernum tempus conteramus. Vbi itaque in viridarii hujus amico receſſu, quo Solis radii pertingere nequeunt, ſub iſtac umbra conſedimus, ut plantarum illarum hiſtoriæ principium facias tempus ſuadet; ac primum ab arborum narratione exordiens, de caſſia fiſtula agito.

De caſsia fiſtula, Chaiarxambar vocata. Cap. II.

ALPINVS.

CASSIA fiſtula, quam Ægyptii Chajarxambar appellant, eſt arbor nuci, trunco, ramis, foliiſque proxima, truncus corticem habet planum, mollem, atque cineritium, qualis omninò in creſcenti nuce ſpectatur. Folia multo plura quàm in nuce, alæ adligata pendent, in alis folia decem ſpectantur: totque ex qualibet ferè ala pendere obſervantur, utrinque ordinatim quinque poſita; ſunt etjam hujuſce arboris folia nucis foliis duplo longiora, & in extremo aculeata. Flores fert aureos, multos, leucoiis proximos, ſed multo majores, numeroſioreſque, florum anagyridis inſtar, alæ adligatos, ac pendentes: alæ ſiquidem omnes innumeris fermè floribus onuſtæ ac graves deorſum vergere cernuntur. ſunt etiam hi valde odorati, præſertimque oriente Sole. Aegyptii diluculo per Caſſiarum loca deambulare ſæpiùs odoris cauſa conſueverunt: quippe aura à caſſiis, eximium ac gratiſſimum odorem ſpirantibus, ad ipſos delata, oblectantur. Apud illos enim florentes arbores aer matutinus perpetuò eximiũ, ac ſuaviorem odorem redolet. Flos quilibet in medium multa capillamenta, tenuiſſima, roſarum floſculis ſimilia habet, quæ paulatim creſcentia, in craſſiores fiſtulas poſtea mutantur. ſpectantur primo ipſa tenuiſſima obliqua, ac obtorta, deinceſque magis peraucta, craſſiora evadunt, ac magis recta, tandemque juſtam magnitudinem adepta, rectiſſima, ut Calami fiunt. Fiſtulæ majores cannæ craſsioris magnitudine ſpectantur, atque duorum ferè cubitorum longitudine. Arbor florere incipit menſe Iunio, floret toto etjam

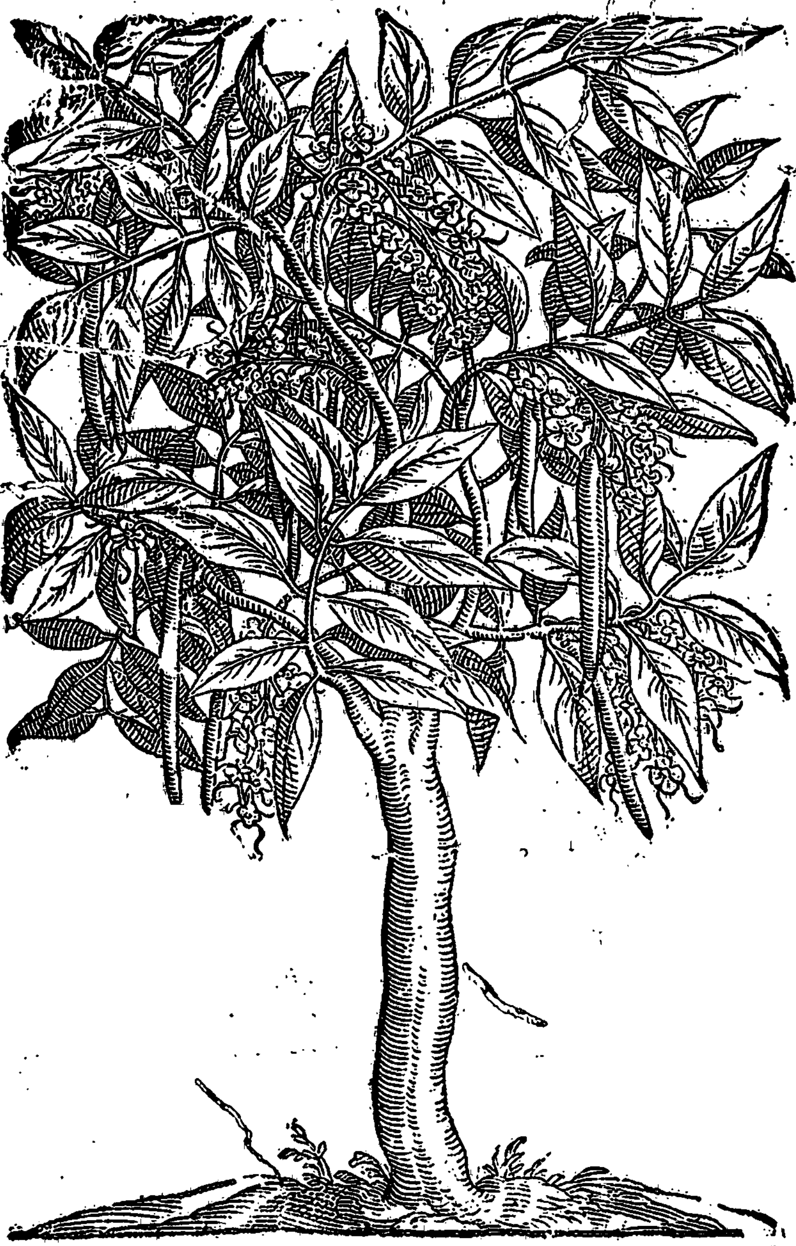
menſe Iulio Alexandriæ & Cayri. Peluſii verò nunc Damiatæ, caſsias menſe etjam Septembri florere vidi. Cannæ vel fiſtulæ toto anni ſpacio maturantur, totoque anno ſemper hæ in arbore manent, quas Aegyptii Iunio tantum menſe Cayri colligunt, quo tempore multæ, parvæ, recenter ex primis floribus productæ virides ſpectantur, phaeſeolorum ſiliquis valde ſimiles: quæ paulo post creſcentes, paulatim viridem colorem in nigrum commutant. Has recentes & parvas, virides aqua in primis ebullitas ſaccharo illi condiunt. Quarum ſic conditarum ingens copia in varias regiones aſportatur. Quæ Peluſii in arboribus leguntur, corticem habent craſsiorem, & parum intus ſubſtantiæ obtinent. Cayrinæ verò, & *Alexandrinæ* cortice conſtant tenuiori, multaque ſubſtantia intus plenæ, ex quo hæ cæteris omnibus bonitate præferuntur. Quæ, ut aliàs quoque dictum eſt, duplicis ſunt differentiæ: etenim aliquæ aliæ ſubrubræ, quas Abes vocant, à colore illiuſce gentis, cernuntur: quæ ſunt omnium optimæ, & aliæ nigræ. Quod de caſsiis aliqui dixere, optimas cannas manibus concuſſas ſonum non edere, ibi planè falſum obſervatur, quandò omnes recentes motæ ſonum edant, atque etjam in arboribus cannas à ventis motas, ſeminibus intus motis, multum ſonum edere qui audiunt, propè eas habitantes, audiunt. Quod etjam dulces ſiliquæ faciunt. quæ verò ex caſsiis non ſonant, ab Ægyptiis vituperantur, opinantibus id ob aqueàm humiditatem intus collectam, vitiata pulpa accidere. Neque immaturæ colliguntur, ut aliqui referunt. Emuntur verò ſæpe ſæpius ab advenis mercatoribus ſenio confectæ, cum ingens copia ſæpè in ædibus ad eam rem paratis, annos ad uſque quadraginta adſervetur. Collectas enim ex arbore continuo in opportuna

loca ſic ii claudunt, ut nullus aer ingrediatur, cum ex minimo aeris contactu caſsiæ corrumpantur. Hincq; ſæpiſsimè ad nos vetuſtatæ vitiatæ ac etiam acidæ mitti ſolent. quam ob rem rogatos eſſe velim omnes pharmacopolas, ac medicos, ne poſt hac ſe decipi ſinant, & ſemper ex illis ſeligant recentes, quarum ſubſtantia ſubdulcis eſt, antiquaſque acidum, ponticumque saporem ſapientes effugiant. Aegyptii caſsiis non utuntur recentibus, ſed ſaltem poſt quartum menſem; quandoquidem juniores, recentioreſque inutiles neque à noxa immunes obſervantur. Vtuntur vero, atque noſtri quoque faciunt, fiſtularum pulpa vel in bolis, vel in potione, parata. Eſt hæc pulpa quo ad calorem temperata, atque humida ſupra primum gradum, bilemque, ac etiam pituitam à ſtomacho, atque venis meſenterii educit, & ſanguinem calidiorem contemperat, atque puriorem reddit. Abisſina vocata cœteris in urbe Cayri præfertur ad morbos bilioſos, ac melancholicos, præcipuæque in affectibus pectoris, à diſtillatione acutorum humorum concitatis, quibus *mire ſubvenit*. Pulpa hac cum ſaccharo candido, & liquiritia pro ſecreto uti ſolent ad renum, veſicæque vitia: renum enim extinguit immodicum calorem, humoreſque ab his partibus abſtergit, atque per urinam expellit: proinde ipſius frequenti uſu homines ſe à calculis præcavent. Ea etiam utuntur ad tuſſim antiquam, diſpnæam, aſthma, & orthopnæam cum agarico. pro calidis articulorum doloribus, maximeque in podagra, dolentibus partibus, emplaſtri modo ipſam adhibent, nec non ad calidas inflammationes eodem modo ejus uſum ſequuntur. Siliquas verò caſſiarum, proinde ac phaſeoli parvas virides in aqua prius parum ebullitas, & mox in umbra ab humiditate ſiccatas, ſaccharo, vel melle condiunt,

atque ad uſum ſervant puerorum delicatarumque mulierũ; exhibent verò ad ſummum eas uſque ad uncias quatuor, & ad unciam in pueris. Hiſque utuntur ad eoſdem nuper dictos affectus. GVILAND. Placuit mihi hæc caſſiarum hiſtoria, ſed cupio ut tu mihi & caſſiæ, & aliarum, quas obſervaſti, plantarum figuram oſtendas, quando te probe omnes delineaſſe, ac pinxiſſe certò ſciam, quod nemo antea recte id nobis præſtiterit. Quamobrem prius viſa caſſiæ arboris icone, alias plantas narrare mihi pergito.

CAS-

CASSIA FISTVLA, CHAIAR XAMBAR.

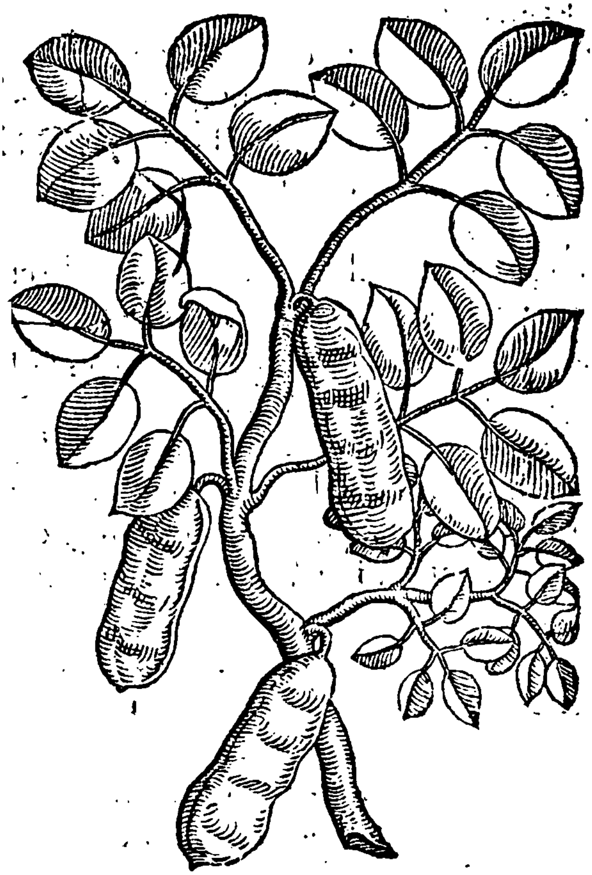
De

De ſiliquis dulcibus, carub, ab Ægyptiis vocatis. Cap. III.

ALPINVS.

CASSIÆ proxima eſt arbor carub, vel carnub ab Aegyptiis dicta, quæ cum in Aegypto naſcatur, dicenda quoque à me erat. Arbor eſt nobis notiſsima, cum harum arborum in multis etjam Italiæ locis multa ſit copia, quales ſunt, quæ in Neapolitano agro, & Apulia cernuntur: in iis locis etenim copioſiſſimi aluntur. Ex hac arbore Aegyptii ſiliquarum tantum uſum cognoſcunt; Mel quidem ex ipſis extrahunt dulciſsimum, quo Arabes ſacchari loco, caſſias ſolutivas recentes ac parvas, zinzibere, mirabolanos, Tamarindos, atque alios multos fructus condiunt. Hujus quoque mellis uſus eſt frequentiſsimus vice veri mellis ad Clyſteres, & aliqui etiam per os ſumendum concedunt ad ſubducendum alvum: ipſo etenim alvus non minus quàm pulpa caſſiæ ibi ad excretionem movetur. Vtuntur etjam in renum inflammationibus eo, intus extraque appoſito. Ad tuſſientes, aſthmaticos ipſum non ſecus, quàm caſſiam exhibent, valdeque ipſos juvat, non minus decoctum ex ſiliquis paratum eadem hæc præſtat. At modo de ſpina Aegyptia, acatia vocata, multis hactenus ignota loquamur. GVILAND. Nihil mihi carius eſſe nunc poterit, quàm de hac planta dicentem audire, quem plane in illis locis ejus veritatem cognoviſſe ſcio.

SILIQVA DVLCIS CARVB, & carnub vocata.

De Acacia Cap. IIII.

ALPINVS.

ACACIA, quam Sant Aegyptii appellant, in Aegypti locis à mare remotis naſcitur: hujuſque arbores copioſiſsimæ in mõtibus Synai, penes rubrum mare poſitis pro-

ueniunt. Creſcuntque ad maiori magnitudinem, ramoſque ſurſum latius expandentes: quod etjam Dioſcorides admonuit, dicens: arborem non in rectum ſe attollere. Caudex quanta eſt pruni magnitudo cernitur corticemque habet nigrum, aſperum, multis acutiſſimis ſpinis munitum. Arbores, quæ in prædictis montibus ſpectantur, ſpinis albis horridiſſimæ exiſtunt, aſperrimoque Cortice truncus cernitur: Folia oblonga, parva minutiſſimè inciſa habet, tanaceti proxima. & Flores parvos, pallidos ſubflavos atque etjam albos rotundos, parvos lanæ floccos imitantes, platani fructibus forma planè ſimiles, his tamen longe minores, & nihil aliud flos hujuſce arboris videtur, quàm mollis lanugo parvum rotundumque globulum efformans, non ingrati eſt odoris. Quæ Cayri aluntur, flores habent flauos vel pallidos, & quæ ſunt in montibus Arabiæ, albos. Ex floribus ſiliquæ lupinorum æmulæ proferuntur, ipſis veruntamen minores, inprimis virides, & mox nigræ apparent; quæ ſemina dulcium ſiliquarum ſeminibus ſunt ſimilia, & in ſiliquarum folliculis ſunt concluſa. folia, flores, ac fructus guſtum aſperitate multa ac ſtipticitate feriunt. Ex immaturis ſiliquis, viridibus ſuccum exprimunt, quem coquunt, ut indurent. Nonnulli etjã ex foliis, floribus imperfectis ſuccum parant, ſed eo eſt bonitate inferior. Cayri Coriarii ad denigrandas pelles multam copiam illiuſce ſucci abſumunt. Hujus arboris mas atque fœmina reperitur; Mas quidem ſpinis eſt horridus, fructus non edit. Fœmina ſpinis paucioribus, mollioribusque referta eſt, eaque intra ramos non habet, ſed tantum extra. Quæ arbor eſt fœcundiſsima, floreteque orientibus Pleiadibus, Novembri ſcilicet Menſe incipit & rurſum iiſdem occidentibus: ſcilicet menſe Martio, bisque in anno

fructus

fructus fert, atque maturat. Sine dubio hanc arborem eſſe veram antiquorum Acaciam, vel ſpinam Aegyptiam, ex notis affirmandum eſt: præcipueque quia nulla alia arbor ſpinoſa in Aegypto reperitur, quæ magis notis acaciæ tributis reſpondeat, atque multo magis quod illi Kachiam quoque nominant. GVILAND. Hinc ego multos non poſſum non vehementer admirari, qui neſciant acaciæ verum ſuccum huc ex Aegypto quotidie comportari. Nunc enim pauci pharmacopolæ exiſtunt Patavii, ac Venetiis, qui eum ſuccum ignorent, quem Orientalem acatiam appellant, ad illiuſce ſucci, quem multi pro acatia ſubſtituunt, differentiam, qui ex ſylveſtribus prunis à quibuſdam paratur. Neque minus etiam miror nonnullos, quod hanc plantam non à Clariſsimorum Venetorum conſulum medicis, vel pharmacopolis in Ægypto multos annos verſatis acceperint potiùs, quã ex Græcia, quam acatiæ feracem fuiſſe nemo antiquorum dixit, veluti multi, quòd in Aegypto hæc planta vivat, ſpinam Aegyptiam ipſam nominarunt. Huiuſmodi itaque plantæ genus non ex Græcia ut Andreas Mattheolus Bizantio ſe habuiſſe ait, in quo tamen non parùm deceptus fuit, ſed ab Aegypto foret petendum, in qua omnes ſcriptores acatiam copioſiſsimè provenire affirmarunt. Tibique acatiæ illam imaginem, quam Mattheolus pinxti, planè falſam eſſe notiſſimum ex dictis puto. ALPIN. Aliud de acatia erit animadvertendum, quippè multos ſic etjam erraſſe, ut putarint gũmam, quam arborem hanc ferre multi meminerunt, apud nos utique non reperiri, neque ex Aegypto veram comportari, quod ipſam forma vermiculari conſtare Dioſcorides prodiderit. Gummamque hanc, quam falſo Arabicam appellant, aiunt, eſſe ſimilem potiùs aliarum arborum, quippè

ceraſorum, prunorum, perſicorum, pomorum, pyrorumque gummis. Quare veram Arabicam, vel Aegyptiam, quæ in Caudice acatiæ arboris, ut ſcriptores herbarum prodiderũt, gignitur, nequaquam reperiri. GVILAND. Quid tu ea de re ſentis? ego vero horum eſſe nugas puto ALPIN. Hoc certè ſcio, me ſæpiſsime hiſce manibus Cayri in Viridariis multis acatiæ arboribus refertis, ex ipſorum truncis multam collegiſſe: ac præſertim in Viridario propè ædem Veneti conſulis poſito, in quo ſunt multæ arbores acatiæ; ex quibus Gumma manat, pace Dioſcoridis dixerim, non tota, ſed pauciſſima, quæ vermiculari forma ſpectetur, neque tota alba, ac clara. Vno etenim colore, ac una figura neutiqua omnes acatiæ arboris gummę ſpectantur, talemque formam vel figuram accipit gumma, qualem motus ſucci e cortice manantis fit, nam, interim ubi ad modum eſt craſſus, non multum deorſum movetur, ſed ſtatim ferè excretus coaleſcit, granoſaque gumma tunc fit, tenuiore vero ſucco exeunte, multumque fluxili, aliquandò oblongam gummam reddit, atque uno verbo dico, me vidiſſe gummas acatiarum, figura atque colore pleraſque ceraſarum prunorum ve gummis haud diſsimiles. Præterea ſcies quoque, totam gummarum quantitatem, quæ ad nos ex Aegypto ex vehitur, eſſe acatiæ arborum: quandò nulla ibi arbor ſit, hac excepta, quæ gummas educat. Aegyptus ſiquidem ac Arabia, prunis, ceraſis, pomis, atque aliis gummoſis arboribus omninò caret. ex quo non ex alia, quàm ex acatia gummas Arabes ac Aegyptii colligunt. GVILAND. vera loqueris, ſed dic quæſo etjam ejus medicos uſus, quos tu apud eam gentem probè obſervaſti? ALPIN. Aegyptii acatiæ arboris utuntur ſucco ex ſiliquis immaturis expreſſo, vel etjam ex

flo-

floribus, foliis, vel ex fructibus etjam. Succi hujus uſus apud eos frequentiſſimus eſt ad oculos roborandos, atque ab inflammationibus, quæ ibi ſunt frequentiſſimæ, tuendos: ad oris, aurium que omnia ulcera, nec non ad labiorum ſiſſuras, ad dentes collabentes roborandos, atque firmandos, ſucco in pulverem redacto; poſtablutionem ex decocto ejuſdem ſucci, vel foliorum, vel florum, parato, factam, utuntur ſupra gingivas aſperſo, ac eo dentibus confricatis. Sanguinem ſpuentibus dragmam ſingulo mane aliquo liquore diſſolutam, potandam offerunt, mirasque ad quamcumque ſanguinis fluxionem firmandam ſemper vires habuiſſe apud eos cognitum eſt. Ego ſæpiſſime hoc ſolo auxilio multas mulieres ab immodico uteri Profluvio pene mortuas revixiſſe, atque ſanatas fuiſſe certo ſcio. In jis quidem, quæ has immodicas patiuntur vacuationes, clyſteribus ex acatiæ foliorum florumque decocto paratis, in uterum injectis utuntur, atque etjam ſucco pulverizato, prædicto cum decocto diſſoluto, atque immiſſo. In alvi fluxionibus eodem modo tum clyſteres frequentant, tum per os ſuccum fæliciter exhibent. Ad annum, uterumque foras procidentem ſucco diſſoluto cum foliorum, florumque decocto, nihil habent præſtantius, ac frequentius quo utantur. Ad eos, qui ex quacumque cauſa articulos debiles habent, fomentum, ex iiſdem omnibus paratum pro præſentaneo auxilio habent. neque imerito. cum acatia prævalidiſſima adſtringendi vi prædita ſit. Omnes ejus fomento utuntur ad defendendos articulos ab humorum decurſu, atque non minus in iiſdem tumefactis, atque inflammatis, præſertim in principio dum humores adhuc in curſu exiſtunt. Hincque uſus ad podagricos dolores frequentiſſimus eſt, maximamque vim habet

aca-

acatia; ut à podagricis incurſibus homines præſervet. Non deſunt, qui ad ea mala non modo foris fomenti, vel balnei modo acatia utuntur; verùm etjam ſucci modicum per os ſumere ante fluxionis tempus per aliquot dies conſueſcunt, ut ipſæ internæ viæ anguſtiores factæ minùs curſui humorũ pareant. Aliqui etjam ex ſucco acatiæ, atque aceto linimentum parant, ad liniendos articulos debilitatos, quo ſanè mirifice eos roborant, ac firmant. Multos novi recenter à podagra tentatos, uſu aſſiduo acatiæ planè convaluiſſe, qui ſingulis diebus per horam ad minus, pedes in decoctum acatiæ calidum detinebant, eoque fomentabantur, pedeſque abſterſos linimento ex ſucco acatiæ opobalſamo, acetoque parato etjam inungebant. Ad pudendorum, aliarumque debilium partium ulcera difficilia, ſucci aqua plaries loti pulverizati uſus eſt illis familiariſſimus, decocto etjam utuntur, ad exſiccandas puſtulas omnes, præſertimque Gallicas; ſed decoctum parant etjam cum modico ligni Guajaci. In pueris etjam ad achores in capite orientes, & decocto, & pulvere utuntur. hicque acatiæ eſt uſus apud eam gentem nunc frequẽtatus.

ACA-

ACATIA, SANT, ET AKAKIA.

De

De Paliuro Athenæi, Nabca appellato. Cap. V.

ALPINUS.

ARBOR in Aegipto, quam illi Nabca dicunt, loti magnitudine ſpectatur, inſtar acatiæ ſpinoſa, folia ferens jujubæ proxima, veruntamen latiora, & flores jujubæ floribus quoque planè ſimiles, albos ac parvos, à quibus erũpunt pomula rotunda, odorata, dulcia, guſtui que valdè ſuavia, ceraſorum majorum Maroſticenſium appellatorum æmula, quæ apud primates Aegyptios, ac Turcas ſunt in magno pretio. Arbor bis in anno, ſcilicet vere, ac autumno flores, fructuſque maturat, fæcundiſsimaque exiſtit, veruntamen veae fructus non perfecte maturant, nec ut in Autumno perficiuntur, plerique enim ipſorum prius putreſcunt, quàm matureſcant. Autumno perfectiſsima ac optima evadunt. GVILAND. Sine dubio hanc arborem eſſe paliurum & connorum olim ab Alexandrinis appellatum, Athenæi ſcriptis conſtat. De qua arbore ſic in lib. 14. ſcripſit: Meminit de jis Agathocles Cyzicenus his verbis libro
» hiſtoriarum patriæ tertio: Cum in ſepulchrum fulmẽ irruiſ-
» ſet, arbor ex tumulto pullulavit, quam illi connorum nomi-
» nant. Eſt autem planta ulmi piceæque magnitudine, nihil
» que minor. Truncos habet frequentes, & oblongos, ſpinaſ-
» que pauſum prominentes: Folium eſt tenerum ac viride,
» phyæque ſimillimum. Fructum bis quotannis producit, ve-
» re ſcilicet, ac Autumno, qui dulcis eſt omninò, & olivæ,
» oleaſtrique fructui ſimilis. Carnem oſque illi ſimile habet:
» at differt, ſucci voluptate, cujus fructus etiam viridis come-
» ditur. APIN. Sine dubio puto prædictam arborem eſſe

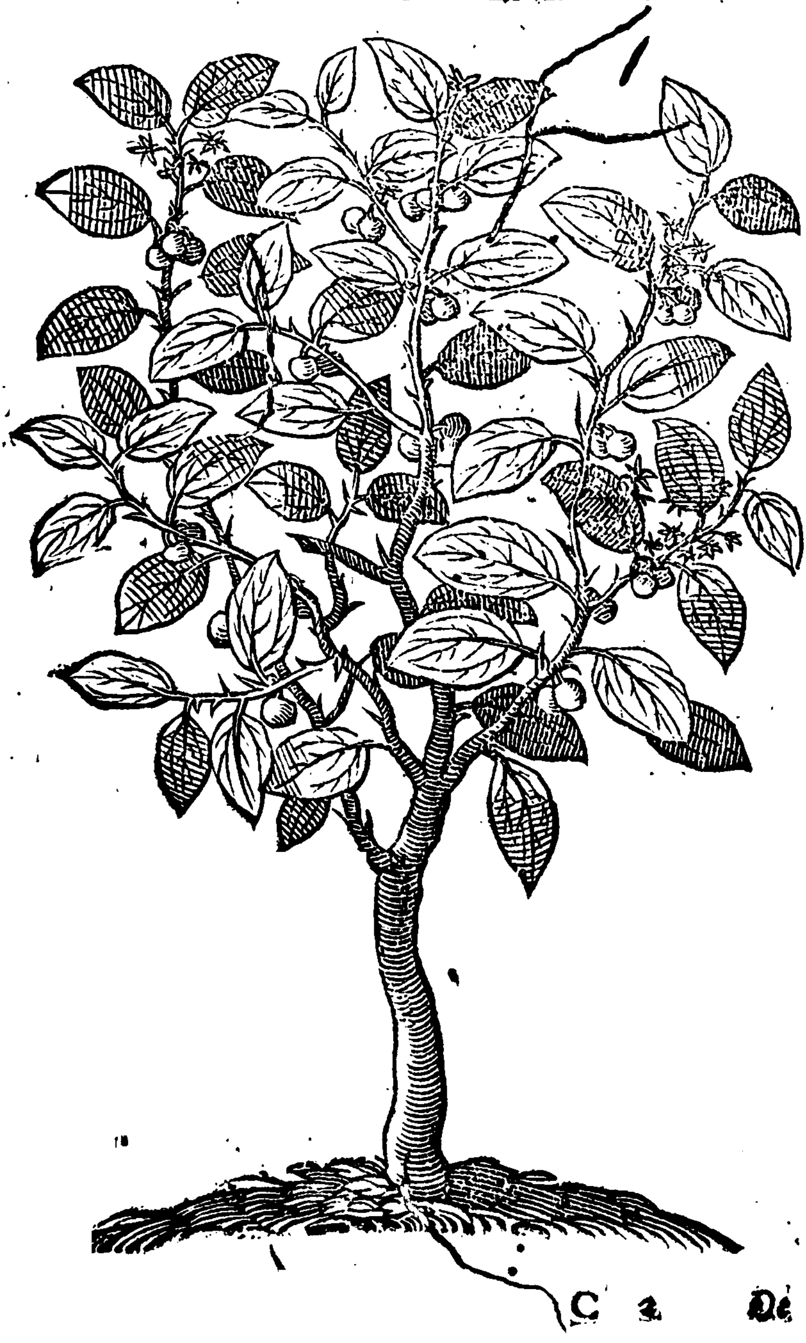
can-

cannorum, ſive paliurum eandem, quam Athenæus prodidit. etſi fructus oſque non videatur omnino ſimilis Nabca fructui, ac oſsi, quando ii ſimiles pomis ſint, oſſaque rotunda, & non oblonga, qualia in olivis cernuntur exiſtant. Nuſquam tamen in Aegypto ex ſiccatis illis fructibus farinã fieri apud eos animadverti. Sed pręcipuus uſus ipſorum eſt recentium, ac viridium pro cibo. Eis ſiquidem omnibus, atque noſtris ceraſa mandere, conſuetudo eſt. Sed nunc ad ejus uſũ in medicina explicandũ tranſeamus. GVILAND. Fructuum uſum eſſe videtur Arabibuſque notiſsimus, de quo Serapio ſic ſcripſit: Sadar duæ ſunt ſpecies vna eſt Affri, & alia eſt Adhal: ſed Affri non non habet ſpinas acutas: & folia ambarum ſpetierum ſunt lata, & rotũda: & Nabuch ex Adhal ſunt parvi: & meliores ex eis ſunt illi, qui ſunt ex ea regione, & offerũtur Regibus: & ſũt dulciores omnibus aliis: & melioris odoris, & aromatizant os comedentis, & indumenta, ſicut alia aromata. Horũ fructuum facultas eſt frigida & ſicca in primo gradu, perfectè maturi aliqualem habẽt humiditatẽ, ſunt omnes adſtringẽtes ante maturationẽ, quorum uſus frequens eſt ad ſtomachi alvique relaxationem firmandam: ad quæ mala ſuccum etjam ex ipſis immaturis expreſſum, familiariter tùm per os ſumptum, tùm Clyſteribus injectum ſequũtur. utuntur etjam iiſdem fructibus ſiccatis, atque in aqua infuſis. aqua enim infuſionis ipſorum utuntur, ut dictum eſt, ad relaxationum inteſtinorum, atque etjam ad ulcera inteſtinorum. Sed maturorum ſiccatorum decoctum, vel infuſio familiariſsima eſt ad omnes peſtiferas febres: ajunt enim hos fructus miram adverſus venenoſas qualitates, & putredinem efficaciam habere, corque ſtrenuè roborare. Succus perfectè maturorum optimus eſt ad

purgandam bilem à ſtomacho, atque à primis ductibus venarum. In omnibus putridis febribus infuſione ex ipſis parata libenter ad ſedandum calorem utuntur. Eſui ſummè jucundi exiſtunt hi fructus, præcipueque maturi, tamen parùm nutriunt, faciléque, ut ceraſa, in ſtomacho corrumpuntur, ſi immoderatè ipſorum eſui indulgeatur, ſtomachuſque offenditur. GVILAND. Non deſunt multi, qui (neque immeritò) inter jujubas hanc arborem recenſent, quo factum eſt, ut mirum non ſit, aliquos etjam viros doctiſſimos jujubam paliurum eſſe voluiſſe. Sed arboris hujus nunc detegas figuram.

NAB-

NABCA PALIVRVS ATHENEI CREDITA.

De Sycomoro Gjumez vocata. *Cap. VI.*

ALPINVS.

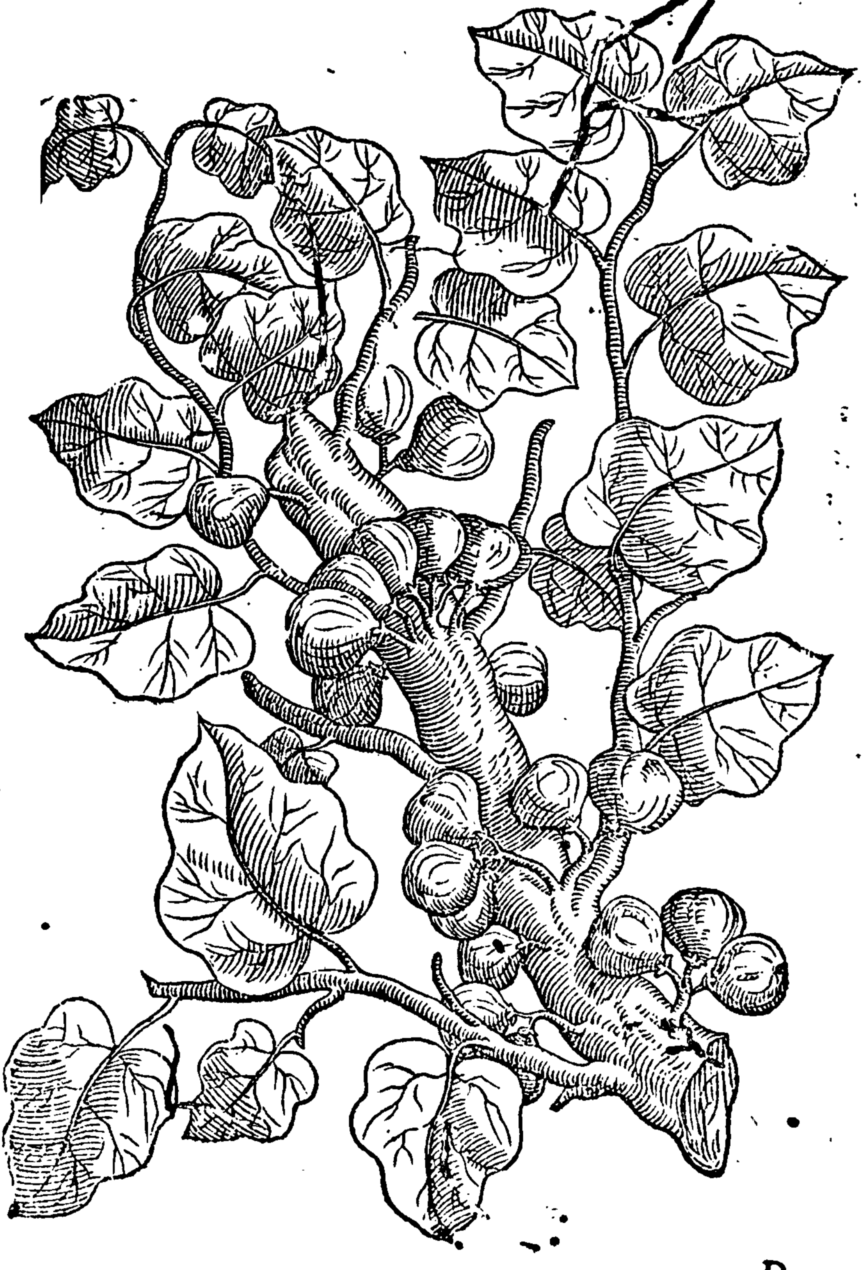
ARBOR vaſtiſſima ab Aegyptiis Gjumez vocata, in Aegypto provenit, quam noſtri Sycomorum, ac ficum Aegyptiam appellant. Hanc proceram arborem in arenoſis, ſterilibuſque Aegypti locis Natura ſagaciſsima produxit, ſub qua poſſent homines ab injuria radiorum ardentium Solis aliquandò ſe tueri. Maxima ſiquidem arbor eſt ramoſque ſic latiſſimè ſpargit, ut magnam umbram viatoribus præbeat, quæ in hujuſmodi calidis locis, arenoſis, ac ferè Solis calore inflammatis, libenter expeti ab omnibus ſoleat. GVILAND. in lib. 2. de alim. facul. Galenus ſcripſit ſe Alexandriæ Sycomorum vidiſſe parvæ ficui ſimilem: quamobrem creſcentis adhùc, juveniſquè Sycomori, & non adulti magnitudinem ſpectaſſe arbitror: quòd tàm grandem arborem, omnibus communem, ipſe non animadverterit.
« Dioſcorides meliùs ipſam deſcribens, dixit. Sycomorum ali-
« qui etjam ſicaminam, ideſt morum vocant, cujus fructus Sy-
« comorum, propter inefficacem guſtum appellant. Arbor
« eſt magna, fico ſimilis; frondoſa, multo lacte abundans, fo-
« liis mori, pomum ter aut quater anno fert, non ramis, ut fi-
« cus, ſed caudice ipſo caprifico non diſſimile, dulcius groſſis,
« ſine granis interioribus: quod non matureſcit, niſi ungue,
« aut ferro ſculpatur. ALPIN. Hæc deſcriptio veram utique Sycomori figuram exprimit, ſed ubi ait, foliis mori adderem craſſioribus, candidioribus, atque aſperioribus, quod hæc folia non niſi magnitudine ac forma, à ficus foliis differant.

GVILAND. Vnde Aegyptii dicunt tantam hanc arborē habere cum fico & moro ſimilitudinem, in qua utriuſque figura ſpectatur? ALPIN. Inſitionem fieri ſupra morum plures illorum affirmant, veluti Muſam inſitam quoque fuiſſe cannæ ſaccharum ferentis ſupra radicem colocaſſiæ aliquibus eſt ſuaſum: quod tamen nondum experientia verum eſſe didici. Sine dubio in hac arbore, truncus, rami, cortexque ipſorum, fructus, lac, foliorum aſperitas, colorque fici apparet; & foliorum figura, magnitudo moro reſpondet. Fructuſque tardè, neque perfectè matureſcere, atq; ſaporem aqueum & jucundum habere: hinc aiunt mori frigiditatem impedire, quominus fructus perfectam maturationem conſequantur. *Hæc* arbor, ut multi etjam meminerunt, ſic eſt fœcunda, ut nunquam multis fructibus careat, qui caudici adnaſcuntur, minimeque ramis, neque fructum hæc arbor producit, niſi prius multis verberibus ſæpè laceretur, ſic ut caudicis quoque cortex vulneretur, ex quibus vulneribus lac continuò exit, undè ramus parvus, ficus ferens interim ternos, interim quinos, interim ſeptenos, & plures etjam. Hæc arbor ex ſeminibus non naſcitur, cum ficus ſeminibus careant, ſed ramis inſertis propagatur, eſtque ex iis, quæ citò creſcunt, diutiſſimeque, quod mirum videtur, vivunt. Quæpiam Sycomorus in Mattherea viſitur, quæ ſic ab habitatoribus credita eſt antiqua, ut omnes pro certo habeant in illius trunci cavitate quadam olim Virginem beatiſſimam, iram Herodis Hieroſolima fugientem, illùc ſe recepiſſe, & Chriſtum puerulum Servatorem noſtrum per multos dies occultaſſe: ex quo ea arbor apud multos in multa eſt veneratione, maximèque ejus trunci meatus, qui Chriſtum occultavit, quem ipſi Dei magni Spiritum fuiſſe faten-

tur,

tur. Fabuloſum eſt quod dicit Matthæolus; truncos ramoſq; hujuſce arboris nunquam ſiccari, ni prius in aqua projiciantur, & morentur aliquantulum. Vſus ficuum in cibo eſt ſtomacho nocuus, ipſumque laxat, labefactat atque ſubvertit. Eos verò ficus [illegible] comedunt, qui vel itinere, vel Sole incaluerint, refrigeratione que opus habent, & humectatione: fructus ſiquidem hi frigidi temperatè exiſtunt, multumque humidi. alvum facilè lubricant, atque relaxant. tumores omnes calidos, atque duros ficubus emplaſtri modo uſi ſanãt. Pauci ſunt, qui ſuccum, ut meminit Dioſcorid. ex trunco vulnerato colligant: affirmant tamen præſentaneum eſſe auxilium ad emolliendos ſcirrhoſos tumores, atq; ad peſtem non ignobilem uſum habere.

SYCOMORVS GIVMEZ APPELLATA.

De

De Palma Dachel. Cap. VII.

L P I N V S.

PALMA notiſſima eſt arbor non modo Aegyptiis, Arabibus, Syris, aliiſque orientalibus populis, ſed Italiæ quoque multis populis, de qua ob id paucis mihi agendum puto. Arbor eſt ſimplici caudice in rectum ſe attolens, viginti paſſuum & amplius altitudine. Folia enſibus ſimilia habet, deorsùm cannarum modo decidentia, Vere floret. Ramus enim quodam involucro oblongo, veſicæ modo, ad ver uſque clauſo, & tunc aperto præditus, flores emittit parvos, albos, odoratos racematim deorsùm ab involucro reſidentes, ac pendentes. Martio ſiquidem menſe involucra illa ſuis alis adligata aperiuntur., è quibus globus filorum inſitorum proſilit, floreſque his filis, vel capillamentis appenſi cernuntur, a quibus dactili parvi virides, uvarum racemos imitantes, producuntur, qui Autumno maturantur. Varii hi fructus inter ſe obſervantur magnitudine, figura & colore. Alii etenim oblongi, magni, craſſi, perindè ac pruna alba (quæ Iulio menſe in agro Baſſanenſi maturantur) ſpectantur. Alii ſunt parvi, longi, glandibus quercuum ſimiles, alii rotundi, craſſi. Alii virides, alii albi, alii flavi, aliiq; rubri, immaturi omnes ſapore aſpero ſtypticoque feriunt, maturi dulciſſimi. qui vero propè ſunt, ut perfectè maturentur, guſtum Caſtanearum, dulciorem, ſuavioremque repræſentant. Hæc arbor alternis tantum annis copioſiores fructus edit, neque (quod dictu valde mirabile videtur) fœminæ concipiunt, ac fructificant, niſi in ramis maris fœminæ

ramos.

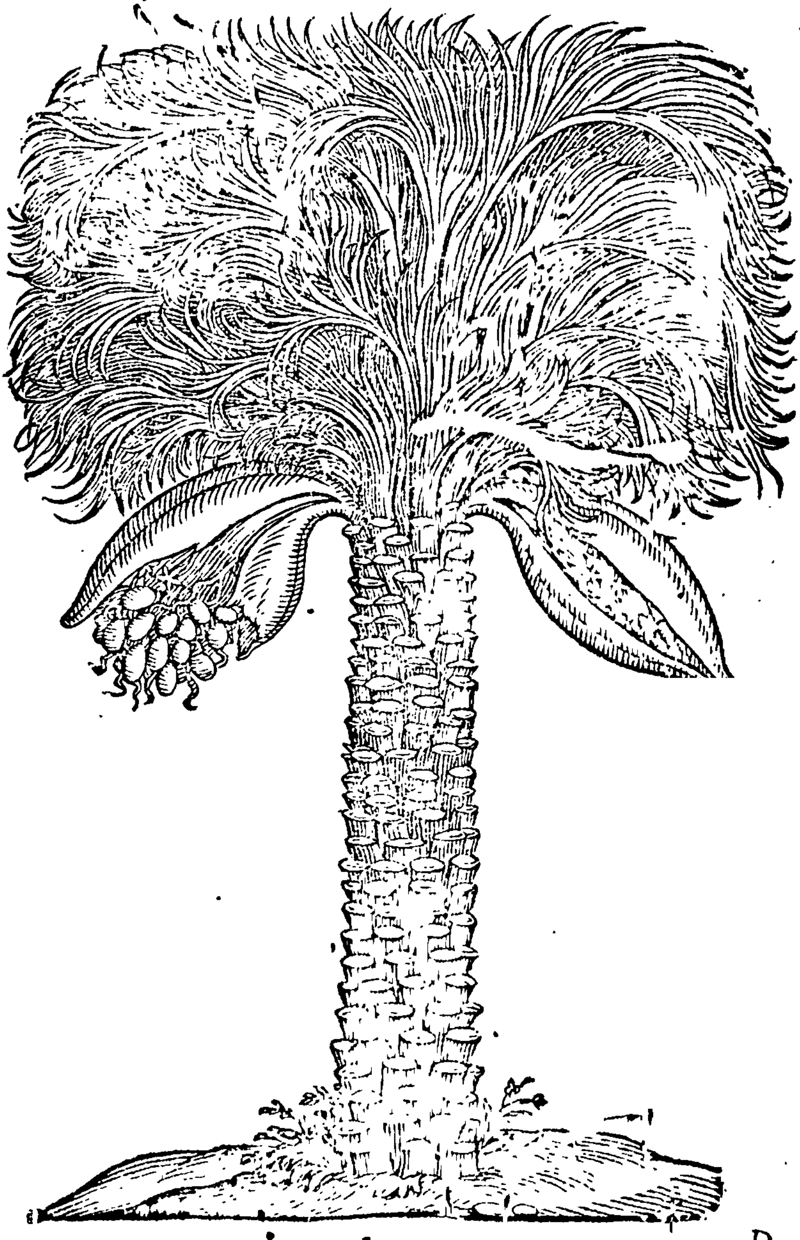
ramos aliquis permiſcuerit, ac ſe quaſi oſculari permiſerit. Plerique fœminas ut fœcundent, non ramos, ſed pulverem intra maris involucrum inventam ſupra fœminarum ramos, ſic cor ſpargunt, vel alii flores maris pulveris loco ſpargere ſolent. ni enim Aegyptii hoc fecerint ſine dubio fœminæ vel nullos fructus ferent, vel quos ferent, non retinebunt, neque hi matureſcent. GVILAND. Haud credendam iſtam palmarum conceptionem, quæ fit arte à te narrata, arguere videntur innumeri dactili, qui in Arabiæ deſertis feruntur; in quibus ſylveſtrium palmarum ſylvæ reperiuntur, quæ ſine hominum cultu optimos fructus ac copioſos producunt, retinent, ac maturant, ex quo judico fœminas ad fœcunditatem moveri non ramis, vel pulveribus, aut floribus marium, ut Plinius, atque alii quoque meminerunt, ſed magis non ſecus quàm aliæ arbores radicum marium, atque fœminarum contactu facere ſolent, ſe ad fœcunditatem parare. ALPIN. Arabes palmarum cultus periti reſpondebunt, palmarum fœcunditatem in Arabiæ deſertis, licet arte non fiat (quando in his locis hæ arbores, ut dictum eſt, ſine ulla cultura fructus producant) adjuvare ventos, marium è ramis pulveres, floreſque ad ramos fœminarum aſportantes. Radicum utriuſque ſexus palmarum mutuam conjunctionem eſſe conceptionis cauſam, dicendum non puto, quando ſic brevioribus radicibus palmæ omnes donatæ ſint, ut etſi ferè ſimul cohæreant, nullus tamen radicum contactus inter eas eſſe poſſit, mirabileque dictu, palmarum altiſſimos vaſtiſſimoſque caudices ſeu truncos poſſe ſic brevibus, tenuioribus, paucioribuſque radicibus in aerem ſubſiſtere, neque ſui multa gravitate, ventiſque etiam vehementibus ſæpe ipſos quatientibus humi concidere. Accedit, quod caudicis po-

ſtrema pars humi proxima, pondus totius arboris ſuſtinens multo gracilior, atque debilior reliquo caudice exiſtit. Hinc plures Aegyptiorum hoc miraculo ducti dixere, palmas non terra radicibus attracta, ſed aere ex ſublimiori arboris parte ali, ac vivere. quod hac etjam conjectura ſibi ipſis perſuadent. Quia ſi palmæ ſublimior pars, quam cor ipſi vocant, excidatur, univerſam plantam ilicò areſcere obſervarunt: quod non accidit inferiori radicum conciſa parte. Non eſt alia ulla arbor palma humano generi utilior, ſiquidem ex truncis domorum trabes faciunt, ex ramis, parietes, multaq; alia lignea vaſa ad uſum, quæ Cuffaz nominant. ex foliis flabella & ſportas, è caudicis cortice funes pro navibus. fructuũ verò utilitas ſatis omnibus nota eſt. Sed quem ipſi ad medendum uſum habeant, nunc quoque dicam. Ex fructibus tria ſunt præcipuè, quibus ſanitatis gratia utuntur, quippè ſpartum, pulvis ſparto, vel involucro contenta, atque dactili. Sparti igitur membrana tùm pulvis facta utuntur, tùm ex ea parato decocto. Pulvis maximum uſum habet per os ſumpta ad Diarrhæeam, lienteriam atq; dyſenteriam, non minuſq; ad omnes alias vel ſanguinis, vel alterius humoris innaturales vacuationes firmandas: præcipuè verò ad hepaticum fluxum, hemorrohiduũ, atque uteri cruentam vacuationem, atque ad ſputum ſanguinis Hoc pulvere quoque utuntur ad firmanda ulcera depaſcentia, ad uvæ relaxationem, ac ad dentium commotionem. Decocto ad omnia prædicta quoque utuntur, ſed ſæpè cum eo miſto prædicto pulvere. articulos debiles aptoſque fluxionibus mirum in modum ipſum juvat, eos firmando & roborando. Pulvere vero albo in involucro veris tempore inventa, quando ſcilicet palmæ florere incipiunt, utuntur familiariſſimè, ad faucium

rau-

raucedinem,tuſſim,& ophthalmias cum ſaccharo miſto,eſt-que ipſe dulcis ſubadſtringens, mulieres eum habent famiLiariſſimum, ad firmandos menſes retinendumque fœtum. Eundem utique uſum habent dactili immaturi tùm in cibum uſitati, tùm ipſorum decoctum, ad ſputum ſanguinis,& quamcumque ſanguinis vacuationem cohibendam: & ad lienterias, diarrhæas, & dyſenterias: ad vomitum ſanguinis, hæmorrhoidas exiccandas,atque ad ulcera vulneraque ſimplicia perſananda. in frequentiſſimo uſu ad nuper dictos affectus habent ſyrupum ex dactilis immaturis confectum. iiſdem dactilis utuntur probè maturis, qui tunc admodùm dulces exiſtunt, cum obſcura adſtrictione. idcircò eos frequentant ad faucium raucitatem, tuſſim, diſpnæam, pleuritim, ac peripneumoniam. non minuſq; ipſorum decoctum frequentatur ad adjuvandas variolarum in pueris excretiones. Vocant arborem Dachel, & ramum cui appenſi ſunt dactyli Samarrhich, dactylorumque involucrum, dux, ac dactylum recenter enixum prorſus immaturum talla, & grandiorem factum nin, & ramich per- fectionem ſive penè maturum, Maturumque bellan. Siccos maturos tamar, & qui ferè putridi ſunt rotob, foliaque arboris Zaaf.

PALMA DACHEL.

De Sebeſten. Cap. VIII.

ALPINVS.

SEBESTEN arboris in Aegypto naſcentis duplex genus reperitur, alterum ſylveſtre pruno ſimile, atque domeſticum, alterum foliis latioribus & craſſioribus a ſelveſtri differens. Vtraque arbor flores fert albos, parvos, geranii proximos, à quibus fructus creſcunt parvis prunis rotundiſq; ſimiles. quorum nuclei tricoſtati cernuntur. Illa arbor fert fructus minores, tardè matureſcentes, imperfectiores, iis, quos domeſtica Sebeſten profert, qui ſunt majores, melioreſque. toto autem anno in arbore fructus cernuntur. Vere florent, Autumnoque fructus maturant. ex pulpa ipſorum optimum viſcum conficiunt, quippe Sebeſten maturos contundentes, atque lavantes. Sunt aliqui, qui maſticando, pulpam ab oſſe lingua exſpuentes, viſcum parant; quantitatem horum fructum in vaſe collectam, parum quoad aquea humiditas abſumatur, bullientes. Viſco utuntur omnes emplaſtri modo ad omnes ſcirrhoſos tumores. ipſe quidem calidus eſt in primo gradu, atque humidus in ſecundo, vimque habet attractoriam attenuatoriam, & reſolventem; reſolvit omnes tumores, & emollit omnem duritiem Aliqui ad tuſſim ex eo paratos bolos cum ſaccharo candido, & radicis liquiritiæ pulvere multis diebus ſumunt. Fructuum uſus familiariſſimus eſt ad tuſſim, diſpnæam, orthopnæam, pleuritidem, peripneumoniam; & ad vocis raucedinem, parato ex ipſis decocto, quo etiam ad multas febres uti conſueſcunt, præſertim pectore aliquam noxam patiente. Sed nunc de Tamariſco loquimur.

SEBESTEN DOMESTICA.

SEBESTEN SYLVESTRIS.

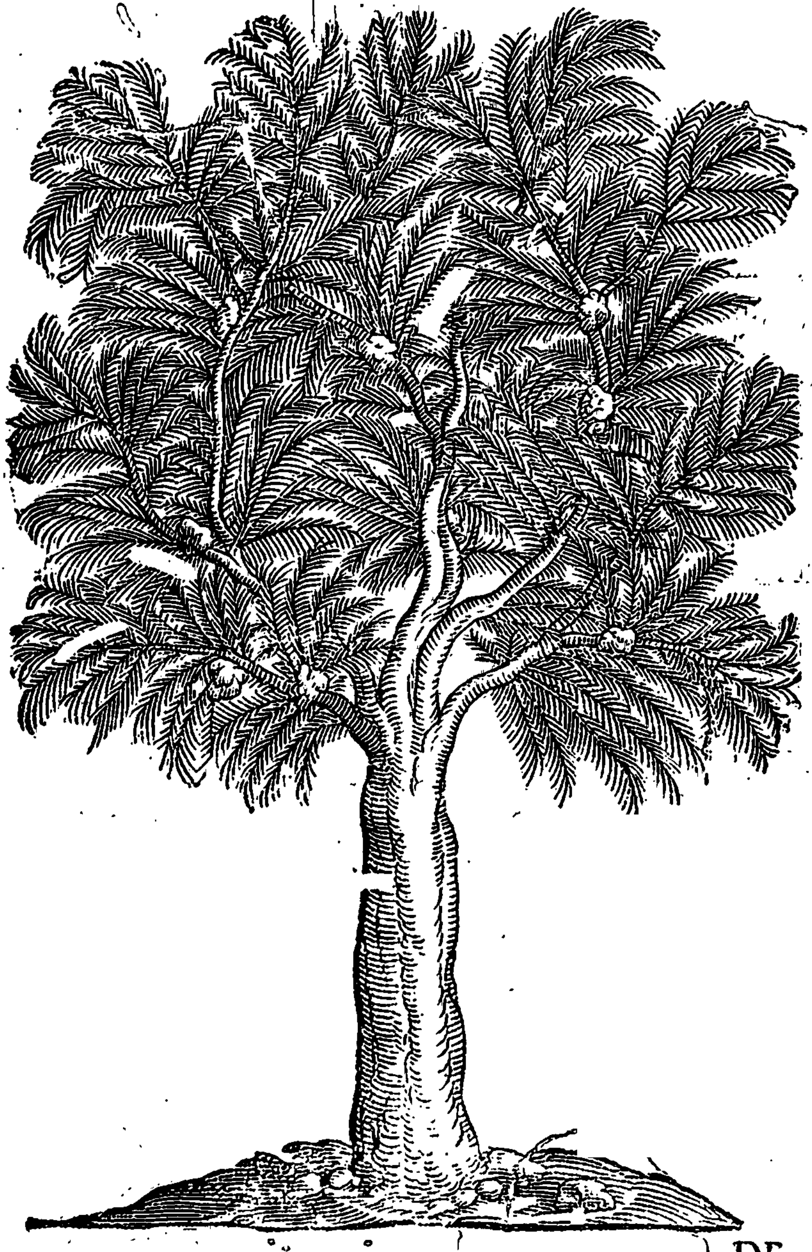
De Tamariſco, atle vocata. *Cap. IX.*

ALPINUS.

TAMARICI, quem miricam & Tamaricem Dioſcorides nuncupat, ſylveſtris genus, Italiæ eſt notiſſimum naſciturque propè fluminum ripas, aridaque & ſaxoſa vel arenoſa loca, potiuſque apud ſtagnantes aquas, ut docuit Dioſcorides. de hoc non loquimur, quandò ipſo Aegyptus plane careat. Alterum vero tamarici domeſticum genus in Aegypto ſpectatur, proceritate figuraque admodùm à ſylveſtri diverſum, quòd ad magnæ olivæ magnitudinem creſcat. audioque etjam ſupra Aegyptum in loco ſahit ab iis populis vocato, creſcere ad magnæ quercus magnitudinem, cujus ex lignis carbones faciunt, quibus tota Aegyptus, & Arabia utitur. ex eoque ligno multa vaſa conficiunt, ad multorum ægrotantium uſum. Folia fert ſylveſtris tamarici foliis proxima, tamen longiora, & graciliora, apparentque multa capillamenta viridia, qualia in aliquibus equiſetis viſuntur, ramo appenſa, ſemper virentia, fructus fert paucos, raros, virides, nucum magnitudine, duros, lignoſos, ſine nucleo, & videntur ejuſdem ſubſtantiæ eſſe cum gallis: omnes verò figura inter ſe differunt, quamquam in omnibus aſpera & inequalis obſervetur, quando alii longi, alii breves, alii rotundi, alii lati, alii craſſi, aliique graciles exiſtant. Vſus Tamarici tùm in Aegypto, tùm magis ſupra Aegyptum, ubi horùm arborum copioſus eſt proventus, eſt ad ignem major, quando nulla ferè alia ligna ad comburendum habeant. Folia hujuſce arboris uſum habent ad lienem induratam, obſtructam, & refrigeratam. Vaſaque ex ligno, ut dictum eſt, conficiuntur,

tur, quo lienoſi uti conſueſcunt: ob ejuſque multam, quæ ex hoc ligno habetur, ad id morbi genus utilitatem, mirari non debemus, ſi Plinius (quod tamen fabuloſum eſt) dixerit, ſues aſſuetos cibum capere in vaſis è ligno tamarici confectis, liene carere. Mulieres decocto ex Cortice parato utuntur, per os ſumpto, ad ſiſtendas menſtruas purgationes, ex quo parant etjam inſeſſiones, & clyſteribus in uterum injiciunt decoctum. idem quoque fructus facere ajunt. iis ſiquidem utuntur in ſputo ſanguinis, in lienteriis, & in menſtruis plus iuſto fluentibus, atque hæmorrhoidarum immodico fluxu. dentes etjam commotos, atque collabentes ipſorum decocto firmant: atque in iis concitatum dolorem demulcent. Vtuntur etjam ad oculorum lippitudines incipiētes, in collyriis atque ad oris ulcera. Cinis quoque corticum & fructuum ulcera curat. De ligno vero multi decoctum, non ſecus quam noſtri ex ligno Indo ad curandam luem Gallicam facere ſoleant, parant, quod exhibent leproſis, ſcabioſis, atque aliis multis, puſtulis & ulceribus affectis, feliciori cum ſucceſſu. Idemque faciunt in melancholicis, ictericis nigris, & hydropicis ex refrigerato obſtructo, ac indurato liene, concitatis. arborem illi vocant Atle.

TAMARISCVS ATLE.

DE

De Tamarindo Derelſide vocata. Cap. X.

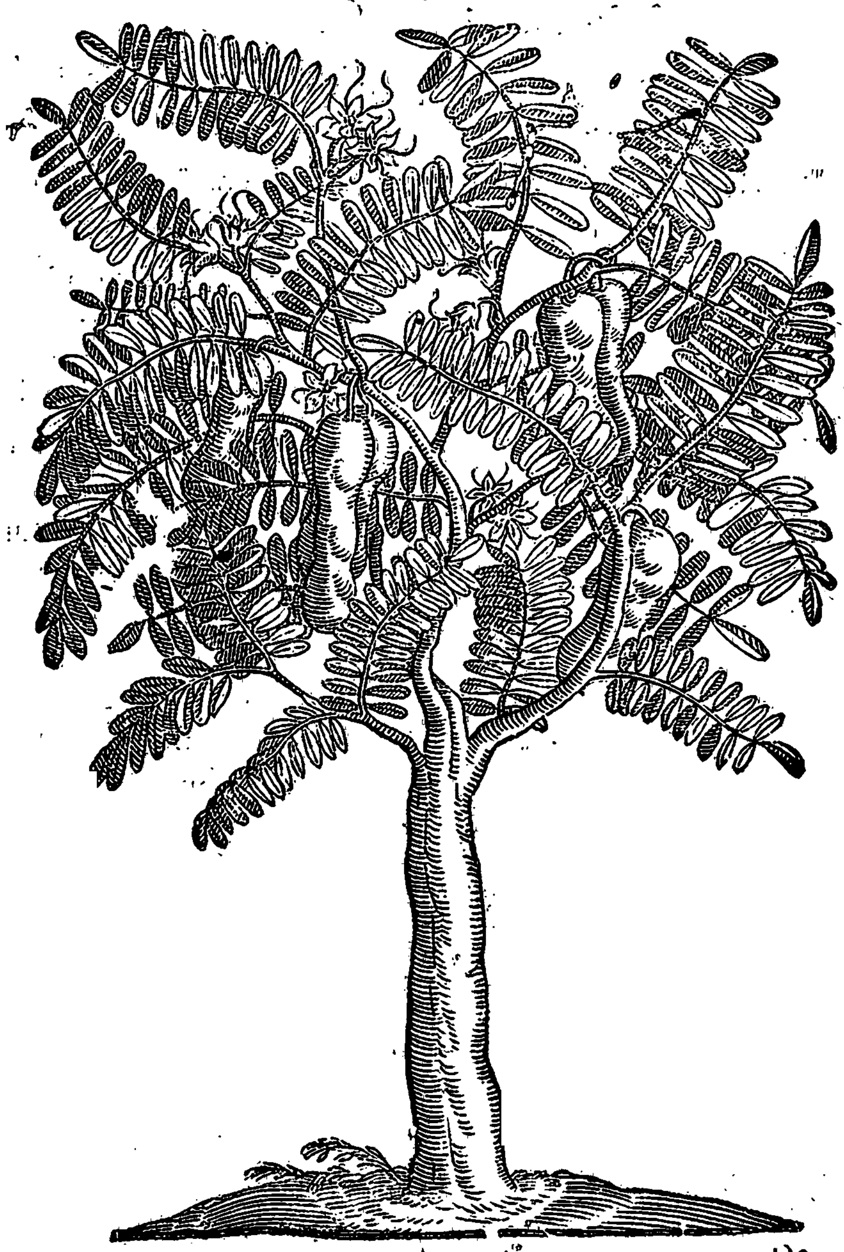
ALPINVS.

TAMARINDVS, quem Derelſide appellant, arbor eſt pruni magnitudine, ramis denſis: myrthi foliis Seſban proximis prædita: flores fert albos mali aurantii floribus per quam ſimiles, è quorum medio exeunt quatuor fila alba, & tenuiſſima, ex quibus ſiliquæ craſſæ producuntur primo virides, tandem maturæ cineritiæ, quæ intus nonnulla ſemina, craſſa inæqualia, duraque, atque pulpam nigram guſtui acidam, continent. In Aegypto non ſunt admodum hæ arbores copioſæ, neque ſunt patriæ: ex fœlici etenim Arabia atque Aethiopia illuc convehuntur, in viridariiſque ſervantur. Miraculi loco habetur, quod dicitur, unam arborem in deſerto Divi Macharii, propè monaſterium Aſsiriorum, vivere, in quo ſolo nulla alia planta vivit. Hæc planta hoc mirabile habet, quod ejus folia Solem ſemper ſequuntur, Soliſque ſe quia dicuntur: nam ipſo occidente, omnia in ſe clauduntur, eodemque oriente, aperiuntur, atq; hæc motio tantam vim habere in iis obſervatur, ut ſiliquas dum habent occidente Sole, eaſdem foliis in ſe arctiſsime claudant, & retinere ſpectentur. eodemque oriente, apperiantur, ſiliquaſque relinquant. Hanc foliorum converſionem pluribus Aegyptiis aliis plantis communem animadverti, quippe Acatiæ, Abrus, Abſus, Sesban, atque Tamarindo. Vtuntur foliis Tamarindi in pueris ad vermes necandos, atq; etiam ipſorum vel infuſo, vel decocto ad ſolvendum alvum. acida ſunt folia atque guſtui non inſuavia. Arabes condiunt

ſiliquas ſeu cannas hujus arboris parvas ac virides ſaccharo, vel melle Carub, tum etjam grandiores factas atque maturas, condiunt ipſarum pulpam ſaccharo, quam per itinera, quæ in deſertis Africæ locis conficiunt, ſecum viatores deferunt. Quia ſæpe, calefacti, ac ex calore itinereque inflammati valdè ſitientes refrigerantur, atque ſitim reſtringunt, per alvum plurimum calidorum humorum ſubducentes atq; vacuantes. In febribus verò peſtilentibus, atque omnibus aliis ex putridis, exurentibus, aquam, in qua multa copia Tamarindorum infuſa fuerit cum ſaccharo ebibunt: potus ſi quidem ſitientibus ex calore jucundiſsimus eſt, maximeq; refrigerat, & ſitim exſtinguit. Ad omnes denique febres putridas à bilioſis, exuſtiſque humoribus concitatas, ad hepatiſque atque renum calefactiones ac inflammationes, prætereà ad gonorrhæam uſum Tamarindorum frequentant; vocant Derelſide.

TA-

TAMARINDVS DERELSIDE APPELLATA.

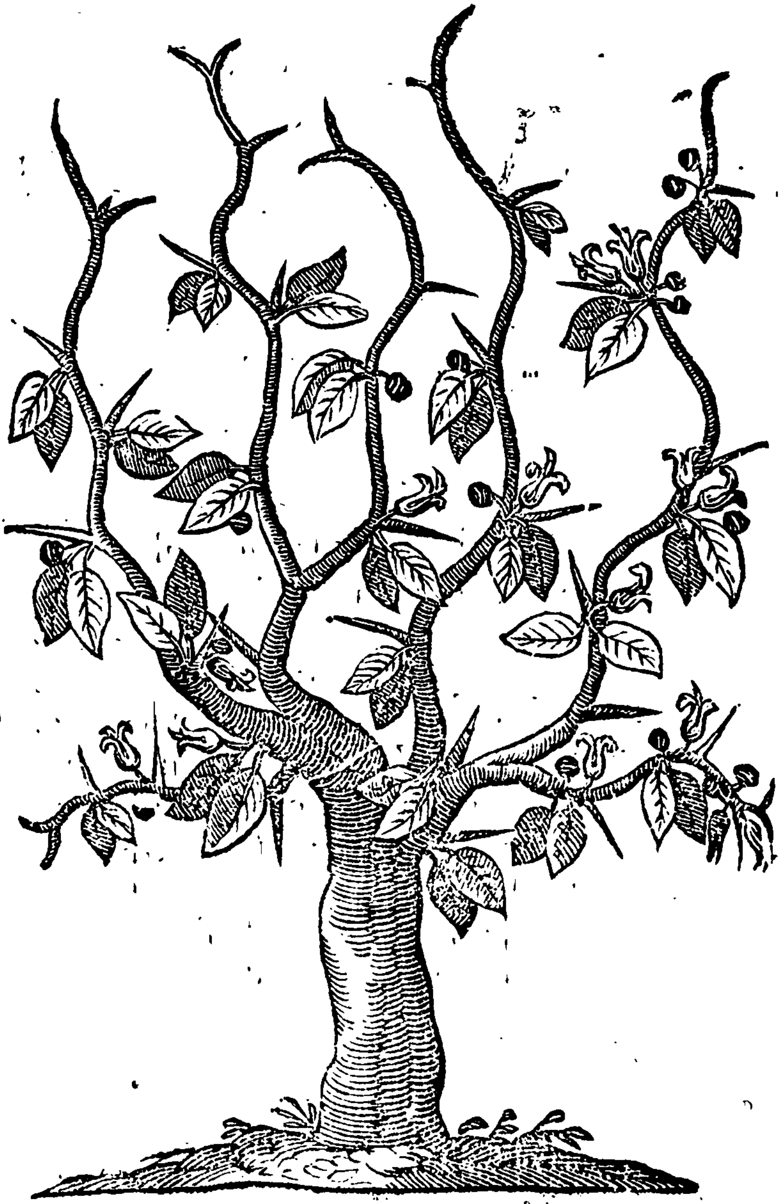

De Agihalid. *Cap. XI.*

ALPINVS.

ARBOR cernitur in medio cujuſdam Eunuchi Turcę viridario, quod parum ab æde Veneti Conſulis diſtat ex Æthiopia aſportata, magnitudine pyri ſylveſtris, ramis raris non multis, in rectum inæqualiter delatis, ordinatim acutiſsimis, multis ſpinis obſita, folia præſeferens buxi proxima, tamen latiora, pauca, rara, ſingula, bina æqualibus interſtitiis ad nata. Flores habet parvos, albos, Hyacinthi orientalis floribus ſimiles, ſed minores, à quibus prodeunt fructus nigri ebuli ſimiles, guſtu ſubamaros ac adſtringentes. Folia guſtum acido ſapore feriunt, cum aliqua adſtrictione. Hujus arboris foliorum uſum ad pueros vermibus vexatos, in Æthiopia, audivi eſſe familiariſsimum. Quid? an non Lycium hanc arborem eſſe putandum eſt, cum Dioſcorides de hoc ſic ſcripſerit: Lycium, quod aliqui Pixacantham vocant, arbor eſt ſpinoſa, ramis trium cubitorum, aut longioribus, foliis buxi, denſis, fructu piperis, nigro, lævi, amaro, denſoque cortice, pallido, nō diſsimili Lycio madefacto, radicibus multis obliquis lignoſis. GVILAND. Agihalid, ut ex tua deſcriptione, quam vidi, non frutex, ſed arbor videtur. Lycium verò fruticem potius eſſe, quàm arborem, ex Dioſcoride didicimus. Præterea hic frutex foliis denſis & non raris cernitur, qualia in tuo Agihalid exiſtunt.

AGIHALID.

De

De Vzeg; atque an ſit Lycium Indum. Cap. XII.

ALPINVS.

FORTASSE arbor illa Agihalid vocata, pro Lycio aſpernanda non eſſet. Sed nunc verum Lycium Indum tibi prodam: quem fruticem longe ab Alexandria Civitate ſupra ripas rami Nili Calig vocati, decem millia paſſuum inveni: quem incolæ Vzeg appellant. eſt igitur frutex multis ramis rectiſsimis, ab radicib. multis, duris, lignoſis obliquè incedentibus, longitudine trium cubitorum & plus obſervatis, ſursùm aſsurgens, ramiſque ſpinæ acutiſsimæ, & longæ multæque inſunt, quorum quædam foliolis veſtita ſpectantur. Folia verò hujuſce fruticis ſunt olivę ſimilia, iis tamen candidiora & anguſtiora, vel minus lata. Florés Agihalid planè ſimiles habet, quippè parvos albos, Hyacinthi orientalis forma & magnitudine æmulos: à quibus fructus nigri parvi producuntur, Buli fructibus prorſus ſimiles, leves guſtu amari & adſtringentes. GVILAND. Cui dubium hanc arborem Lycium Indicum fore judicandum, modo Dioſcoridi credendum ſit, qui ipſum his profectò verbis deſcripſerat, dicens: » Tradunt Indicum fieri Lycium ex frutice Lonchitide appellato: id ſpinarum generi aſcribitur, ramos rectos habens ternum cubitorum longitudine, majoreſve, rubo craſsiores à radice numeroſos. fractus cortex rubeſcit folio oleæ ſimilis. Ex hujus fruticis radicibus forſitan verum ſuccum à nobis deſideratum illi colligunt, ipſumque pro uſu illis non deeſſe puto. ALPIN. Quamquam ibi multa copia Lycii circunferatur, tamen neſcio an ex hoc illum frutice

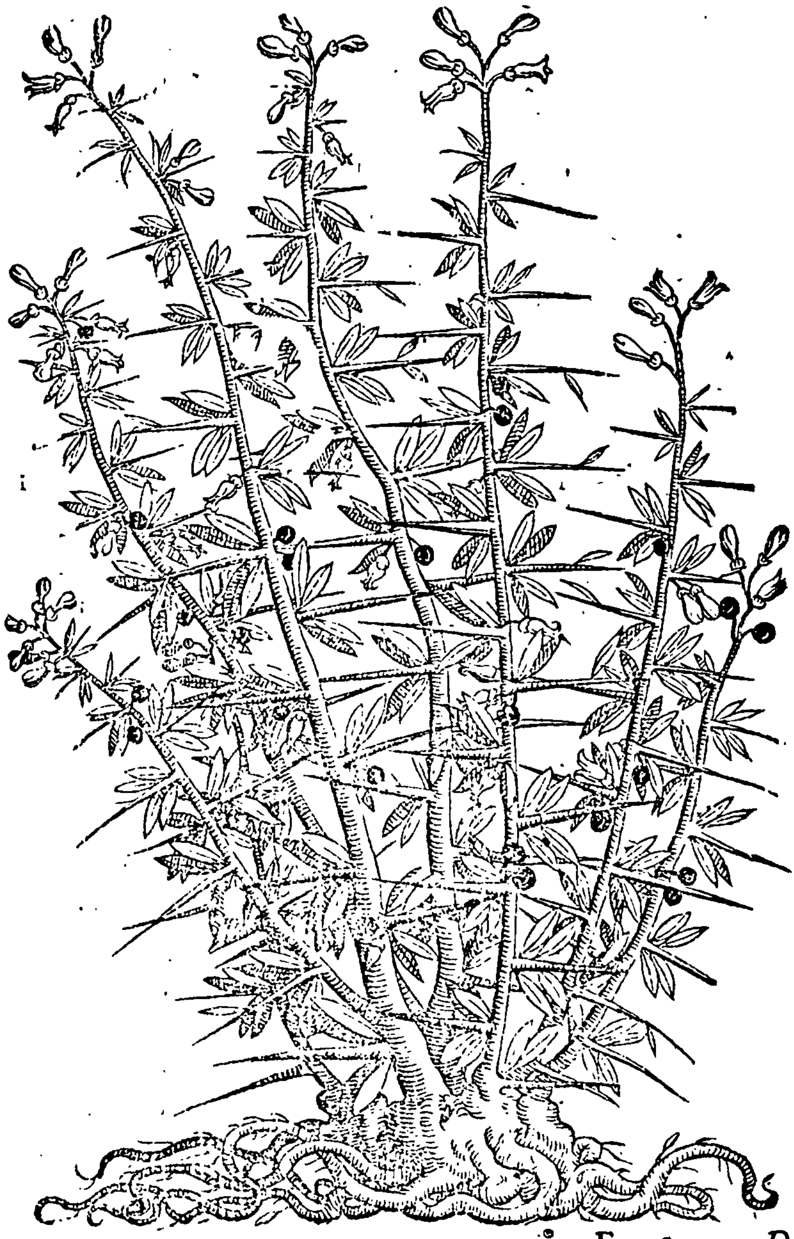
con-

conficiant quandò neque hanc plantam copiosè in Ægypto provenire cognoverim, neque ſcio illis eſſe notam. Siquidem Lycium ab illis uſitatum falſum ac adulteratum eſſe arbitror. Hic enim ſuccus, qui ex Arabiæ locis aſportatur, durus eſt, nigerque exterius, Acatiæ ſucco valde ſimilis. fractus intus colorem aloes præſeferre videtur, odore obſcuro, non ingrato, ſapore ſubdulci, adſtringente, nullius amaritudinis participe: viſcoſuſque eſt, digitiſque contrectatus adhæret. ex quibus verus *Lycius* à me is non *creditur*, *præſertim*que cum neque amaritudinem habeat, neque igne ſuccenſum, ſive ignitum, rubeſcentem edere ſpumam, ut multi de vero Lycio tradiderunt, obſervamus. GVILAND. *Sed cur* tu verum ſuccum ex Vzeg perquirere non ſtuduiſti, eaque via certam Lycii ſucci cognitionem venatus non es. ALPIN. Hanc plantam tantum ubi in patriam redirem mihi ſpectaſſe contingit, quando ex urbe Cayri Alexandriam per Nilum flumen navigans, probè hanc urbem ſupra ejuſdem fluminis, ut jam dictum eſt, *ripas, nonnullos frutices ferè ſæpem* facientes, cum floribus, & fructibus jam maturis inſpexerim. Ex quibus ramum decerpſi, atque mecum Alexandriam detuli. Quo frutice ſatis conſiderato, Lycium eſſe ipſum cognovi, neque ipſo cognito tempus mihi ſuperfuit ad experiendum ejus ſuccum à radicibus expreſſum, quippe coactus, quamprimum Alexandriam pervenerim, navim nos pro itinere ibi morantem conſcendere, experiri non potui ſuccum, qui pro Lycio circunfertur. inter calidum & frigidum medium conſtituunt: ſed ſupra primum gradum ſiccum, ſtipticum, proinde omnibus ulceribus loto utuntur, præſertimque ad oris, aurium, narium, ani, inteſtinorumque ulcera. uſus maximus eſt in collyriis ad ophthalmias arcendas,

mulieres enim paratum linimentum ex Lycio & Antimonio habent, quo quotidiè oculos liniunt, ut oculos defendant ab humorum fluxionibus. eo etjam illi ad ventris fluxum utuntur, non minusque ad dyſenteriam. Ad ſputum ſanguinis eo maxima ſpe utuntur, non minusque ad uteri profluvium cohibendum, eo peſſi modo intromiſſo: ad ulceraque pudendorum, præſertim ad caries illum frequentant, ad gingivas corroſas & ulceratas, nec non ad dentium commotionem. in lienteriis dyſenteriis, atque in fluxu hepatico, clyſteribus eo uti conſueſcunt, atque non minus ipſo aliquo liquore diſſoluto atque ebibito. Nulli dubium quod illitum quamcumque partem à curſu humorum valenter defendit. ex quo ipſum podagricos dolores retardare, compertum eſt. Vzeg appellant.

VGEZ

VZEG LYCIVM INDICVM CREDITVM.

De Liguſtro Aegyptio, Elhanne, vel Tamarhendi vocato. Cap. XIII.

GVILANDINVS.

VIDISTI ne tu ibi liguſtrum Aegyptium, quod Ægyptii Elhanne, ac Tamarhendi appellant. Ibi ſiquidem ipſorum maximum eſſe proventum audio. ALPIN. Sæpiſſimè inſpexi, ibique ea arbor tùm copioſiſſima eſt, tum etjam omnibus notiſſima: etenim ex foliis magna ibi fiunt comercia, etenim iis utuntur ad tingendum aureo colore. Verę hæc arbor Liguſtro ſimilis apparet, floribus fructibuſque exceptis, in quibus videtur aliqua diſſimilitudo inter elhanne, & liguſtrum, nam & ſi flores racematim perindè atque liguſtra ſpargant, tamen & colore, & figura, & odore ab his differunt. florum ſiquidem Elhanne non albus color, ſed cineritius eſt, floreſque figura ſambuci floribus proximi apparent, illis tamen ſunt minores odor etjam Elhanne eſt admodùm acutus, & Liguſtri ſuavior. Fructibus non minus inter ſe differunt, quando Liguſtri ſint baccæ juniperi ſimiles, & elhanne ſemina rotunda coriandros imitantia exiſtant. Fert etjam folia Liguſtro minus lata, anguſtioraque & candidiora. Fructus, ut jam dixi, ſemina nigra, parva, multa folliculo concludunt, qualia in granis uvarum cernuntur. GVILAN. Quid? dubitas, eſse hunc arbuſtum Liguſtrum? certè inter liguſtrum, & hunc aliquam eſse differentiam, negandum non eſt. quæ ſoli diverſitate etjam accidere poſset; quandò omnibus conſtet, quantum eædem plantæ in diverſis locis natæ inter ſe differant figura, atque etjam ſæpe facultate. ut in Rhabarbaro, & Rhapontico videtur, quorum radices,

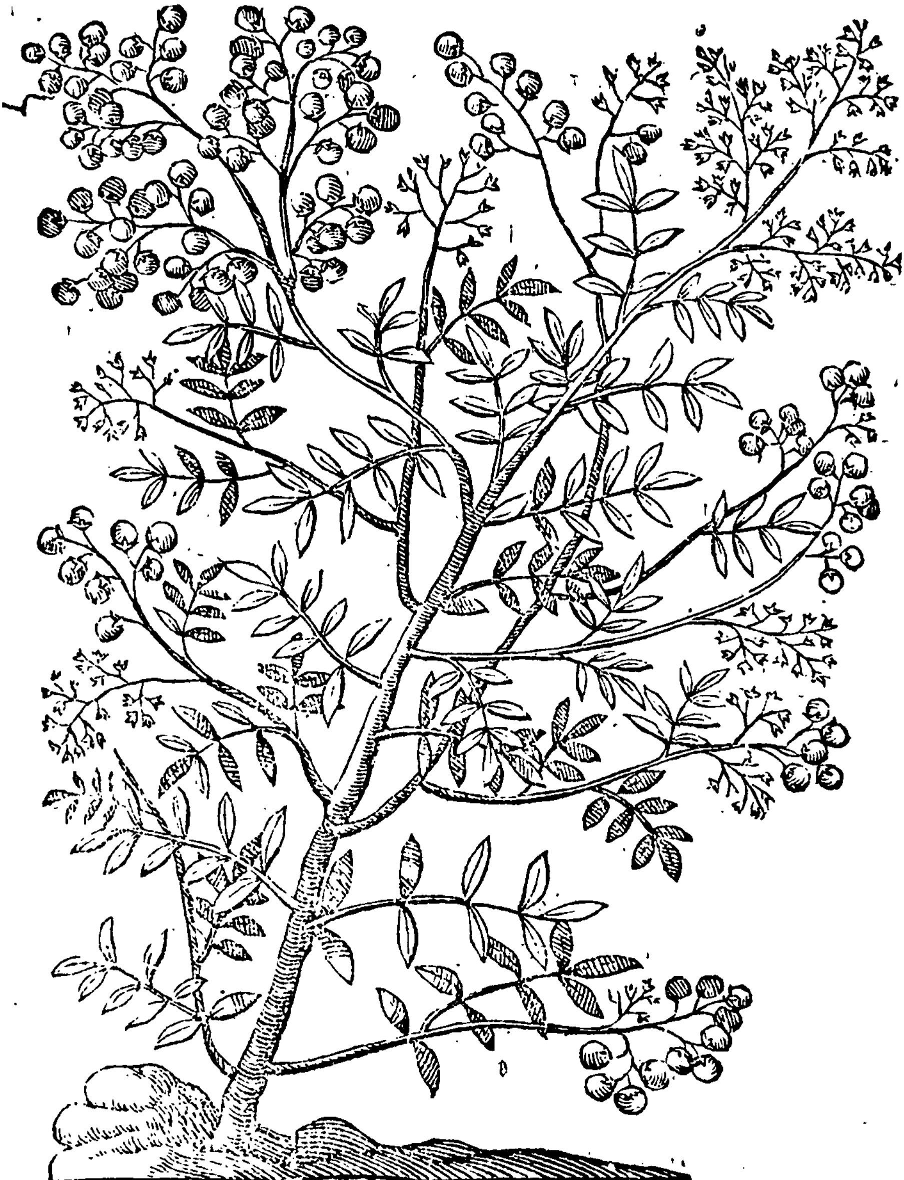
ceſ, viſu, guſtu, eadem videntur, nihilominùs facultate manifeſte differre compertum eſt. At de Elhanne quanquam aliquo pacto fruticis figura, floribus, & fructibus à ligustro differat, tamen ad eoſdem valere morbos cognitum eſt, quibus Liguſtrum ſubvenire Dioſcorides, atq; alii prodiderunt ſed quid plura? cum apertiſſime Dioſcorides voluerit hanc arborem eſſe Liguſtrum: vt ex ipſius verbis planè conſtat, quæ hæc exiſtunt: Liguſtrum arbor eſt, quæ circum ramos »
folia fert olivæ proxima, ſed latiora, teneriora, & magis viri- »
dia & flores albos muſcoſos, atque odoratos, ejus fructus eſt »
niger Sambuci fructui ſimilis. Naſcitur electiſſima in Aſca- »
lone & Canope. Folia adſtrictoriam vim habent, quare »
commanducata ulceribus oris medentur, illita, fervidis in- »
flammationibus, carbunculiſque proſunt. decoctum eo- »
rundem igne ambuſta; capillum ruffant trita folia, quæ in »
radiculæ ſucco maduerint. Flos ex aceto fronti illitus capitis »
dolorem ſedat. Et de Elhanne, quam Alcanna Avicennas »
vocat, hæc ferè eadem prodidit, dixit quidem, folia habere adſtrictoriam facultatem, in vulneribuſque eandem vim cum draconis ſanguine habere, conferreque decoctum foliorum, calidis inflammationibus, & exuſtis ab igne particulis, & oris ulceribus: & cum aceto conferre capiti dolenti. ALPIN. Verè Elhanne Aegyptiorum Liguſtrum eſſe Dioſcoridis, conſtat, multò magis, quod nunquam in Aegypto Italicum Liguſtrum inveniatur, in Canopeq; tantum Elhanne reperiatur, quæ ibi eſt copioſiſſima. differt verò hic locus ab urbe Alexandriæ decem millibus paſſuum. GVILAND.
Hinc quoque apparet hanc arborem eſſe Cyprum Plinii, de Ca. 10
quo ipſe lib. naturalis hiſtoriæ xxiiij. ſic ſcripſit: Liguſtrum »
eadem arbor eſt, quæ in oriente Cyprus, atque in Ægypto Ca. 24 »

naſci

„ naſci etjam his verbis libro 12. Cyprus in Aegypto eſt arbor
„ ziziphi foliis, ſemine Coriandri, flore candido, odorato.
„ Coquitur hoc in oleo, premiturque poſtea, quod Cyprus
„ vocatur: prætium ei in libras quinque, optimum habetur è
„ Canopica in ripis Nili nata, ſecundum Aſcalone Iudeæ. Ter-
„ tium Cypro Inſula odoris ſuavitate. Quidam hanc eſſe
„ arborem dicunt, quæ in Italia Liguſtrum vocatur. ALPIN.
„ Flores ſunt in uſu frequentiſsimo dolenti capiti appoſiti, non
„ tamen cum aceto, ut Dioſcorides, atque alii meminerunt,
„ quod ſi feciſsent, manifeſtius, ut arbitror iis floribus juvaren-
tur, intus medicamenti vi aceto penetrationem adjuvante, deducta. Ex foliis pulverem conficiunt, quem Archenda illi appellant. Hac mulieres utuntur ornatus gratia, manus ac pedes colore aureo tingentes. non autem in ſucco Lanariæ vel Struthii, ut ait Dioſcorides, ſed ſimplici aqua eam miſcentes, aquam auream faciunt, quæ aureo colore tingit, quod arcanum noſtræ mulieres ſi agnoviſsent pro de aurandis ipſarum capillis, nil haberent, quo ſecurius uterentur, neque ſub radiis ſolis ſe urerent, variiſque modis caput læderent. ex hac pulvere, cum aqua mulſa parata utuntur, ad humidos pedes fluxionibus obnoxios, ac multum exudantes fœtenteſque emplaſtri modo pedibus ipſis appoſita, ac per horam retenta, maxime enim pedes, & quaſcumque alias partes corporis, appoſita exſiccat, ac adſtringit. Nihil habet, quod exudantes pedes plus exſiccet, quam prædicta iſtæc maſsa appoſita, & aliquandiù retenta: pulvere etjam hoc ad ulcera oris, gingivarumque, & pudendorum maximè utuntur.

LI-

LIGVSTRVM ÆGYPTIVM ELHANNE SEV Tamarhendi vel Alcanna Avicennæ.

De

De Balſamo, Balaſſan ab Aegyptiis vocato. Cap. XIIII.

GVILANDINVS.

NVNQVID Balſami planta amplius in Ægypto vivit? ALPIN. Nequaquam, ſed in Arabia fœlici, quam Balſami feracem omnes tùm Ægyptii, tùm Arabes prædicant. GVILAND. Igitur Dioſcorides, Theophraſtus, Plinius, Iuſtinus atque alii ex antiquis Scriptoribus permulti, qui Balſamum tantum in Ægypto & in Iudęa olim vixiſse prodiderunt, decepti ſunt. ALPIN. Sine dubio illos non modo de loco Balſami patrio, ſed etjam de arbore quoque, ſucco, fructibus atque aliis deceptos fuiſse arbitror, ex quo etjam dubitandum eſset ipſos Balſami arborem viventem nuſquam vidiſse. GVILAND. Rem valdè admirabilem prædicas, de qua tibi non ita facile medici certam fidem adhibebunt; quæſo an non Dioſcoridi, Theophraſto, Plinio, Serapioni atque aliis graviſsimis Scriptoribus de Balſamo magis quàm tibi credendum putas, qui in docenda herbarum ſtirpiumque materia, cæteris præferuntur, ac fide digniores habentur? ALPIN. Etſi in Dialogo olim Cayri conſcripto Balſami veritatem planè manifeſtam me reddidiſse puto, nihilominus quandò me nunc ut veram Balſami hiſtoriam narrem provocaſti, ut tecum de ipſa colloquar, atque commenter effugere nunc non poſsim. quare iterum eadem, quę olim ſcripſi nunc repetere, cum res agatur tanti momenti, non me pigebit, & ne longiùs rem producam, dico. Arabiā fœlicem Balſami locum patrium perpetuò fuiſse, ac nunquā

Ægyptum, ac Iudæam Balſami terram patriam fuiſſe, facile hinc conjicitur, quòd omnes, qui de planta Balſami mentionem fecerunt, eam in viridariis ſolùm cuſtoditam, minimeque in aliis incultis locis ſpontè natam, prodiderunt, ut Theophraſtus, Plinius, Solinus & Strabo ſigillatim meminêſunt. Plinius ait: Sed omnibus odoribus præfertur Balſamũ uni terræ Iudeæ conceſſum, quondam in duobus tantum hortis, utroque regio, altero jugerum viginti non amplius, altero pauciorum. & Strabo de Balſamo *Vallis Hierici* ſcribens, dixit: Vbi & regia eſt, & Balſami *viridarium*, quæ arbor aromatica eſt & fruticoſa, cythiſo & terebintho perſimilis. Nulli dubium eſt plantas peregrinas in viridariis tantum ſumma cura cuſtodiri, & patrias non ſolum *in viridariis* vel hortis, ſed multis aliis in incultis locis, ſponte natas obſervari. Sed cur ſtudeo tibi perſuadere Balſami plantas in Iudæa advenas fuiſſe, cum Ioſeph lib. 5. de antiquitatibus Iudaicis rem planè claram effecerit, qui ibi meminerit, *Sabam* reginam primam ex Arabia Balſami plantam *in Iudęam dono Salomoni* Regi tuliſſe: ex qua poſtea aliæ propagatæ fuerunt. De Balſamo Ægypti eadem dicenda ſunt, cùm eam plantam ibi in viridario prope locum el Mattharia vocato, ſumma diligentia perpetuò cuſtoditam vixiſse, omnium Ægyptiorum relatione liquidò conſtet: quod omnes antiqui ac juniores Scriptores fatentur, minimeque in alio Ægypti loco inculto unquàm vivere inventam fuiſse, non ſemelque ibi periiſse, atque ex Arabia rurſum aſportatam inſertamque ac renovatam fuiſse, omnes Cayrini affirmant. Anno à partu Virginis Beatiſſimæ MDLXXV. Ægypti præfectus Eunuchus Meſſinor nominatus, dùm quaſdam partes Æegypti viſeret, præſertimque el Mattharia, quem locum ob Virgi-

nis Beatiſſimæ honorem ac obſervantiam ſingulios hebdomadis die Veneris, quem diem iſti, ac nos Dominicum ſanctificant, adire ac viſere, in ipſoque loco orare conſueverat. proximè cùm eſset in viridario, videns omnes plantas Balſami exaruiſse, ac periiſse è Meccha quadraginta plantas afferendas curavit, quæ ſanè in eodem viridario inſertæ fuerunt; paucisque annis rurſum curatorum negligentia periere. Quamobrem Ægyptii Balſamum ſemper ex Arabia habuerunt. quæ res ſcitu ibi non eſt difficilis, cum ſæpius multi è Meccha per rubrum mare Cayrum veniant. Iter quidem à Cayro in Maccham eſt facillimum, & frequentatiſſimum. verùm non eſſet inutile nunc me hiſtoriam peregrinorum, qui annis ſingulis illa loca religionis cauſa, adeunt, atque viſitant, ſubnectere, ſic enim certiora de loco, ex quo veniat nunc Balſamum, habere poteris. nec non undè Rex Turcarum multum opobalſami habeat. GVILAND. Perplacuit mihi ex te audiviſse Arabiam fœlicem nunc, perpetuòque fuiſse Balſami feracem, ex Æegyptiorum Arabumque teſtimonio. Quod veriſſimum exiſtimo, quandò Dioſcorides, Theophraſtus, Plinius, Solinus, Serapio, Sethus, atque alii ſcriptum reliquerint, ſolum Ægypto ac Iudeæ fuiſse olim Balſamum conceſsum. Quibus Scriptoribus plena fides fortaſse haud omninò, me judice, erit adhibenda, cùm permulti alii ex antiquis Arabiam olim quoq; Balſami feracem fuiſse teſtatum reliquerint. Diodorus etenim Siculus in 2. libro ſuarum hiſtoriarum, Balſamum in quadam Valle Arabiæ naſci, & non alibi memoriæ prodidit. & Strabo in 16. lib. Geograph. ait: His proxima eſt fœliciſsima Sabeorum terra, quę maxima natio eſt, apud hos thus & myrrha, & cinamomum naſcitur, in ora etjam Balſamum, & alia quędam her-

bula

bula valde odorata, & Pauſanias lib. 9. De Viperis verò iis quę in Arabia inter Balſami arbores verſantur, diverſum quidem accepi. Sed cur nos magis Dioſcoridi, Theophraſto atque aliis de Balſamo quàm Ægyptiis & Arabibus propè Balſameta natis credere debebimus, pręcipuè quia incertus ſum illos unquàm viventem Balſamum offendiſse, ac inſpexiſse, & hi in Balſami locis nati (quandò omnium cùm priſcorum, tùm hujus ętatis ſcriptis firmiſsime conſtet, Ægyptum Balſami plantas aluiſse) quàm facilè potuerunt has plantas vidiſse, ac verè agnoviſse, à quibus cùm conſtet Ægyptum has ex Arabia habuiſse, cur amplius dubitabimus Arabiam eſse patrium Balſami ſolum? quę res apud Aegyptios & Arabes demonſtratione nulla opus habet, cum hi omnes certò ſciant non modò ſuperiori, ſed pręſenti quoque ętate Balſami innumeras plantas in Arabia adductas vivere, atque omnes, quas hactenus Aegyptus habuit, exindè exportatas & ſępeſępiùs eo modo renovatas fuiſse. Apud me itaq; amplius dubium non erit, Dioſcoridem, atque alios Balſamum ſolo Aegypto, ac Iudeę conceſsum olim fuiſſe aſserentes, plurimum deceptos, idque ex aliorum relatione magis, quàm ex vera ſcientia, litteris prodidiſse. Sed tu tamen ne obliviſcaris jam propoſitam peregrinorum Aegyptiorum hiſtoriam nunc recenſcere, quę mihi gratiſsima erit.

ALPIN. In Arabia fœlici civitas eſt primaria Meccha dicta, quę eſt ad mare rubrum ſita: ab ipſaque altera Medina vocata, diſtat itinere octò dierum, in qua eſt ſepulcrum Mahemetis ipſorum Pſeudoprophetę, ad quod ſingulis annis ex Aegypto duodecim vel quindecim millia peregrinorum ſe conferunt, ſacrificaturi, & holocauſtum oblaturi. His pręficitur Dux quidam, qui trecentorum militum pręſidio illos

 omnes

omnes peregrinos Meccham, Medinamque conducat, & mox Cayrum reducat incolumes ab injuriis Arabum, qui non rarò in his deſertis, eos invadunt, & occidunt, ac deprædantur. Vivunt enim Arabes hi rapina victum quæritantes, ſuntque ferociſsimi, atque audaciſsimi, habentque equos velociſsimos, quibus utantur, legeque ſancitum etjam habent, ut alicubi nunquam conſiſtere queant, ſed continuò equitent, degentes ſub tentoriis: Peregrini itaque duce illo, quem Hamirag appellant, recta Meccham pergunt, deindè redeuntes proficiſcuntur ad ſepulchrum Medinæ, quod iter perficiunt diebus quadraginta: Medinæ & Mecchę per alios viginti morantur. Turcarum Rex Medinam mittit duos præfectos, quorum alter ſacris præeſt, & alter prophanis & militibus. Mecchæ verò, quæ Turcarum imperio non omninò obedit, præeſt quidam Arabum princeps, quem Seriph appellant, hoc nomine vocant omnes, qui à Mahemet oriundi ſunt, & ſe illius cognatos ſcripto oſtendunt. Habet hic princeps equitum armatorum decem millia, & viginti quoque millia peditum: quibus timens à Turca ſibi hac itineris occaſione inſidias fieri, ſtatim cum audit peregrinos ad ſua loca appropinquare, recedit à Meccha & in montes ſe recepit, ubi uſque dum abierint peregrini, moratur, quibus quotidiè minatur, niſi diſcedant poſt viginti dies, ſe aquas intercepturum, quandò aquæ omnes defluunt ex montibus. Mittit Rex Turcarum huic Seriph munera hæc, quippè chlamydem auratam, eiuſque filiis & fratribus centum & quinquaginta millia aureorum ſingulis annis, pro quibus muneribus ipſe Regi Turcarum dono mittit quadringentas petias lineas Indicas ſubtiliſsimas, cujuſmodi eſſe byſſum, de quo meminere ſacræ litteræ, exiſtimari poteſt. Amplius cum eo

byſſo

biſso mittit etjam Regi opobalſami tres quatuorve libras, & præfecto Cayri libram, atque Hamirag peregrinorum ſemilibram. Sunt etjam alii duo duces ſive Hamirag cum multis peregrinis, ſcilicet alter è Damaſco, & alter ex Arabiæ fœlicis locis, Meccham & Medinam viſitatum venientes, quibus omnibus donat parum opobalſami. Poſtquam omnes Ægypti, Damaſci, Arabiæque peregrini Meccha diſcedunt, ad montem quendam proficiſcuntur, quem appellant Arafat, ad cujus radicem eſt locus, quem Maure vocant, ubi ſacrificant in memoriam ſacrificii, quod fecit Abraham, credentes illum eſſe locum ſacrificii. In medio verò itinere, quod redeundo conficitur, mons eſt arenoſus, in quo multas balſami plantas vivere affirmant, quas miraculo Mahemetis in ſterili illo monte natas affirmant. Ceterùm ne ex hac hiſtoria dubites, tantum opobalſami habere Seriph, ſcito, ibi à Seripho opobalſamum ſolere locari, ſolvuntque, ut audio, aliquot millia aureorum in ſingulis annis; & qui habent ab ipſo conductum, quibus volunt, vendunt opobalſamum, atque hæc eſt hiſtoria de peregrinorum ad eas urbes itinere, ut ex ea etjam ſcias undè ad Turcas tantum opobalſami accedat, atque ut etjam tuam hac de re retineas ſententiam, quippè Arabiam fœlicem eſſe proprium balſami ſolum, Aegyptum verò peregrinum. GVILAND. Quàm gratiſsimum mihi fuit, ex te diligentem peregrinorum Aegyptiorum peregrinationis hiſtoriam audiviſſe, nec non ex Arabia ſolum Regem Turcarum opobalſamum habere: nunc verò illiùs planta eſt à te deſcribenda. ALPIN. Balſamum arbuſculum eſt viticoſum, quod creſcit ad altitudinem Elhanne, ſeu Liguſtri vel Cythiſi, folia pauciſsima gerēs rutæ proxima, non tamen, ut dicebat Dioſcorides, iis candidiora; ſed potius lentiſci fo-

liis

liis ſimilia cernuntur, ſcilicet colore viridi, ſubalbido, perpetuoque virentia. Ejus lignum gummoſum, leveque apparet, colore exterius ſubrubro, cujus ramuli eodem colore, conſpicui ſunt, longi, recti, graciles, paucis foliis inordinatim referti, foliaque ſimul terna, aut quina, aut ſeptena alæ adnata aliquo pacto lentiſci foliorum æmula. Sunt ramuli odorati, gummoſi, digitiſque contrectati eis tenaciter adhęrentes. Flores fert parvos albos Acatiæ floribus proximos, ternos ſingulis alis appenſos, quaſi in umbellæ forma, ſummè odoratos, odor paululò temporis reſolvitur, à quibus ſemina promanant flava folliculis nigris ſubrubeſcentibus contenta, valdè odorata, intuſque humorem flavum melli perſimilem habentia, ſapore ſubamaro parumque acri linguam ferientia opobalſamumque redolentia, terebinthi fructuum figurę & magnitudinis ęmula, extrema aculeata & medium craſſum obtinentia. opobalſamum ęſtate à ſcarificato cortice caudicis diſtillat, ſtatimque eductum colore albeſcit, & poſteà in viridem, tertiò in aureum, atque demùm in melleum mutatur. Stillatum etjam eſt clarum, quod mox turbatur, craſſeſcit, & tertiò tenuiſsimum atque clariſsimum fit, tandemque ſenio confectum, ut terebinthina craſſeſcit. olet in principio recentiſsimè diſtillatum acutiſsimo atq; eximio odore, quod multis capitis doloré concitare ſolet, & aliquibus etjam ſanguinem ex naribus promovere. odoris verò illa acuties ac vehementia ac in Zebet fit, tempore obtunditur, & gratior evadit, ſenio verò confectum vix ſentitur in eo aliquis odor, & ob id Dioſcorides dixerat inutile eſſe antiquum. Eſt etjam, in principio leviſsimum, & dilui facillimum, ita ut ſi in aqua vel lacte ex alto diſtillet, in imum vaſis reſidere non patiatur. clarum verò aureumque redditum, ac ab omni fece pur-

ga-

gatiſsimum mediocri levitate præditum eſt, ita ut inſtillatum in aqua, etſi fundum petat, tamen citò rurſum in ſuperficiē aquæ feratur, cum eaque citò reſolvatur. quæ omnia quò annoſius, eò obſcurius habet. Hincque meritò dicebat Dioſcorides, optimum Balſami ſuccum eſse recentèm, validi odoris, ſyncerum, non ad acorem vergens, dilui facilem, levem, adſtringentem, ac modicè mordentem guſtum. GVILAND. Dubium in colore natum eſt, cum tu dixeris in primis opobalſamum ſtatim eductum colore albeſcere, atq; hunc colorem brevi tempore in viridem oleoſum mutari, & mox in aureum, & tandem in melleum, & Dioſcorides, quē tu haud negabis verum opobalſamum inſpexiſse, dixerit ipſū colore lacteſcere. ALPIN. Succum Balſami in aqua inſtillatum & liquatum colorem lactis accipere Dioſcorides ſcriptū reliquit. quod veriſsimum eſt. quinimò hoc eſt ſignum inſeparabile proprium, quod fideliùs oſtendit verum ſuccum balſami ab aliis vitiatis pro opobalſamo à multis receptis. Multa de opobalſami ſynceri & adulterati notis, eſsent à nobis dicenda, non minuſque de carpobalſamo, & xylobalſamo, de quibus medicamentis dubii ſunt ferè omnes recentiores Medici, ſed quia aliàs de his omnibus fuſiſſimè à nobis in Dialogo de Balſamo ſcriptum eſt, quę omnia cum te jampridem legiſse & conſideraſse, certò ſciam, noſo tempus ampliùs in iis conſumere, ſed ſermonem noſtrum ad alia traducere, proindè qui abſolutam ac perfectam plantæ, ſucci, fructuum, & virgarum rationem audire, ac agnoſcere cupiunt, Dialogum illum legere non graventur, ad quem te quoque pro aliis quæ de Balſamo ſupereſſent, dicenda, remitto. Balſami plātam apud me viventem veriſsimam Iacobus Contarenus Senator Clariſs. Ioannes Vothus nobilis Anglus, Fran.

Ferre-

Ferrerius Gallus, Ioachimus Iungermanus Germanus, Marcus Fenarius Venetus pharmacopola & plures alii viderunt, verumque etjam opobalſamum ab ejus foliorum alis diſſectis inſtillaviſſe. quod multis maximè mirum fuit, cùm aliàs Italiam hanc plantam habuiſſe, nuſquam appareat. uſus tamen in medicina, quos apud Aegyptios habeat opobalſamū. carpobalſamum & xylobalſamum, tibi quoque detegere, ac referre nunc conabor. ab opobalſami dotis deſumpto principio. GVILAND. Gal. paucos uſus Balſami in medicina hinc noviſse putandum erit, quòd ipſe in lib 6. de ſimpl. med. facult. omnium ſimplicium medicamentorum uſus copiosè docendo, de Balſamo nihil ad hanc rem protulerit, ut ex ejus his verbis conſtat: „ Balſamum deſiccat & excalefacit „ ſecundo exceſſu. eſt autem tenuium partium adeò, ut odo„ratum ſit. Sed liquor ejus ſubtiliorum etjam partium eſt, „ quàm ipſa planta, non tamen adeò calidus, ut quidam exi„ſtimant, tenuitate partium falſi. Porrò fructus ejus perſimi„lis genere facultatis eſt, cęterùm longè in ſubtilitate partium „ inferior. Sed age tu dic uſus illius apud Aegyptios frequentatos. ALPIN. Nullum certè ibi eſt medicamentum, quo magis, ac frequentiùs gens illa medendo utatur, quàm opobalſamum, quod quidem illi ferè ad omnes morbos, ac ſymptomata adhibent ad eoſque maximè, qui vel ex ſimplici temperie frigida & humida, vel à frigidis humidiſque ſuccis, vel à venenis, concitantur. Summa cum laude eo utuntur ad omnia vulnera, quo mirificè curantur. quod ego experientia in Petro Mariano Veneto mercatore, in capite à Turcis noctę quapiam uſque ad os peſſimè lignis vulnerato, didici: Balſamo ſiquidem inuncta ea vulnera per diem tantum, ferè omninò coaluerunt, & eo quàm pauciſsimis diebus, ut is te-

ſtis

ſtis eſſe poteſt, perfectè ſanatus eſt: utuntur etjam ipſo ad ulcera ſordida, quæ eo mundantur, atque ſanantur. In venenatis, & demorſis à ſerpentibus, atque ictis à Scorpionibus tùm epotum, tùm illitum maximè juvat. In peſte, ut ab ejus contagio defendantur, nihil majus habent, quo utiliùs & tutiùs utantur, ſingulis diebus ejus ſemidragmam deglutientes. Multaſque etjam putridas febres eo epoto illi ſanant, largiori ab ipſo erumpente ſudore. In chronicis febribus à crudis frigidiſque humoribus, obſtructionibuſque viſcerum, nihil utilius ac præſtantius experiuntur, quàm opobalſami binos ſcrupulos, vel dragmam per os quotidiè exhibere; liberat enim valenter viſcera ab obſtructionibus, caloremque naturalem fovendo crudos humores concoquit, ac digerit. Hincque ejus uſus ad omnes frigidos morbos, ac ſymptomata, apud eos eſt frequentiſſimus. Oculis viſum deperditum, atque auribus auditum inſtillatum reſtituit, auriumque dolores ſanat præterea ad convulſos ex humiditate ac frigiditate, ad vertiginoſos, epilepticos, reſolutos, trementes, ad tuſſimque ex frigido humore, orthopnæam, & omnem ſpirandi difficultatem, pulmonum fluxiones, humiditates, & dolores, ad ſtomachique frigiditatem, cruditates, atque ad omnes flatuum moleſtias, ad uteri frigidam humidamque intemperiem, ad præfocationes, dolores, ſterilitatem, albos fluores, ad interceptam urinam ex frigiditate, flatu, vel lapidibus, ad calculoſque in renibus valenter frangendos, ac abſtergendos, uſus opobalſami eſt apud omnes illos populos notiſſimus, & ad hæc omnia mala præſtantiſſimum illi auxilium experiuntur. Mulieres verò Aegyptiæ ſteriles eo tùm epoto tùm ſuppoſito, tùm ſuffito fœliciori ſucceſſu ſæpè ad removendam ſterilitatem utuntur. Non minori in uſu etjam habent,

bent, ad pulchram faciem efficiendam, quando eo ipſa illita à rugis defendatur. audio etjam aliquas eo ad conſervandã faciei pulchritudinem ac juventutem non inutiliter uſas fuiſ-ſe. GVILAND. Sed quomodo hæ illo ad conſervandam juventutem utuntur? hic enim uſus quamquam in ore multorum ſit, nihilominus à nullo id diſcere potui. ALPIN. Vt mulieres faciei cutem, dum juvenes ſunt, perpetuò conſervare poſſint, opobalſami uſum in hunc modum ſequuntur. Balſamanda enim mulier (ut ſic loquar) in balneum calidum in primis moratur quouſque multum incaluerit, quo tempore cutem opobalſamo multoties copioſe illinit. à qua linitione per horam & amplius in balneo valdè calido, quouſque rectè cutis opobalſamo imbibatur & areſcat, morata, balneum egreditur, ſolitaque munia exercet, permanetque ſic, facie atque pectore opobalſamo inuncta per tres ad minus dies, in quibus nunquam perunctam cutim abluit, vel mundat: ac tertia die ab inunctione, rurſum in balneum eodem jam dicto modo ſe confert, faciemque ac pectus valdè calefactum copioſo opobalſamo multoties perungit: aliquæ ſunt, quæ vel decies una die cutem inungunt, obſervantes commodum intervallum, quo recte cutis peruncta totum opobalſamum imbibat, atq; paululum areſcat, ut promptius ſuccum intimiùs haurire queat. Quam opobalſami unctionem hoc modo præſtitam multoties moliuntur; ſaltem diebus triginta. In quibus cutem nunquam lavant, vel mundant à quibus quindecim & etjam amplius, ſic cute opobalſamo inuncta quieſcunt, quouſque nihil liquoris oſtendat, probeque ab eo ſiccata fuerit. quo tempore aqua fabarum ſtillatitia, prius ad eas partes præmiſſa modica olei amigdalarum amararum inunctione ſe lavant, cutemque multis diebus abſter-

abſtergunt : atque hæc de viribus opobalſami ſint dicta. Seminum atque virgarum quoque recentium uſus apud illos eſt familiaris. Eis ſiquidem ad omnia ferè, ad quæ opobalſamo, utuntur. præſertimque ad robur ſtomacho conciliandum. ejus enim pulverem cum decocto ſpicæ nardi, ad binas dragmas exhibent. idem præſtat decoctum, quo maximè colorem naturalem fovent, augent, & roborant. utuntur & ipſo in ſpirandi difficultate, tuſſi frigida, atque aliis morbis à frigiditate naſcentibus. Vſum frequentiſſimum habet pulvis, & decoctum ad humiditates uteri exſiccandas, eiuſque calorem vivificandum. ſuffitum ex his frequentant ad morbos omnes uteri à cauſa frigida concitatos. eodem modo & ligni uſus eſt. Succus enim, ſemina, ac lignum iiſdem facultatibus donata ſunt, ad eademque uſum habent; veruntamen opobalſamum efficaciùs poteſt, eoque minùs carpobalſamum, omniumque minimè xylobalſamum. at tempus eſt, ut finito hoc ſermone, nos ad alias plantas narrandas tranſeamus. GVILAND. Iſtorum trium medicamentorum uſus omnes etjam Dioſcorides, Avicennas, atque alii multi præclariſsimi Medici docuerant, ex quo mirum non eſt, ſi iis adhibitis ad multa mala, voti compotes Aegyptii fiunt. Sed de Calaf tempus eſt ut loquaris, priùs tamen Balſami vera viſa ichone, quàm à Peruis Bei tuo familiari amico Turca Sangiach receptam, aliàs ex te audivi, atque ex tua vivente planta deſcribere potuiſti.

BALSAMVM AB ÆGYPTIIS BALESSAN

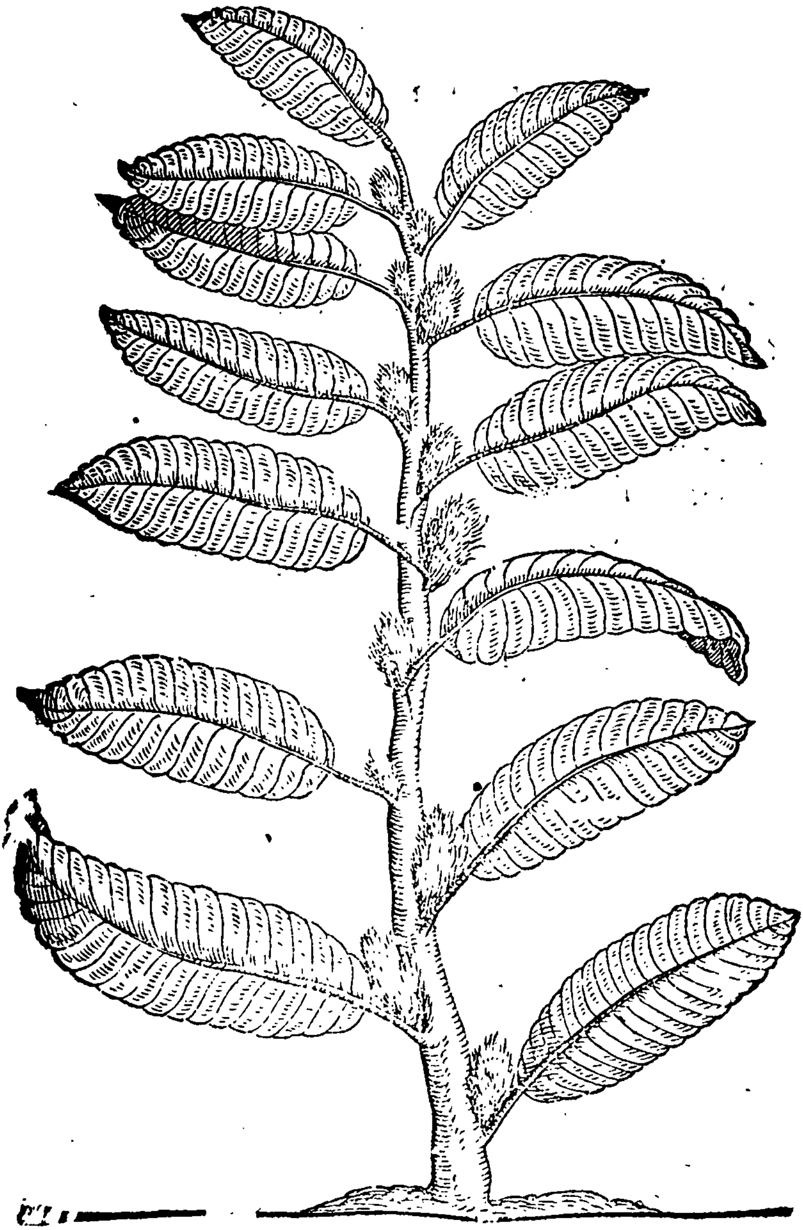
De

De Calaf ſeu Ban. Cap. XV.

ALPINVS.

ARBVSCVLVM fruticoſum in Ægypto reperitur, quod mea quidem ſententia, Salicis genus exiſtit, naſciturque in locis humidis, foliis aliquatenus Salici proximis, ſed multo majoribus; quippè longioribus, ac latioribus. Floreſque ejus ſunt quidam globuli oblongi, albi, lanugino-ſi, caudici penè foliorum radices naſcentes, quotque in arbore folia exiſtunt, tot flores emittit. creſcit arbuſculum hoc ad viticis magnitudinem ramis multis, ſive ſtolonibus rectis: ex floribus, ut audio diſtillant aquam macahalaf vocatam, quam inſignes vires ad exſiccandam putredinem, atque ad venena, & cor recreandum habere, illi prædicant in Febribuſque peſtilentibus ipſa pro ſecreto auxilio apud illos habetur. Aquam etiam, in qua multi flores infuſi aliquandiu manſerint, vel in qua ebullierint, exhibent ad dolores capitis, atque ad virium recreationem, quam & ipſam validè putredini ac venenis obſiſtere experti ſunt. eſtque ipſorum decoctum, ac infuſio in aqua parata, ad quoſcumque Febricitantes, apud illos in maximo uſu.

CALAF, ET BAN.

De Bon. Cap. XVI.

ALPINVS.

ARBOREM vidi in viridario Halybei Turcæ, cujus tu ichonem nunc ſpectabis, ex qua ſemina illa ibi vulgatiſsima Bon, vel Ban appellata, producútur: ex his omnes tùm Ægyptii, tùm Arabes parant decoctum vulgatiſsimum, quod vini loco ipſi potant, venditurque in publicis oenopoliis, non ſecusquàm apud nos vinum: illique ipſum vocant Caova. Hæc ſemina ex fœlici Arabia aſportantur. Arbor, quam me inſpexiſſe dixi, Evonomo ſimilis obſervata eſt, ſed tamen folia craſsiora, durioráque habebat, viridiora, perpetuoque virentia. Vſus eſt illorum ſeminum omnibus notiſſimus, ad parandum jam dictum decoctum, quod quo pacto ab illis paretur, aliàs à me dictum eſt. Vtuntur tamen ejus decocto ad roborandum ventriculum frigidiorem, adjuuandamque concoctionem, & non minùs ad auferendas à viſceribus obſtructiones; in tumoribuſque hepatis lieniſq; frigidis, & antiquis obſtructionibus, ſœliciori cum ſucceſſu decoctum multos dies experiuntur. Quod etjam uterum maximè reſpicere videtur, ipſum enim excalfacit, obſtructioneſq; ab eo aufert, ſic enim in familiari uſu eſt apud omnes Aegyptias, Arabaſque mulieres, ut ſemper, dum fluunt menſes, ipſorum vacuationem, hujus decocti ferventis multum paulatim ſorbillantes, adjuvent. ad promovendos etjam, in quibus ſuppreſsi ſunt, uſus hujus decocti, purgato corpore multis diebus, utiliſsimus eſt. GVILAND Avicennas de his ſeminibus meminit, ſimileſque vel eoſdem uſus à te narratos

de

de his ſeminibus memoriæ prodidit. ipſumque ſemen calidum in tertio, & ſiccum in ſecundo gradu conſtituit, quod tamen verum non videtur, quandò ſemen ſapore dulceſcat, cum pauco amarore nullamque acrimoniam præſeferat. Nihilominus ipſum obſtructionibus viſcerum, frigidiſque tumoribus hepatis, vel lienis multum conferre docuit. Sed ait, ſtomacho nauſeam concitare, pituitamque purgare, atque multa alia hæc ſemina præſtare, experientia penes Aegyptios didici, atque hæc eſt arbor, quam Cayri olim inſpexeram.

BON.

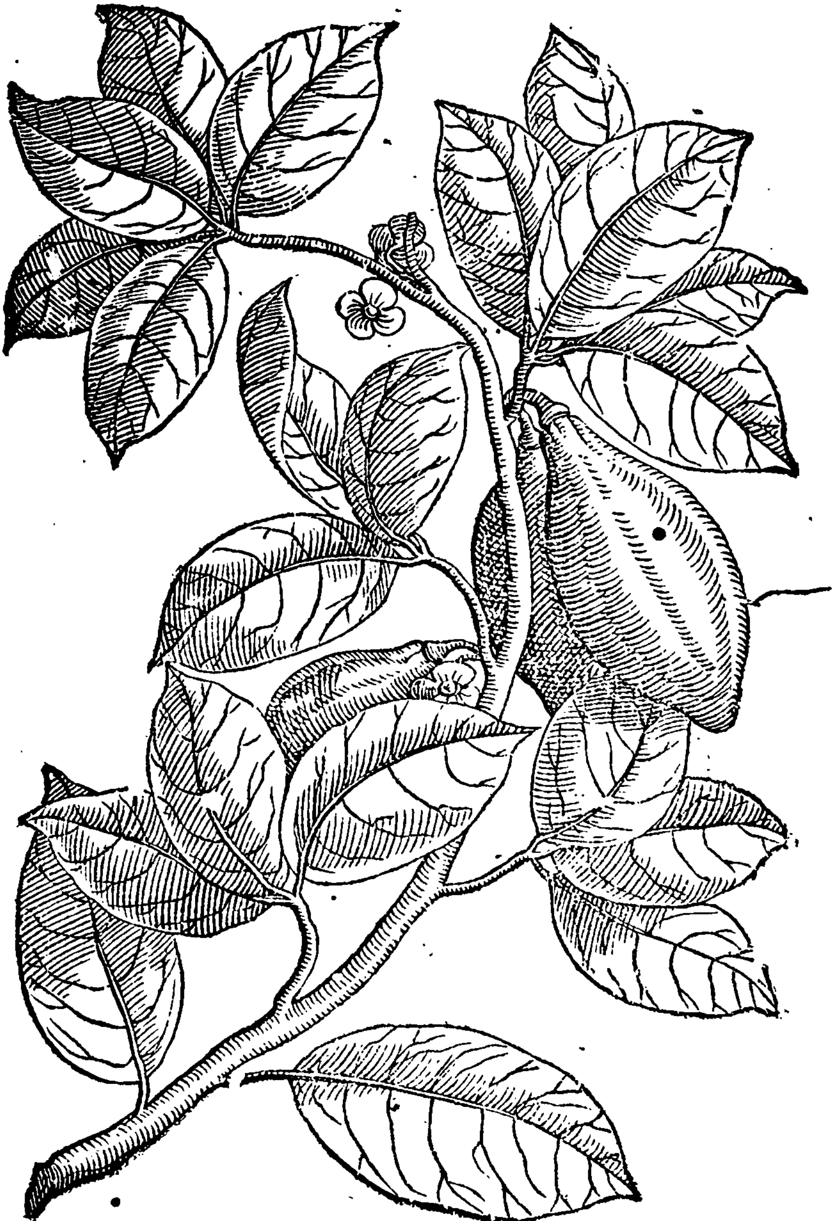

De Bahobab. Cap. XVII.

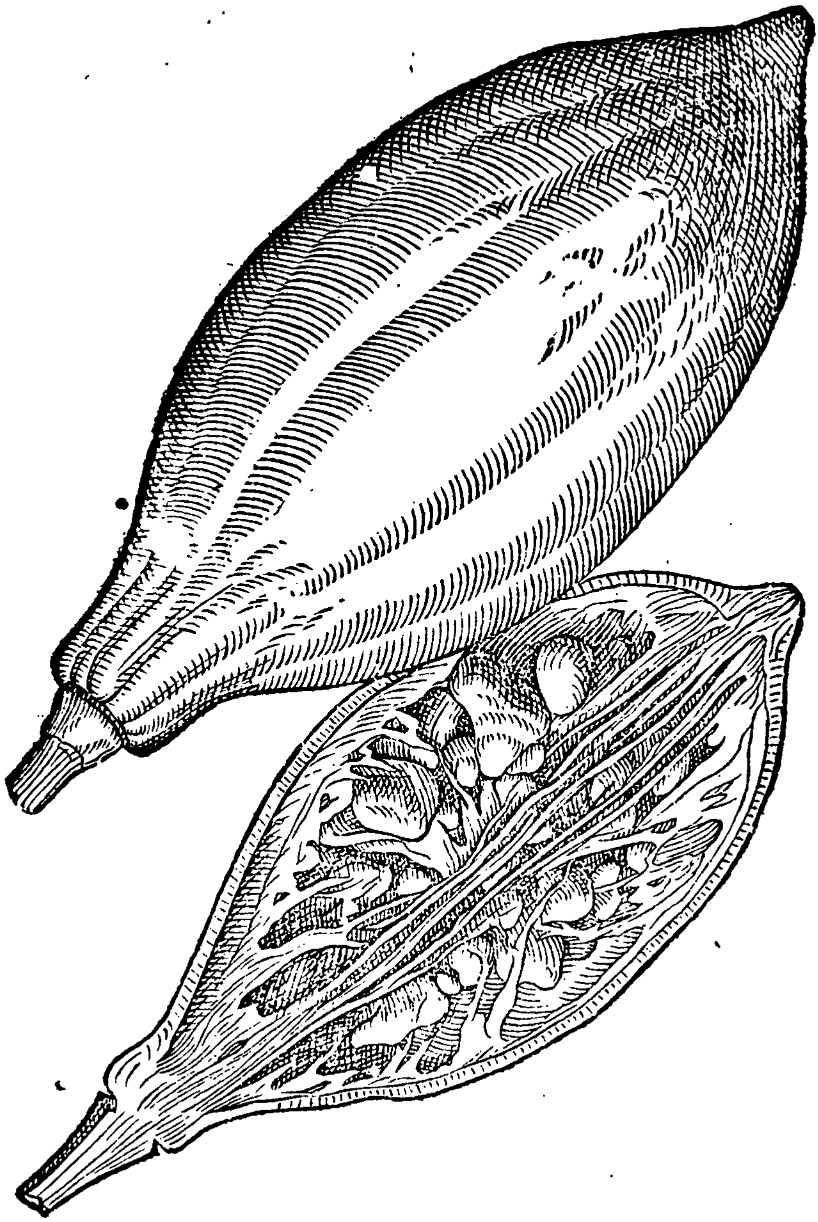
ALPINVS.

BAHOBAB eſt fructus magnitudine mali citri, cucurbibitæ ſimilis, intus ſemina nigra, dura, extremis in unum ſe miarcum quaſi inclinantibus, & ſubſtantiam cucurbitatum, ſimilem habent, quæ in recentibus eſt humida, rubra, ſapore acido non ingrato; Fructus recenter ab arbore exciſus, guſtui admodum gratus eſt, in Æthiopię inflammatis locis, accido ſapore, quem contemperant divites ſaccharo, ſitim valenter exſtinguit, multumque refrigerat. Ibi, ut audio, eo utuntur ad omnes calidos affectus, febreſque omnes putridas, præcipueque ad peſtilentes, tùm ejùs pulpam cum ſaccharo comedentes, tùm ſuccum expreſſum cum ſaccharo potantes, vel ex eo paratum Syrupum accipientes. Cayri etjam, quo loco recens fructus non habetur, ejus pulpa in pulverem parata ii utuntur, quæ eſt terra Lemnia obſervatur: eſtque apud multos familiariſſimus illiuſce terræ uſus ad peſtiferas febres, tùm ad ſputum ſanguinis, ad lienterias, dyſenteriam, cruentumque hepaticum fluorem, nec non ad uteri menſes firmandos. alii ejuſce terræ in ſubtiliſſimum pulverem redactæ dragmam cum aqua plantaginis diſſolutam, ad eadem exhibent, alii decocto, alii infuſo utentes. Arborem quæ hos fructus fert, vidi ego in quodam viridario, foliis magnitudine ac figura aurantiis valdè ſimilem.

BAOBAB.

FRVCTVS BAOBAB.

De

De Goſsipio arboreo, Gottne'l Sſegiar appellato. Cap. XVIII.

GVILANDINVS.

MVLTAM ne ibi goſſipii copiam Aegyptii colligunt? Syria etenim, atque Cyprus hujus plurimam copiam producit. ALPIN. Goſsipium Aegyptii ad ipſorum uſum aliundè advehunt, neque enim apud ipſos herbacea illa planta, ex qua Syri, vel Cypri Goſſipium colligunt, adnaſcitur, ſed tantùm quæ arboreus frutex eſt, quæque in quibuſdam tantum viridariis provenit, pluribus annis vivens, diſſimilis ab herbacea tantum proceritate, caudicis, ramorum atque foliorum figura. Creſcit autem ad decem uſque cubitorum altitudinem, ſtipite, ramiſque duris lignoſis. GVIL. Quid audio? arboreum Goſsipium ibi ſpectari? nova certè omnibus herbariis planta, nuſquam hactenus viſa, aut cognita. Sed dic quæſo multæ ne ibi illius Goſſypii plantæ naſcuntur, ex quibus, queant uſum illius uſitatiſsimæ lanuginis explere? ALPIN. Paucæ, & non niſi in viridariis, Goſsipii arbores illæ ſpectantur, quæ eandem, quam herbaceum, ferunt lanuginem: quæ (ob modicam penes ipſos quantitatem) in uſu non eſt, ſed aliundè advecta. Vtuntur Aegyptii, linearum petiarum loco, quibus noſtri tantum utuntur; ad ulcera, vulneraque omnia ſanandum: quandò lineis petiis, apud noſtros ad vulnera ulceraque frequentata, illi non utantur. adhibent & ipſa, uti noſtri faciunt, ad fluentem ſanguinem ſiſtendum. Seminum quoque mucilaginis uſus eſt frequentiſſimus ad omnes Febres exurentes, atque venena eroſionem ventriculo, & inteſtinis infe-

inferentia. Ad tuſſientes ex acrium, ſalſorumq; humorum diſtillationibus, Goſsypii plurimus eſt apud eos uſus. In Arabia ex hac xylini lanugine telas illas tenuiſſimas (quas ſeſſa illi appellant, atque multis byſſum antiquorum eſſe perſuaſum eſt) parant, quæ utique ob pulchritudinem ab omnibus comendantur.

GOSSIPIVM ARBOREVM COTNEMSEGIAR.

De Sambac Arab. ſive Gelſimino Arabico. Cap. XIX.

ALPINVS.

CAYRI eſt frutex ſarmentoſus, qui ſarmentis ſerpendo altiùs ſe extollit, foliis mali aurancii proximis, flores albos, octonis foliis præditos, omninò ſimiles vulgaribus Ieſmini floribus, à quibus differunt numeroſioribus foliis, magnitudine odoreque prævalidiori, ac ſuaviori. uſus florum eſt magis ad ornatum corporis, quàm ad ſanitatem. nihilominus parant oleum, quo utuntur mulieres in balneis ad uterum calefaciendum & laxandum, ejus enim ſcirrhoſis tumoribus maximè conferre expertæ ſunt, ut partum etjam faciliorem reddant, oleum hoc & bibunt calidum, & ipſo liniunt extrinſecas uteri partes. Vtuntur quoque eo èxterius inungentes thoracis regionem, tùm per os ipſum calidum bibentes, ad tuſſim, anhelituſque difficultatem, & ad pleuritim lethalem, in qua ſputum maxima cum difficultate educitur, & ad peripneumoniam, atque ad dolores vehementes ſtomachi, inteſtinorum, atque uteri; Parant hoc noſtri unguentarii ex dulcibus amygdalis atque vel ſeſami ſeminibus, ex quibus odore florum Ieſmini imbutis oleum exprimunt valdè odoratum.

SAM-

SAMBAC LESMIN ARABICVM.

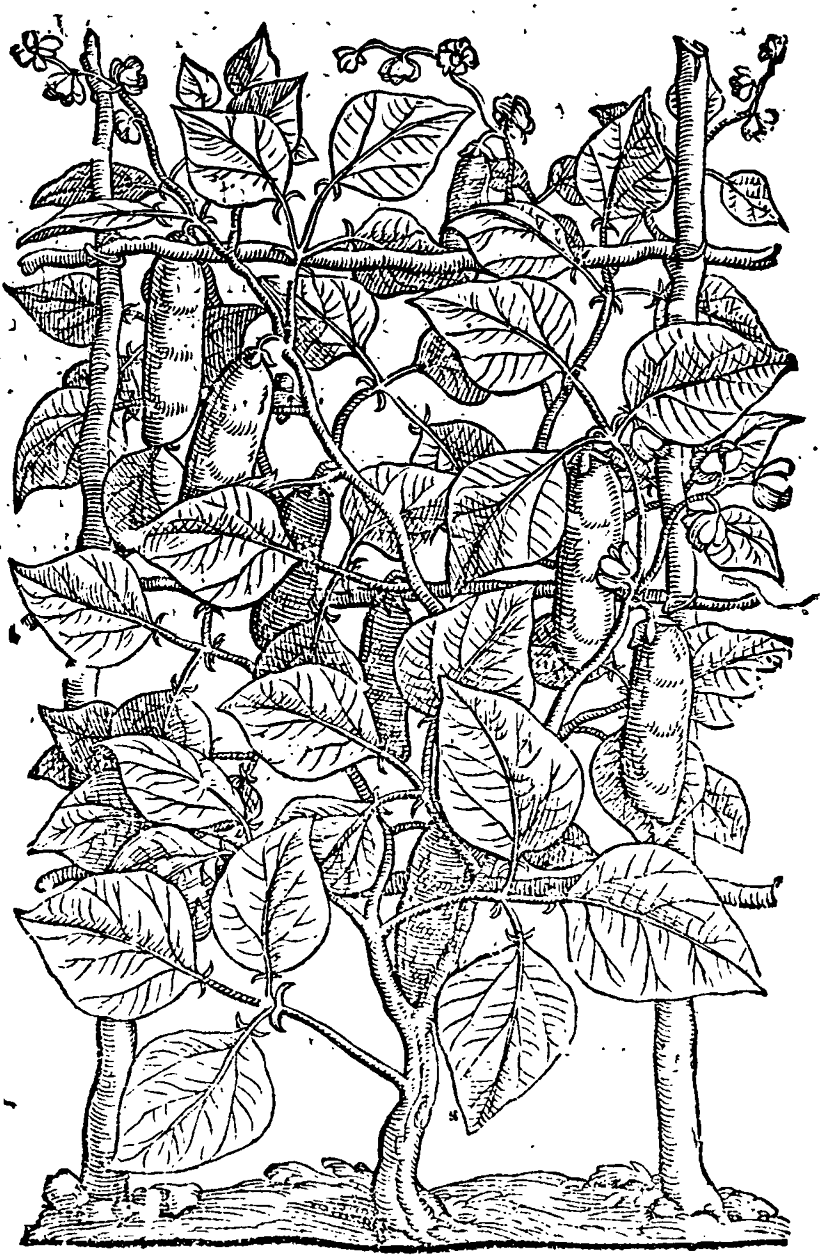
De Phaſeolo nigro Lablab vocato. *Cap. XX.*

ALPINVS.

EST arbor ſarmentoſa, quæ creſcit ad vitis magnitudinem, ſarmentiſque vitis modo extenditur, ac expanditur foliis, figuraque ſimilis eſt omninò vulgari Phaſeolo, flores fert bis in anno, vere, ac autumno, Phaſeolorum floribus aliquatenus ſimiles, à quibus ſiliquæ longæ, inſtarque fabarum latiſsimæ cernuntur, quæ ſemina nigra Phaſeolis planè ſimilia continent, quorum alia nigra, alia ſubrubra cernuntur. Hæc arbor vivit annos centum, & ampliùs perpetuoque viret. Aegyptii Phaſeolos illos in cibo frequentant, noſtriſque non minùs guſtui ſuaves exiſtunt. Mulieres utuntur decocto cum croco ad excitandos menſes. præterea utile eſt ad tuſsim, & diſpnæam, & ad urinam ſuppreſſam movendam.

PHA-

PHASEOLVS NIGER LABLAB.

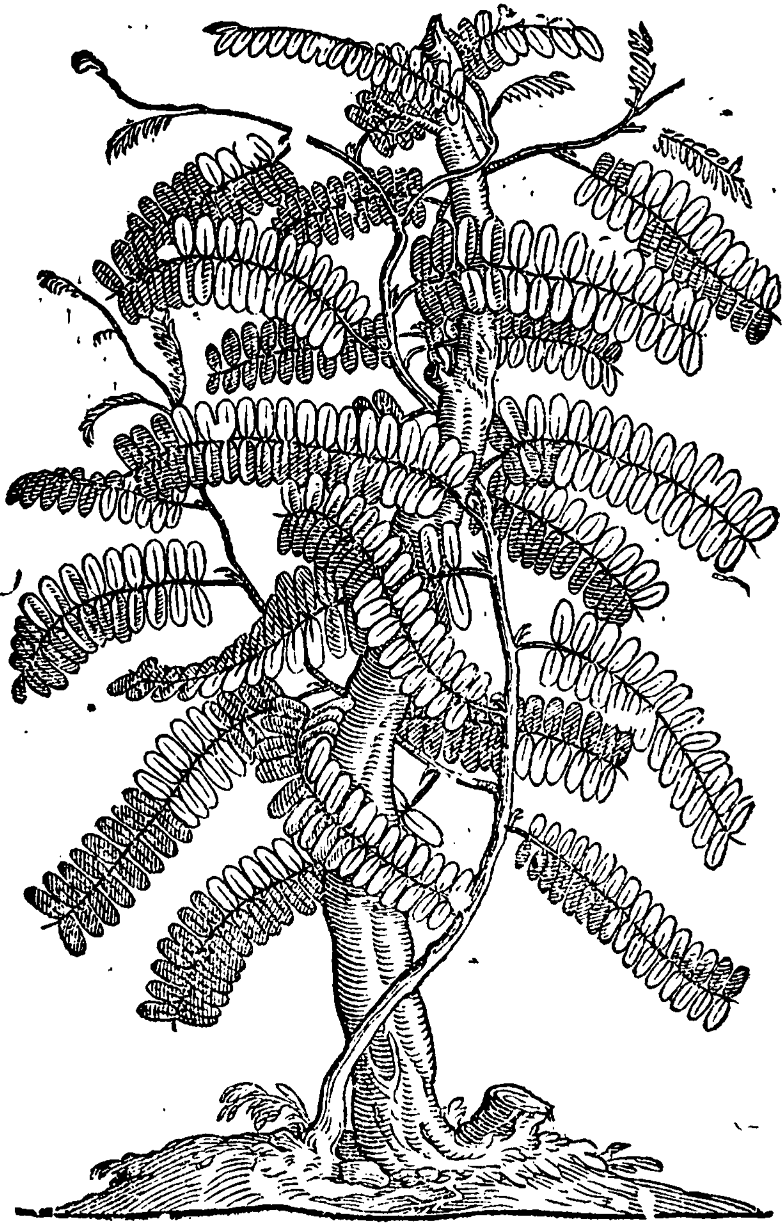
De Phaſeolo rubro, Abrus vocato. Cap. XXI.

ALPINVS.

EST etjam arbor fruticoſa, ſarmentoſa, volubilis, atque Lablab modo ſerpens, ac altiùs ſe extollens, latiuſque ſe expandens, foliis Derelſide vel Tamirindi, planè ſimilibus, ſed longè minoribus: moventurque etjam non ſecus, quam de Tamarindi foliis dictum eſt, ad Solem: Occidente quippè Sole clauduntur, totaque clauſa manent, quouſque Sol denuò oriatur, quo tempore rurſum aperiuntur. Flores audio ferre hanc arborem Phaſeolis proximos, atque ſiliquas quæ intus habent ſemina parva, rotunda, rubra, dura, Phaſeolis omninò ſimilia: quæ quidem corrallorum uniones, quas collo puellæ geſtare ſolent, omnibus planè videntur. Phaſeolorum guſtum & ipſa habent, quorum uſus eſt ad cibum, iiſque Aegyptii in jure elixis veſci conſueverunt. Sunt verò cęteris omnibus difficiliora, ex quo ſtomacho maximè infeſta ſunt, flatuſq; multos concitant, & hypochondriacis valdè noxia obſervantur, ægerrimeque in ſtomacho concoquuntur, & pravum ſuccum etjam generant.

ABRVS.

ABRVS.

De

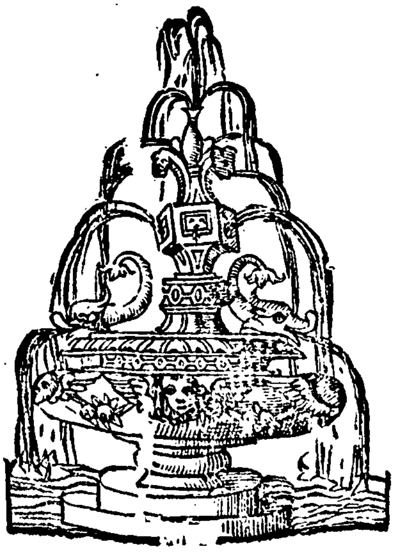
De Mauz ſeu Muſa. Cap. XXII.

ALPINVS.

MAVZ arbor apud Aegyptios vocata, creſcit in multis locis Ægypti, præſertimque Damiatæ, olim Peluſii, ad mali punici magnitudinem, ſed ramis caret; nam inſtar cannæ folia ſua ſpargit, quæ ſic longiſsima ſunt, & latiſsima, ut ſex, ſeptemque cubitorum in quibuſdam viſa ſit longitudo, & latitudo ferè duorum. ajunt multi inſitam hanc plantam olim fuiſſe cannæ ſaccharinæ ſupra culcaſsiæ radicem, vereque imago utriuſque in ea cernitur, longitudinem cannarum, & latitudinem culcaſsiæ in foliis adepta perpetuò viret, nunquam folia decidunt. Hæc planta fructus fert multos, parvis cucumeribus ſimiles ſed racematim multos appenſos. Color ipſorum exterius aureus cernitur, corticeſque ſuaviſsimum odorem, atque aromaticum ſpirant. ſubſtantiæ ipſorum cucumerorum perſimilis aliquatenus exiſtit, ſed eſt tamen mollis, pinguis, lenta, dulcis, atque adprimè ſuauis, eam comedere aſſuetis, ſeminum, vel nucleorum expers. Stomachum gravat, difficulter concoquitur, multum nutrit, ſuccumque craſſum ac lentum generat, quo viſcera obſtruūtur, præſertimque hepar; eſt tamen auxilio tuſsientibus, ſuſpirioſiſque ex calore factis. ejuſque decocto utiliter utuntur, ad tuſsim ex calidorum humorum deſtillatione genitam, atque ad pleuræ & pulmonum inflammationem, atque ad renes inflammatos, & ad eos, qui mingunt difficulter. ajunt etjam fructuum eſum, vel decoctum aſſumptum, venerem augere. Fructuum cortices exſiccatos multam vim habere

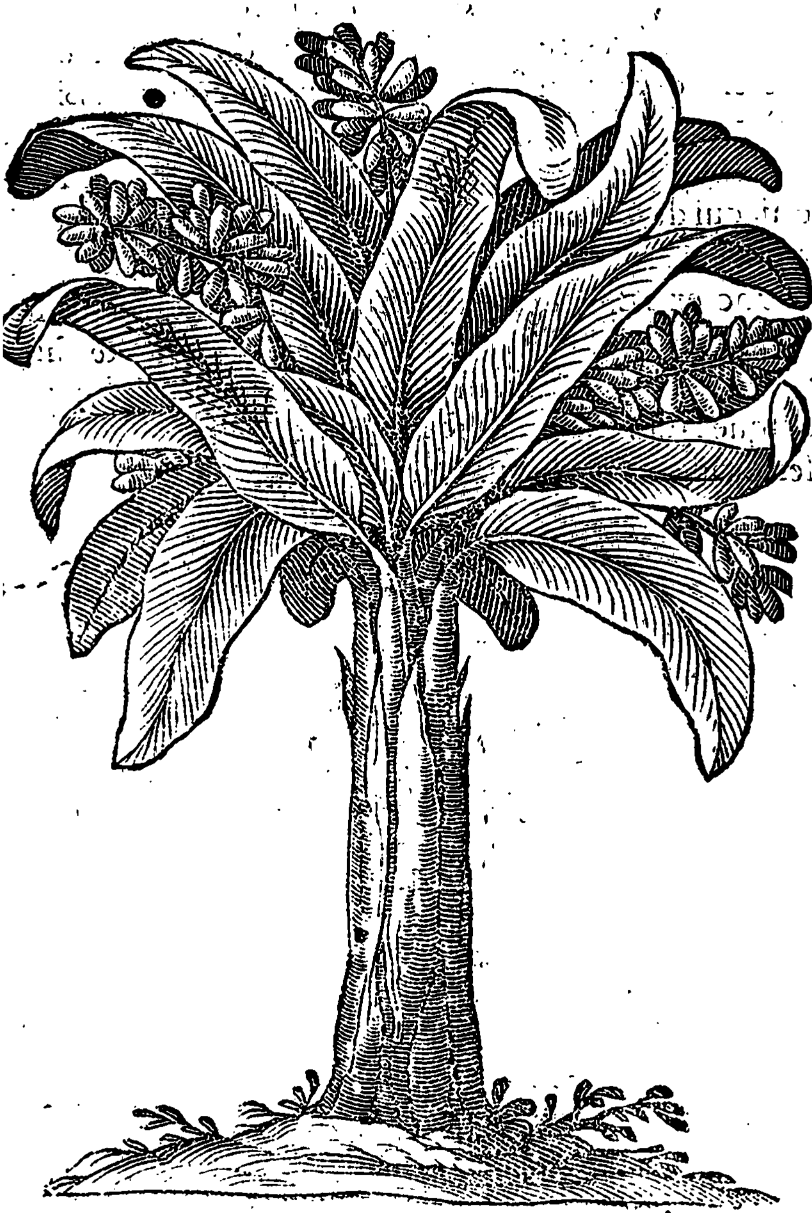
ad

ad roboranda omnia viſcera illi adfirmant, cordique opem ferre ex ipſis paratum decoctum in aqua calaf. Vſuſq; hujus decocti ad febres peſtilentes apud eos dicitur valdè utilis: pulverem quoque ipſorum corticum in cordis paſsionibus cum aqua calaf diſſolutam epotant. GVILAND. Planta hæc Theophraſto ſub nomine palmæ fuit nota, atque Serapioni, qui de ipſa ea, quæ ad hominum ſalutem ex te recitantur; eadem ferè dixerunt. Neminem verò novi, qui, quod tu nunc ex Ægyptiorum relatione *prodidiſti, affirmarit*, quippè hanc plantam è canna *ſaccharum* gignente, ſupra radicem culcaſsiæ inſitam eſſe: quamquam folia longitudine, atque latitudine, utriuſque plantæ, foliorum imaginem referre videantur, de qua hæc ſufficiant.

MAVZ

MAVZ MVSA.

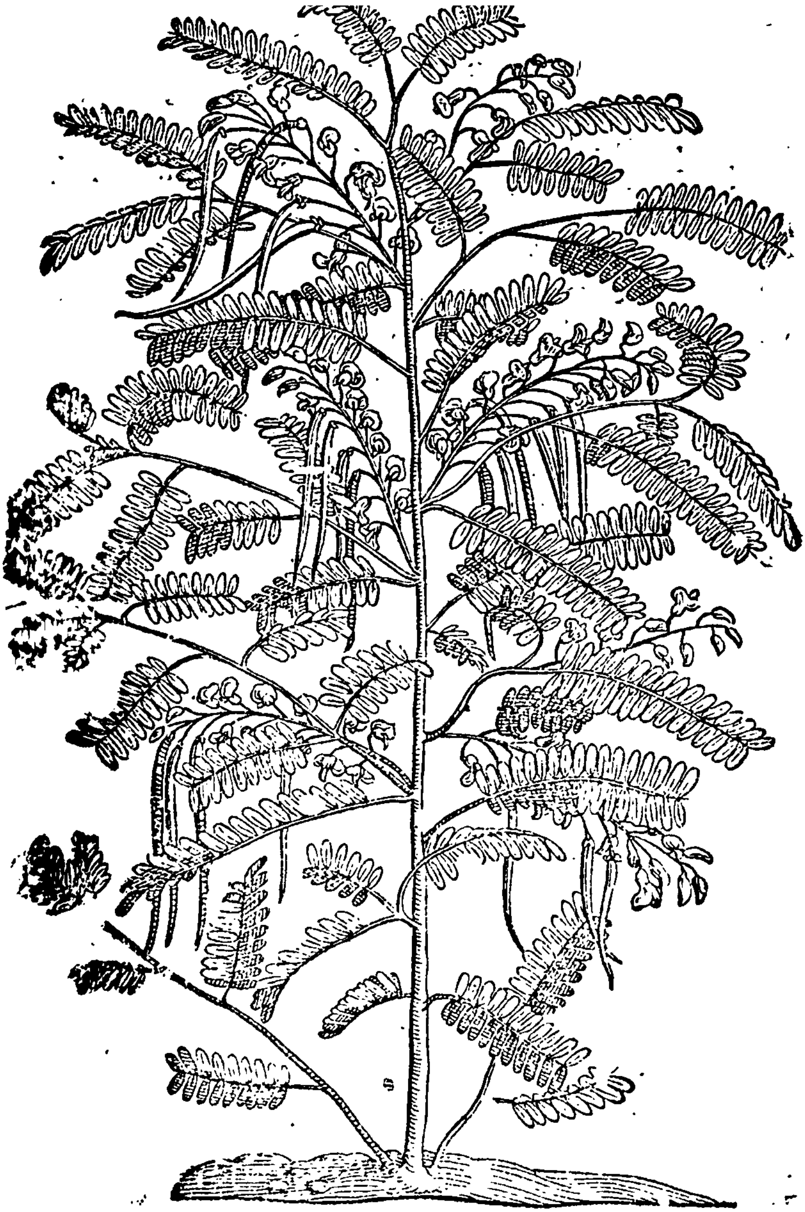

De Sesban. Cap. XXIII.

ALPINVS.

SESBAN ibi frutex eſt myrthi magnitudine, foliis ſecuridacæ, ſed longioribus & anguſtioribus, ramos habens herbaceos teneros. flores fert croceos, anagyridis perquam ſimiles, racematim multos ab ala vel ramulo pendentes, à quibus ſiliquæ longæ producuntur, fænugreco proximas, in quibus ſemina ſunt etjam ſeminibus fænugræci non parùm ſimilia. His fruticibus Aegyptii utuntur ad ſepes texendas pro agrorum diſtinctione. Semina hos in medicina uſus habere novi, etenim ajunt, humentem ſtomachum ſiccare, roborare, & ipſorum quoque uſum tùm in decocto tùm in pulvere affectant ad cohibendum quemcumque alvi fluxum, atque non minùs ad menſtruorum immoderata profluvia ſiſtenda, ex ipſis inſignem utilitatem experiuntur: & ut uno verbo dicam, in omnibus vacuationibus, firmandis illorum ſeminum uſum habent frequentiſſimum.

SESBAN.

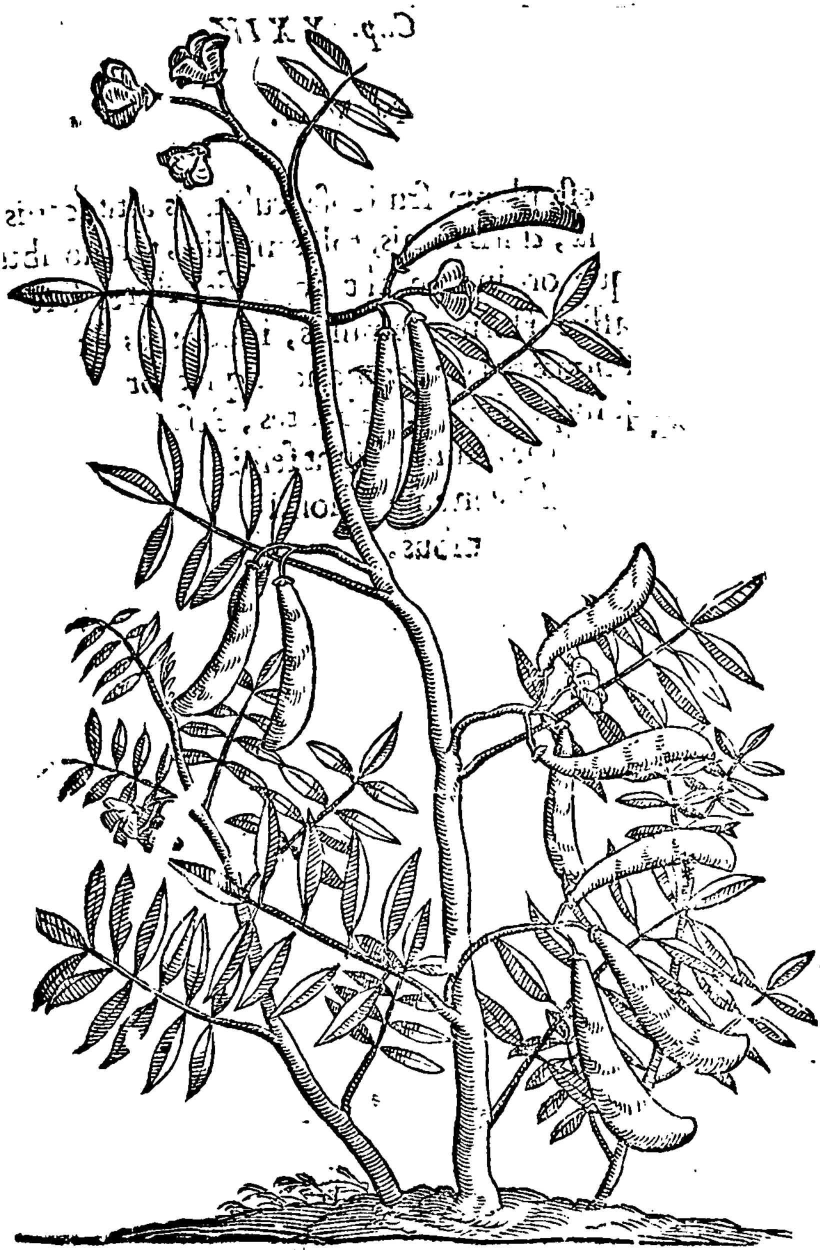

De Sophera. Cap. XXIV.

ALPINVS

SOPHERA eſt planta fruticola, cubitalis altitudinis, galegæ proxima, duris ramis, foliis myrthi, tenuioribus multis, utrinque ordinatim alæ appenſis: flores fert croceos, caſſiæ florum æmulos, inodoros; ex quibus ſiliquæ parvæ promanant, quatuor aut quinque ſemina habentes, Seſban plane ſimilia. Ajunt ſemina eſſe venenum hominibus.

SOPHERA.

De

De Beid el oſsar. Cap. XXV.

ALPINVS.

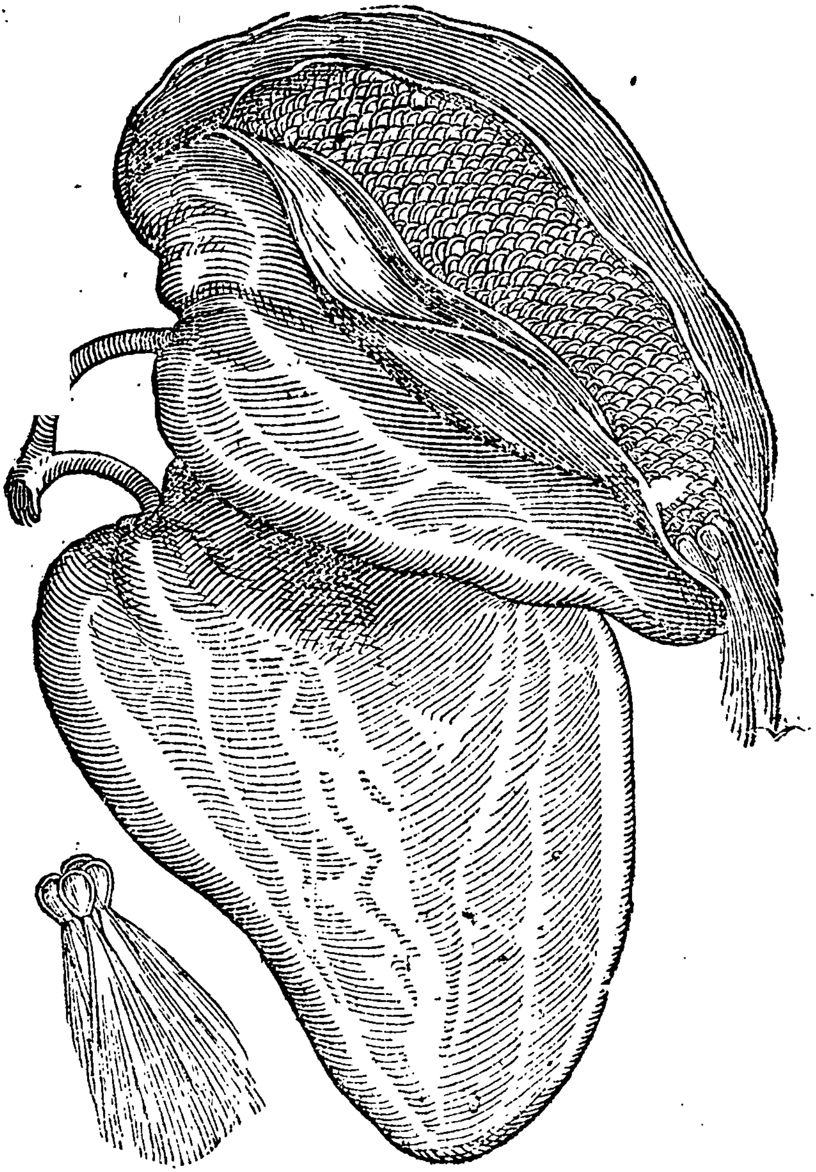
BEID EL OSSAR naſcitur in humidis locis prope Alexandriam in ramo Nili Calig vocato, & Cayri in loco prope el Mattharia ferè perpetuò humido, ac ferè paluſtri, ex aqua Nili ibi diù manente. eſt planta herbacea, fruticoſa, multis ſtolonibus ab radice rectis ſurſum ad duorum ferè cubitorum altitudinem ſe extollens, foliis latis oblongis, rotundis, ut Aloes folia, craſſis, & candidis, ex quibus diſſectis lac album manat. totaque planta lacte abundat. flores fert croceos ranunculi floribus proximos, à quibus loco fructuum duo teſtes invicem adligati pendent, ſatis hominis teſtibus perſimiles, in quibus alba lanugo & ſemina parva, lata, lactucæ ſeminum æmula continentur. Foliis contuſis, tùm crudis, tùm in aqua coctis utuntur emplaſtri modo in frigidis tumoribus, & doloribus. ex lanugine parant cubilia, quibus utuntur Vtuntur etjam ea ad excipiendum ignem ex ſilice excuſſum, tanquam eſca, ac pabulo. tota planta lacte calidiſsimo, ac exurenti ſcatet, quem plures in quibuſdam vaſis colligunt ad expilanda coria, ea ſiquidem in eo lacte ſi aliquo tempore maneant, pilis nudantur. Lac quoque ſiccatum præſtantiùs corpora ſolvit, atque dyſentericos fluxus etiam lethales facit. Eſt etjam præſtantiſsimum remedium ad impetiginem curandam, & ad plures alias cutis infectiones ſanandas, eo ſi inungantur partes.

BEI-

BEID EL OSSAR.

FRVCTVS BEID EL OSSAR.

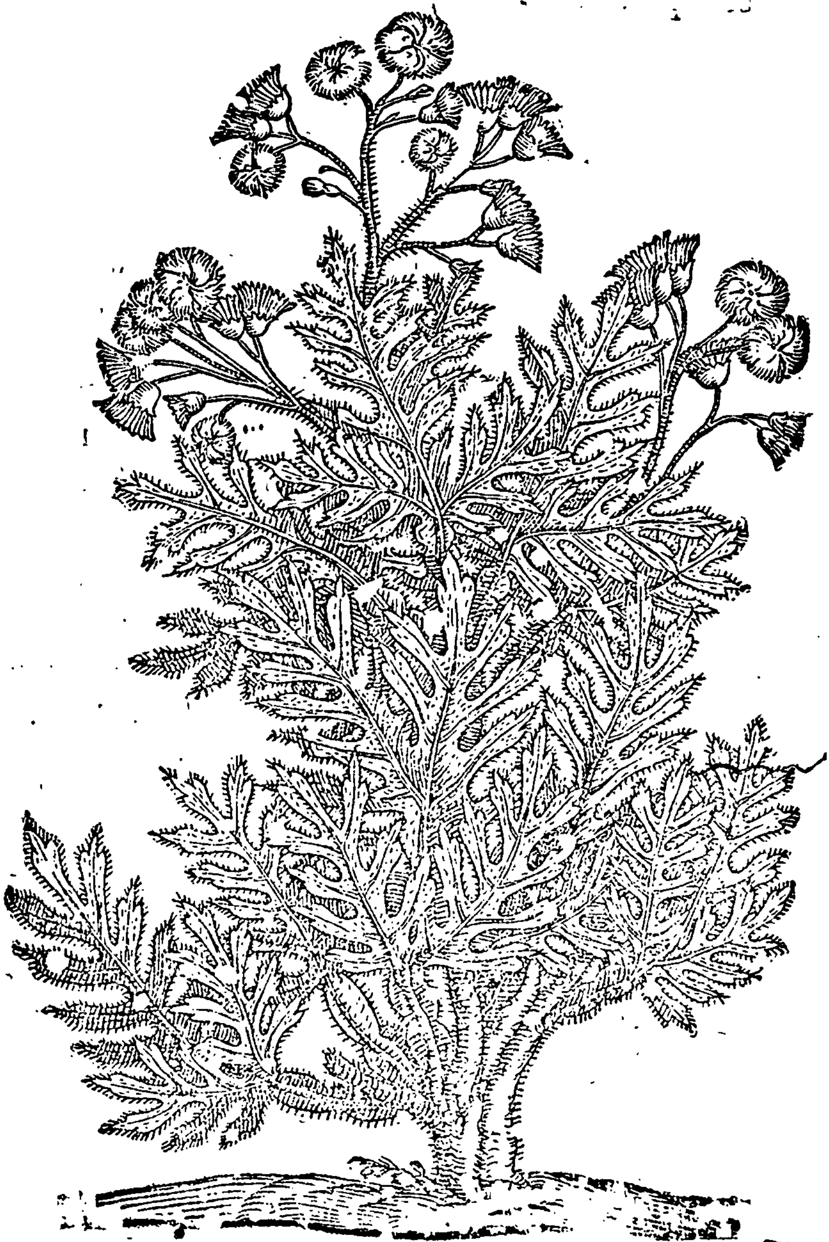
De Achaouan abiat, ideſt Artemiſia alba. Cap. XXVI.

ALPINVS.

NASCITVR Cayri in locis multis quędam planta fruticoſa, ramis denſa, quę trium cubitorum uſque ad altitudinem aſſurgit, foliis artemiſię intus nigris, atque extra candidis, tota planta lanuginoſa, ſeu hirſuta, floreſque fert umbellę modo, multos, aureos, ſenecioni proximos. qui tandem in pappum degenerant. flores, foliaque ſunt parum odorata, ſapore ſubdulci cum aliqua ſtipticitate. hanc volunt multi ipſorum eſſe Achaouam majorem ac albam, quippe Artemiſię ſpeciem, ex quo ipſi eam appellant Achaouam El chebit abiat; Quam plantam noſtri temporis herbarii alii cinerariam, alii Iacobęam marinam, vocant, Ægyptii ea ad multa utuntur, quippe decoctum ex foliis paratum ad renum, veſicęque calculos pollere ajunt, nec non ad ſanandas viſcerum antiquas obſtructiones, pręſertimque ad uteri obſtructiones, frigiditatem, ſtrangulationem, ſterilitatem, inflationem, atque ad menſes interceptos revocandos, proindè paratis ex foliis, floribusque in aqua infuſionibus mulieres hyſtericę maximè juvantur. GVILAN. Nova quidem eſt planta. Antiquis incognita, niſi ſub Arthemiſię ſpecie quis ipſam reponat.

ACHA-

ACHAOVAN ABIAT.

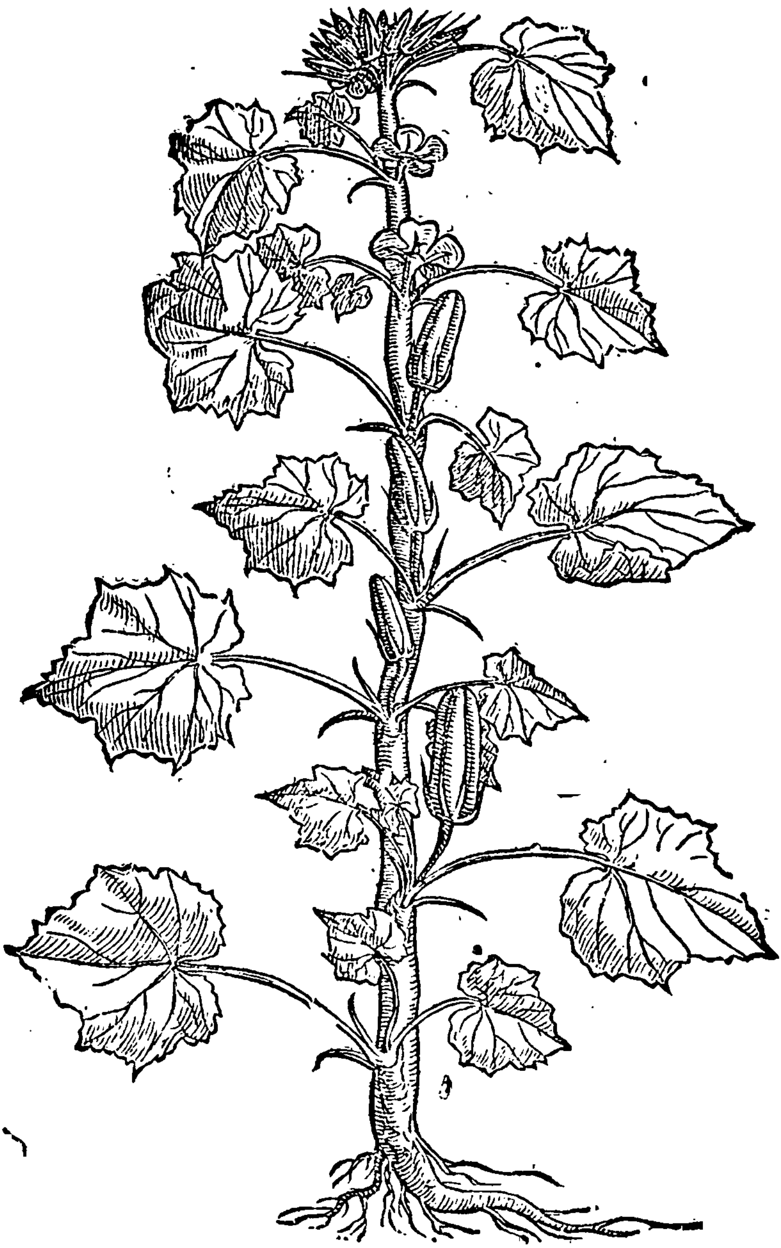

De Bammia. Cap. XXVII.

ALPINVS.

BAMMIA eſt planta ad altheæ magnitudinem, foliis floribuſq; malvæ, aureis tamen, à quibus fructus fiunt, ſimiles quibuſdam parvulis cucumeribus, qui ſemina parva, ſubnigra, rotunda continent. quæ apud illam gentem ad cibos in uſu exiſtunt. ex quibus ſeminibus non ſecus quàm noſtri ex Phaſeolis, piſis, aliiſque leguminibus fercula parant. Frequentiſſimeque his ferculis veſcuntur plerumque in iure carnium paratis. folia, fructuſque frigidos eſſe, & humidos in primo gradu ajunt, habereque vim ipſos reſolventem, ac emollientem. proinde pectori ac pulmonibus convenire, ventrem emollire, atque lubricum reddere. fomenti vel emplaſtri modo folia appoſita inflammationes reſolvunt, dolores mitigant, tumores emolliunt, concoquunt, ac ad ſuppurationem ſuppurandos movent. Mulieres ad uteri duritiem, tum fomentis, tum emplaſtris, tum inſeſſionibus ex foliis ac fructibus procuratis, multa cum utilitate utuntur. in renum verò inflammatione, & calculis, ex iiſdem paratum decoctum per os cum ſaccharo candido ſumptum aliquibus diebus, pro ſelectiſſimo auxilio habent. ad ophtalmias etjam finita fluxione decoctum colyrii modo frequentant, atque cum eo fomentare latus dolentes in pleuriticis ſolent.

BAMMIA.

De Melochia. Cap. XXVIII.

ALPINVS.

MELOCHIA eſt herba blito perſimilis, folia tamen anguſtiora, longiora, acutioraq; habens, flores ejus ſunt parvi, crocei, leucoris minoribus, e quibus ſemina parva, nigra melanthio proxima, in quædam obliqua cornua concluſa, producuntur. ſemina ſunt in maximo apud eos uſu ad omnes affectus, quibus ſemina Altheæ conducere compertum eſt. nam melochia facultate planè ſimilis Altheæ videtur: proinde ad ſuppurandos vel concoquendos, reſolvendos, atque emolliendos tumores duros, ejus maximus uſus eſt: habet etjam majorem viſciditatem ejus mucilago, quam Althea. In cibis nihil eſt ipſa Ægyptiis familiarius, vel gratius: decoquunt enim in aqua vel iure carnium, ut nos betam elixare ſolemus. Convivia carentia melochiæ ferculis ab his parum reputantur. cibus quidem illis populis melochia eſt familiariſsimus, ex quo multi tamen malè ſe habent, nam parum nutrit, & ſuccum viſcidum gignit, ex quo in difficiles obſtructiones viſcerum, qui eam in cibo frequentant, incurrunt, nihilominus melochiam in cibis non omittunt, præcipueque viſcoſiorem mucilaginem facientem, avidè omnes eſitant. Eſt tamen totius plantæ, vel maximè foliorum decoctum pectori amicum. ipſum enim humectat, ex quo ſiccis, aſperiſque tuſsibus præſentaneum cum ſaccharo candido eſt auxilium. atque ægrè ſpirantibus. Semina quoque pondere duarum drachmarum ſumpta copioſiſsimè purgant omnes humores.

MELOCHIA.

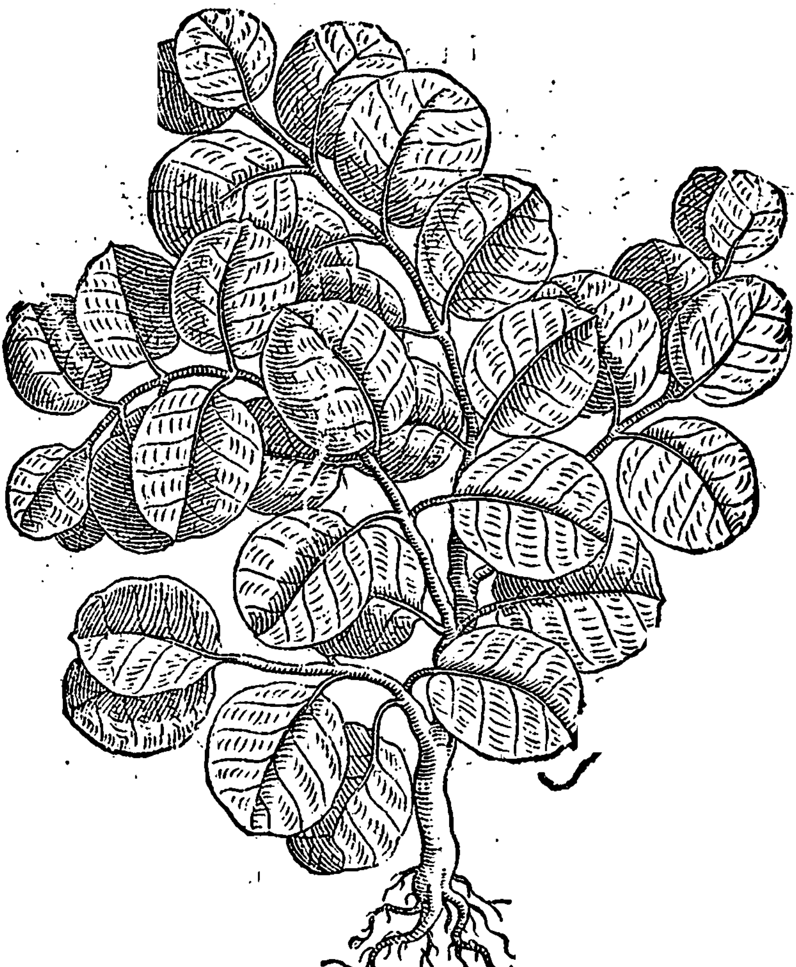
De

De Zatarhendi. *Cap. XXIX.*

ALPINVS

VOcant ii quādam herbam Zatarhendi (quod ex India illuc comportetur) parum creſcentem, foliis craſsis, rotundis, ac albis, ſucco plenis, multum odoratis, quæ neque flores, neque fructus edit. quam multi, ut origanum, ſiccatam pro obſonio comedunt. Audio apud multos ad tuſsim, ſpirandique difficultatem, & ad prouocandam urinam, ac menſtruas purgationes in uſu eſſe.

ZATARHENDI.

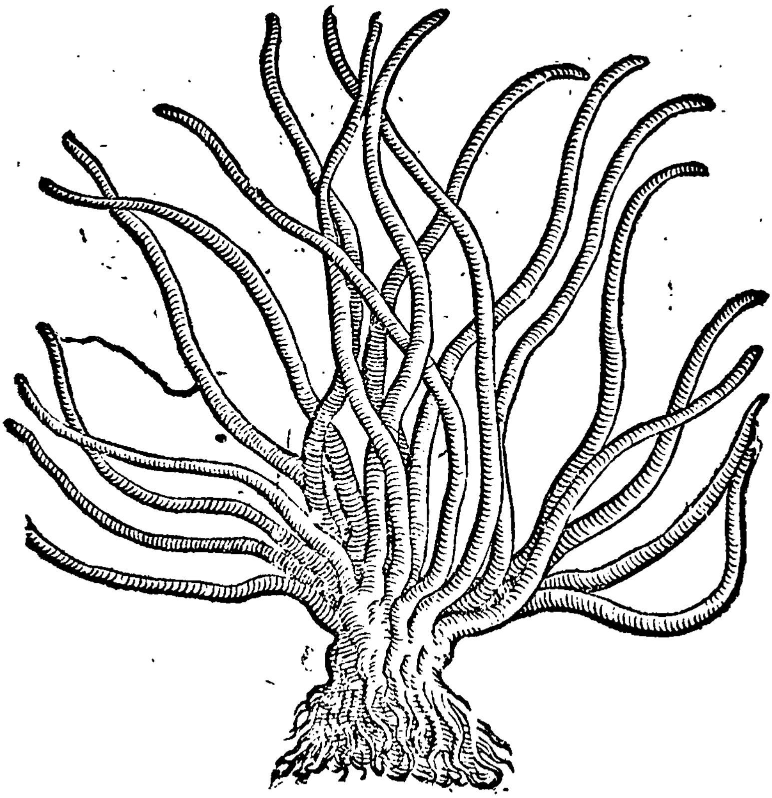

De Pipere longo. Cap. XXX.

ALPINVS.

EST quædam herba in viridariis quibuſdam cuſtodita, iunci foliis, ſed craſsioribus, è quibus ſectis ſuccus quidam flavus manat, valdè acris, ac exurens, totaque planta eſt calida in quarto gradu, magis quàm Piper exurens. Ea utuntur emplaſtri modo appoſita, ad coxendicis dolorem, nec non ad frigidos articulorum dolores. corrigunt verò nimium ejus calorem oleo roſaceo, vel myrthino.

FELFEL TAVIL.

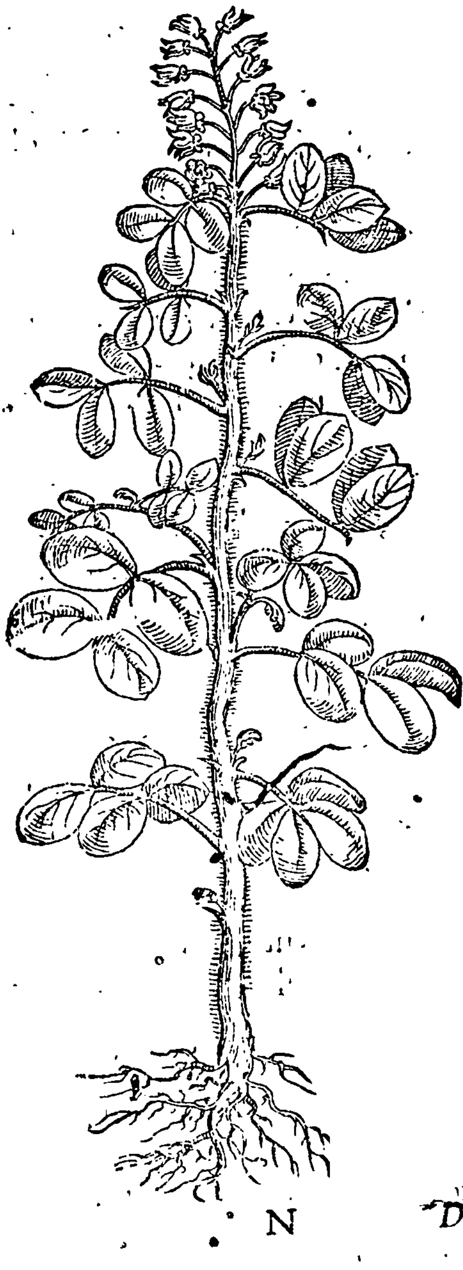

De Abſus. Cap. XXXI.

ALPINVS.

EST etjam quædam herbula creſcens palmi magnitudine, vel aliquantò major, foliis trifolii, ſed rotundioribus, quaternis ſingulæ alæ appenſis. Flores parvos, albos, & ſemina pyri ſeminibus proxima ferens. quam Ægyptii Abſus vocant.

ABSVS.

De Seſamo ſeu Sempſen. Cap. XXXII.

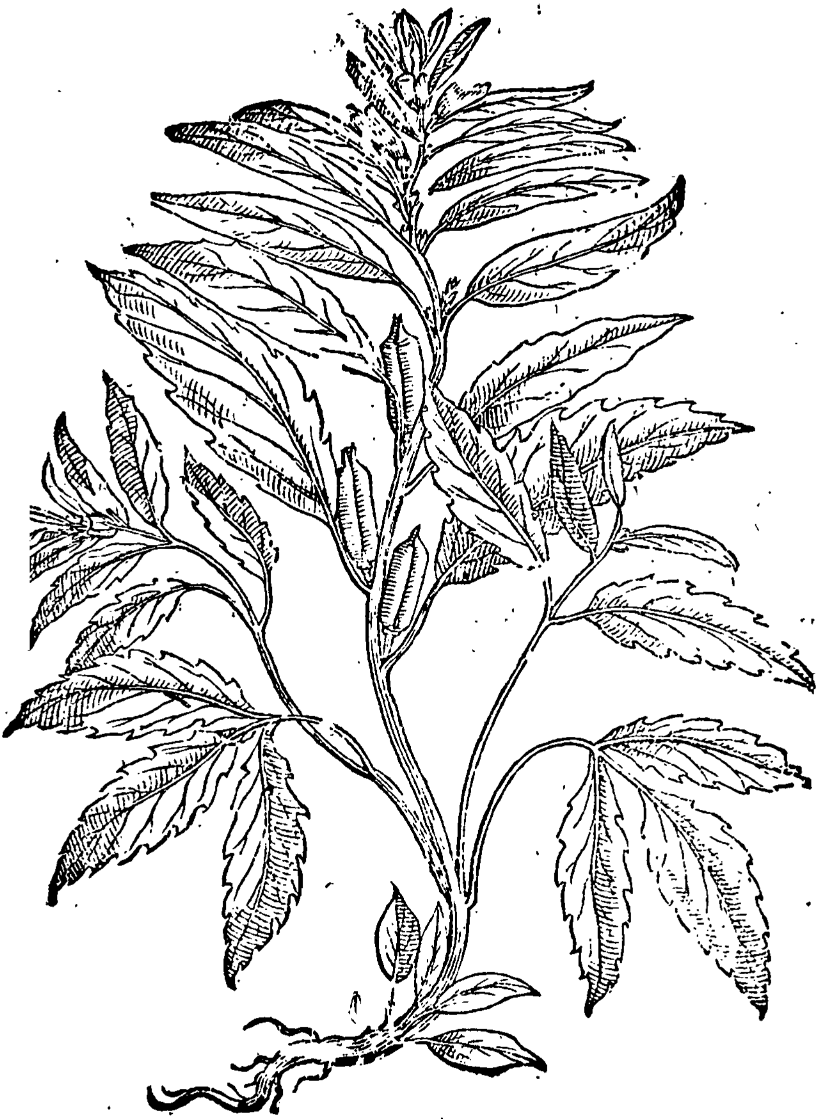
ALPINVS.

SEMPSEM, à noſtris Seſamum, planta eſt unius caulis, recti, ſe ad unius cubiti altitudinem extollens, foliis denſis ordinatis totum caulem veſtientibus, ſolatro proximis, floribus albis parvis, à quibus ſiliquæ producuntur quadricoſtatæ, parvæ, ſemina flava, lini ſimilia continent quæ guſtui dulcia exiſtunt. ex quibus oleũ, quod Zeid taib appellant illi, quod ad cibos in frequentiſſimo uſu eſt, majorique pretio, quàm olivarum oleum ibi venditur. Folia, ſemina, & oleum ferè ejuſdem facultatis eſſe experiuntur, quippè calidæ temperatæ, atque humidæ ad ſecundum gradum accedentis, reſolventis, & emollientis. Plantæ decocto utuntur ad ophtalmias reſolvendas, fomenti modo oculis adhibito. atque ad tuſsim, anhelituſque difficultatem, pleuritidem, peripneumoniam, & tumores duros ſcirrhoſos; mulieres pro uteri duritie inſeſsiones, ex planta, ſeminibuſque cum modico mellis paratas frequentant: eodem ad cutis vitia utuntur, quippe ad furfures capitis, livoreſque faciei, & nigrores ex ſanguine congelato exortos, calido fomenti modo ſæpè appoſito. ex planta & ſeminibus in aqua concoctis cum modico mellis emplaſtra ad tumores ſcirrhoſos, atque ad exſiccatos nervos parant, quibus utiliter ſemper uti ſolent: quæ etjam ad combuſtas partes utiliter frequentant, non minuſquam ad calidas inflammationes reſolvendas, vel ſuppurandas. decoctum etjam in clyſteribus ad colicos dolores, & ad emolliendam alvum affectant. Mulieres ad movendas menſtruas purgationes, decoctum ac infuſum in aqua paratum pro ſecreto auxilio habent, neque ſua ſpe hæ, quibus præcraſsitie

ſan-

ſanguinis, venarumque uteri obſtructione menſes non veniunt, fruſtratur. Seminis ad cibum uſus eſt antiquatus apud omnes Aegypti accolas, pauci tamen eſt nutrimenti, ſed alimentum unctuoſum ac craſſum præbet. ex quo, quamobrē ipſorum frequenti eſu mulieres impingueſcant, facile deprehenditur. quæ verò ipſarum corpora pinguefieri cupiant, ſemina à cortice mundata comedūt plus pinguefacit oleum ex ſeminibus expreſſum, omniumque maxime fex olei tachine ab illis vocata. Oleum fæcemque ejus bibere, adhoc ut impingueſcant, mulieres in balneis familiariſsimum habent. Oleo etjam ad multa alia Ægyptii uti conſueverunt, quippè ad cutis puſtulas, aſperitatem, ac omnem deſœdationem ex humore melancholico concitatam, tum epoto, tum in cibis frequentato, vel ipſo affectis partibus inunctis. Secretum apud quoſdam auxilium eſt, ad cutis pruritus abolendos, ejus quatuor uncias multis diebus bibendam exhiberi. eo etjam ii utuntur, ad anhelitus difficultatem, pleuritim deſperatam, in qua nihil exſpuunt ægroti, atque ad peripneumoniam. nec non ad movendos menſes, atque ad vehementes ſtomachi, inteſtinorum, uterique dolorum cruciatus demulcendos, intus, extraque præſtito. GVILAND. tibi gratias multas habeo, qui mihi hujuſce plantæ tot tantaſque utilitates medicas ab ea gente compertas dixeris, quas dignas auribus noſtrorum quoque medicorum cenſeo, quandò non ſolis Ægyptiis hæc manifeſta fuerint, ſed multi alii præclariſsimi Medici eadem ferè in poſterum memoriæ prodiderint, ut eſt Raſis, Avicenas Haly, Serapio, atque alii. Sed nunc reſtat, ut plantæ ichonem ſpectemus, & an ea ſit, quam aliqui pinxerunt, qui in illa dubii ex Theophraſti lectione decepti videntur. hanc plantam Semſem appellant.

SEMPSEM SESAMVM.

De

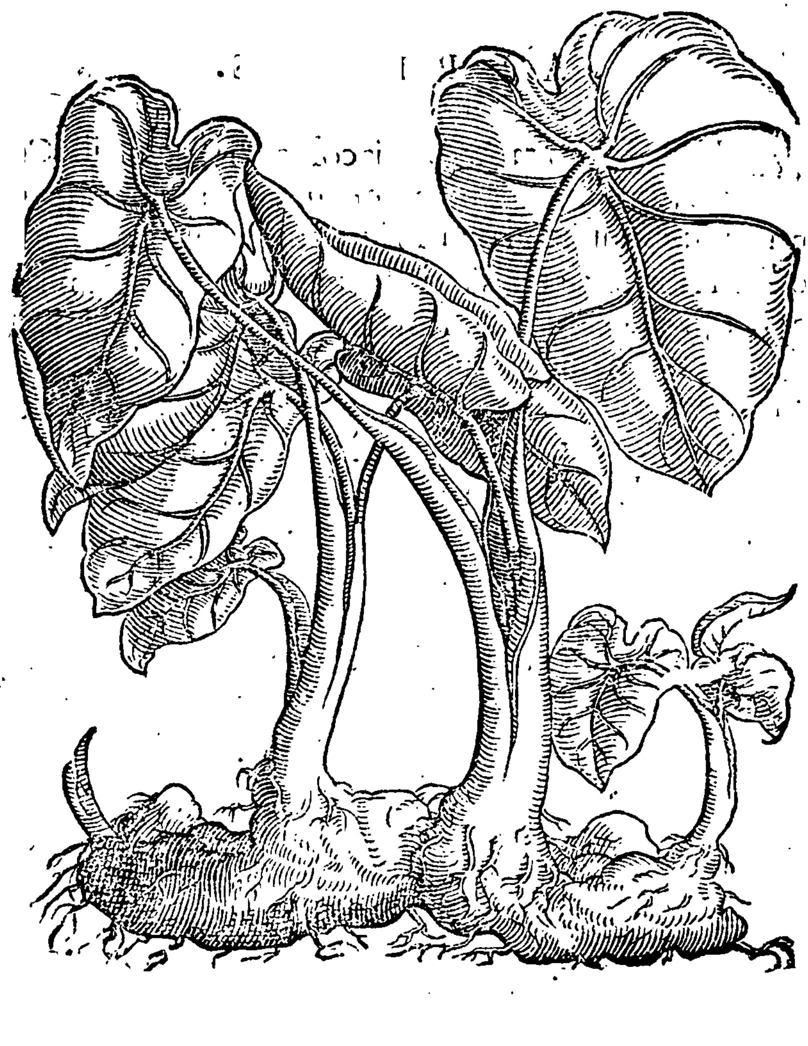
De Culcas ſive colocaſsia. Cap. XXXIII.

ALPINVS.

NVLLA planta Aegyptiis colocaſsia, quam illi Culcas vocant, eſt magis nota, neque magis in uſu, quandò omnes radices hujus plantæ in jure coctas, atque aliis multis modis in cibis paratas aſsiduè eſitent. Non ſecuſquàm noſtri rapas. agri colocaſsiis pleni ibi ſpectantur, atque quod mirabilius videtur, nemo illorum aliquam ipſarum plantarum floribus, vel fructibus uſquam præditam vidit Ego ex innumeris illis viventibus à me ſæpè inſpectis, nullam unquam florentem videre aut cum aliquo fructu, vel aliquo caule, potui. Ex quo dubitandum videretur, eam plantam eſſe Græcorum fabam Ægyptiam. planta hæc ibi ſpectatur foliis nenupharis, longioribus, ari proximis, ſine caule, flore, atque fructu: *ejus radix magna, craſſa chinæ radicibus ſimilis* cernitur, ſapore ſubamaro acri cum aliqua viſcoſitate, quæ cocta dulceſcit. quotidiè paſsim toto anni tempore per urbem innumeræ radices venduntur, viliori pretio. Hinc ſanè multum ſemper miratus ſum, Dioſcoridem, Aegyptiam fabam flores, atque fructus ferre, & eam item colocaſsiam eſſe prodidiſſe. Quam plantam quoque eo nomine Aegyptii nominant, quippè culcas. Quam nuſquam floruiſſe, nullumque fructum dediſſe neque vidi, neque aliquem vidiſſe unquam audivi: cujus litem relinquo aliis libentiſsimè dirimendam. Eam tùm crudam, tùm coctam libentiſsimè Veneri indulgentes mandunt, tùm quia putant ſemen multum gignere, tùm libidinem prevalidè movere.

CVL-

CVLCAS FABA ÆGYPTIA.

De Loto Ægyptio Nuphar vocata. Cap. XXXIIII.

ALPINVS.

PROXIMO de Colocaſsia cognito errore, hic alius à nobis de Loto Ægyptio animadvertitur, quandò hæc planta planè eadem ſit, quam noſtri nympheam, atque Arabes Nuphar appellant. In toto quidem flumine Nilo Ægyptia loca lambente nulla alia planta eſt inventa quæ notas loti præſeferat, quàm nymphea ipſa, quæ profectò planta ſimilis eſt, ut de Loto affirmat Dioſcorides, Colocaſsiæ, ſeu Fabæ Aegyptiæ, floremque fert album (loquor de majori nymphea) lilio valdè ſimilem, quam clariùs expreſsit Theophraſtus, qui dixit. & flos candidus, liliis foliorum anguſtia proximus; verè enim hic majoris nympheę flos eſt, qui Sole occidente clauditur, atque ſub aqua occultatur, atque Oriente ſupra aquam aſſurgit, & foras exit, aperiturque. Quod non modo in Ægypto, verum in multis Italię locis in hac planta obſervatur, maximeque in locis omnibus circum Venetias lacunoſis vel paluſtribus. Valles ſiquidem Marghierę, ac Meſtri plurimas has plantas ferunt, in quibus quiſque quod à Theophraſto, Dioſcoride, atque aliis multis de Loto dicitur, planè obſervari poteſt. Et quid? nonne etjam ex flore caput producitur, papaverorum capitibus valdè ſimile? in quo ſemina multa minuta, qualia verè milii exiſtunt, continentur, radixque craſſa eſt? Non poſſum non vehementer admirari Theophraſtum, Dioſcoridemque, atque alios, qui omnes à nymphea, diſtinctiſsimis capitibus lotum Ægyptiũ ſejunxerint, quando utraque unum atque idem planè ſit, &

mi-

mirandę ad Solem converſiones de Loto celebratę eędem ſunt, quę in communi nymphea ab omnibus animadvertitur. Ipſa enim occidente Sole florem claudit, deindè totà cum foliis ſub aqua occultatur, eoque oriente, florem primò extra aquam demittit, aperit, atque paulò poſt cum omnibus foliis ſuprà ipſam aſſurgit. Aegyptii caules crudos cum ſuis capitibus per ęſtatis calores mandunt: ſubdulces enim ſunt, atque humidi, admodumque refrigerant & humectant, quos appellant Razelnil. GVILAND. Miror equidem non parum Plinii diligentiam, qui hęc ſcripſerit. Mirum eſt quod prȩter hęc traditur. Sole occidente, papavera ea comprimi, & integi foliis. Ad ortum autem aperiri donec matureſcant, floſque, qui eſt candidus, decidat. Hoc amplius in Euphrate tradunt, & ſcapum ipſum, & florem veſperà mergi uſque in medias noctes, totumque abire in altum, ut ne dimiſſa quidem manu, poſsit inveniri. Verti deindè, paulatimque ſubrigi, & ad exortum Solis emergere extra aquam ac florem patefacere, atque etjamnum exſurgere ut planè ab aqua abſit altè, quandò in communi, ut tu dixti, nymphea penè locum Marghera appellatum, in ſtagnantibus aquis dulcibus, iſthęc omnia planè obſerventur, atque propè Meſtrim civitatem in omnibus illis convallibus. At Nymphee vel Loti Aegyptii medicos uſus populis cognitos nunc prodeas. ALPIN. Vtuntur floribus & foliis contuſis ad omnes calidas inflammationes, atque etjam ſucco, prȩſertimque ad demulcendos dolores, à calida cauſa obortos, lacte atque oleo roſaceo miſto, eodemque itidem modo oleo; quod ex floribus parant ad calidos dolores, inflammationes, exuſtiones, ulcera, & dolores capitis in febricitantibus, vigiliis, tùm exterius folia contuſa applicant, tùm ejus ſucco cum oleo &

aceto frontem & tempora, illiniunt. ad conciliandum ſomnum ſyrupum ex eo paratum frequentant, atque tùm ſeminum, tùm radicis pulverem ęgrotis cum ejus decocto exhibent. Vſus radicis, ſeminumque ſecreti loco habetur apud multos, ad Gonorrhæam, & in mulieribus ad album profluvium firmandum, & ad Dyſenteriam. Multi verò ab hujus plantæ uſu cavent, ejus loco alia ſequentes, eò timore ne eis coeundi tùm deſiderium, tùm vires minuantur. apud eos etenim omnes compertum eſt uſum ſeminum, atque radicis homines reddere ad Venerem valdè frigidos, ac tardos. Hinc uſum hunc multos ibi ſanctos Heremitas ſequi audio, ut faciliùs vitam cælibem ducere queant. Sed jam ad papyrum ſermo à nobis convertendus eſt, quandò hæc planta quoque in Nilo flumine naſcatur. Verùm quoniam omnia de hac planta tùm ad cognitionem, tùm ad uſum pertinentia te in Plinii capitis de papyro commentario (quod papyrum vocaſti) planè proſecutum fuiſſe ſcio, paucis de ea mihi nunc agendum puto.

O De

De Stratiote, Hai alem maovi vocato. *Cap. XXV.*

ALPINVS.

PELVSIVM nunc Damiata vocata, civitas in Agypti humiliori ſolo poſita eſt. quo fit, ut Nilo flumine ad eam perlabente (quod penè ipſam ſpacio quinque millia paſſuum in mare mediterraneum evomit) largiùs ejus ſolùm inundatur, & ad libitum irrigatur. Hincque multa lætiora atque amœniſſima, quàm in toto Aegypto reperiantur propè hanc urbem, viridaria caſſiis, limonibus, muſis, vitibus conſita, atque inter ſe more Italico foſſis (quæ alibi in toto Aegypto nuſquam reperiuntur) aqua fluminis decurrente plenis; diſtincta ſpectantur. In illis itaque foſſis quæpiam herba copioſè provenit, aquæ lenticulæ paluſtris modo ſupernatans, ſine caule, foliis Cynogloſsi, brevioribus, latioribus, denſioribus, durioribus, hirſutioribuſque ac albidioribus, à quibus pro radicibus exigua ac rara quędam lanugo pendet. Quæ planta majori ſedo, vel ſempervivo eſt ſimilis; Quam appellant Hay alem elmaovi, quaſi dixerint aquoſum ſedum. Nullo odore eſt referta, eo excepto, quem ab aqua accipit. ſapore tamen adſtringenti, ac ſicco linguam ferit, non ſecus quam acacia faciat. Ad eadem ipſa mala ii utuntur, quibus plantaginem conducere compertum eſt. Ex quo mulieres ruſticæ, quas Bedovi vocant, ad ſiſtendam ſanguinis eruptionem ex utero, atque aliis partibus, ejus decoctum, vel ſuccum, vel pulverem per os quotidiè ad drachmæ pondus ſumunt. Ruſtici quoque ad vulnera ſananda foliis contuſis ſuperpoſitis utuntur, mirificeque ea ſanant, eamque frigi-

dam

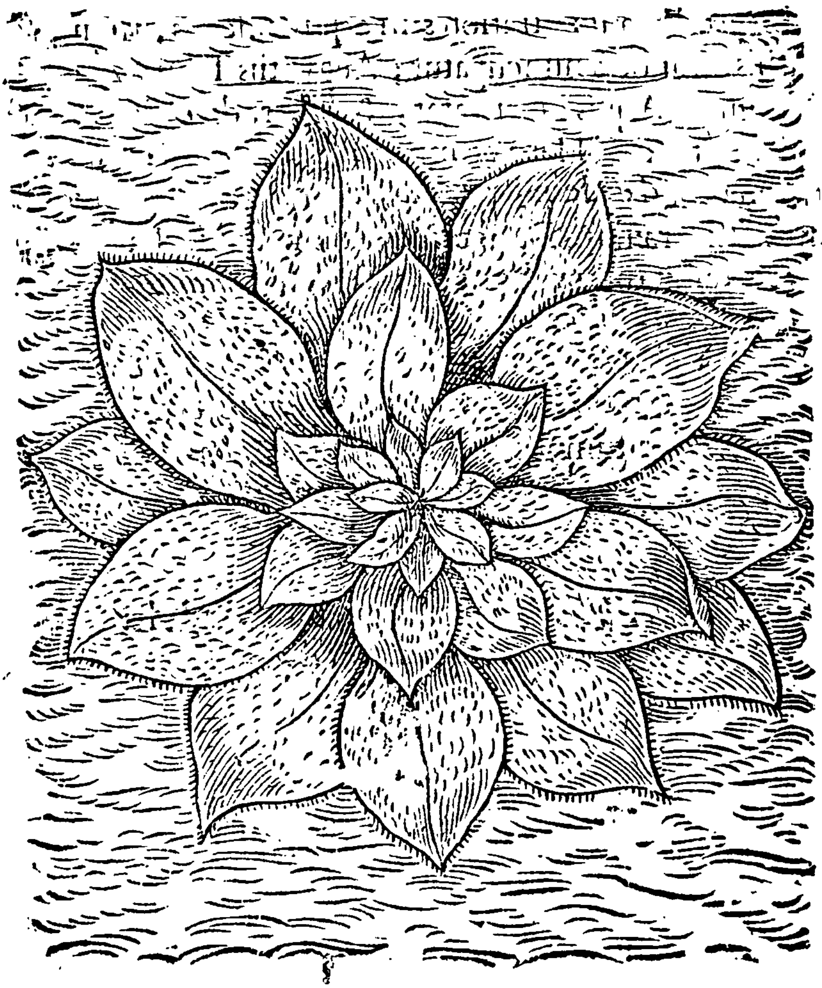
dam uſque ad primum gradum, & ſiccam ſupra ſecundum illi eſſe arbitrantur GVILAND. Hanc plantam verum eſſe Stratiotem antiquorum exiſtimo, de qua Dioſcorides hæc nobis prodiderat: Stratiotes in aquis naſcens, aliquibus fluviatilis Stratiotes nuncupatur; Aegyptiis Tibus, Magis Aeluri ſanguis. Aquis ſupernatat, & ſine radice vivit, undè cognomen traxit. Herba ſempervivo ſimilis, ni majora haberet folia. Ad eedemque mala, ad quæ ea Aegyptios nunc uti dixiſti, præſtare Dioſcorides, etjam ſcribit. Itaque non erit dubitandum hanc herbam eſſe Stratiotẽ. Quod clariùs Plinius demonſtraſſe hiſce verbis etjam viſus eſt. *Celebratur autem & à Græcis Stratiotis, ſed ea in Aegypto tantum, & inundatione Nili naſcitur, aizoo ſimilis, ni majora haberet folia.*

Lib.4 c.103

Li.24 ca.18

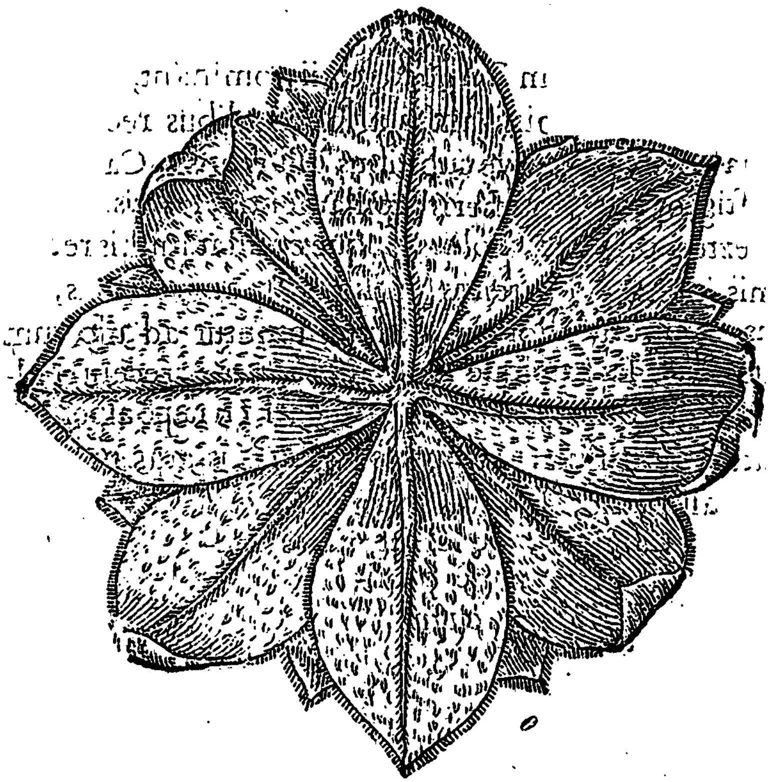
ALPIN. *Verùm loqueris. Sed ad alia* tranſeundum eſt.

HAYH ALEM ELMAOVI IDEST STRATIOTES.

STRA-

STRATIOTES AVERSIS FOLIIS.

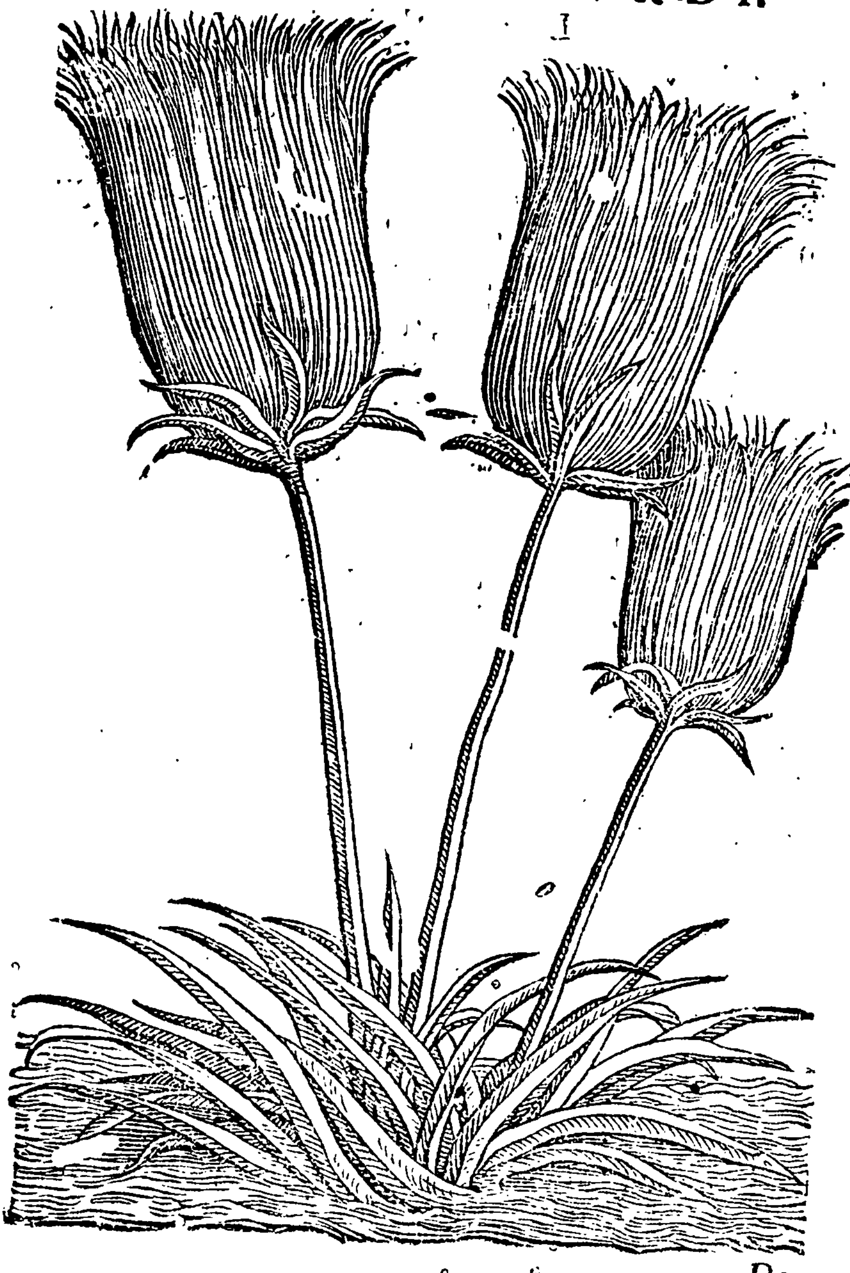
De Papyro Berd vocata. *Cap. XXXVI.*

ALPINVS.

PAPYRVS, quam Berd Aegyptii nominant, eſt planta fluminis Nili, binis aut pluribus caulibus rectiſsimis ſupra aquam ſex, ſeptemve cubitibus aſſurgens. Cauliumque in faſtigiis ſcapus innumeris capillamentis, longis, rectiſque contextus, cernitur. Foliis quoque conſtat multis rectis, enſiformis, tiphæ aliquatenus ſimilibus. triangularibus, ac mollibus. Chirurgi illorum medulla utuntur ad ulcerum ora dilatanda. Ex ſcapique combuſto cinere, recentia ulcera curant. qui etjam maligna augeri (ſi ſæpe aſpergatur) non ſinit. Ex ſcapis recentibus aquam diſtillant, ad oculorum ſuffuſiones, caligines, ac obſcuritates maxime proficuam.

PA-

PAPYRUS BURDI.

De Cypero. Cap. XXXVII.

ALPINVS.

CYPERVS rotundus, quem Aegyptii vocant hódveg, in Nilo flumine, atque in pluribus Aegypti lacubus vel locis paluſtribus, copioſiſsimus provenit porraceis foliis, longioribus tamen atque exilioribus, cauleque cubitali, anguloſo, in cujus cacumine ſunt folia aliquá ſtellæ modo radiantia, è quibus ſpicæ aliquæ procedunt herbacei coloris ſemina continentes: radices nigræ, rotundę, magnæ, olivæ craſſitie ſpectantur, multęque uni radicis capillamento appenſæ ſimul cohęrentes, odoratę, atque acuti ſaporis. Hę calefaciunt, exſiccant ſine mordacitate, incidunt, attęnuant, oraque venarum aperiunt. Apud Aegyptios maximos ad medicinam uſus habent, pręcipueque ad ulcera oris, & pudendorum ſananda familiariſsimum ipſarum tùm pulvis, tùm combuſtarum cinis, eſt remedium. ex ipſis paratum decoctum vel pulvis ſtomachum, cerebrum pulmones, uterum, nervos articulos, aliquibus diebus ſumpta, plurimum calfacit, ſiccat, roboratque naturalem calorem: ex quo omnibus morbis à cerebri tùm frigida humidaque temperie, tùm frigidorum humorum diſtillatione concitatis, hę efficaciſsimum ſunt auxilium: non minuſque ſtomachi cruditatibus, humiditatibus, flatibus, anhelituſque difficultati, orthopnoeę, tuſsi nec non hyſtericis omnibus mulieribus ex frigido humidoque utero effectis, aliiſque morbis, ab iiſdem uteri cauſis obortis, & articulorum doloribus. Familiare ſatis remedium ad ſuppreſſos menſes eas eſſe ibi expertum eſt. nam menſes efficaciſsime revocant. Decocto ac pulvere ad frangendum tùm in renibus, tùm in veſica lapidem, ac ad provocandã urinam frequentiſsimè illi utuntur, quod etjã non minùs in omnibus chronicis febribus, ac aliis diuturnis morbis frequentant.

CYPERVS HODVEG.

P De

De Chatè, Abdellavi, & batecha elmavi. Cap. XXXVIII.

ALPINVS.

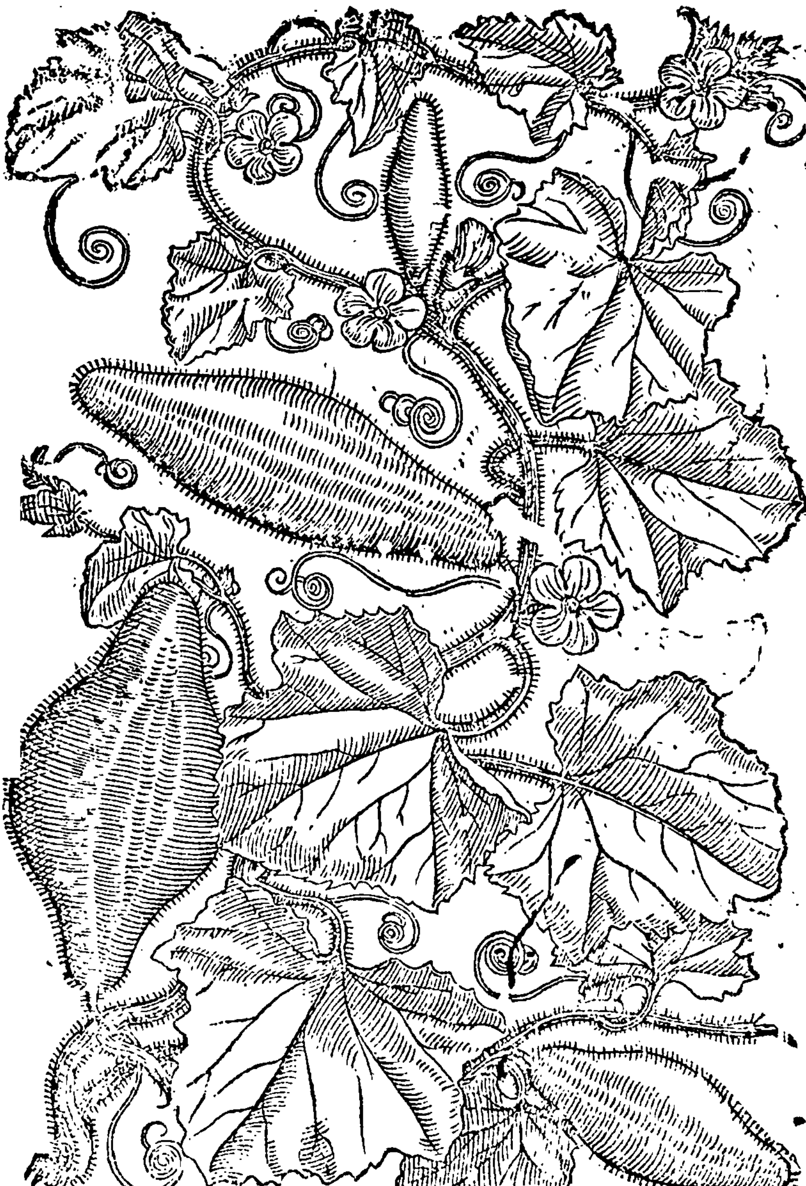
IN uſu habent Aegyptii genus quoddam cucumerorum Chatè vocatum. quæ planta à communi cucumere alia quidem re non differt, niſi magnitudine, colore, & mollitie, quandò Cucumis Aegyptia folia habeat minora, albiora, molliora, atque rotundiora, fructuſque producit admodum à noſtratibus differentes, quandò his longiores, viridiores ſint, ac cortice plano molli, æquali ſpectentur. guſtuique ſint dulciores, atque concoctu faciliores. Horum uſum corporibus in cibo ipſis tùm crudis, tùm coctis veſcentibus, ſalubrem eſſe apud omnes eorum locorum incolas creditur. Medici aliqui ibi nonnullis febricitantibus crudos etjam mandendos concedunt, præſertimque peſti affectis, quibus cucumeres hos crudos eſitatos ſummè conducere omnibus (neſciò qua ratione) perſuaſum ſit. Coctos in ardentibus febribus, utiles eſſe ratione confirmatur, quandò refrigerent, atque humectent. In renum & veſicæ calidis morbis, cum lacte coctos cucumeres multis diebus non ſine multa utilitate in cibo ſequuntur. lac etjam ipſorum ſeminum pro iiſdem malis per os ſumere ſæpè ſolent. ad oculorum verò, aliarumque partium calidas inflammationes pulpa contuſa cucumerorum lacti miſta utuntur. Et ad ſedandos podagricos dolores à cauſa calida concitatos, ſuccum lacte oleoque roſaceo miſtum, partes liniendo, ſequuntur. Stillatitiam aquã ad libram ad jecoris caliditatem corrigendam & ad ſanan-

dos renes tùm inflammatos, tùm à calculis vexatos multis diebus ægrotos bibere conſulunt, quibus ipſam ſatis iis conferre experientia compertum eſt. ſunt aliqui, qui ad hæc eadem mala aqua ſtillatitia lacti eorundem cucumerorum ſeminum miſta, uti ſolent. ex Melonibus etjam quoſdam à noſtratibus planè diverſos Aegyptii habent, quos Abdellavi vocant, ad differentiam aliorum, quos etjam Chajar nominant. quorum uſus ad cibum haud multum jucundus percipitur, cęteriſque omnibus inſipidiores ac molliori pulpa obſervantur. Habent tamen ſemina, quæ aliis omnibus longè magis ad refrigerandum præſtare putant. Qua de re, omnes ea plus aliis in uſu frequentiori habent, aliorum melonum ſemina parvi facientes. Planta noſtratibus non multum differt, ſed fructus fert oblongos, acutos, extrema, & medium valdè craſſum habentes, Bahobab nuper narratis fructibus proximos. Habent etjam Angurias à noſtratibus non niſi magnitudine quoad aſpectum differentes: noſtris quidem majores, cortice flaviore, quæ intus ſemina tantum, & aquam dulciſsimam continent. Quam ad ſitim arcendam, caloremque multum in ſtomacho, vel hepate, vel renibus corrigendum largiùs epotant. Ad febres non minus ardentes, & tertianas, uſus illiuſce aquæ ſummopere laudatur, atque ab his frequentatur. Sunt qui diſtillatione aquam tenuiorem ad ſiticuloſos, ſtomachos bilioſos, ad jecur reneſque calidos, & à calculis vexatos, eliciunt. quam certè ii multæ utilitatis eſſe experiuntur. Turcæ Aegyptii, Arabeſque laſciviorem vitam agentes, per æſtatis ſummos calores, harum anguriarum aquam in potu frequentant, eique aliqui modicum aquæ roſaceæ, moſchi, atque ambræ miſcent. His Advenas honorare conſuetudo Aegyptiis eſt, eas ſcilicet edendas ob-

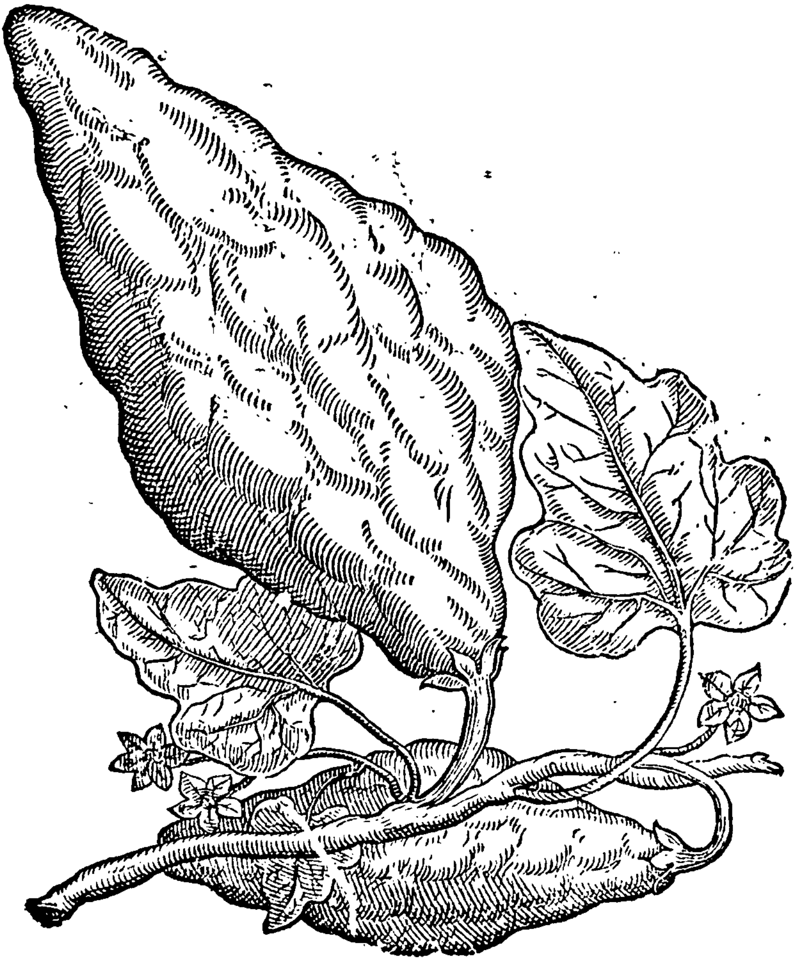
 feren-

ferentes. Illas per annum in paleis incorruptas conſervant: aliquandoque ſic cariori pretio ibi ad ægrotos venduntur, ut unam argenteo aureo venditam cognoverim. Sic verò ejus aqua diuretica eſt, ut ipſius uſum aſsidue ſequentibus, hernias, ad teſtes defluxa, incredibili magnitudine, facere ſoleat. hinc ibi plures hernioſos ſpectare licet.

CHATEA

ABDELAVI

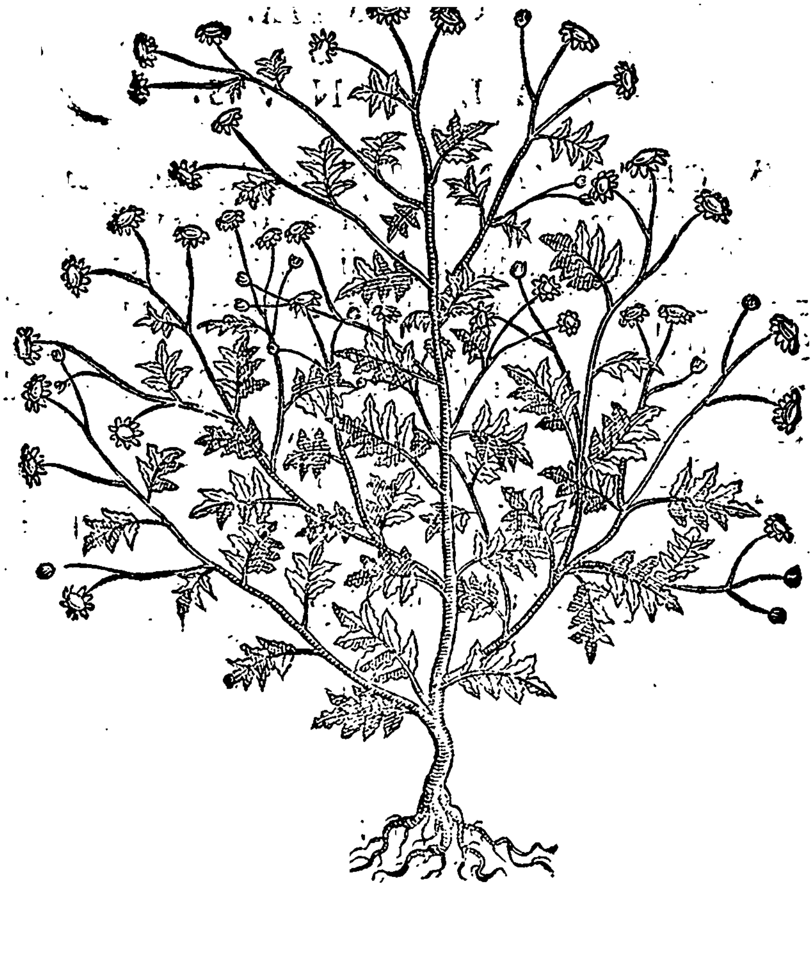
De

De Achaovan, ſeu parthenio inodoro. *Cap. XXXIX.*

ALPINVS.

ACHAOVAN, eſt planta herbacea camomelo proxima, quæ tamen non adeò alta extollitur, ſed parum ſupra terram latiùs expanditur, *foliis parthenii, minoribus* ac denſioribus, floribuſque camomeli æmulis, Herba ſaporis odoriſque expers percipitur, ſed flores odorem gravem, perobſcurumque ſpirant. Florum, *foliorumque decoctum* in uſu habent ad tollendas viſcerum obſtructiones, præſertimque ad Ictericos. GVILAND. Si ſapor acutus in hac planta ſentiretur, cotula Serapionis, ſine dubio eſſet. ALPIN. Hæque plantæ exiſtunt, quas Ægypti patrias eſſe obſervare potui.

ACHAOVAN PARTHENIVM INODORVM.

De Nejem el ſalib ſive gramine Crucis. *Cap. XL.*

ALPINUS.

GRAMEN quoddam naſcitur exile, radicibus ſerpens albis, geniculatis, dulcibus, cum aliquali acrimonia, communi gramini proximis, digiti altitudine, geniculati, ramulis aſſurgens, *foliis communi gramini ſimilibus ſed minoribus,* ramuli habent quatuor ſpicas, Iſchæmi, vel graminis ſanguinarii ſimiles, perfectam crucem figurantes; quam æque omnes uno modo formant: ex quo ipſum Aegyptii nejem el ſalib, vocant quaſi dixerint, gramen crucis, in quibus fiunt ſemina minutiſſima ſeminibus communibus graminis ſimilia. Maximum uſum ſemina apud omnes habent ad eos ſcilicet, qui tùm renum, tùm veſicæ calculis laborant; atque ad frangendos lapides in veſica concretos. Quod genus morbi ibi eſt familiariſſimum, & quaſi endemium, ex cauſis aliàs narratis. Mulieres radicis decoctum tùm ad pueros variolis, atque morbillis correptos maximè ſequuntur, tùm ad ſeipſas, ubi cupiunt interceptas menſtruas purgationes rurſum evocare. Sunt aliqui, qui pro ſecreto auxilio habent decoctum, ex ſeminibus modice contuſis paratum, ad adjuvanda exanthemata in febribus peſtilentibus, quas peticulas noſtri appellant. Ad uſum quoque vulnerum & ulcerum, non parvum apud eos, tota herba, præcipuè radices, habent uſum. Ajunt radicem frigidam atque ſiccam eſſe, tenuiſſimarumque partium. Quamobrem non deſunt multi, qui ad movendum ſudorem ejus decocto familiariſſimè utuntur.

NEIEM EL SALIB.

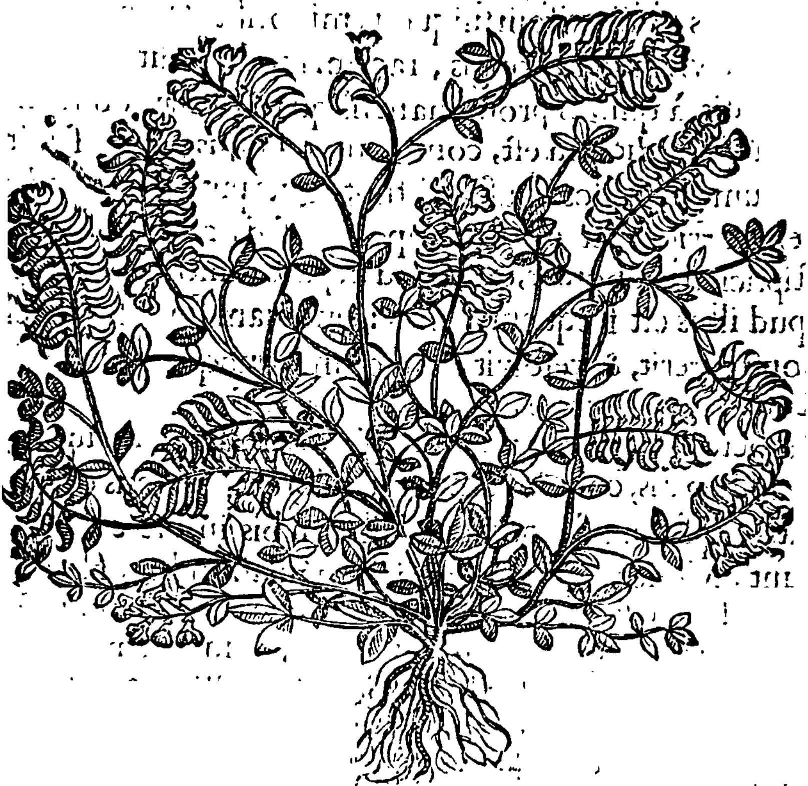
De Meliloto Ægyptio Alchimelech vocato.
Cap. XLI.

ALPINVS.

MELILOTVS, quo Ægyptii utuntur, ſemen minutum eſt rotundum, ſubnigrum, declinans ad rubrum, odoris non omninò expers, ſapore ſtiptico cum aliquo amarore. Planta, quæ ipſum producit, eſt parva herba ſupra terram ex-

expanſa, modicè repens, ferè nihil, aut parùm in altum ſe attollens, foliis trifolii ſiliquoſi, minoribus tamen, floribuſque parvis multis, longis, racemi modo ordinatis, croceis, odoratis, à quibus promanant ſiliquæ, parvæ, obliquæ, ſemen quale dictum eſt, continentes. Hujus plantæ ſemina tantum apud illos in uſu exiſtunt. Quæ putant ii quoad calorem & frigiditatem eſſe temperata, ſed ſiccare, reſolvere, ac ſtipticitate roborare, ex quo ad hepatis tumores ipſorum uſus apud illos eſt frequentiſſimus: quoniam ſine aliqua relaxatione digerit, & reſolvit, Ad omnes quoque dolores, quaſcumque corporis partes occupantes, fomentis ex ipſorum decocto utuntur, maximè ad pleuritim, peripneumoniam, & ad hepatis, coli, & ventriculi dolorem. *quibus dolore vexatis*, ipſorum decoctum ad libram bis in die calidum bibunt. Mulieres quoque uteri ſtrangulationibus, flatibus, ac doloribus eo ſubveniunt, præſertimque ex eo etjam inſeſſionibus paratis. quæ etjam fœnugreci, linique ſeminibus, paratæ, & camomeli floribus, efficatiùs ad illius, & aliarum partium duros tumores adminiſtrantur, atque ad evocandos menſes retentos. Ad roborandum ventriculum, & aperiendas obſtructiones venarum decocto ſummè proficuè utuntur. GVILAN. Nunc ex te verum eſſe intelligo, apud Arabes Meliloti uſum eſſe ſeminum, quemadmodum Græci non ſemina, ſed flores in uſum admittunt. An verò *hæc* planta verus ſit melilotus, aut potiùs ea, quam noſtri lotum urbanum, atque ſertulam campanam (quæ eſt planta, magna fruticoſi) appellant, aliàs declaramus, huic enim diſputationi hic non videtur eſſe locus. Ego tamen hoc tantum dico, me libentiùs Aegyptiorum opinioni declinaturum. Sed Ichonem nunc apponito.

ALCHIMELECH, IDEST MELILOTVS.

De Kellù, Pſyllio, Melanthio, Cappare, Vrtica, Solano ſomnifero, Coriandro, Ocymo, Hyoſciamo albo, Conyza, nuce methela, Secamone. Cap. XLII.

ALPINVS.

PROPRIIS Aegypti à nobis hactenus cognitis plantis, nonnullæ communes pluribus aliis locis, priuſquam hunc ſermonem claudamus, prætermittendæ quidem non ſunt; maximeque ex his, Kellù ab Aegyptiis vocata planta, à qui-

à quibuſdam Antyllis, Pſyllium, Melanthium, Capparis, Vrtica, Solanum ſomniferum, Coriādrum, Ocymus Goriophyllatus albus Hyoſciamus, Conyza, Stramonium, Secamonè, de his ipſis igitur aliquid commenteinur. GVIL. Aliquid te de his ſcitu dignum dicturum puto. proinde ut lubet loquere. ALPIN. Kellù, noſtri quoque Kalli, plantæ tres utique in Aegypto ſpecies aluntur, ex quibus omnibus combuſtis cineres fiunt, ad vitra, ſaponem, & alia multa. prima ſpecies eadem eſt planta cum ea, quam noſtri Kalli geniculatum, appellant. Altera eſt, quam nonnulli album Kalli vocant, Tertiaque Aegyptiis magis propria, foliis conſtat paucis Ajugę foliis proximis, ſed valdè longioribus, uno cauleque non omninò recto; à quo tres, quatuorve cauliculi exoriuntur, qui rectè ſurſum feruntur, quilibetque ipſorum in cacumine ſcapum quinque aut plus foliis chamepythios proximis, at deorſum in arcum recurvatis, inclinantibus conflatum, à cujus medio floſculi roſarum ſimiles exſurgunt multi. Hæ omnes plantæ ſalſæ, atque acri ſapore linguam feriunt. GVILAND. Sine dubio utræquæ hæ plantæ à te poſtremo deſcriptæ ſub Anthyllidis ſecundæ genere reponendæ ſunt. Dioſcorides ſiquidem Ajugam docens ſic ſcripſit: Herba in terra repens, incurva, foliis ſempervivi minoris. multo tenuioribus, hirſutis & pinguioribus, circum ramos denſis in capite verò de Antyllide ipſam Ajugæ foliis proximam eſſe ſtatuit. Sed ſequere reliqua enarrare. ALPIN. Ex his ſanè tribus Sole in primis exſiccatis, & mox combuſtis cineres eæ parantur, quæ illinc Venetias convehuntur ad vitra, atque alia conficienda. Ajunt multi illorum folia trium harum plantarum, ſed maximę ſecundæ atque tertiæ kalli, in pulverem redacta, per os ſumpta phlegma atque bilem exuſtam purgare. Idemque ex foliis expreſſum ſuccum facere.

KAL

KALI I.

KALLI II.

KALLI III.

Pſyllium copioſiſsimè ibi provenit. Cujus ſeminum apud eos uſus eſt, præſertimque mucilaginis ab ipſis paratæ cum aqua roſacea, in omnibus febribus bilioſis, ardentibus, inflammationibusque pectoris, uti in Pleuritide & Peripneumonia. Sed extrahunt cum aqua hordei, & cum ſacchato candido exhibent. In aqua roſacea extracta Pſyllii mucilagine ii utuntur in bilioſis Diarrhæis,& Dyſenteriis. ad externaſque omnes inflammationes, emplaſtri ac fomenti modo tum ex viridis plantæ foliis, tùm ex ſeminibus pſyllii totâ planta utuntur. Quam plantam vocant Chetùn. Nigella ibi etjam provenit, quoad flores pulcherrima, quando floribus majoribus, ac numeroſiotibus foliis præditis ſpectetur, ejuſq; ſemen in uſu eſt frequentiſsimo in pueris, ad necandos vermes, contuſiſque ſeminibus cum aceto emplaſtri modo ad plures cutis infectiones utuntur. Mulieres etjam, quæ non purgantur, eo ſi ſuffiantur, maximè juvantur, vocantque hanc plantam Suneg Cappares Alexandriæ majores quàm alibi inveniantur, proveniunt, quos cappar quoque appellant. èx quibus cortices radicum in uſu habent frequentiſsimo ad vermes necandos, ad movendos menſes, atque ad quoſcunque tumores duros: præſertimque lienis ſanandos, pro quo indurato membro, exhibent decoctum per os multis diebus, exteriùs ex corticis pulvere, & aceto facto emplaſtro, cui aliqui modicum mellis miſcent, quo præſidio utuntur ad cutis maculas,& infectiones, eas ſanientes. Alexandriæ Vrtica prima, quam ii vocant Angiar, provenit copioſiſsimè, & proinde ejus ſemina multos uſus ibi quoque habent, maximumque ad venerem excitandam, præſertimque in frigidis corporibus, ſi cum vino dulci bibantur. Nonnulli ad idem ex ſeminibus iis, radiceque buzeidam, ac melle componunt

electuarium, cujus ſemuntiam quotidiè ſumunt. Vſum non minorem ſemina habent ad pectoris, pulmonumque vitia, ejus enim decocto cum melle parato in tuſsi, anhelitus diffi-cultate, orthopnœa, & peripneumonia à craſſo frigidoque humore concitatis, familiariſsimè utuntur. farina quoque cum melle eclegmatis modo ad eadem mala, cujus uſum cum aceto emplaſtri modo ad omnes difficiles cutis puſtulas ſequuntur, & ad omnes maculas cutis ejuſque infectiones, tumores duros non minus, præſertimque ad parotidas. Mulieres nihil habent, quo valentiùs uterum calefaciant; mundent, atque ab obſtructionibus ſanent, quam urticam, ex quo admovendos menſes ſeminum decocti, atque ſuffiti uſus eſt apud ipſas frequentiſsimus, maximeque addita myrrha. Cinere ex ſeminibus parato, ad omnia ulcera maligna & cancroſa utuntur. Solanum ſomniferum in Alexandriæ ruderibus copioſiſsimè provenit, ſicque creſcit, ut magnus frutex appareat. Vtuntur incolæ radicum corticibus ad drachmã pulverizatis cum aqua lactucæ, vel ſolatri, ſumentes ad ſomnum conciliandum. Hujus plantæ cortex non ſecus per os quàm nux methel, ſive ſtramonii ſemina, apud plures malos homines, eſt in uſu, ut aliquid mali faciant clam dum dormiunt, hujus corticis in epulis ponunt. Foliis contuſis emplaſtri modo ad calidas inflammationes utuntur, atque illito ex ipſorum ſucco fronte, temporibus, ac aliis partibus corporis in quibus pulſus ſentiuntur, vel iiſdem contuſis emplaſtri modo appoſitis, ad ſomnum familiariſsimè utuntur. nonminuſque ad exuſtiones. Nux etjam Methel ibi naſcitur, ſed non uſque adeò copioſa, uti ſolanum prædictum, eſtque verum Dioſcoridis ſtramonium. uſuſque planè eoſdem habere ii ajunt, quos de ſolano ſomnifero diximus. Adeſt quoque

hyoſcia-

hyoſciamus albus admodum à communi figura differens, naſciturque Cayri propè pyramides, foliis communis longè grandioribus, latioribus, craſsioribus, & albidioribus. Quo utuntur non ſecus quam ſtramonio. Vbi que verò in viridariis coriandrum provenit copioſiſsimum, quod omnes Cuſbarà appellant. Herbæque virentis uſus in cibo eſt apud omnes Aegyptios familiariſsimus. etenim ferculum non parant ſine foliis coriandri, quamquam ingratè oleat. GVIL. Quid audio? non ne ii ipſum mandentes maximè *læduntur*, & ab ejus uſu in phreneſim labuntur? quod Dioſcorides, Avicennas, tùm multi alii tradidere. ALPIN. Ridiculum. quis unquam vidit aliquem, coriandrorum cauſa (*quæ in* uſu apud quoſque tùm ſanos, *tùm ægrotos familiariſsimo* exiſtùnt) læſum fuiſſe, aut ei aliquos ſenſus turbatos, niſi immoderatè eis fuerit uſus? Quid miraris? quaſi ejuſdem cum Galeno non ſis ſententiæ, qui coriandrum calidum, reſolvens ac modice adſtringens ſtatuit. *non ne demonſtrat Dioſcorides* vel hanc *ejus facultatem fateri cum dixerit*, chærades coriandro cum comento ſanari? Quod nunquam à frigidis frigidi tumores diſcutiantur, ac curentur, cum medicamenta aliàs à Dioſcoride ad ſanandos duros tumores chęradaſque pręſertim memorię prodita, calida facultate fuerint. Neque videtur planè hoc ſiluiſſe Avicenas, *cum dixerit*, chęradas coriandro ſanari, vel ex proprietate, quam ad illum ſanandum tumorem habet, vel ex partium ſubſtantię tenuitate, qua permeat profundè tumidam partem. Sed quis ignorat nihil à frigido reſolvi, etſi multa fiat permeatio partis tumefactę, *ſed omnia reſolventia calida eſſe*? GVILAND. Veram ſententiam rectè defendiſti, quam quis modo negabit, ſciens ex te Aegyptios virentem coriandri herbam in ci-

bo ſequi citra aliquam noxám? multò minùs ſeminum ſiccatorum uſus erit exinde timendus. Hincque erraſſe non parum Arabes liquidò conſtabit qui coriandro frigidam facultatem narcoticam, ſtuporem inducentem atque ſenſus turbationem concitantem, ac exitium tribuerit. Idemque & de pſyllio fuiſſe apud illos à te compertum eſt, quando pſyllium pro veneno à Dioſcoride, atque aliis receptum, innoxiè in febricitantibus frequenter nõ modicam ęgrotis ſeminum mucaginem exhibeant. Herbam in aqua elixatam illi eſitant. Sed ea multo plus ſemina ad roborandum ſtomachum valere ii affirmant, debiles etenim ventriculos, uſu ſeminum aſsiduo maximè roborant, ejuſque calorem ipſa fovent, augent, flatuſque reſolvunt, ac diſcutiunt proindeque in colico dolore, atque aliis à flatulento ſpiritu concitatis uſum ſeminum ſequuntur: ipſis ſcilicet, vel in pulverem reductis, vel ex ipſis parato decocto, utentes. Quo uteri quoque frigiditatibus, & humiditatibus occurrunt. præſertimque ad menſes immodicè fluentes, & ad gonorrhæam firmandam, quod inſit illi quoquè facultas adſtringendi, ex quo puto apud eos plantam quoque emplaſtri modo, ad podagricos & alios articulorum dolores in maximo ibi eſſe uſu, quòd eas partes adſtrictione, ne humorem partes recipiant, roboret, atque etjam contentos reſolvat, diſcutiat, vel exprimat. Ocymus ibi in viridariis copioſiſſimus creſcit ad altitudinem trium & plus cubitorum, foliis noſtratis lòngioribus, tenuioribus, colore rubro ſuffuſis, odoremque eximium ſpirantibus. Suavitate enim odoris noſtris omnibus præferendus meritò videtur, ob quem illi hanc plantam Rihan appellarunt, quod idem eſt, ac ſi dixeris, odorem, ita, ut hic Ocymus præ odoris jucunditate eximia, odor per excellentiam ab iis vocetur.

Qua

Qua planta odoris cauſa ii utuntur, medicos verò uſus apud eos ipſa paucos habet, qui ab aliis multis perdocti ſunt. Naſcitur etjam ſponte ibi quædam planta repens, altius ſaliens, ſeque aliis arboribus convoluens, foliis duris longis, Seſeli Æthiopici proximis, ſed majoribus. Flores fert albos ſtyracis ſimiles, à quibus producuntur ſiliquæ, longæ ac craſſæ, quales in rhododendro cernuntur, plenæ lanugine alba, ac ſeminibus parvis, ex hac planta ſuccus manat flavus, urens quem ſiccatum Aegyptii valenter tenues *humores purgare*, ajunt. Hanc illi eſſe Scammonii ſpeciem affirmant, quam Secamonè appellant cujus tamen nullus uſus in medicina apud eos novi. GVIL. Fortaſsè hanc plantam eſſe *Apocynum* Dioſcoridis *affirmare poterimus*. Cum *illiuſce notæ*, notis à Dioſcoride *traditis* convenire conſpiciatur; aque fortaſse putanda, quam aliquis è Syria veniſſe, Periplocam vocatam, prodiderunt. At verum Apocynum nunc in Italia cognitum eſt.

SECAMONE.

Fæ-

Fænugreci germina mox è ſeminibus erumpentia: ex ipſiſque ſtatim proſilientia plebei comedunt, præſertimque mulieres, pinguefieri cupientes, per urbem multas maſsas terræ, plenas ſeminum recenter productis germinibus, vendendas ii ferunt. Plures aliæ ſunt plantæ ibi naſcentes, quæ cum pluribus aliis locis communes exiſtant, non eſt de ipſis à nobis amplius ſermo proferendus. Sed jam de medicina apud illos populos uſitata, ſermonem, deque plantis illis in locis naſcentibus claudere debemus; cum nihil ſuperſit dicendum.

De plantis periter obſervatis. *Cap. XLIII.*

GVILANDINVS.

PLVRIMAS gratias tibi refero, quòd tantum laborem hactenus mea cauſa ſuſtuleris. Nihilominus ne aliquid omittamus, quod utile ad hanc hiſtoriam judicem, cuperem, antequàm nos huic ſermoni planè finem imponamus, ut de plantis etjam per iter olim in Aegyptum à te navigando variis in locis obſervatis, aliquid diceres. ALPIN. Non arbitror te ignorare, noſtro olim audito itinere, parum temporis mihi per iter illud conceſſum fuiſse, ad indagandas illorum locorum plantas: veruntamen, quas tunc viderim, quamquam neque tuis doctiſſimis auribus ſatis dignas eas exiſtimem, referre etjam nunc non recuſabo. Memini me Rhabarbari plantam Cocyræ inſpexiſse, in antiqui illiuſce propugnaculi quodam viridario, quam quidam ex Syria illùc navi advectam habuerat: quique ipſam à viro Perſa Trypolim olim fuiſse adductam etjam affirmabat. Quæ

plan-

planta plane foliis rumici viſa eſt proxima, quę tamen erant latiora, craſsiorą, lanugineque quadam alba obſita. In illa eadem inſula inveni Cyperi radices longas admodùm odoratas, & Chamedrim arboream, duorum ferè cubitorum altitudine propè Butrinto viventem, quæ folia duplo & triplo Italicis majora habebat. Zacynthi oxalidem, qua ejus inſulę pharmacopæi ad medicinam utebantur, inſpexi, admodùm à noſtris oxalidis omnibus diverſam, quippè exilis herba ipſa eſt, foliis parvis, craſſis, oblongis, calthę foliorum ęmulis, guſtum non minus quàm noſtra acido ſapore ferit. Ibi quoque creſcit Acacia ſecunda Mattheoli, quàm ego florentem menſe Februario inſpexi foliis, floribuſque minoris anagyridis proximis, quę guſtata, ſapore adſtringenti feriunt, paucisque tamen ac mollibus ſpinis obſita. Neque arbitror eſſe veram acaciam, quam in Capadocia & Ponto naſci Dioſcorides prodiderat, quòd minime convenire cum prima Acacia, ſeu ſpina Aegyptia videatur. Aliud agnovi in illa inſula, quippè Smilacem aſperam eſſe veram Salſam parillam, qua medici utuntur ad ſanandam luem Gallicam. GVILAND. Copioſiùs quoque hanc plantam in quampluribus Italiæ locis naſci ſcio, quare iſtud, quod ibi didiciſti, novum apud me non eſt. ALPIN. Verùm dicis, etenim ipſam aliàs in multis aliis locis offenderam ac obſervaveram, verùm perpetuò, an eſſet ſalſaparilla, anceps, ac dubius fui. In hac verò inſula ea ſpectata, clariùs cognovi verã eam utiq; eſſe. GVILAN. Quamobrem in Italiæ locis cum eandem ipſam ſpectaveris, ejuſdem non fuiſti ſententiæ, ſcilicet eam eſſe Salſam parillã. ALPIN. Quoniam omnes Smilaces aſperæ, quas hactenus videram, exiles admodùm breveſque, ac capillares radices habebant, ſed quam in Zacynto inſula videram, longas craſ-

ſas, aſportatis Hiſpania radicibus Salſæ parillæ omninò ſimiles. Quo pacto verò has agnoverim, tibi jam explicabo. Ego enim, ut otium diuturnæ moræ effugerem, forte fortuna collem illiuſce inſulę perreptans, in valle quadam ad ſæpem oculos conjeci, lenthiſcis ac multis aſperis ſmilacibus contextam, cujus à radicibus omnibus terram impetuoſa torrentis aqua ſic abduxerat, ut illarum plantarum ſepem texentiũ omnes radices, non ſecusquàm venæ arteriæ, & nervi humani corporis à carne ſeparati, nudæ *conſpicerentur*, *Smilaceſque* aſperæ longos ſanè ſerpentes imitatæ, aliiſque radicibus convolutæ, mira longitudine, ac craſſitie mihi ſe obtulerũt. ita ut quaſdam illarum duorum, & amplius cubitorum longitudine, & craſſitie communium *Salſæ parillæ* radicum inſpexerim, ex quo continuò eas Salſæ parillæ radices eſse judicavi. Et dùm hæc ſimul cum aliis, qui unà ibi mecum aderant, conſidero, augurium contingit opportuniſſimum. Nã ex tranſeunte Gręco homine *ejus loci accola, & agricola, peto*, quomodo ibi *illa planta appellaretur, qui reſpondit*, Smilachiam nuncupari, ipſamq; in uſum apud ipſos eſse pro curanda Gallica lue: ex quibus verbis exploratiùs eam conſiderans, video radices ejus longiſſimas & craſsas, eadem ſubſtantia præditas, nullumque præſeferre ſaporem, uti ra*dices* ſalſę parillę: ex quibus colligo ſtatim, Smilacem il*lam aſperã* veram eſse ſalſam parillam Pharmacopola *ejus loci* multum lucri ſe fecisſe his radicibus nobis affirmavit, quod ſępè harũ radicum ibi collectarum multos faſces collegerit, & in alia loca miſerit, quas pro veris Salſę parillę radicibus ſępiſsimè vendiderat. Quam mercaturam clam agebat, ne eam plantam alii diſcerent. Addo Cayri me in Salſę parillę *faſcibus* ex Hiſpania aſportatis vidiſse, fruſtra radicum nodoſarum, vel

S geni-

geniculatorum aſperæ ſimilacis, à quibus procedunt radices, quibus medendo nos utimur, cum foliis ejuſdem plantæ, tùm ramulis ſpinoſis, ſic manifeſtè, ut nemo, qui viderit, eos fasces Salſæparillæ, eſſe ex Smilace aſpera ſelectos, negare potuiſſet hanc plantam eandem eſſe cum Salſaparilla.

GVILAND. Placuit multum mihi, te veritatem de Smilace aſpera probè agnoviſse, cujus quidem ſententiæ non ſolú me ſed quamplures alios fuiſse tibi perſuadeas volo, in primiſque Gabrielem Faloppium, herbarum materiæ doctiſſimum, qui in libello de morbo Gallicó, in capite de Salſaparil
» la hęc prodidit. Aliàs credebam eſſe radicem Ebuli, & perſtiti
» in ea ſententia plurimis diebus, donec Hiſpanus ad Ducem
» Florentiam integram aſportavit plantam, & hinc patuit er-
» ror meus, & vidi eſse radicem Smilacis aſperę, de qua Dio-
» ſcorides libro quarto, & ſcriptores àntiqui mentionem fece-
» re. Quod magis confirmavi experientia, nam cum in mon-
» te Sancti Iuliani Piſis vidiſsem Smilacem aſperam, curavi ef-
» fodiendam, & ſemper uſus ſum loco Salſæ parillæ, & per
» biennium illud, quo ibi fui, ſemper cum fœlici ſucceſsu plu-
» rimos à lue Gallica liberavi. Quam etjam ſententiam con-
» firmat Amatus Luſitanus medicus, quamvis Hebręus, non ſpernendus, in libro quinto ſuarum centuriarum. Quare te hac de re evehi non oportet, quando alii ante te multi eam noverint. Sed quomodo aſserere poſsumus ejus inſulæ Smilacem, probè Salſam parillā delineatam demonſtrare, minimeque illam, quā Italiæ loca ferunt atque alunt Quod tamē fieri puto terræ, qua ipſa ſerpit, diverſitate, etenim in duro ſolo ſicco, & ſqualido effoſsam Smilacem videbimus radices minores, gracilioreſque Salſaparilla habere, & in molliſſimo ſolo, quod in eo facile queant ſerpere, longiores, craſſioreſ

que,

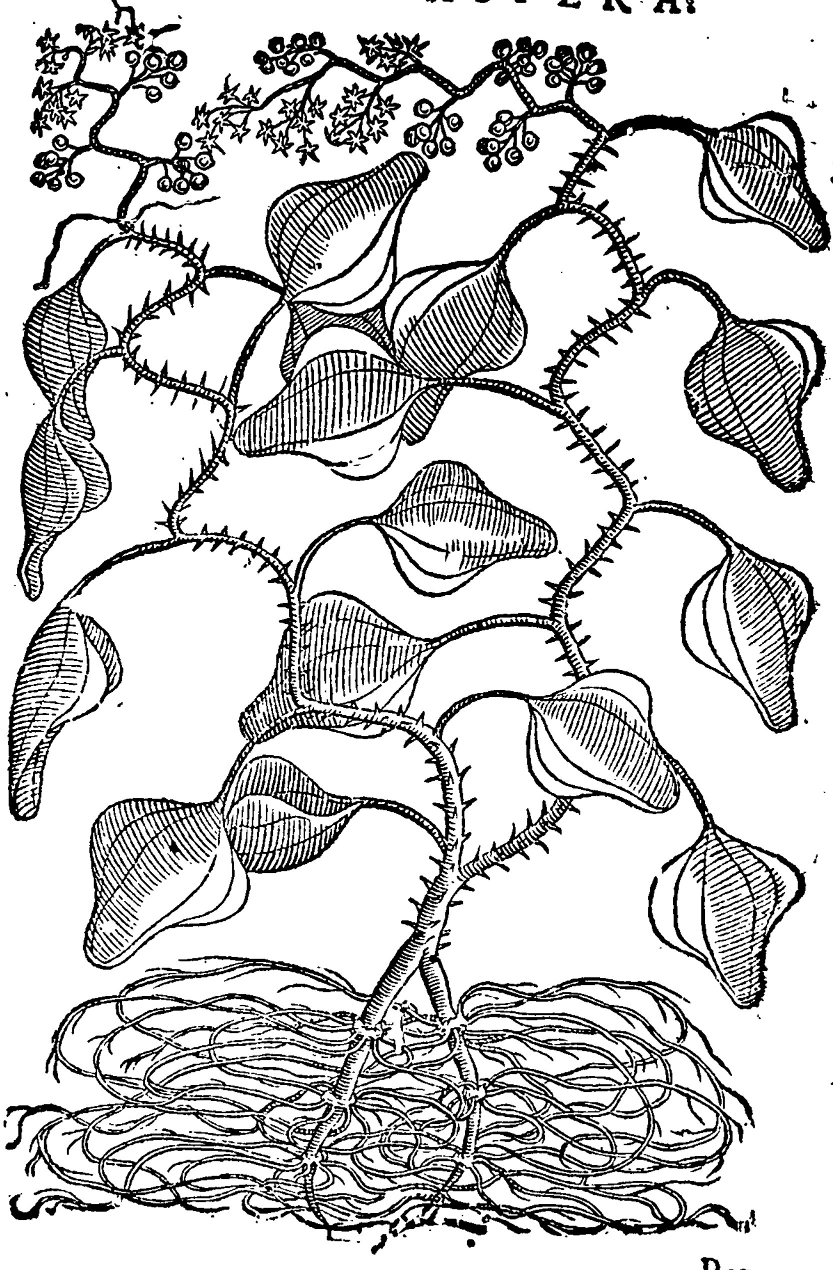
que, Salſæ parillę planè proximas. Ea ſiquidem Smilacis planta, quam in ea inſula olim cum in illis locis diverſarer, inſpexi, ſolo molliſſimo, pingui ac humido nutriebatur; ex quo mirum non eſt, ſi longis, craſſiſque radicibus fuit inventa; in ſicco verò duro, nequeuntibus, terræ duritie obſiſtente, radicibus liberè ſerpere ac meare, Smilax aſpera radicibus breviotibus, tenuioribuſque apparebit. Quales à me obſervatæ fuere in Zacynthi inſulæ, Corcyræ, Creteque locis ſaxoſis & durioribus. Addo multos decipi in agnoſcenda Salſa parilla ex Smilace aſpera, non omnes Smilacis, Salſæque radices animadvertentes, ac obſervantes. Etenim in áſpera Smilace duæ radicum differentiæ ſpectantur. Ipſa ſiquidem in primis ex ſtipite radices procedentes habet albas, rotundas, nodoſas, digiti craſſitie, cannulis parvis perſimiles, quæ ſanè radices non admodum longæ exiſtunt, ex quarum geniculis vel nodis aliæ proficiſcuntur atque exſiliunt à primis planè diverſæ, in duroque ſolo parvæ, breves, tenueſque, non ſecus quàm capillamenta quæpiam cernuntur, atque in molli longæ, craſſæ, quales in Salſa parilla, inveniuntur. Ex quo apparet radicum Smilacis differentia, quæ itidem in Salſę parillę planta ex Hiſpania advecta facilè obſervatur ac reperitur; adeò ut, quęque harum plantarum habeat primas radices à ſtipite ſtatim procedentes albas, nodis ęqualibus intervallis diſtinctas, cannis proximas, non tamen intus pervias, ſed plenas, digiti minoris craſſitie, refertas, & ſecundas ab harum nodis uti capillamenta exſilientes ac exeuntes, longas, primis graciliores, ęquales, nodis carentes, ſive non geniculatas. Qui itaque negant Smilacem áſperam veram eſſe Salſam parillam, dicunt radices utriuſque plantę eſſe inter ſe differentes, forma quippè ac etjam magnitudine, forma quid dem,

S 2 quo-

quoniam Smilacis tantam primas radices nodoſas, albas, breves, craſsas ſpectantes, ſecundis à primarum nodis naſcentibus longis, gracilibus non nodoſis, ęqualibus comparantes, manifeſtiſsimam inter has differentiam faciunt. quam confirmant etjam ex eo, quod primę craſsę, & breves, hęque graciles, longę exiſtant. Errant quidem iſti non rectè radices invicem, ut par eſset comparantes, quoniam ſi radices Salſęparillę graciles longas, quę ſunt ſecundę radices, non primis Smilacis aſperę craſsis, nodoſis, candidis, brevibus, ac ſecundis à nodis primarum naſcentibus comparaſsent, ſine dubio nullam differentiam inveniſsent, hac excepta, quòd Smilacis radices ſecundę, Salſæ parillę radicibus breviores graciliores loci cauſa obſervantur. Quam differentiam Soli terręve mollitiei, & duritiei ratione, vel ejuſdem diverſitate, ac fortaſsè etjam cęlo calidiori fieri nobis perſuaſum eſt. In duro enim ſolo atque in frigidiori cœlo radices non ita creſcunt, & craſseſcunt. ALPIN. Veritatem attigiſti, atque iſtęc omnia ad radicum Smilacis attinentia à te prodita, ego oculatim in Zacynthi Inſula ſedulò obſervavi, atque cognovi. Quę veritas ex plantæ e vivo delineata icone planè clarà eluceſcet. in quo utręque tùm primæ radices nodoſæ, craſsę, breves, tùm ſecundę alię ab harum nodis naſcentes, longè graciles, ęquales ſine geniculis manifeſtiſsimè ſpectari poſſunt. GVILAND. Ex viſa Smilacis hujus Icone, atque ex iis, quę tu de ipſa hactus dixiſti, facilè eam Smilacem, quam tu in Zacynthi Inſula naſci prodidiſti, eſse à Smilace aſpera Italię in locis inventa multum differentem, cognoſcitur, tùm ex foliis brevioribus, tùm ex diverſa foliorum figura, tùm multo magis ex radicibus illis nodoſis, quę in aliis Smilacibus aſperis non inveniuntur.

SMI-

SMILAX ASPERA.

Per-

Pergemodo reliquarùm à te conſpectarum plantarum narrationem ac hiſtoriam abſolvere, cum nobis de hac plãta nihil dubii relictum ſit, quin credamus ipſam veram eſſe Salſam perillam. ALPIN. In Creta inſula inter alias plantas ibi Thymũ, Thymbram, Epythimum, Marum, Ladanum, Aſpalathum, Styracem offendi. Thymum utrumque vidi, quippe magnum ac parvum, magnus eſt planta ſarmentoſa foliis ſatureię proximis, ſed aliquatenus aſperioribus latioribus, & viridioribus, ſapore valdè acri ac odorato: quam plãtam falſo multi Tragoriganum eſſe Dioſcoridis ſtatuunt. Thymus ſecundus minoribus foliis, tenuioribus, albioribuſq; totę Italię eſt notiſſimus. Tymbra eſt planta in Creta Inſula naſcens copioſiſſima, ſimilis Thymo majori, ramulis duris lignoſis, foliis Thymi latioribus, mollioribus, herbacei coloris, non ordinatim, ut aliqui prodiderunt, naſcentibus: neque inter hęc alia foliola naſcuntur. ex qua planta communiter pro ſecunda Thymbra delineata, non veram eſſe conjicitur, quam ibi vidi cum Epythimo, admodùm differentem. Epythimum verò in loco ejus Inſulę Fraſchya vocato, Cuſcutę modo, Thymo, Thymbræ, atque aliis plantis convolutum inveni ex quo falſum eſſe duas eſſe Epithymi ſpecies, dignovi, quippè unam Thymi florem, atq; ſecundam capillarem hanc herbam cuſcutę ęmulam. Epithymum namque nigram bilem purgare omnes affirmant, Thymi verò flores id pręſtare nemo dicet. Aliqui ex Cretonſibus ajunt Epithymum, atque Epithymbram purgare ſanguinem calore exuſtum, multoſq; inter ſe differentes morbos ex illius capillaris herbę ſupra varias plantas inventę uſu ſanari. etenim, quę origano convoluta collecta eſt, morbis omnibus purgatione conducere affirmant, quibus origanum per ſe ſolum ſubvenire compertum eſt. Sicque in aliis plantis repertam & ab ipſis exceptam

vel

vel collectam, vim habere purgandi humores, è quibus concitatis morbis hę plantæ ſuccurrere, atque auxiliari facultate ſolent. Marum apud aliquos Cretenſes vidi, noſtro Amaraco planè ſimile. etſi tamen gracilioribus, minoribus, aſperioribuſque foliis amaraco conſtet, multoq; noſtro Amaraco ſit odoratior, & prętantior, quam plantam, ſylveſtre amaracum, & non Marum nuncupandam judico. Plantam verò, ex qua Ladanum Cretenſes colligunt planè differētem ab ea, quam hactenus ferè omnes prodidere, inſpexi, *Hęc ſiquidem* Cyſto fœminę perſimilis eſt, *foliis* tamen cyſti longioribus prædita, Salviæque proximis. Floreſque fert ſylveſtribus roſis omninò ſimiles, qui roſeo etjam colore, quippè communium roſarum ſuffuſi ſpectantur. *Quæ planta à cyſto fœmina* florum tantum magnitudine differre videtur. Deceptuſq; fuit Mattheolus Dioſcoride dicente, Ladanum eſſe cyſti genus longioribus foliis nigrioribuſque refertum. quæ notæ in cyſto, ex quo Cretenſes Ladanum colligunt, utique *omnes* obſervantur. *quandò hæc planta omninò cyſto fœminæ* ſit ſimilis, cum iiſdem foliis floribuſque ſpectetur, etſi majoribus. Aſpalathum, etjam ut aliàs quoque dictum eſt, copioſiſsimum propè Fraſchyæ portum in quodam colle virentem atque florentem ſæpè inſpexi, odoriſque eximia ſuavitas ex hujuſce plantæ floribus ad me delata, fuit in cauſa, ut ipſum agnoverim. Quæ planta eſt frutex denſis ramis, ſpinis albis duris horridis cortice caudicis albo, ad trium cubitorum & plus altitudinem in altum aſſurgens. floribus multis parvis, croceis Spartii ſimilibus, ſed ſummè odoratis. Hujus arbuſti radices duræ, longæ craſſæ, colore flavo, atque cortice ſummè odorato tunc temporis à me fuere obſervatæ. Multaſque meus Pharmacopæus decerpſit, Cayrumque ad uſum medicinæ meo juſſu detulit. Plures Styracis arbores ibi quoque inſpe-

ſpexi propè illius loci rivum virentes,quarum multas mecum in Aegyptũ detuli. Quo in loco cœli cauſa non vixerunt. Sed quid te ampliùs de ejus Inſulæ plantis, tibi pluſquã mihi notiſsimis? Quę enim Gręcię pars nunc eſt,quam tu plantarum deſiderio ſępiùs non peragraveris? Et hæc de plantis Ægypti à nobis dicta ſufficiant. Quibus abſolutis ad alia tranſeũdum eſt,& fortaſse ad ſtudium de ambiguis nonnullis ſimplicibus medicamẽtis agnoſcendis,ſępè à me deſideratum. Diu enim ſummoperè deſideravi inter nos abſolutiſſimam de omnibus priſcorum medicorum uſitatis medicamẽtis ſimplicibus,quæ hactenus apud pleroſq; noſtrorum medicorum dubia habẽtur,haberi diſputationem. GVIL. Iam hiſtoriam de Aegyptio
” rum tùm uſitata medicina,tùm plantis illis in locis naſcẽtibus
” finem habuiſſe video.qua de re,ac de iſto mea cauſa ſuſcepto
” labore, tibi ego plurimum dum vivam debebo. maximæque
” nunc tibi à me agendæ ſunt gratiæ, perpetuoq; habendę. Di-
” ſputatio verò à te de ſimplicium medicamẽtorum, dubii ali-
” quid penè noſtros medicos habentium, ratione propoſita, di-
” gniſsima ſanè videtur,quę à nobis perpendatur. Hoc tamen in
” pręſentia faciendum non puto: Sole enim jam ad Antipodes
” deſcendente, parum hujus diei nobis ſupereſt. Quamobrem
” ſermo hic in aliud tempus nobis accommodatius,remittendus
” eſt. Interim nosmetipſos paululum à labore laxabimus, quietis ac otii aliquantulum animis cõcedentes. Quamprimum tamen tempus opportunum ad eum ſermonem tibi videbitur, ad me redibis, ut hac de re aliquid dignum commentemur. ALPIN. Ita faciam, ſed antequam nox ingruat, me domum redire conſultius eſt. Vale atque me, ut ſoles, amato. GVIL. Vbi mecum manere non eſt animus, ut lubet, hinc diſcede. Interim mei ſemper eſto memor, tibique me eſse addictiſsimum,atq; tui obſervantiſsimum, ſcias velim. i fœlix.

FINIS LIBRI DE PLANTIS.

PROSPERI ALPINI DE BALSAMO DIALOGVS.

IN QVO VERISSIMA BALSAMI Plantæ, Opobalſami, Carpobalſami, & Xylobalſami cognitio, pleriſque antiquorum atque iuniorum Medicorum occulta, nunc eluceſcit.

Patauii, Apud Paulum Frambottum. M.DC.XXXIX.

Superiorum Permiſſu.

PROSPER ALPINUS AD LECTOREM.

MULTOS ab hinc annos in Aegypto Medicinæ cauſa moratus, nonnullos libros de illiuſce gentis tùm uſitata medicina, tùm plantis conſcripſeram; præſertimque de Balſamo Dialogum, ex quo arboris, ſucci, fructuum, virgarumque veritas hactenus pleriſque Medicis, & Pharmacopolis obſcura, cognoſceretur, claraque eluceſceret. Quos omnes ſanè libros ſimul in lucem prodere cogitabam. At hortatu quorundam amicorum, qui me aliorum librorum editionem non ita brevi tempore publicaturum putarent, ſententiam mutavi, maximeque nonnullis doctiſsimis Pharmacopolis obnixè ſuadentibus, qui Theriacam, Mithridatiumque nunc paraturi, ab Excellentiſſimo hujus inclytæ urbis Medicorum Collegio veri Opobalſami, Carpobalſami, & Xylobalſami veritatem, & hiſtoriam agnoſci exoptant, ut his ad prædicta paranda medicamenta, atque ad alia liberè uti poſſent. Non immeritò Theriacam Mithridatiumque his ablatis ab antiqua ſua excellentia, non parum deficere dubitantes. Ne itaque iſtorum deſiderio me obſequi nolle videar, libellum hunc priùs emittere non ſum veritus. Hancque hujus celeris editionis cauſam Candide lector veram eſſe putato. Interim libros alios de Medicina Aegyptiorum vocatos (ſi modo hunc meum li-

bellum Medicinæ ſtudioſis aliquo pacto arriſiſſe intellexero) propediem in lucem venturos expectabis. Tuque etiam æquo animo ego Balſami diſputationem hanc, veritatis tantum agnoſcendæ ſtudio, atque juvandi deſiderio ſum proſecutus, eodem legendam accipies. Vale.

PRO-

PROSP. ALPINI DE BALSAMO

INDEX

AEgyptij locus, qui olim Balſamum aluit. 6.

AEgyptum nunquam Balſamo patrium ac natiuum fuiſſe. 13.

Albedinem Opobalſamo in aquā ſtillata propriam eſſe. 31.

Amatum Luſitanum & Nicolaum Manardum affirmare Balſami plantam planè periiſſe. 10.

Antiquos Scriptores de Balſamo fuiſſe omnes inter ſe opinione differentes. 23.

Antiquis Scriptoribus de Balſamo planè non eſſe fidendum. ibid.

Antiquos Scriptores fuiſſe in cauſa, vt noſtri non credant, Opobalſamo, Carpobalſamo, ex Arabia delatis. ibid.

Antiquorum de Balſamo diuerſitatem ſignum eſſe eorum ignorantiæ. 24.

Antiquos de Balſamo multa ex auditu litteris tradidiſſe. ibid.

Antiquos fortaſſis non vidiſſe Opobalſamum. 39.

Antiquos deceptos, dum crederent, Balſamum olim tantùm AEgypto atq; Indiæ fuiſſe conceſſum. 24.

Aqua fontis, quâ olim vſa fuit Beatiſs. Virgo, Balſamum ali ſeu irrigari, atq; eius miræ facultates. 25.

Aquæ fontis Matthareæ quæ virtutes ab AEgyptijs tributæ ſint. 25.

Arabes lucri cauſâ ceperunt Balſami arbores colere, & quando. 12.

Arabiam felicem innumeras Balſami plantas nunc alere. 12.

Arabiam felicem perpetuò Balſamum habuiſſe. 52.

Arabes omnes ad componenda medicamenta, Opobalſamo, Carpobalſamo, Xylobalſamoq; vulgari ac venali uti. 19.

Arbores Balſami quæ in Aegypto aluntur ad quā magnitudinē creſcant. 23.

Arbores Balſami in Arabia viuentes quā magnitudine ſpectentur, ſeu creſcant. 24.

Arbores Balſami multas in Arabia viuere. 7.

Arborem Balſami fruticoſam, & ſarmentoſam. 16.

Arbores Balſami AEgyptij, & Indi differentiæ. 31.

Auctor cur de Balſamo librū ante alios libros imprimi curauerit. 3.

B

Balſami plantas felicem Arabiā perpetuò aluiſſe. 19.

Balſami plures plantas Bedrunia Arabiæ locus nunc alit. 8.

Balſami innumeras plantas Bedrunia locum Arabiæ arenoſum miraculo Mahometis alere AEgyptij, illiſq; aſſeclæ putant. 9.

Balſami innumeras plantas ſpontè natas in Arabiæ locis viuere, multorū teſtimonio. 9.

Balſami plantæ quando Cayri exaruerint. 9.

Balſamum qui negant hoc tempore reperiri. 9.

Balſami plantam omnibus in locis periiſſe multi affirment. 10.

Balſami plantis quibus rationibus omnia loca nunc carere ſuadeatur. 12.

Balſami plantæ multæ ex Arabia quando in AEgyptum fuerint illatæ. 12.
Balſami ex Conſtantino Africano deſcriptio. 21.
Balſameta innumera in Arabia ſpectari. 12.
Balſami arbores in Arabia à Geripſo alicui locari, vt Cayri Caſſias. ibidem.
Balſami plantæ icon. 48.
Balſami plantæ in Iudæa quomodo propagatæ fuerint. 13.
Ballaſſan nomen ab Arabibus Balſami plantæ primò impoſitum fuiſſe. 16.
Balſamum ex Indijs Occidentalibus delatum. 10.
Balſami quibus in locis tantùm olim vixerit. ibid.
Balſami plantæ quomodo diu in AEgypto conſeruatæ fuerint. 14.
Balſamum nunc in Arabia felici tantum viuere. ibid.
Balſami plantas in AEgyptum aliunde aduehi. 6.
Balſami plantæ quo pacto in AEgypto longo tempore ſint propagatæ. 6.
Balſami plantas è Meccha omnes in AEgyptum veniſſe. 7.
Balſami plantas AEgyptium ſolum proprium numquam fuiſſe. ibid.
Balſamum Iudææ atq; AEgypti plantā fuiſſe peregrinam quæ ſuadeant. 13.
Balſamum ſemper tum in AEgypto, tū in Iudæa in viridarijs vixiſſe, & non alibi. ibid.
Balſamum non in Aegyptum ex Iudæa, ſed ex Arabia felici veniſſe. ibid.
Balſami plantas naſci in Arabia, qui ex Scriptoribus prodiderint. 12.
Balſami plantas Arabes ex ſilueſtribus locis in morbida viridaria trāſferre. 12.
Balſami plantam quibus plantis varij Scriptores compararint. 24.
Balſami diuerſitas à magnitudine. 24.
Balſami diuerſitas a figura. 25.
Balſami diuerſitas à locis. 25.
Balſami plantam fruticem eſſe. 15.
Balſami plantæ deſcriptio. 15. 19.
Balſami plantam in Aegypto olim viuentem pro legitimo Balſamo Arabes atq; Aegyptios omnes perpetuò habuiſſe. 16.
Balſami cognitio à quibus petenda. ibi.
Balſami arbuſti folia non eſſe alba, ut Dioſcorides voluit. 19.
Balſami quot frutices Cayri Bellonius olim inſpexerit. 51.
Balſamum perpetuò viuere. 51.
Balſami Fruticum Cayri inſpectorum deſcriptio. 51.
Balſamum ſingulis annis putatur. 51.
Balſami plantæ virgæ. 46.
Balſami fructus Terebinthi fructibus ſimiles. 29.
Bedrunia locus Arabiæ felicis, qui balſami multas plantas alit. 8.
Beſſà Meniſſinor plantas balſami in Aegypto renouavit. 12.

C

Carpobalſamum verum. 41.
Carpobalſami duplex genus circumferri. 41.
Carpobalſami veri deſcriptio. 42.
Carpobalſami copiam in Italia ex Aegypto conuehi. 42
Carpobalſami notæ. 43
Carpobalſamum venale verum eſſe. 46
Carpobalſami deſcriptio ex Serapione 43.
Carpobalſami veri notæ è Dioſcoride. ibid.
Carpobalſamum venale, quibus rationibus aliqui demonſtrent verum non eſſe. ibid.
Carpobalſamum venale omnes notas habere, quas legitimo Dioſcorides tribuit. 44.

buit. 44.
Carpobalſamum ex Galeno non poſſe adulterari. 44.
Carpobalſami loco quid ſubſtituant Veneti pharmacopolæ. 45.
Conſules Venetos multos verū Opobalſamo non carere. 40.
Conceptiones Palmarum admirabiles. 26.
Conſtantinus dixit balſamum naſci in India. 19.
Cur noſtri in cognitione balſami decepti ſint, & à quibus. 24.

D

Dioſcorides cur de balſamo dixerit ipſum panno adhærere. 37.
Dioſcorides etiam Balſamum *alibi quā in Aegypto, & Iudæa viuere affirmare videtur.* 12.

F

Flores Balſami. 19.
Folia Balſami *qualia ſpectentur.* 20.
Foliorum Balſami deſcriptio. 26.
Franciſcus Priolus Conſul *Aegypti.* 18.
Fructus Balſami *qui.* 42.
Fructuum Balſami copiam multam ex Aegypto in Italiam asportari. 42.

G

Græci B. littera carent. 16.

H

Halybei quadraginta Balſami plantas è Mecha Cayrum iuſſu Præfecti tulit. 17.
Hiericum Balſamum olim habuiſſe. 11.
Horrem Bei dux Carauanæ peregrinorum. 18.
Horrem Bei *è Mecha multum Opobalſami,* Xylobalſami, *Carpobalſami* Cayrum *detuliſſe.* 7.
Hortus Balſami *fruticibus conſitus vbi.* 50.
Hortus Balſami *in Aegypto deſcriptio.* 50.

I

Incolæ Baſiliani mõtis Libani olim Balſamum *ibi vixiſſe affirmant.* 12.
Ioſeph, Sabam Arabiæ Reginam Salomoni *in Iudæa balſami plantam dono tuliſſe.* 13.
Iuſtinum de balſamo arbore deceptum. 26.
Iuniperi fructus pro Carpobalſamo Venetos pharmacopolas ſubſtituere. 42.

L

Lignum Balſami *quale.* 46.
Locus Aegypti, vbi Virgo Beatiſſima *multos annos vixit, ac menſes.* 17.

M

Mattharia locus in quo Beatiſſima *Virgo annos cum puero eius Filio manſit.* 17.
Mattharia eſt locus Cayri Ciuitatis, *in quo erat* Balſami *planta.* 5.
Mattharia locum in quo alebatur Balſalmum, *nunc eo carere.* 6.
Mecham Opobalſamo *abundare.* 15.
Medina Arabiæ felicis ciuitas. 18.
Marcatores Cayri Carpobalſami, & Xylobalſami totum quod habent ex Arabia conuehere. 53.

N

Notæ ſinceri Opobalſami ex Dioſcoride atq; alijs tradita. 36.

O

Obſeruatio Petri Bellonij *de* Balſamo. 49.
Opobalsami copiam multam in Arabia felici colligi. 15.
Opobalſami copiam Arabes in multa Orientis loca comportare lucri cauſā. 12.
Opobalſamum ex ſeminibus balſami elici. 40.
Opobalſami *notæ.* 21.22. *et* 29.
Opobalſamum *verum nusquam inueniri multi affirmant.* 28. *quamobrem id*

Vid fiat. ibidem.
Opobalſamum quomodo album multi prodiderin pectari. 28.
Opobalſamo quas notas multi tribuant. 19.
Opobalſami mutationes ex varijs eius ætatibus. 29.
Opobalſamum quando tenuiſſimum, & clariſſimum. 29.
Opobalſamum Sereniſſimi Ducis Florentiæ verum eſſe. 31.
Opobalſamum quomodo ex arbore eliciant. & quando, & quale ſit. 22.
Opobalſamum ſtatim eductũ quale. 22.
Opobalſami deſcriptio. ibid.
Opobalſami varietates ex ætate et alijs 22.
Opobalſamo quatuor ætates vt animali, conuenire. 22.
Opobalſamum etiã Galeni temporibus adulteratum. 34.
Opobalſamum quibus adulteretur. 34.
Opobalſami adulterati cognitio. 34.
Opobalſami oleo vitiato cognitio. 34.
Opobalſami ſinceri cognitio. 36.
Opobalſamum omne in aqua ſtillatum, & coagulatum albũ videri. 31. & 32.

P

Paulus Marianus Venetus pro Gallorum Rege Conſul. 18.
Pauſanias Balſamum in Arabia naſci prodidit. 13.
Petrus Bellonius. 47.
Petrus Michael Conſul Aegyptij. 17.
Plantas Balſami in Aegyptum aliunde aduehi. 6.
Plantæ quadraginta balſami è Mecha delata atq; Cayri in loco quando inſertæ. 17.
Plantas Balſami plenè non periiſſe. 9. et 10.
Plantæ Balſami in locis ſterilibus viuẽtes quoad Opobalſamum ſteriles. 18. & 27.
Plantæ peregrinæ ſeruatæ in viridarijs. 14.
Plantas patrias non in viridarijs, ſed vbiq; viuere. 14.
Plinius de Balſamo. ibid.
Plinius in quo de Opobalſamo deceptus. 41.
Pſeudo carpobalſamum & eius deſcriptio. ibid.

S

Scander Bei Medinæ ciuitatis Prætor ex Zacyntho Inſula à Segurorũ familia ortus Balſami recentes fructus, ac Succum Cayrũ demiſiſſe. 18.
Semina Balſami copioſiſſimè ex felici Arabia in Aegyptum deferri. 18.
Semina Balſami qualia. 42.
Semina pro carpobalſamo vulgo recepta eſſe verum carpobalſamum. ibi.
Semina Balſami cũ folliculo eſſe nigra ſubrubeſcentia. 46.
Serapio de Carpobalſamo. 42.
Seriis Mecchæ & Medinæ plurimum veri Opobalſami Regi Turcarũ ſingulis annis dono mittere. 39.
Species vegetabilium eſſe perpetuas. 10.

T

Theophraſtus de Balſamo. 14.
Theophraſtus rectè Carpobalſamum deſcripſit. 42.
Turcas & Arabes omnes affirmare, innumeras Balſami plantas omnia Arabiæ culta & inculta loca alere. 18.
Turcarum Rex vnde plurimum Opobalſami habeat. 37.

V

Virgarum Balſami deſcriptio. 46.

X

Xylobalſami cognitio. 46.
Xylobalſamum citò odorem & ſaporem omnem relinquere, & quamobrem. 46.
Xylobalſamum ex Bellonio venale idẽ eſſe cum Aegyptio. 52.

Z

Zebet album naſci, & mox turbari. 20.

PRO-

PROSPERI ALPINI
DE BALSAMO DIALOGVS.

De Balsami planta, ſucco, Fructibus, & Virgis eſſe loquendum. Cap. I.

ABDELLA Medicus Ægyptius, ABDACHIM, Hebræus, & ALPINVS Italus.

QVEM ego nunc hominem conſpicio per hoc viridarium el Matharia greſſus moventem? is certè meis oculis Abdachim Medicus videtur, vir honeſtiſsimis moribus (quamvis Hebræus) prædìtus, mihique multum familiaris: eum igitur conveniam, & ſalutabo. Salve Abdachim, Quàm diluculò hoc viridarium es ingreſſus; Quid tibi verò negotii eſt, ut tàm ſummo mane hùc te recipias. ABDACH. Te nunc huc conveniſſe, valdè lætor, quando jam diù te exoptaverim videre, ac tecum colloqui, Tibi optata hæc ſit dies, Ego ut viridarii hujus amœnitate, ſuaviſsimoque florum caſſiarum odore, auraque matutina frigidiuſcula me aliquantulum recrearem, huc acceſſeram. ABDEL. Cur verò viridarii iſtius plantas undique obſervas, neque te humi ſtratum ſub ficus hujus Aegyptiæ latiſsimis ramis conſpicio, ut quietiùs ita tùm animum, tùm etjam corpus recreares. ABDACH. Oculos hinc inde dimovebam, ſi aliquam Balſami plantam viventem potuiſſem inſpicere, cujus odore eximio olfactu animales ſpiritus delectaſſem, quas cuſtodum negligentia exaruiſſe comperi;

quod

quod ſatis ægrè patior, plurimumque me tædet hoc viridarium illis nunc carere plantis, multumque ornamenti hac de cauſa hic deeſſe videtur. ABDEL. Ne te ob id excrucies, quandoquidem ſæpè aliàs aliundè aſportatæ, atque hic inſertæ plantæ perierint, quæ nunc fortaſſe, aliis adhuc juſſu præfecti advectis, citò renovabuntur, ut ſæpè aliàs factum eſt. Sed quem video ad nos venientem? An Alpinus Veneti Conſulis Medicus? ABDACH. Ipſe eſt, cui nos obviam ire honeſtum eſt, quòd humanus hic ſanè vir eſt, atque affabilis. ABDEL. Quid iſtud eſt Alpine, quod nos te hic nunc offendimus? tuus adventus pluribus de cauſis eſt nobis jucundiſſimus. ALPIN. Viridarium hoc ſpectandi gratia huc me contuli, vobiſque pro veſtra erga me humanitate, plurimum debeo, neque parum gaudeo, quod ambos vos hic offenderim, jam diu enim vos videre deſiderabam, nec immeritò, cùm vos pluribus nominibus tantoperè obſervem, Neque eſt quod veſtram ego nunc in arte medica doctrinam coram extollam, neque quantum à vobis in ea profecerim, vel didicerim. ABDEL. Bonus es cùm hæc exiſtimas, utcumq; res ſe habeat, à te amari nos ſummoperè expetimus. ALPIN. Gratias habeo, ſed timeo ne importuno meo adventu jam cæptos veſtros ſermones interturbem: eorum tamen, & veſtræ jucundiſsimæ conſuetudinis ſi fieri particeps mihi liceret, mirum in modum meus hic adventus mihi voluptati foret. ABDEL. Gratiſsimum nobis erit, nunc tecum vir doctiſsimè colloqui, à quo pro tua doctrina plurimum noſtros ſermones claritatis recepturos ſperabimus. ALPIN. Vobis gratiam habeo. Quid iſtud autem eſt, de quo ſermonem inſtitueratis. ABDACH. De Balſami planta, quam in hoc viridario aruiſſe comperi, inter nos commentabamur, Cujus

jacturam mihi ægrè ferenti Abdella noſter in plantarum materia exercitatiſsimus, animum reſtituit, multas è Mecha olim etjam pluries delatas huc, inſitaſque fuiſse, & planè revixiſse narrans, atque etjam hoc modo ſæpè Balſami plantas renovatas fuiſse, ut ſperandum ſit, nunc etjam præfecti Ægypti juſſu, ubi ad illius aures harum jactura aliquandò pervenerit, denuò inſtaurari poſse. ALPIN. Quid audio? illas plantas huc aliunde fuiſse aſportatas, eoque modo perpetuò inſtauratas? quaſi Aegyptus illis proprium ſolum non fuerit. non in ſermonem inanem ſpero me nunc incidiſse, de Balſamo incæptum: de quo non pauca vobiſcum loqui jam diù deſideravi, quæ ſi vobis nunc grata fore putares, libenter proponèrem. ABDEL. Gratam nobis rem facies ſi hac de re diſputationem aliquam promoveris: ex qua plurimum emolumenti pro tua doctrina, atque humanitate nos eſse conſecuturos ſperamus, proinde quicquid eſt, quod à nobis ſcire, velis, nunc in medium profer. ALP. Multum vobis pro hàc re debeo, veterumque *Ægyptiorum ſapientiam & humanitatem* agnoſco. Verum ne longiùs verbis rem producam, de Balſami planta, ſucco, fructibus, lignis nunc vobiſcum diſputare deſidero, quando ego hactenus Scriptorum varietate anceps, ac dubius fuerim. ABDACH. Neminem Ægyptiorum, vel Arabum eſse nunc arbitror noſtro Abdella in re plantaria magis verſatum: pluribus iiſdem plantis ab eo cùm hic, tùm alibi inſpectis, ac omni ſtudio obſervatis, ſed ut de hac re clariùs diſseramus, in capita redigere te oportet, de quibus ſit ſigillatim diſserendum. Quare iſtæc omnia nunc in medium profer. ALPIN. Dicendum à vobis primò cenſeo, an Balſami planta hoc tempore alicubi vivat, quando in hoc viridario, in quò hactenus à priſcis illis temporibus

uſque

uſque adhuc vixit, planè exaruerit; atque non minus, an ab ea collectus ſuccus, fructus, lignaque ad nos perferantur, vel potiùs unà cum arbore cuncta perierint. Hæc in primis à vobis enarrari mihi cupio, quibus cognitis, ſigillatim de ſingulis agemus.

An Balſami planta, ejuſque ſuccus, fructus ac virgæ nunc reperiantur, & in quibus locis proveniant?
Cap. II.

ABDELLA.

QVAMPLVRES Balſami arbores in multis Arabiæ locis nunc vivere, quarum ſuccus, fructus, ac virgæ hùc ad nos à multis aſportantur, certiſsimum eſt. Neque id Ægyptios, Syros, Turcas, & aliarum nationum homines multos, Arabiæ loca peragrantes latet, quinimmò omnes annis ſingulis Mecham, & Medinam primarias Arabiæ fœlicis urbes, peregrinationis gratia adeuntes, quantus in illis locis ſit ex arbore Balſami proventus, planè fateri poſsunt. Nam Mecham hinc euntibus, & ad villam quandam Bedrunia ab his vocatam, quæ diſtat ab urbe Cayri ſpacio dierum quindecim, accedentibus, mons pergrandis, arenoſus propè eam villam poſitus continuò conſpicitur, Balſami innumeris arbuſculis refertus, quas ibi Mahemetis miraculo ortas noſtrorum multis ſuaſum eſt; Sed utcumque ibi natæ fuerint, nobis id ſufficiet, omnes ea loca quotannis peragrantes, innumeras ibi vivere comperiſse; idque à quamplurimis hujuſce urbis incolis, qui olim, & proximo etiam elapſo anno ea loca peragrarunt, audire, atque verum eſse ſcire poteris. Mul-

tis quoque rationibus hæc veritas tibi à me perſuaderi poſſet, ſed ſi hujus viridarii Balſamis olim multis refertiſſimi terram aliquandò olfeceris, Balſami etjam nunc ſuaviſſimum odorem redolere ſenties, biſque, vel ter tantum, Sol ſuum peragravit orbem, poſtquam hæ plantæ cuſtodum negligentia periere. At quid taces Abdachim, quem millies hic te illas inſpexiſſe certo ſcio? vel cur me Italo Medico incredulo veritatem hanc ſuadētem minimè adjuvas? ABDACH. Quid? An hunc noſtrum ſodalem medicum, multos annos hic moratum, plantarumque omnium ſtudioſum, hanc veritatem ignoraſse dubitas? Ego certè Balſami plantas innumeras diverſis temporibus ex Arabia advectas, hicque inſitas vixiſse, certo ſcio, quas multi etjam alii Cayri incolæ inſpexerunt. ALPIN Nephas eſse, ac inurbanum putarim, tantorum medicorum teſtimonio non moveri, qui præter herbarum peritiam, in qua illuſtres apud pleroſque Ægyptios habiti ſunt, una cum Balſamo in eadem terra nati, vixerunt. Sed, ut ingenuè fatear, quamquam ego cum viris in medicina clariſſimis planè ſentiam, hujuſque rei veritatem omninò cognoſcam, tamen hæc veritas non adeò uſquequaque mihi ſatiſfacit, ut poſſim aliis permultis Italiæ, aliorumque Europæ locorum medicis, atque Pharmacopolis incredulis hoc, ut cuperem, perſuadere, qui abſolutè affirmant, Balſami plantam nullibi hoc tempore reperiri, eamque planè periiſse, ex quo ſuccum, fructus, & virgas hinc in Italiam aſportatas falſas etjam eſse ſtatuunt. Atque priſcis ſæculis, cum Balſamum tantum in Aegypto & Iudęa vixiſse, Dioſcorides ac alii prodiderint, quibus in locis nunc eam plantam cum amplius vivere nemo referat, planè omnibus in locis periiſse colligunt. Quam ſententiam ipſi pervicaciſsimè defendunt, neque

omnino carere videntur argumentis, quibus proprium errorem tueantur. ABDEL. Quomodò quæſo iſtud eſse poteſt? tantos ne medicos, doctiſsimoſque herbarum profeſsores ita obcæcatos eſse, qui non viderint, neque cognoverint, Balſami plantas neutiquam in ſuo nativo ſolo periiſse? Quod autem Ægyptium, ac Iudaicum falſò Dioſcorides, atque alii crediderint, ex me paulo poſt cognoſces. Neque optimi illi ſunt Philoſophi, qui ita facilè vegetabilium ſpecies, quæ iuxta Philoſophorum placita perpetuæ exiſtunt, tolli omninò poſſe, putent: Cęlo etenim nullis cauſis ad generationem facientibus nunc deſtituto, terraque ac cæteris aliis elementis eodē modo nunc, vt olim, ſe habentibus, cur terram eaſdem nunc ferre plantas, ut olim faciebat, non poſse dicemus? Grave tibi non ſit, quæſo, illos, qui Balſamum periiſse affirmant, mihi referre, & quibus etjam rationibus in tàm falſam opinionem venerint, explicare. ALPIN. Parum intereſse arbitror, te hoſce homines nominatim cognoſcere, ſed ipſorum potiùs rationes audire, quibus negant hoc tempore Balſami arbores, atque ipſarum ſuccum, fructus, & virgas apud nos inveniri; id verò incæptæ diſputationi ſat erit. Horum ſiquidē non pauci exiſtunt, qui non modo ad nos in Italiam prædicta vera comportari negent, ſed arbores quoque, è quibus illa colliguntur, profſus periiſse prædicent. Quam ſententiā valdè auxere Amatus Luſitanus Medicus in aliis non ſpernendus, & Nicolaus Monardus Hiſpanus, qui Syriacum atque Aegyptiacum Balſamum periiſse affirmantes, aliud genus Balſami in Occidentalibus Indiis naſci, prodiderunt: Balſamumque à Dioſcoride, Theophraſto, Plinio, ac a multis aliis herbarum antiquis ſcriptoribus celebratum, ac deſcriptum, eò affirmant periiſse, quod prædictorum antiquorum ſcri-

Scriptorum teſtimonio conſtet, olim duobus tantum Iudææ viridariis conceſſum fuiſse, ut inter cęteros Plin. & Theoph. teſtantur, poſtea verò quàm Iudea à Ptolęmeo primo Rege Aegypti, ac à Veſpaſiano devaſtata eſt, Balſamum in vallem Hiericum appellatam tranſplantatum fuiſse, ibique vixiſse Iuſtino, Strabone, Solinoque, Polyſthore id affirmantibus, ſtatuunt. Et ab Artaxerſe Perſarum rege primo, ac mox à Romanis Adriano Cæſare rurſum tota ea regione bello everſa, prorſus Balſami plantam periiſse. Tandemque in Aegypto paucas hoc in viridario adſervatas vixiſse. Quo in loco non tantum priſcis ſœculis Balſamum vixit, ſed multo etjam poſtea, quaſi ad hæc uſque tempora plantam hanc hic conſervatam fuiſse aſserunt. Nunc verò, à multis, qui hoc tempore Aegyptum peragrarunt, hic quoque demum eam aruiſse; confirmatur. Qua hic extincta, cum Dioſcorides, aliique in Iudea tantum, & Aegypto Balſamum vixiſse prodiderint, cui dubium erit, nuſquam gentium eam amplius inveniri poſse? Ex quo ſuccum, *fructus, virgas, pro vero* Opobalſamo, Carpobalſamo, & Xylobalſamo, ab Aegypto, vel Syria in Italiam aſportata, vera eſse quo pacto affirmabimus? Meritò igitur hæc omnia falſa nos affirmaſse videmur. Hincque tanta incredulitas, ac pertinacia invaſit eorum animos, ut potius in erroribus perſeverare, veraque ſibiipſis oblata reiicere, quàm opinionem mutare velint. ABDEL. Vix me continere potui, quin ſuſceptum tuum ſermonem interrumperem, uſque adeo animum adverſus illos concitaſti meum, nullis rationibus, ſed meris nugis Balſami omnes plantas periiſse, Opobalſamumque etjam, Carpobalſamum, & Xylobalſamum apud nos inventum falſum eſse aſserentes, ut tanta illorum impudentia excitus, quaſi quid loquar neſciam

ac ne differam illis reſpondere, dico, ac edico tibi, Balſami frutices neque etjam in Aegypto planè periiſſe, dici poſſe, quando ſæpè juſsu præfecti Cayri, quem Beſsà appellant, plantæ multæ ex fœlici Arabia delatę in iſto viridario inſerantur. Et nunc vix tertius agitur annus, cum Meſsinoris per id temporis Aegypti pręfecti juſsu, quadraginta è Mecha advectę, hic inſertę fuerunt; quę tamen cum per annum vixerint, rurſum cuſtodum negligentia periere; quę facilè etjã denuò renovari poſsunt. In Arabię vero multis locis innumerę propemodum magno cum illiuſce gentis lucro, aluntur: neque ſatis diù eſt, quod apud Arabes utilitas, & lucrum hoc cognoſcitur; etenim Opobalſami quantitas multa in Orientis loca comportatur, quibus in locis eum ſuccum in summo pretio eſse, multi ex Arabibus, nunc Cayrum habitantibus, narrant. Cujus ſucci lucro ab iis cognito omnes certatim multos Balſami frutices ex arenoſis, montuoſiſque locis in morbida viridaria transferre conantur. Quamobrẽ ibi innumera pulcherrima balſameta cernuntur Lęge tamẽ iis populis interdictum eſt, ne pręter fiſcum quis eam plantã ſerere queat; neque ſuccum, vel flores, vel ramulos, vel fructus ſine publico mandato quis capiat. Idemque ibi de Balſami arboribus, atque hic de caſſiis ſolutivis accidit. Solet etenim hic alicui caſsiarum negotium locari, & ideò non licet quemquam caſsiam ex arbore capere, vendere, emere, aut emptam aliquo deferre. Quod itidem de Balſamo in Arabię locis obſervari, ex Arabum relatione planè conſtat. At quid illi Aegyptiarum ac Arabicarum plantarum ignari herbarii dicent, duobus ne tantum locis, quippè Aegypto ac Syrię Balſamum olim (Dioſcoride, Theophraſto. Plinio, Iuſtinoque id docentibus) conceſsum fuiſse? quaſi aliorum

an-

antiquorum ſcriptorum teſtimonio non conſtet, in pluribus aliis etjam locis olim hujuſmodi plantam vixiſſe: nonne Diodorus Siculus 2. hiſtoriarum libro, in quadam Valle Arabiæ Balſamum naſci, & non alibi memoriæ prodidit? Conſtantinus verò in lib. de gradib. ait, naſci in India; & Ioſeph etjam in lib. 8. de antiq Iudaicis, Sabam Reginam Balſami plantam ex Arabia in Iudeam tuliſſe; Salomonique eam dono dediſſe, ex qua ibi aliæ poſteà plantæ propagatæ fuere: & Strabo in lib. ſuæ Geograph. 16. hæc ſcripſit: His proxima eſt fœliciſsima Sabeorum terra, quæ maxima natio eſt. Apud hos Thus, & Myrrha, & Cinnamomum naſcitur, in ora etjam Balſamum, & alia quædam herbula valde odorata: Necnon & Pauſanias idem in lib. 9. his verbis confirmavit, dicens: De viperis vero iis, quæ in Arabia inter Balſami arbores verſantur, diverſum quidem accepi. Id hujuſmodi eſt. Sunt Balſami arbores eæ, quæ mirthi ſtirpis magnitudine. Folia illis, qualia herbæ amaraco. Theophraſtus verò in Aſia etjam naſci prodidit. Incolæ quoque Baſiliani montis Libani, olim Alexi Græcis imperante, in quodam loco illius montis Solis ortui expoſito Balſami plantas non paucas, è quibus tantum Opobalſami ſuſcipiebatur, quantũ in Aegypto hic colligi conſuetum fuerat, diù vixiſſe narrant. Ex quibus certe ſciri poteſt, olim non ſolùm Aegyptum ac Iudęam, ſed etjam fœlicem Arabiam, & alia loca Balſamum aluiſſe atque habuiſſe. Quæ veritas etjam ex ipſomet Dioſcoride confirmari videtur, ſcribente, Carpobalſamum, ideſt Balſami fructus ſuo tempore adulterari ſeminibus hyperici ſimilibus, ex Petra oppido delatis. ex quo certo colligitur Balſami plantam alibi quàm in Aegypto vivere, atque ſemina producere. Præterea verum quoque hoc eſſet ex me audis,

dies, non in Aegyptum ex Iudęa, ut aliqui ſomniarunt, ipſum veniſſe, ſed ex Fœlici Arabia ſemper fuiſse delatum; Aegyptiumque ſolum veluti neque Iudaicum, nunquam proprium, ac nativum ei fuiſse, in his locis Balſamum perpetuò peregrinam plantam extitiſse haud levé inditium eſt, eam ubique viridaria tantum aluiſse, in ipſiſque tantum vixiſse, ut Theophraſtus, Plinius, Strabo, ac Solinus meminerunt. Plinius enim hoc huſce verbis ſignificavit, dicens. Sed omnibus odoribus præfertur Balſamum uni terrę Iudeæ conceſsum quondam duobus tantum in hortis, utroque regio, altero jugerum viginti non ampliùs, altero pauciorum. Theophraſtus verò hæc dixit: Balſamum in Valle Syriæ provenit. Ejus arbuſta duo tantum affirmant, alterum viginti jugerum, alterum multo minus: & Strabo de Balſamo vallis Hierici, hæc etjam memoriæ tradidit: Vbi & regia eſt, & Balſami viridarium, quæ arbor aromatica eſt, & fruticoſa, Cytiſo & Terebintho perſimilis. Quid? nonne omnes obſervant plantas peregrinas in viridariis tantum ali, ac cuſtodiri, quædam verò ex patriis tametſi etjam in viridariis aliquando ſeruentur, nihilominus multa alia loca inculta, ſylveſtriaque iiſdem ſpontè natis non carere obſervantur? At peregrinæ in viridariis tantum magno ſtudio, ac diligentia aluntur & conſervantur; quod in incultis, ſylveſtribuſque locis ſponte naſci, neutiquam conſpici ſolent. Hic verò Balſami plantam perpetuò advenam, vel peregrinam fuiſse, & perpetuò ex Fœlicis Arabiæ locis advectam, plures unà nobiſcum Cayrum nunc habitantes certa fide confirmare poterunt, qui omnes, plantas Balſami, quas hactenus hoc habuit viridarium, exinde comportatas fuiſse variis temporibus obſervarunt. Multoque labore, ac cuſtodum diligentia vixiſse, facileque ex leviſſima

etjam

etjam cauſa aruiſse, quibus arefactis aliàs rurſum ab illis locis extractas, hic inſertas renovataſque; & hoc modo alternatis vicibus Balſamum in hoc viridario hactenus conſervatum fuiſse. Nemo plantas tanto labore ac diligentia in viridariis adſervatas patrias dicet, quandò patriæ ubique ſponte naſcantur, creſcant, ac nullo labore in propriis locis vivant. Ex quibus nos planè certi eſse debemus, Balſamum nunquam Aegyptiis ac Syris patrium fuiſse, cum in viridariis ibi multa diligentia, ac cura ſemper fuerit cuſtoditum: quod tamen de Arabia Fœlici, cum Balſamum ibi perpetuò vivat, minimè videtur dicendum, nullibi etenim nunc, quòd ſciam, hujuſmodi planta, niſi Fœlici tantum Arabię conceſsa, reperitur. Quam regionem Diodori Siculi, Strabonis, Pauſaniæque teſtimonio, ut nuper dictum eſt, conſtat Balſami olim feracem fuiſse, quæ eodem modo etjam nunc innumeras ejus plantas ſpontè natas alit. Quam Balſami fertilitatem omnes Ægyptii, atque aliarum nationum homines annis ſingulis Mecham Fœlicis Arabię urbem adeuntes, veram planè eſse confirmant. Copiamque ibi Opobalſami inſignem annis ſingulis colligi, fructuumque non minus, & virgarum (cum Balſami frutices ſępe quotannis putent) quę ad varias orbis partes vendenda ab his demandatur. ABDACH. At iſtęc vera eſse concedentes, dicent, quam pro Balſamo tu, atque noſtri Fœlicem Arabiam nunc alere inquiunt, non eſse Balſamum, ſed aliam plantam. ALPIN. Notę hujus plantę ab antiquis Scriptoribus deſcriptę ac memorię traditę, iſtud recte docere poterunt. Nam omnes convenisſe videntur, (ut ex te ſpero me magis diſtinctè cogniturum) Balſami plantam fruticem eſse, non admodum magnum, foliis rutę proximis, perpetuò uirentibus, atque ex ſtipitis cortice ſcarificato liquorem

rem in primis album oleo ſimilem, eximio, acutoque odore praeditum, manare. ABDACH. Millies tecum Abdella fruticem hunc ex Alpino deſcriptum me inſpexiſſe in hoc viridario ſcio. Verum qui hujuſce plantæ notas quærit, quibusnam hominibus magis credere debebit, Italis ne, an nobis Ægyptiis, qui unà cum Balſamo in hac civitate hactenus viximus, eamque arborem ſæpius in hoc viridario inſpeximus? Nemo certe ita fatuus erit, qui hac de re vobis, quàm nobis libentius credere, ac fidere maluerit. Hanc verò plantam pro vera arbore, quæ ab antiquis Balſamus appellata eſt, & in poſterum memoriæ prodita, noſtri omnes Arabes hucuſque conſtantiſſimè habuerunt, Aliamque pro Balſamo ab aliis monſtratam nemo noſtrum uſpiam offendit, vel vidit, vel aliquem vidiſſe unquam audivit. His addo nomen hujuſce plantæ, quod eſt Baleſsan à noſtris ei fuiſse impoſitum, à quo & Græci b littera carentes, in u, mutata, βαλσαμον dixere, atque ab ipſis Latini Balſamum Cur igitur Italis magis quàm noſtratibus de hac planta credendum erit quando à noſtris & Itali, & Græci, vel nomen ipſius plantæ acceptum, didicerint. Quapropter Balſami cognitionem à Dioſcoride, Theophraſto, atque ab aliis antiquis ſcriptoribus minimè petendam judico, ſed ab Ægyptiis & Arabibus, qui loca, in quibus Balſami plantæ omnium conſenſu olim vixerunt, habitarunt. Si Ægyptii Arabes, Syri, atque alii omnes Arabica lingua utentes medici citra ullam difficultatem talem fruticem nunc in Fœlicis Arabię locis cultis, atque incultis, domeſticis, atque ſylveſtribus naſcentem, tanquam verum Balſamum recipiunt, eodemque tùm ſucco, tùm fructibus, tùm virgis, pro vero Opobalſamo, Carpobalſamo, & Xylobalſamo, nemine ipſorum hæſitante, ad componenda medicamen-

menta, utuntur: Cur Itali etjam, atque alii aliarum nationũ medici ab illis, qui magis quàm noſtri ſunt in ea cognitione, eoque uſu, exercitati, ac docti, idem facere recuſant? Certè indignum facinus eſt, vos hanc veritatem non fateri, ſed potiùs, quo minus à multis ea dignoſcatur, operam dare. ALPIN. Hæc doctiſſimè à vobis prodita fuiſſe arbitror, veruntamen quoniam cum medicis, Pharmacopoliſque incredulis diſputatio agitur, quæſo ſi quid aliud apud vos utique ſit, quod hanc veritatem adhuc etjam illuſtrare poſſit, ne vos me iſtud quoque docere pigeat, ut poſteà quàm ego in patriam, Deó concedente, rediero, faciliùs id incredulis illis hominibus poſſim ſuadere. ABDEL. Cum anno à Beatiſsimæ Virginis partu M. D. LXXV. Petro Michaele viro Clariſſimo, pro Sereniſſima Veneta Republica cõſulatum hic agente, Eunuchus Meſſir dictus, Aegypti Præfectus, Cayri civitatis hujus quæpiam loca inviſeret, huncque præſertim locum el Mattharia nuncupatum devotionis gratia (quando hanc in proximam domunculam olim Beatiſsimam Virginem cum puero filio Herodis iram fugiendo ſe recepiſſe, multoſque annos in ea manſiſse omnes Aegyptii opinentur, atque ob id hunc locum in ſumma habeant veneratione) ſingulis hebdomadis die Veneris, ſacrum, venerandumque hunc locum viſitans, viridarium hoc proximè poſitum aliquandò animi gratia ingreſſus, vidit omnes Balſami plantas cuſtodum negligentia aruiſſe; qua re commotus, ut è Mecha quadraginta plantæ afferrentur curavit, eamque operam cuidam militum, ac peregrinorum duci, Mecham ſingulis annis devotionis gratia proficiſcentium, Haly Bei nomine locavit; qui mihi admodum domeſticus, atque familiaris fuerat, eumque ſæpè ex renum calculo peſsimè ægrotantem

inviſeram, accuraveram, plantaſque illas quadraginta præciſis ramis detulit, quæ in conſueto hujus viridarii loco inſertæ fuerunt, dumque ſererentur, ego unà cum Paulo Mariano eo tempore pro Gallorum Rege Conſule medicinæ quoque cauſa mihi familiari; atque cum multis etjam Cayrinis medicis in re plantaria valdè exercitatis interfui. Ex ipſo autem Haly Bei Cayrum reverſo veri Opobalſami binas vncias dono habui, atque ab alio, qui poſt hunc illud iter confecerat vntias tres. Horrem Bei alius Caravanæ peregrinorum dux meus amiciſsimus, cujus in domo ſæpè tum ipſius, tùm aliorum cauſa medicinam feceram, peregre anno M.D.LXXX. Mecham profectus, atque ſic à me rogatus, attulit multa ſemina, & ramulos eximium odorem ſpirãtes, atque multum Opobalſami à Seriph Mechæ partim acceptum, cujus modicam portionem dono dedit Franciſco Priolo, tunc temporis Cayri pro Veneta Natione Conſule Clariſsimo, & partim ab iis, quibus Balſami negotium locatum eſt, emptum. Poſtmodum Scander quidam & ipſe dux militum, Medinam Fœlicis Arabiæ urbem pro prætore à Baſſa miſſus, mihi non minùs quàm alii, medicinæ cauſa familiaris, atque etjam quia ex Inſula Zacintho à Segurorum familia ortum duxerat, Balſami recentes ramos, fructus, ac ſuccum miſit, ac per literas ſua manu ſcriptas, ſignificavit propriis manibus ibi ea collegiſſe, quæ omnia apud me adhùc aſſervantur. Omnes prædicti nobiles Turcæ uno ore affirmant, propè Mecham & Medinam, in montibus, planis, cultis, atque incultis locis innumeras Balſami plantas ſponte natas ſpectari: plurimaſque etjam in arenoſis, ſterilibuſque locis, quæ tamen vel nihil, vel minimum ſucci producebant. Multa tamen ſemina ferunt, quorum multa copia ad nos quoque vendenda mittitur.

titur. Quales ſunt in monte arenoſo apud Bedruniam Villam poſito. Nihil hæ, atque aliæ in arenoſis, ſterilibuſque locis viventes Opobalſami ferunt, ideo incolæ eas excerpunt, atque pingui in ſolo inferunt, fœcundiſsimasque reddere, ſtudent. Addunt, apud omnes Arabes veterum memoriis conſtare, paſſim in pluribus Fœlicis Arabiæ locis innumeras ſponte naſcentes, atque creſcentes Balſami plantas perpetuò vixiſſe, nunquamque illa loca iis caruiſſe. Non multum temporis tamen eſſe, ex quo plurimi eas colere lucri cauſa, cæperunt, cum ſcilicet Opobalſami facultas ac vires ad quam plurimas Orientis regiones conceſſerint. Narrant adhuc iidem omnes Arabes, uti Balſami ſucco, fructibus, ac virgis ad componenda ipſorum omnia medicamenta, atque ad alios medicinæ uſus, quæ eadem planè exiſtunt, quibus Ægy ptii Syri ad uſum nunc recipiunt, quæque à vobis varia in Europæ loca hinc advecta, negliguntur, atque reiiciuntur, falſaque eorum multi (te auctore) pertinaciter, ac inutiliter eſſe diſputant. ALPIN. Ex his, quæ te vera dixiſſe arbitror, me non parum pudet, quod cum illis tot annos in tanto errore permanſerim. quem ex te nunc probè cognoviſſe fateor. Cupio igitur plantam hanc ſuis notis à te quoque deſcribi, in quam attollatur magnitudinem, qualibuſque floribus, & fructibus obſervata à vobis ſit, quo pactoque etjam ab ea planta Opobalſamum diſtillet, ſponte ne, an, ut multi dixere, arte potius elicitum. ABDACH. Hic nullas, quas ego viderim creſcere, flores, vel ſemina tuliſſe unquam ſpectare potui, etſi ſuccus interim paucus à cortice ſtipitis ſcarificato aliquando diſtillaverit. Verum hac de re Abdellam audiamus, qui hæc exploratiùs, & reliqua docebit. Interimque dum loquimur, mandes velim mancipio tuo, ut nobis hic è

domo hujuſce plantæ iconem, quæ apud te eſt, deferat, ut Alpinus noſter veram Balſami Iconem videat. ABDELL. Recte mones, libenterque faciam. ALPIN. Ego vero utriq; veſtrum multas hac de cauſa gratias referam. Mihique iſtuc acceptiſsimum ſemper erit.

Planta, quæ ab antiquis Arabiæ medicis Baleſſan, à Græcis βάλσαμο, & à Latinis Balſamum vocabatur, fructuum, ſuccique deſcriptio. Cap. III.

ABDELLA.

BALSAMUM arbuſculum eſt; quod creſcit ad altitudinem Hanne; vel liguſtri, vel cytiſi, folia paucisſima gerens rutę proxima, non tamen iis candidiora, ut Dioſcorides docuerat, ſed potiùs colore viridi ſubalbido, perpetuòque virentia. Ejus lignum gummoſum leneque apparet, colore exterius ſubrubro, cujus ramuli eodem colore conſpicui ſunt longi, recti, graciles, paucis foliis inordinatim referti, foliaque ſimul terna, aut quina, aut ſeptena alę adnati, aliquo pacto etjam lenthiſci foliorum ęmula. ſunt ramuli odorati gummoſi, digitiſque contrectati eis tenaciter adhęrentes. Flores fert parvos, albos, Acacię proximos, ternos ſingulis alis appenſos, quaſi in umbellę forma, ſummè odoratos, à quibus ſemina promanant, flava, folliculis nigris ſubrubeſcentibus contenta, valdè odorata, intuſque humorem flavum melli perſimilem habentia, ſapore ſubamaro, parumque acri linguam ferientia, Opobalſamumque redolentia, Terebinthi fructuum figurę, & magnitudinis ęmula, extrema aculeata, & medium craſsum obtinentia. Cui deſcriptioni maximè

qua-

quadrare videtur illa, quæ fuit à Conſtantino Aphricano tradita, quæ his verbis apud ipſum in libro de grad. legitur. » Balſamus eſt arbor in India creſcens, ſaliens ſuper terram » menſura unius brachii, vel parum plus. Cujus rami rubeo » viridique colore perfuſi quaſi rami thitymali tenues ſunt, & » colorem viridem habentes faciuntque in capite quaſi gem- » mas, parvaque grana in modum piperis producentes. Ex fiſ- » ſuris ramorum hujus arboris, egreditur quidam liquor in canicularibus diebus, ſicut lac ex Titymalo. Opobalſamum menſibus, Iunio, Iulio, Auguſto, partim ſponte, & partim ſtipite ferro ſcarificato, diſtillat, in vitreaque vaſcula recipitur; quod ſtatim eductum, ut audio, colore eſt albo, qui paulò poſt in viridem, tertiò in aureum, & demum in melleum mutatur. Ejus ſucci etjam ſubſtantia in primis, turbida craſſaque, ut oleum ſtatim ab olivis expreſſum cernitur, poſteà tenuiſsima atque clariſſima, demum terebinthi modo craſſeſcit, odore eximio in primis atque acutiſſimo terebinthum redolens, cum ſuaviori *odoris fragrantia obſervatur*, ſaporeque amaro, acri, & adſtringenti. Leviſſimum eſt in primis diebus, atque uſque adeo validi, & acuti odoris, ut aliquibus inter odorandum, ſanguis è naribus eruperit, & præ multa ejus levitate in aquam ſtillatam non deſidet, ſed ex alto in ea projectum parumper in ipſa mergitur, fereque continuò aſſurgens, ſupra totam aquæ ſuperficiem totum expanditur, eique miſcetur, & citiſſime ita in ea diſſolvitur, ut ab aqua maxima cum difficultate ſeparatum ſecernatur. in qua paulò poſt concreſcit, atque coagulatur, coagulatumque ſtilo totum ab aqua eximitur, quod tunc colore lacteſcit, ſive album quale lac viſitur. Quanto hic ſuccus annoſior, eò fit inodoratior, atque ad motum ſegnior. In primis itaque ſtatim

albò colore conſpicitur, qui color pauciſsimis diebus in viridem, ut nuper etjam dixi, mutatur, oleique craſſitie cernitur, qui poſtea longo temporis intervallo depuratur, nonnulliſque annis tenuiſsimus evadit, atque clariſsimus, ex viridique colore in aureum ſplendidiſsimum tranſit. Senio vero confectus, craſſus qualis terebinthina fit, qui ſi in aqua, vel lacte ſtilletur, ſtatim conſidet, multaque cum difficultate, & non niſi longo tempore denuò ſupra aquam fertur, tardiſsimeque in ea diſſolvitur. Quare non ſecus quam in animalibus omnibus quatuor conſtituuntur ætates, quæ in ipſis maximam differentiam faciunt, & Balſami ſucco, quod Opobalſamum dicitur, proculdubio à noſtris quatuor tempora tribuuntur. Quandoquidem ille ſuccus ab arboris ſtipite, continuò elicitùs uſque ac quintum circiter annum acutiſsimi, validiſsimique odoris percipitur, leviſsimuſque uſque adeò obſervatur, ut in aquam ſtillatus, nihil, vel parum conſidat, facillimeque diluatur, quod ejus calor in annis infantiæ plurimus exiſtens, ei acutiem atque vehementiam præſtet, Craſsiori quoque ſubſtantia tunc cernitur, & turbida, quod cum multus in eo exuberet crudus humor, eo ob calorem in ipſo agentem valdè agitato, inſtar urinæ turbidæ, quę in peſtilentibus febribus fieri ſolent apparet, & quemadmodum puerorum corpora multa humiditate, atque multo calore prædita craſſa, ac ferè tumentia videntur, ita Opobalſamum in pueritiæ annis conſtitutum à multa humiditate excrementia, cum validiſsimo calore in ipſa agente, craſſum, ac turbidum apparet, quod in grandiori ætate ab ea purgatur, tenuiſsimumque fit, & aureo colore clariſsimo ſpectatur; in quo ſtatu, conſiſtentiæ ipſius ætate continuante, conſervatur, poſteaque calore ejus nativo aliquaterus reſoluto, ac

im-

imminuto, ſeneſcens craſſum inſtar terebinthinę evadit, ſolitoque tùm odore eximio tùm levitate deficit. Proinde neque ſupra aquam enatat, neque multum, & ſuaviter olet. *Hæcque de Balſami planta, fructibus, lignis, ſucco tibi dicta ſufficiant.* ALPIN. Quæſo ne te pigeat, ad nonnulla adhuc, quæ à noſtris, Balſami deſcriptioni repugnantia proferuntur, reſpondere, ac ſatisfacere, quando ea non parum hujuſce plantæ cognitam veritatem obſcurare, ancipiteſque nos reddere videantur. Antiqui etenim omnes Balſami ſcriptores inter ſe in illiuſce plantæ, ſucci, fructuum, virgarumque deſcriptione diſcrepare videntur, ex quibus non videtur, tutum ſatis eſſe illorum cognitionem perquiri debere. Qui fuere in cauſa, ut noſtri *ipſorum traditionibus imbuti*, verum tibi oblatum Opobalſamum, fructus, virgas, veras eſſe non crediderint. ABDEL. Summum ſemper errorem eſſe putavi, homines plantæ hujus, ſucci, fructuum, virgarumque cognitionem à Dioſcoride, Theophraſto, vel aliis antiquis ſcriptoribus velle expoſcere, quando *iſta inter eos in ſcribendo fru*ctice, ſucco, fructibus, & virgis, diverſitas certiſsimum ignorantiæ argumentum nobis fuerit. Ego ſum hujus ſententiæ, neminem illorum fortaſsè accurate arborem hanc vidiſſe, ex audituque omnia de eis ab ipſis litteris prodita fuiſſe. Olim enim non erat ita facile hominibus loca, in quibus Balſamũ naſcebatur, ex longioribus difficilioribuſque navigationibus, quibus eo tempore antiqui utebantur, adire, proinde multa Dioſcorides, Theophraſtus, atque alii multi ex hominum potius relatione, quam ex inſpectione de Balſamo ſcripſere. Hincque mirum non eſt, ſi in pluribus noſtri ipſorum ſententiæ inhærentes decepti ſint, quando & ipſos à falſis aliorum relationibus deceptos fuiſse putandum eſt. An non Dioſco-

ridem,

ridem, Theophraſtum, atque alios affirmantes. Balſami plantæ Aegyptum, vel Iudęam patriam fuiſſe, cum dixerint eam ſolum in Aegypto & valle Iudęa vivere, maximè erraſse ſuperius dęmonſtratum eſt, cum illam plantam ex Aegyptiorũ relatione perpetuò ex Arabia fœlici in Aegyptum veniſse, certiſsimè conſtet? Ex quibus mirum quoque non eſset, in aliis eoſdem deceptos fuiſse, prę ſertimque in ſucci, fructuumque cognitione. Hincque his herbarum ſcriptoribus omnes medicos Pharmacopolaſque planè fidentes, erraſse mirari non debemus, quando non ab illis, ut etjam dixi, ſed ab Aegyptiis, & Arabibus, qui tum primi Balſamum cognoverunt, atque obſervarunt, tùm etjam cum hujuſmodi planta in eodem ſolo nati ſunt, atque eadem loca, in quibus vivit, & vixit Balſamum, habitarunt, iſtorum cognitio eſset petenda. Sed quæ ea exiſtunt, quæ nobis repugnent, fac ut ex te jam audiamus. ALPIN. Quæ de Balſami arbore à multis olim litteris tradita fuere, nunc in medium afferam; Reliqua verò de ſucco, fructibus, virgis, ad uſum medicinæ memoriæ proditis, poſterius à me recenſenda arbitror. Multa igitur, variaque de hujuſce ſtirpis magnitudine, figura, ſitu, foliiſque à multis prodita ſunt, quæ non parum veritatem obſcurant, hominesque ancipites, ac rem hanc totam incertam efficiũt. Aliqui ſiquidem plantæ iſtius magnitudinem Lycii, Pyracanthæ, vel Cytiſi, vel therebinthi magnitudini compararũt, ut Dioſcorides, Straboque dixere. Theophraſtus vero dixit ea magnitudine Balſamum ſpectari, qua magna mali punici arbor obſervatur. Iuſtinus ſimilem piceis arboribus aſſirmavit, & Pauſanias mirtho; Plinius, Solinus, atque Africæ deſcriptionis auctor, viti, hanc plantam compararunt. De ejus foliis non minor eſt apud illos diverſitas; deque arboris figura.

Quan-

Quando Dioſcorides, Theophraſtus, Plinius, Avicennas, Simeon Sethus Balſami folia rutæ, proxima eſſe ſtatuerint, & Pauſanias amaraco, Iuſtinus piceis, Solinuſque & auctor Aphricæ vitium foliis. De forma etjam vel figura arboris, alii arbuſtum, alii fruticem faciunt. Plinius enim de eo dixit: In totum alia eſt natura, quam noſtri, externique prodiderunt, quippè viti ſimilior eſt, quam myrtho, quod etjam Solinum dixiſſe ab illiuſce verbis conſtat, quæ hæc exiſtunt, Similes vitibus ſtirpes habent: ad Iuſtinus Siquidem palmeto & Opobalſimo diſtinguitur arborem Opobalſami formam, ſimilem piceis arboribus habent: & Strabo: Quæ arbor eſt, fruticoſa Cytiſo & Terebintho perſimilis. Nonnulli etjam affirmant, plantam hanc ali aqua, illaque ſanctum, quæ in proxima fonte illiuſcé proximæ domunculæ ſcaturire cerni, juntque miraculo id fieri; quando ipſa ſit pluribus virtutibus prædita, quòd Virgo Beatiſſima olim ibi multos annos morata, ea aqua, tùm ad potum, tùm ad cibum, tùm ad inundandos panniculos *Ieſu Chriſti pueruli uſa fuerit*: ex quo tanta in veneratione omnes viri mulieresque Aegyptię, Arabes etjam Mahometis aſseclæ eam habuerunt, ut ipſa ad multorum etjàm morborum curationem confidenter utantur. Multique ex longinquis, remotiſsimiſque locis huc veniunt, ut ex hujuſmodi aqua accipiant: quare nonnulli Balſamum hujus aquæ beneficio hactenus hic vixiſſe ajunt. Hæcque ſunt, quæ de arbore iſti dicunt. ABDEL. De Balſami fruticis altitudine, figura, ac foliis, ea quæ ex te nunc propoſita ſunt nihil veritatem hanc obſcurare poſsunt. Namque Dioſcorides, atque alii, qui hanc plantam magnitudine ſimilem eſse lycio, Cytiſo, terebintho, & pyracanthæ, affirmarunt, minimè errarunt, cum hæc omnia arbuſta magni-

tudine non multum inter ſe differant; eiſque planta Balſami major non ſit, ſed hic nullæ cernuntur arbores Balſami, quæ ita magnæ ſpectentur, ſiquidem grandiores, quas hic alias viderim, non aſſurgunt ad majorem trium cubitorum altitudinem. Audio tamen in Arabiæ ſolo eas plantas ad prædictorum arbuſculorum altitudinem, & majorem etjam excreſcere. In Aegypto, & Arabia mali punici arbores parvæ exiſtunt, ita, ut inter arbuſculorum fruticumque numero ibi conſiſtere ehtur; neque ad tantam aſſurgunt altitudinem, quales in Italiæ locis obſervantur. Quare neque Theophraſtus reprehendendus erit, quod ſcripſerit, eſſe magnæ punicæ arbori Balſamum ſimile, quando hæ, noſtræ Italicis longe ſint humiliores. Illum vero, quod picei arbori plantam Balſami ſimilem aſſerat, deceptum omnino fuiſſe, credendum eſt. Ex ipſiuſque verbis error appparet conſpicuus; nam piceis arboribus Balſamum ſimilem eſſe dicens, ſubdit, & in vinearum more excoluntur: quis tamen uſpiam vidit piceā arborem viti ſimilē, & in vinearum more excoli? Inter quas quanta ſit differentia, non eſt, quod nunc demonſtretur. Fuiſſe vero Balſami plantam ramulis fruticoſis, ac ſarmentoſis viti ſimilem dubium quidem non eſt, ut neque etjam, quemadmodum vites, annis ſingulis putari, quod ſit admodum fruticoſa, & ſarmentoſa. Non tamen quod ad folia attinet, viti ea planta eſt ſimilis, cum foliis referta ſit, rutæ aliquatenus proximis, præſertim vero extrema tria foliola, quæ in ſingulis virgæ Balſami alis cernuntur, quando ipſa ſimillima ſint tribus iis foliolis in extremo virgæ alæ rutæ poſitis; colore excepto: Neque abſurdum eſt, Pauſaniam dixiſſe Balſamum folia habere amaraci æmula, quoniam ſuſpicor ego ipſam plantam Balſami non adultam, ſed tantum recentem

ex

ex ejus ſeminibus natam inſpexiſse, quæ folio, magnitudine, ac figura amaraci foliis omnino ſunt ſimilia, excepta earum craſsitie, ac colore, quibus ea folia invicem differunt, nam in amaraco ſunt graciliora, & albidiora. Balſamum, quod ex ſeminibus naſcitur, bina folia in primis habet, bifoliis naſcentis vitis maximè ſimilia, & quæ poſt hæc, quę ſunt tria, quatuor, vel quinque, produntur, amaraci foliis ſunt proxima. Quę verò tertio naſcuntur ſingula trina exiſtunt, rutęque proxima cernuntur. Repeto, prima naſcentia folia bina ſunt, ſecundo nata, his multum diverſa produntur, inordinatimq; in virga. Tertio producta trina cuilibet alę appenſa, cernuntur, quę rutę ſunt proxima, tribus inquam foliolis in extremo alę virgę rutę conſpicuis. Quarto, quę naſcuntur in virga Balſami, ſunt quina, & poſtea ſeptena. Hęcque ſunt Balſami folia, aliter quam Scriptores antiqui deſcripſerint in hoc viridario in fruticibus Balſami ſępiſsimę viſa, ex quibus atque aliis fortaſse Dioſcoridem, atque alios multos antiquos Scriptores viventem *Balſami plantam non inſpexiſse*, jure ſuſpicamur. Hanc etjam arborem in hoc viridario vixiſse certū eſt, aqua ex hoc proximo fonte, in quo Beatiſsimam Virginē panniculos Salvatoris noſtri pueri olim perpetuo laviſse noſtri omnes autumant, irrigatam; tamen in arenoſis, ſqualidiſque locis non paucę reperiuntur, quę tamen quo ad Opobalſamum ſteriles exiſtunt. Atque hęc obiter de Balſami planta dicta à nobis ſint. Nunc ad Opobalſamum devenienendum. Sed Balſami plantę ramos, quos mihi domo mancipium detulit, abſoluto de ipſo ſermone ſpectabimus.

Veri Opobalſami cognitio unde ſumatur, & qui ex antiquis vere hunc ſuccum litteris prodiderint. Cap. IIII.

ABDELLA.

QVID inquies Alpine de Balſami planta? nonne à nobis probè, ut veritas exigebat deſcripta eſt, deque ejus foliis, floribus, fructibus, ac virgis, quę dicta a me ſunt, vera tibi eſse videntur? ALPIN. Omnia ſanè rectiſsimè, ac veriſsime es proſecutus, ſed ſuperſunt tamen quępiam de ſucco quoque, fructibus, ac virgis dicenda, cum antiqui Scriptores, qui de Balſamo ſcripſere, ſimul in horum deſcriptione inter ſe nihil ferè convenisse viſi ſint: quorum diverſitas, ut de arbore etjam nuper dictum eſt, fuit cauſa, ut multi negarint, quę pro Opobalſamo, Carpobalſamo, & Xylobalſamo monſtrantur, vera utique eſse, nullumque ob id ipſos credere, ſyncerum ac legitimum Opobalſamum ad nos aſportari: de quo primo ſermonem à nobis haberi cupio, mox de cęteris. De Opobalſamo igitur multi hujus ſunt opinionis, ut arbitrentur, ſyncerum ad nos non advehi, neque injuria, quando ex te deſcriptum Opobalſamum, à nobiſq; ſępius inſpectum, diverſum ſanè videatur ab eo, quod omnes priſci rei herbarię Scriptores memorię mandarunt. In primis enim album; multi ipſorum, eſse prodidere, Strabo ſiquidem dicebat: ejus corticem ſcindentes ſuccum in vaſis ſuſcipiunt tenaci lacti perſimilem: & Plinius, ſuccus è plaga manat, quem Opobalſamum vocant eximię ſuavitatis, ſed tenui gutta ploratu lanis parva colligitur in cornu, ex his novo fictili conditur, craſsiori ſimilis oleo, & in muſto candida. Et Si-

meon Sethus vir in Balſami hiſtoria aliis non poſtponendus, „
dixit: Succuſque inde manabat omni oleo viſu ſimilis, quod „
ideo Balſami oleum nominatur, ſuccus his aggregatus vaſcu- „
lis excipiebatur, & id quidem, quod ſupernatabat, album ac „
tenue erat, & ideo precioſius: Alii ſunt rurſus aſſerentes, hunc ſuccum non eſſe tenuem, ſed craſſum, veluti qui dixere in conchis ſuſceptum coagulari: Cum verò Opobalſamum, quod tu deſcripſiſti, & nos ſæpè inſpeximus, vel viride, vel aureum, vel mellis colore obſervetur, interdumque turbidũ, interdum clarum, ac tenue, aliquandoque ut terebinthina craſſum cernatur, (nemo enim noſtrum eſt, qui eum ſuccum tot prædictis differentiis evariatum non viderit ſcilicet oleoſum, viride, aureum, ac melleum, clarum, turbidum, tenue, craſſum,) de ipſo varios, & dubios eſſe mirum non erit. ABDACH. Facile has ambiguitates noſter Abdella ex animis noſtris abiget. Præſertim cum harum explicatio ex iis pendeat, quæ dudùm ipſe attulit. Dixit enim Opobalſamum iuxta ejus ætates varias, variari & ipſum, quo ad colorem, ſubſtantiam, perſpicuitatem, odorem, & levitatem; continuoque à ſtipite inſtillatum ac exceptum, albo colore conſpici, præſertimque quod ſupra enatat, veluti minus quod ſubſidet, qui color paululo momento in ſubviridem oleoſum mutatur qui poſt quinquennium, ut ſuperiùs etjam dictum meminimus, aureus fit, ac demum ſenio confectus craſſeſcens, mellis colorem, obſcuriorem tamen accipit. Tot etjam mutationes in perſpicuitate, ſubſtantia, odore, levitate, ejus varias ætates facere alias dictum eſt, quandò Opobalſamum recenter eductum per quinquennium turbidum maneat, à quo tempore clareſcere incipit, per decenniumque ferè ipſum clariſſimum, ac ut aurum ſplendeſcere obſervatur, poſtea ſeneſcens

ſcens turbidum rurſum evadit. A ſtipite etjam ſtatim exceptum tenuiſsimum eſt, pauloque poſt parum craſſeſcit, atque hinc Strabo dixit, ſuſceptum in conchis coagulari, peractoq; quinquennio, quod tempus pueritiæ datur, purgatur, fæcemque in fundum vaſis deponit, tenuiſſimumque fit, & totidem geminatis peractis annis ſeneſcens craſsum, craſſiuſque eſt, quo annoſius. Odor non minus & ſapor, in recentiſſimo validiſſimus eſt, in medio tempore odor fit ſuavior, thus ac terebinthum redolens cum ſuaviori tamen odoris fragrantia, ſapor eſt amarus, ſub acris, atque adſtringens. Demum ſenio omnia hac maxime remiſsa percipiuntur. Hincque Plinium deceptum fuiſse arbitror, qui putaverit, optimi hujus ſucci lachrymam fricando percipi odoratam. Si quidem Opobalſamum ſenio ſolummodo confectum inodoratum fit, ut tũc ſolum frictione dignoſci queat. In principio etjam hic ſuccus leviſſimus eſt, qui quam maxima difficultate in aqua, vel alio liquore inſtillatus conſidat, ſed continuò in aquæ ſuperficiem feratur, citoque cum aqua diſsolvitur: annis verò conſiſtentiæ medio ſe habet modo, ſeneſcenſque, colore ejus imminuto, craſſeſcit, quo fit ut ſubito in aquam projectus conſidat, tardiſsimeque ſurſum in aquæ ſuperficie feratur, difficillimeque ac tardiſsime cum ea diſsolvatur. Hæcque etſi non ita concinna oratione, tamen ad tuarum difficultatum explicationem accommodata ſatis eſse Abdella noſter judicabit. ABDELL. Ego verò ſic ea vera judico, ut omnes, qui de Opobalſamo ſcribentes, aut loquentes ab his diſsenſerunt, rem prorſus ignorent, ex quibus Plinium ex variis coloribus, ac ſubſtantiis in Opobalſamo inſpectis, varias ejuſce ſucci differentias vel ſpecies facientem erraſse clariſſime patet; dixerit enim ille: Lachrymæ probatio, ut ſit

pinguis

pinguis, tenuis, ac modice ruffa, & in fricando odorata, ſecun- "
dus candidus color pejor viridis, craſſuſque peſſimus niger. "
Nemo Aegyptiorum, vel Arabum album Opobalſamum niſi ex arbore recentiſſime ſtillatum vidit, qui tamen color quàm pauciſſimis diebus evaneſcit, atque, ut dictum eſt, in olei colorem vertitur, atque ab eo colore in aureum, & denique in melleum obſcuriorem. Nigrum verò nunquam ab aliquo noſtrorum, vel Arabum viſum eſt; neque auditum. Niſi fortaſſe produceretur noviſſime ab Occidentalibus Indiis delatum, à quibuſdam pro legitimo Opobalſamo, ut ſuperius quoque meminimus, receptum. Quod tamen falſum eſſe planè conſtat, cum ii, qui ejus hiſtoriam ſcripſere, affirment illum ſuccum improprie Opobalſamum vocatum, in Occidentalibus Indiis ex procera, ac magna arbore naſci, quæ quidem magnitudine, figura, ramis, foliis, fructibus à vera Balſami arbore longiſſime differt. Quod iis qui utramque norunt arborem, non erit difficile ſuadere. ALPIN. Simeon Sethus confirmare & *ipſe videtur*, optimum Opobalſamum recentiſſime à ſtipite diſtillatum album colorem habere, nec non, & Strabo, qui Opobalſamum lacti ſimilem eſſe ſcribit. Sed quamquam hujuſce ſucci albus color pauculis diebus a ſtillatione evaneſcat, atq; in alium colorem mutetur, nihilominus, quod non paucis valde admirandum videbitur, Opobalſamum oleoſo colore inſpectum, in aqua vel lacte ſtillatum, album rurſum videri: & idem etjam facere aureum, & melleum, perpetuoque verum Opopalſamū cujuſcumque coloris ſit, in aqua, vel lacte ſtillatum, ac liquatum album ſpectabitur. Hincque Dioſcorides doctiſſime dixit: Quin etjam ſyncerus in aqua, aut lacte celerrime li- "
quatur, coloreque lacteſcit. Nunquam quiſquam Opobal- "

ſamum

ſamum viſui non album, album eſſe judicarit, quod tamen verum eſſe experiētia docebit, ſi, inquam, quis ſinet ſtillatum in aqua, liquari, ac coagulari, ipſum etenim liquatum ſupra aquam ita album redditur, ut vix ab aqua diſtinguatur, ſed paululo momento in ea coagulatur, eique inſtar telæ albæ incumbere, & in ea ſupernatare cernitur, manifeſtiorque ejus albus color fiet, ſi coagulatum ſtilo quopiam ab aqua eximatur, aut extrahatur. Sed hęc illius ſucci experientia per æſtatis tempus eſt facienda, vel ſi hyeme, prope ignem, Opobalſamo probe prius calore attenuato. At cur ex albo tam citò in alium colorem mutatur? ABDEL. An quod lactei illiuſce coloris ſubſtantia mollis, ac tenuiſsima, quam citò reſolvitur ac diſsipatur à vel quia nondum ejus calor prævalidus in eum ſuccum agendo ipſum turbavit? Idem in Zebet obſervatur, etenim ſtatim è teſtibus extractus lacteo colore inficitur, pauloque ebullire incipiens, vireſcit, & tandem ſubnigreſcit. ALPIN. Rectè ſunt à te hactenus explicata, & enarrata omnia. Nunc igitur ego idem à te fieri cupio, pro indagandis, ac docendis notis vel ſignis, quibus verum à non vero, ſyncerum ab adulterato rectè diſtinguatur.

De notis, quibus verum Opobalſamum à non vero, ſyncerum ab adulterato tutò cognoſcitur, ac diſcernitur. Cap. V.

ABDELLA.

HIS notis quiſque probè ac exactiſsime verum hunc ſuccum, à non verò, & legitimum ab adulterato dignoſcet, neque ab aliquo ita facile decipi poterit, etenim ſuccus,

cus is, qui nondum ad ſenium, inclinare cæperit, colore albo conſpicitur (quod rariſſimè, & non niſi dum ipſum è ſtipite ſtillat, vel recentiſsimè eductum videre contingit) vel viridis eſt, oleoſus ſubturbidus, oléoque ſubſtantia, & colore valdè ſimilis, vel aureus fulgentiſsimus, tenuiſsimus, atque clariſſimus. Qui ſanè omnes has notas habebit, vehementis erit odoris, & quo magis etjam recens eſt, acutioris, terebinthum cum alio ſuaviori odore redolentis, gratiſsimuſque olfactui erit. Guſtu etjam ſubamarus, adſtringens, & modice mordens percipietur, lævis, diluique facilis, quæ nota, eo inſtillato in aqua vel lacte dignoſcetur, lævis enim exſtabit, & vel nihil ſub aqua morabitur, vel parum, & quaſi continuò ſupra eam ſurſum aſſurget. In qua citò ~~diluitur~~, vel liquatur, nil vnctuoſi retinens, vel oleoſi, tenax, ſive lentore aliquo præditus eſt. hiſque omnibus notis verum, ſyncerumque, Opobalſamum ſemper omnibus apparebit. ALPIN. poſſit ne quis aliquod factitium oleum ita ſimile Opobalſamo parare, ut eo multos decipiat? ABDEL. Sine dubio, cum Gal. ſuo tempore etjam ipſum uſque adeo adulterari dixerit, ut vix adulteratum cognoſceretur. Veruntamen quod adulteratur, neceſſe eſt, ut aliquo liquore, vel oleo, vel unguento vitietur. Dioſcorides dixit, Opobalſamum vitiari poſſe admiſto terebinthi, cypri, lentiſci, balanique unguento, & ſuſino, metopio, melle, cypriaque cera liquida. Serapio his addidit oleum roſaceum, myrtinum, & de alcanna, quod cyprum appellant. Plinius ex ſeminibus veri Balſami, quæ vocant Carpobalſamum, extrahi ſimile oleum aſſerit, qua via multi ex ipſis oleum exprimunt, vero Opobalſamo admodùm ſimile, quod tamen ab eo diſcernitur amariore ſapore, odoreque Opobalſami longè obſcuriore. Prodit etjam ipſum adulte-

rari poſſe oleo roſaceo, cyperino, lenthiſcino, balanino, terebintnino, myrtino, reſina, galbano, & cera cypria, quę ſanè eadem exiſtunt, quorum nuperrimè Dioſcoridem ſub nomine unguentorum meminiſſe, dictum eſt. Sed forſitan melius ipſe dixiſſet, oleis, quàm unguentis adulterari poſſe, quod ille ſuccus tenuis perinde ac oleum ſit, minimeque craſſus, niſi ſenio fuerit confectus. His igitur Opobalſamum vitiari poteſt, cujus maleficium facilè deprehenditur, oleoque adulteratum trifariàm detegitur, atque in primis, quod digitis cõtrectatum, nullo lentore, vel viſcoſitate adhæreat, quando verus Balſami ſuccus lentore, ac viſcoſitate quapiam non carere à nobis aliàs dictum ſit, à multiſque ex antiquis ſcriptoribus confirmatum, oleo ſiquidem reſinarum omnium tenacitatem abigi omnibus manifeſtum eſt. In aqua prætereà inſtillatum ſupra ejus ſuperficiem orbiculorum formis expandi nemo noſtrum ignorat. Quod ſyncerum Opobalſamum non facere poſterius docebitur. Demum in panno oleo infecto macula relinquitur, quæ & difficile aufertur, & quotidie etjam magis majorem in circulum expãditur, quòd non fit in ſincero Opobalſamo. His igitur notis Opobalſamum oleo vitiatum cuique patere poterit. His etjam comperietur vitium, ſi unguenta iiſdem oleis compoſita miſceantur, ſed hoc amplius iis aderit, quod in Opobalſamo parvi temporis ſpatio in fundo vaſis unguenta ſidere neceſſe eſt. Cera vero miſtum comprehendetur turbido colore, nunquã clareſcente. Melle etjam infectum dulcis ſapor detegit, atque ad ipſum, ut Plinius quoque teſtatur, muſcas alliciet. Reſinà adulteratum in carbones inſtillatum, nigriorem flammam edit, ſubſtantiaque craſsiore quàm in ſyncero ſit, ſpectabitur. Syncerum vero his notis innoteſcet, namque præter ea ſigna,

ſigna, quæ illum iuxta varias ætates præſeferre diximus, hęc etjam addidimus, ſcilicet præterquam quod ſit validi odoris, in aquà etjam ſtillatam, tametſi parva ſatis ſit gutta, ſupra totam aquæ ſuperficiem expandi, eamque liquatum totam ſupernatare, ac obtegere, atque in ipſa etjam citò coagulari, lactiſque colorem adipiſci; ac non minus ex ipſa coagulatū totum ſtylò quopiam excipi, ac auferri, quodque fuſum in laneam veſtem, eam, ut oleum non inficit, quamquam ei adhæreat. Lacque coagulat, etſi non ita, ut coagulum facit, quia lac non perfecte coagulat, quinimo cum ipſo coagulatur. ALPIN. Multo plura, quàm tu de ſynceri Opobalſami, ac vitiati notis complexus es, apud multos leguntur. Dioſcorides ſiquidem hæc utique nobis prodiderat. Succi probatio » eſt, ut ſit recens, validi odoris, ſyncerus, non ad acorem vergens, dilui facilis, lævis adſtringens, ac modice mordens guſtu. Et ubi ea, à quibus Opobalſamum poteſt adulterari meminerat, hæc ſubjunxit. Namque merus in laneam veſtem » fuſus neque maculam facit, neque ſi eluatur notam relinquit. Vitiatus autem inhæret, & lac inſtillatus coagulat, quod » adulteratus non efficit. Quin etiam ſyncerus in aqua, aut » lacte celerrime liquatur, coloreque lacteſcit, vitiatus verò o- » lei modo innatat, ſe convoluens, aut in ſtellæ modum dif- » fundens, ſyncerus ſeneſcens craſſeſcit, deteriorque redditur. » Hallucinantur, qui aqua concretum peſſum ire & ad ima ſidere, arbitrantur, poſtea diſſipatum ſupernatare. Et Plinius ait, ſyncerum inhæreſcere, & in tepida aqua ejus guttam coagulari, & ad ima ſidere, lac coagulare, & in veſte maculam non facere. Et Avicennas: lac coagulare, aquæque ipſum miſceri, & in ipſa denſari, denſatumque conſervari, atque à goſſypio receptum ablui poſſe. Serapio eadem à Dioſcoride

„ jam recitata, de ipſo nobis prodidit. Simeon verò Sethus hęc
„ & ipſe ſcripſit. At verò nonnulli hac ratione probant, quod
„ ferrum eo inunctum ignique ad motum incadeſcat, id quod
„ & oleo caphuræ, aliiſque dictis oleis accidit. Alii quod in-
„ aquam datum minimè ſupernatet, ſed ſtatim fundum petat,
„ vere hoc quidem, ſed enim quando hæc duo concurrunt, vi-
„ delicet ferrum candeat, & in aqua facile ſubſiſtat, de eo ſta-
„ tim arripe. Eſt enim legitimum, & non factitium. Scire au-
tem præterea oportet, quod dùm recens eſt, & in proprio vi-
gore ſuper aquam enatat actum ita probatur. Linteo in eo
irrigato, ac poſtea ſublato à linteo totum recedit, non colo-
rem, ſed odoris duntaxat ſuavitatem illi relinquens. Hæc
omnia, ac inter ſe admodum diverſa cum apud hos graviſſi-
mos plantarum Scriptores legerim, atque Opobalſamum,
quod tu vere ſyncerum affirmas, apud me ſit, non omnia quę
ab his Scriptoribus de eo perdocta, repræſentet, quinimò
aliqua ſint, quibus ipſum planè non reſpondere videatur;
quamquam enim ipſum recens ſit, minimeque ad ullum
acorem vergens; validique odoris, oleoſi coloris, turbidum
in primis ejus annis obſervatum, mox clarum, aureum ſuba-
marum, adſtringens, & modicè mordens guſtum, tenax, le-
ve, dilui facile, lacque coagulet, & linteum non inficiat, atq;
ut ait Avicennas, aquę etiam ſtillatum, miſceatur, in ipſaque
coaguletur, ſupraque aquam coagulatum enatet, atque eo
etiam ferrum, ut Sethus ipſum hac experientia cognoſcen-
dum voluit: inunctum probè in ignem poſitum candeat.
Tamen, quod apud omnes prædictos antiquos Scriptores
affirmatur, quippè ipſum laneæ veſti inſtillatum aqua ablu-
tum, omninò ab ea abigi poſſe, nihilque ei adhærere, nun-
quam potui obſervare. Nullum enim reperitur Opobalſa-

mum

mum quod inſtillatum in pannum, ei aliquatenus non adhæreat: ex quo ego etjam puto, nullum verum Opobalſamum eam experientiam facere poſſe, quando ipſum, ut in aliis omnibus reſinis obſervatur (cum ſuccus reſinoſus ſit, interresinaſque poſſit ſine errore recenſeri) viſcoſitatis ac lentoris non ſit expers: Ex quibus valdè de hujus ſucci ſigno, ab antiquis ferè omnibus animadverſo dubius, ac anceps ſum. Cupioque tuam hac in re ſententiam audire, ut in ea tádem acquieſcam. ABDEL. Dignus es cum iſto tuo ſcrupulo non parva reprehenſione, qui uno ſigno magis quàm pluribus, quibus tuum Opobalſamum omnibus probè reſpondere ſcis fidere volueris, quod neque verum ſignum hujus ſucci dicendum eſſe puto, ſiquidem quo pacto hic ſuccus lentoris, ac viſcoſitatis non expers, (cum ipſe nihil quidem aliud quàm reſina quæpiam ſit.) lineo, vel laneo panno, vel goſſopio inſtillatum aliquantulum non adhærebit? Etenim non modò ſuccus iſte tenax eſt, ſed ramuli quoque virides, ſi digitis contrectentur, eis proculdubio adhærent, quod non nos modo, ſed etjam aliquos antiquorum noviſſe certum eſt, nonne Strabo dixit: Ejus corticem ſcindentes ſuccum in vaſis ſuſcipiunt tenaci lacti perſimilem. Quid? nonne Plinius notas ſynceri Opobalſami docens dixit? Succum Balſami ſyncerum debere inhæreſcere? At ne amplius remoret deſideriũ tuum, paucis de nota hac à Dioſcoride propoſita dicam, quid ſentiam. Puto enim ſyncerum Opobalſamum non aliam ob cauſam, Dioſcoridem, atque una cum eo alios dixiſſe, veſtibus vel panno non adhærere, niſi ut nos docerent miſtum aliquo oleo, vel quopiam unguento hinc deprehendi, quoniam, ut ego nuper etjam vos docui (quod à pleriſque oleo eo tempore vitiaretur) oleo vitiatum in pannum inſtillatum,

laneum

lam cumque præſertim, quod faciliùs ſit ad emaculandum, inſtar olei inficit, eique perpetuò non modo adhæret, ſed quotidiè magis in eo recepta macula augetur, ac dilatatur. At ſyncerum, quamquam paululum panno etjam inſtillatum inhæreat, tamen ipſum ut oleum non inficit, neque maculam relinquit, quinimo ſecus atque oleum panno adhæreſcens quotidie decreſcit, uſquequo tandem omnino aliquo tempore ſponte diſſolvatur, atque evaneſcat. Quamobrem ſyncerum Opobalſamum panno quidem, at non olei modo adhæret, neque aliquam maculam relinquit. Quod ſæpè vobis meum Opobalſamum in meam veſtem inſtillatum oſtēdit. Verum non debet hoc experiri in pannis iis, quos vos in Italia paratis, noſtris longe craſſioribus, in quibus fortaſſe cum olim veſtri hi craſſi panni lana parati ex Italia huc non aſportarentur, neque noſtri his, ut nunc faciunt, uterentur: Dioſcorides in his periculum faciendum, non ſentit, ſed in noſtris iis longe gracilioribus. Clarius verò hoc ſignum Plinius docuiſſe eſt viſus, cum dixit, & in veſte maculas non faciat, non autem, ut in Dioſcoride habetur, veſti nō adhæreat. Veriùs fortaſſe Sethus Opobalſami cognitionem ex hoc ſigno habendam tradidit, quod his verbis apud ipſum legitur:
« Linteo in eo irrigato, ac poſtea ſublato à linteo totum rece-
« dit, non colorem, ſed odoris duntaxat ſuavitatem relinquens:
quod planè in noſtro ſic ad unguem obſervari licebit. Cœterùm ex his, quæ ita diverſe de notis verum Opobalſamum à falſo diſtinguentibus, apud diverſos antiquos Scriptores leguntur; dubitandum non immeritò à nobis exiſtimo, hoſce authores nunquam fortaſſe, neque viventem plantam uſpiā offendiſſe, atque multo minus ſyncerum ejus ſuccum inſpexiſſe, cunctaque potius aliorum relatione, quàm vera obſer-

va-

vatione de eo ab his prodita fuiſſe. Qua de cauſa non ab antiquis Scriptoribus, inter ſe de Balſami hiſtoria diſcordantibus veritas, hæc petenda eſſet, ſed ab his populis, præſertimque Medicis, qui loca in quibus Balſamum, omnium Scriptorum conſenſu, vixit, perpetuò habitarunt, & ſæpiſſime obſervarunt. His etenim iure meritò de ipſo firmior fides habenda erit. Hi ſunt Aegyptii, atque Arabes, qui omnes uno conſenſu aſſeruſit, hoc excepto Opobalſamo, quos vos verum eſſe non creditis, nullum aliud unquam, vel in toto Agypto, vel in tota Arabia, vel Syria, fuiſſe cognitum, aut uſitatum. Cujus veritatis clariſſimum ac certiſſimum ſignum erit, aliud Opobalſami genus ab hoc diverſum, apud Turcarum Regem iis locis imperantem, atque apud plures Turcas, qui variis temporibus his omnibus prædictis locis, præſertimque Aegypto præfuerunt, nunquam fuiſſe repertum, quinimo apud hos inventum idem planè eſſe cum noſtro, atque nihil ab iſto communiter recepto, differre. Rex enim Turcarum ſingulis annis à Seriph Meche, atque Medinæ domino binas, & plures etjam Opobalſami libras dono miſſas accipit, perpetuoque, poſtquam Aegypto imperavit, ab ipſo Opobalſamum recepit. Quod ſanè idem planè eſt cum eo, quo omnes Aegyptii, Arabes, Syri, atque alii utuntur. ALPIN. Verum dicis: Nam ego certò ſcio idem eſſe Opobalſamum vulgo receptum cum eo, quod apud multos dominos Turcas Conſuleſque Venetos habetur, quibus à præfecto Aegypti, ac aliis nobilibus Turcis dono datum fuit, idemque cum eo, quod apud Sereniſſimum Franciſcum Medicem Ducem Florentiæ à Turcarum Rege olim ei dono datum, hodie conſpicitur quod cum meo etjam Opobalſamo ex Aegypto, ad prædictum Sereniſsimum Ducem anno ſuperiori miſſo, re-

ctè ab ipſo comparatum, idem planè eſſe, certum eſt: Quamobrem omnes qui negant vulgo receptum verum eſſe, ſi ipſum cum Opobalſamo comparent, quod apud multos exſtat, Venetos, olim hujus loci Conſules Clariſſimos, atque apud alios plures, qui olim hæc loca peragrarunt, & Opobalſamum à nonnullis Dominis Turcis acceptum illud comportarunt, probè, an ipſum verum ſit, cognoſcent. ABDEL. Multum tamen Avicenam admiror, qui dixerit, à goſſypio, hunc ſuccum aqua ablui poſſe, cum tamen ſuperius dixerit, ipſum in aquam inſtillatum coagulari ac denſari: quod cum verum ſit, quomodo in goſſypio receptum, ac imbibitum, aqua ab ipſo ablui poterit? hoc enim fieri non poſſe cuique patebit. Eſt deinum alterum Opobalſamum, ex ſeminibus Balſami expreſſum, cujus etjam inter adulterata nuper recenſuimus, quod pro vero ſucco Opobalſami aliquando venditur, quod tamen facile, ut dictum eſt, ex obſcuriore ejus odore, amarioreque ſapore à vero diverſum ab his eſſe comprehenditur. Ac de Opobalſamo hæc à nobis dicta ſufficiant. Reſtat modo, ut de Balſami fructibus, & virgis loquamur, quando multi quoque non deſint, qui contendant verum neque Carpobalſamum, neque Xylobalſamum eſſe.

Veri Carpobalſami, & Xylobalſami cognitio, & conſideratio. Cap. VI.

ALPINVS.

HACTENVS Balſami plantæ, atque ab ea educti ſucci ambiguitates omnes vir doctiſsimè diſsolviſti, veritatemque ita claram effeciſti, ut de arbore, ac ſucco [illegible]

amplius contendere non debeant, ſed ipſum potius agnoſcere, atque in uſum medicinæ reſtituere, quod quidem facientes ſumma laude digni erunt, tantum auxilium in uſum revocantes, atque recipientes. Cum nemo noſtrum dubitet amplius verum Opobalſamũ ex Aegypto, & Syria in Italiam comportari, quod facilè à nuper adductis notis ibi an syncerum ſit, cognoſcetur. Reſtat modo, ut de ejuſdem plantæ fructibus, & virgis, quod apud noſtros dubii ſuperſit ab illorum animis evellas. Quando vulgaria ſemina, pro vulgari falſo Carpobalſamo à multis recepta, quorum ad nos ſingulis annis multa copia advehitur, verum eſſe antiquorum Carpobalſamum me judice etjam affirmandum ſit. Animadvertendum tamen eſt, duplex genus Carpobalſami circunferri & utrumque pro Balſami ſeminibus apud nonnullos recipi quorum unum ſemen eſt terebinthi magnitudine, atque ferè etjam forma, rotundumque & oblongum, ovo ſimile, in extremis acutum, flavum, folliculo nigro rubeſcente undique contectum. Hocque verum eſt antiquorum Carpobalſamum. Alterum verò Pſeudo Carpobalſamum huic admodum magnitudine, colore, figuraque eſt ſimile, differt tamen à vero, quia ipſo eſt oblongius, ex medietate tantum folliculo contectum eſt, nam illud extremum, quod ſuo pediculo appenſum eſt, folliculo caret, minimeque eo totum contegitur, ſed tantum ad ejus uſque medietatem. De hoc vero, quod falsò pro Balſami ſemine me judice recipitur, non loquimur. quamquam odoratum ſit, atque aromaticum. Illud quæ fortaſſe eſſet, quod olim Dioſcoridis tempore ex Petra oppido Arabiæ pro Carpobalſamo aſportabatur, & quo verum Carpobalſamum adulterabatur, ſi piperis ſaporem nun[illegible]. De altero verò ab hoc prædictis notis diſcrepante,

te, quod præſertim à falſo differt, quia totum folliculo ſuo contectum eſt, quando falſi, ut jam dictum eſt, tantum medietas folliculo contecta appareat; a nobis ſermo habendus eſt. Audio nunc Venetiis omnes Pharmacopolas conſilio excellentiſſimi collegii Medicorum in componenda Theriaca, atque Mitridatio, pro veris Balſami fructibus Iuniperi fructus ſubſtituere. quod quanta dignum reprehenſione ſit, ac in quanto illi verſentur errore, vobis doctiſsimis viris nunquam latuit. Et utinam nunc perſpectis rationibus iidem nō permittant ſine his tanto artis cum dedecore (quandò hæc omnia non ſit difficile apud eos reperiri) Theriacam atque alia medicamenta amplius parari; ſed vereor, ne magis in antiquis erroribus perſiſtere, quàm rei veritatem amplecti velint. ABDEL. Quid? etiam ne fructus Balſami, quorum in Italiam, aliaque loca hinc copia multa advecta, illis non deeſt, negant veros eſſe, atque pro eis in componenda Theriaca aliiſque medicamētis baccas Iuniperi ſubſtituunt? quid de te audio? pudet me tantorum Medicorum, qui hos hactenus veros fructus neglexerint, minimeque his utantur. Sed quibus rationibus adducti, negant iſta ſemina meritò ex te pro vero antiquorum Carpobalſamo recepta, veros eſſe fructus Balſami. An non ipſorum magnitudo, color & forma ad eos recognoſcendos ſatis illis erunt? Theophraſtus dixit illos eſſe ſimiles therebinthi fructibus magnitudine, figura ac colore. Et clariùs Serapio ex Dioſcoridis mente hunc in modū eos deſcripſit: Et granum quidem ipſius, quod nominatur Carpobalſamum, eſt granum rotundum ad longitudinem aliquantulum tendens ad acuitatem in ambobus capitibus, in medio verò groſſius. Cujus color tendit ad rubicunditatem, & eſt plenum, grave, mordens lingua

dicatione aliqua non multa, & quandò frangitur interius, habet humiditatem ſimilem melli, & ejus odor eſt bonus. At, Dioſcorides addidit hoc ſemen redolere Opobalſamum. Certè, ut verum fatear, fructus Balſami ab Italis tuis Medicis, atque Pharmacopœis neglecti, tùm Serapionis deſcriptioni omninò reſpondere cognoſcuntur, tùm etiam notis à Theophraſto allatis, quando hi colore, figura, atque magnitudine verè fructibus terebinthi proximis ſpectentur. Serapio verò, eos multo diligentiùs ac exquiſitiùs declaravit, qui ipſos grana eſſe rotunda ſtatuit, oblonga, extremis acutis, & medio craſsiore, ad coloremque ſubrubrum tendentia, gravia pleraque eſſe, ac modicè guſtum mordentia, quæ intus ſubſtantiam melli ſimilem habent. Ex quibus notis vulgare Carpobalſamum verum omnino eſſe certiſsimè oſtenditur, ſed quamobrem iſti negant hos, veros Balſami eſſe fructus, ſcilicet Carpobalſamum antiquorum? ALPIN. Omnes uno ore prædicant prædicta ſemina non una, at omnibus carere prædictis notis, quibus ea prædita eſſe Dioſcorides omnium antiquorum in plantarum deſcriptione facile primus, memoriæ olim prodiderat, hiſque ſpeciatim verbis. Quare eligatur " flavum, plenum, grande, ponderoſum, mordens guſtum, " fervens in ore modice, Opobalſamum olens. Dicunt itaque " iſtæc ſemina à vobis pro Carpobalſamo monſtrata, non flava, ut Dioſcorides docuit, ſed nigra, ſubrubeſcentia ſpectari, vacuaque non plena eſſe, levia & non gravia, parva & non magna, neque guſtum aliquo pacto mordere, neque Opobalſamum olere. Hiſque rationibus negant illa ſemina verum Carpobalſamum antiquorum eſſe, ſed potius ea, quæ olim ex Petra oppido Arabiæ advecta, verum Carpobalſamum alterari Dioſcorides animadvertit, quod ipſe hiſce

„ verbis docuit; dicens: Adulteratur ſemine hyperico ſimili,
„ quod à Petra oppido defertur, ſed coarguitur magnitudine,
„ inanitate, virium ignavia, ſapore piperis. Idemque ferè Plinius teſtatum reliquit. Atque hæc ſunt adverſus Balſami vulgares fructus à quamplurimus Italiæ, aliarumque nationum Medicis, & Pharmacopęis diſputata. ABDACH. Ex his duobus alterum verum eſſe arbitror, vel illos ſcilicet viros, à te recitatas Carpobalſami notas, nunquam probè cognoviſſe, aut nunquam hos fructus, vel ſemina, quæ præ oculis omnes hi Pharmacopolæ quotidiè habent, inſpexiſſe; quod ſi illi hæc aliquando inſpexiſſent, ac rectè obſervaſſent, proculdubio fieri non potuiſſet, ut ex omnibus notis ipſos non agnoviſſet, veros eſſe Balſami fructus, quando non ſolum falſum ſit ipſos omnibus notis à Dioſcoride traditis carere, ſed ne unam quidem illis deeſſe. Nam iſtæc ſemina ſunt humiditate melli ſimili plena, quorum ſi multa fracta intus ii inſpexiſſent, niſi cæci omninò fuiſſent, fieri nullo modo poterat ut non id animadvertiſſent. Cernuntur etjam longe hyperici ſeminibus majora, ſunt gravia, cum aliqua mordicatione, atque Opobalſami odoris fragrantia, quorum ſaporem, atque odorem unuſquiſque guſtu, ac olfactu minimè deſtituto, poterit cognoſcere. Nemo mea quidem ſententia erit, qui prius Opobalſamum olfecerit, ac guſtaverit, mox iſta fracta ſemina olfaciendo & guſtando, in ipſis eandem ſaporem, atque odorem Opobalſami apertiſſimè non cognoſcat. ABDEL. Veriſſima prædicas, neque indigna, ut ab illis Medicis audirentur, ac animadverterentur. Nam hęc ſemina vulgaria à nobis prò Carpobalſamo recepta, eadem eſſe, quæ in multis Arabię Fœlicis locis ſupra Balſami frutices colliguntur, omnes, qui illa loca peragrarunt, vere teſtantur: neque ulli ut qua

alijs

aliis Aegyptii Pharmacopæi pro Balſami fructibus ad componenda medicamenta uſi fuere. Neque aliorum Aegyptiorum memoria conſtat, unquam ex Petra oppido, quod nunc Mecha dicitur, alios, quàm hos fructus pro Carpobalſamo ad nos delatos fuiſſe. Neque Galenus exiſtimat homines in eorum ſeminum cognitione hallucinari, ac decipi poſſe, quando in libro de Antid. dixerit, Carpobalſamum non poſſe adulterari, idque meritò, cum minimè fieri poſſe videatur, ut aliquis, qui vera Balſami ſemina ſemel tàtùm viderit, poſſet ab aliis decipi; ſed concedatur poſſe adulterari, tamen cognoſceretur id ſaltem, ut Dioſcorides docuerit, inanitate, parvitate, & ſapore piperis. Verum non poſſum non vehementer illos Medicos admirari, dicentes, notas à Dioſcoride nobis Carpobalſami eo traditas fuiſſe, ut iſta ſemina ab aliis diſtinguerentur, quandò ipſe illas notas non ob id tradiderit, ſed potius, ut iis homines perdocti ſeligerent ex ſeminib. Balſami, ea, quæ flava exiſtunt, plena, *majora*, *gravia*, ſapore, atque odore Opobalſami *prædita*, *quoniam hæc cæteris* meliora exiſtunt. Quis ignorat, agricolas etjam ipſos aliqua ſemina ementes, ſive triticum ſit, ſive hordeum, ſeligere plena, magna, ponderoſa, optimi ſaporis, atque odoris, abjiceteque inania, parva, levia? Quamobrem iſtud? quia hæc inutilia, illa optima exiſtunt. ALPIN. Dicunt, flavum colorem, quo vera ſemina Balſami ſpectari Dioſcorides tradidit, in iſtis ſeminibus non conſpici, cum ipſa ſubrubra potiùs, & nigreſcentia cernantur. ABDEL. Rectè dicunt, ſed hinc conjicitur, ipſos minimè eſſe in horum ſeminum obſervatione exercitatos, ſeduloque nunquam ea inſpexiſſe, quoniam ſi ſæpè multa ſedulò, variiſque modis obſervaſſent, proculdubio duplici colore referta eſſe cognoviſſent, quippe nigro ru-

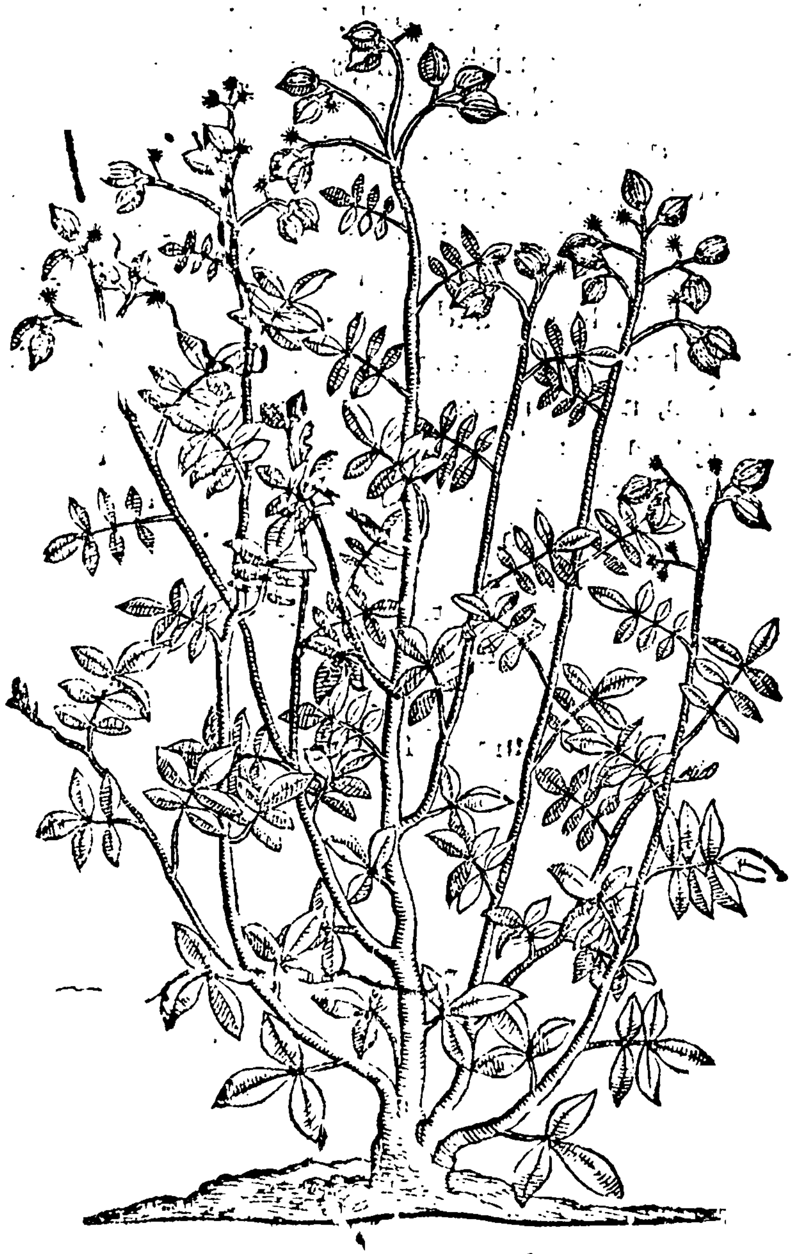
rubeſcente, ſuis folliculis veſtita, hiſque ſpoliata, ac nudata ſ flavo. Ex qua obſervatione, nec Dioſcoridem, docentem illud ſemen flavum eſſe, nec Theophraſtum cum Serapione ſubrubrum nigreſcens, falſum prodidiſſe, patet. Quando hi ſemen veſtitum ſuo folliculo, quod nigrum ſubrubeſcens cernitur: & Dioſcorides, folliculo ſpoliatum, quod flavum eſt, intellexerint. Hæcque à nobis de Carpobalſamo dicta ſufficiant. De Xylobalſamo verò non puto à nobis multa eſſe dicenda, quando non ita omnibus, ut Carpobalſamum, ignotum videatur. eſſe illas virgas communiter ab omnibus Pharmacopæis pro Carpobalſamo receptas, & iis tamen non utantur, argumentum erit certiſſimum, ipſas redolere odorē Opobalſami, & Carpobalſami, eundemque guſtui ſaporem etjam præſeferre. Optimæ autem exiſtunt, ſarmentoſæ, tenues, fulvæ, & recenter exciſæ, odorem Opobalſami maniſeſtiſſimum ſpirantes. Quem odorē eximium ſpirare à Theophraſto ac Serapione proditum eſt. His verò recētibus Pharmacopæi uti debent, cum parvo etjam tempore omni odore ac ſapore deſtituantur; tanta eſt enim illius humidæ ſubſtantiæ, in qua odor, ſaporque fundantur, tenuitas, ut cito exſolvatur, ſimulque cum ea ſapor, atque odor evaneſcat. ALPIN. Faſcem recētiſſimarum virgarum Dominicus à Rege, noſter Pharmacopola ab amico ſuo Turca, apud oppidum Sues, illuc Mecha advectum habuit, qui multum Opobalſami odorem ſpirabat, qui tamen paucis menſibus ferè omninò exolutus eſt. Multas virgas recentes habui, quæ apud me adhuc aſſervantur; quas comparatas cum iis, quæ apud Venetos Pharmacopolas ſunt, eaſdem utique eſſe ſine dubio cognoſcitur, quæ ſi recentes conſervarentur, veritas hæc omnibus eſſet manifeſtiſſima, ita validus, ac manifeſtus in iis odor, ſo-

lo.

pobalſami perciperetur; ex quo omne dubium ex ipſorum animis ſponte excidiſſet. ABDEL. Tibi ſufficiat, hæc de Balſami planta, ſucco, fructibus, virgis, ex nobis audiviſſe, atque didiciſſe, veramque hanc hujus plantæ iconem, mi Alpine ſpectare poteris, atque ex dictis ipſam recognoſcere. Sed abſoluto de iis ſermone, cum jam Sol ſupra Horizōtem multum aſcenderit, aëremque inflammare cœperit, ſatiùs erit nos hinc abire, & in urbem redire, priuſquam augeatur caloris æſtus. ALPIN. Rectè ſuades, abeamus; vobiſque, quod tantum hactenus ſuſceperitis laborem, multas gratias refero, meque ut pro veſtra humanitate ametis, quemadmodum facitis, etjam, atq; etjam rogo. valete. ABDEL. Atque tu interim vale, mementoque nos tui eſse ſtudioſiſſimos, teque multum, atque multum obſervare.

BAL-

BALSAMVM.

Cur Petri Bellonii obſervationes in Aegypto circa Balſami Plantam factæ hic adnotatæ ſint. Cap. VII.

CVM hiſce diebus librum olim in Aegypto à me de Balſamo conſcriptum in publicum emiſſurus eſſem, Ecce in manus meas perveniunt doctiſſimæ itinerariæ obſervationes à Petro Bellonio Cenomano, viro tùm in aliis, tum in plantarum materia doctiſſimo, ante annos abhinc quadraginta litteris traditæ, atq; hoc tantum anno in lucem editæ. In quibus cum Balſami nonnullarum plantarum olim in Aegypto viventium diligentiſsimam obſervationẽ ab eo rectiſsimè exaratam, ac deſcriptam legerim, optimum fore putavi, ſi eam ſub fine hujus libelli adjicerem, Siquidem peravi ex tanti viri in plantarum materia exercitatiſsimi lectione, ea, quæ dictæ ſunt à nobis, ac litteris de Balſami hiſtoria mandata, poſse haud parùm animos legentium confirmare, quod is omnia ferè complexus ſit, quæ in meo libello leguntur. Hæcque, priuſquàm Balſami obſervationem Bellonii hic adjeciſsem, præfari libuit; ne ex abrupto hic ea inſerta candido lectori viderentur.

Aegyptii Balſami obſervatio ex Petro Bellonio in libro II. itinerariarum obſervationum, capite XXXIX collecta. Cap. VIII.

IN quodam pago ſpectatum ivimus hortum Balſami fruticibus conſitum, qui à Cayro longius haud abeſt, quàm Lendit à Lutetia. Quoniam porrò Balſami planta admodũ celebris, precioſa, raraque eſt; hic ſcribere libuit quidquid ad ejus hiſtoriam pertinere arbitrati ſumus. Quoſdam eſſe ſcimus, qui Matareæ Balſamum ex Iudæa delatum eſſe putent: rem autem haud ita ſe habere, poſtea demõſtrabimus. In magno quodam horto ſunt, ſed anguſto loco muris concluſæ, quos extructos fuiſſe ajunt, poſtquam Turca Aegyptũ Sultano ademit: Bacha autem à Turcarum Imperatore huic regioni præfectum, ea arbuſta digna exiſtimaſſe, quæ peculiari loco concluderentur. Cum iſtic eſſemus, novem, aut decem duntaxat frutices ejus aderant, qui nullum liquorem præbebant. Inter notas à veteribus proditas, quibus balſamũ dignoſci poſſit, una eſt, ut perpetuo vireat: illud tamen in Materea, apud Cayrum, pauca admodum folia Septembri menſe habebat: quod nobis inſolens viſum eſt. Nam reliquę arbores, quæ hyeme virere ſolent, folia ſolum novo vere abiiciunt, cum videlicet nova germina produxerunt: ſolentque autumno magis virere, qu[illegible]m novo vere. At reliquæ, quæ folia abiiciunt, id ſub h[illegible]em facere ſolent, ut æſtate nova adquirant. Ide[illegible] præter naturam videbatur, Balſamum folia abiicere, [illegible]me nova germina produceret: nobis enim id obſerva[illegible], quæcumque habuit folia, recens nata erant. Ejus[illegible] magnitudinem tendere nequi-

quimus; nam quotquot ejus frutices in horto aderant, ſtipitem ſolum habebant pedis longitudine, & pollicari craſsitie, tenuibus ramulis præditum, raris foliis obſitis. Vbicunque autem tandem naſcantur, duorum aut trium cubitorum altitudinem non ſuperant; & pedali altitudine cum ſint, in multos graciles ramulos anſerinæ pennæ cauſe haud craſsiores finduntur. Balſami frutices Matareæ jam recens putati fuerant, ſic ut ſoli ſtipites ſupereſsent, qui ramulorum rudimenta producebant. Ejuſdem etenim eſt Balſamum cum vite naturæ, quam ſingulis annis putare neceſse eſt, alioqui degenerat. Nova illa Balſami germina ſub rubente cortice erant tecta, foliaque viridia habebant, lentiſcinorum foliorum modo formata, hoc utrinque in nervo nata, ut in roſarum, vel fraxini, vel iuglandis foliis videre eſt, ciceris tamen foliorum magnitudinem non excedebant, ſicque conſtructa erat eorum ſeries, ut poſtremum foliolum extimam alam occupans, imparem numerum efficeret: nam totius alæ foliolis numeratis, terna, quina, aut ſeptena *inveniuntur*, ſeptenarium certe numerum ſuperare vix animadvertimus: extremum autem foliolum reliquis majus eſt, facto etenim ab illo progreſsu, reliqua ſenſim minutiora fiunt, ut in rutæ foliis. Plinius in ejus hiſtoria Theophraſtum per omnia ſequutus eſt, quemadmodum etjam Dioſcorides, ejuſque veſtigiis inſiſtentes, Balſami folia rutæ foliis compararunt: quod veritati conſonum eſse deprehendimus. Quoniam autem primum in Matarea illud exacte non obſervaveramus, denuo illud ſpectatum ivimus, ejuſque ramulum nacti, ipſum, atque illius folia deguſtavimus, quæ facultatis non nihil adſtrictoriæ eſſe comperimus, pinguiſque aliquantulum ſaporis, atque aromatici; ramulorum autem cortex hic odoratior eſt Gemi-

no cortice præditi ſunt ramuli, extimo foris ſubrubente, qui ut membrana intimũ viridem operit. Is guſtatus inter Thus, & Terebinthi folium ſapit, ſatureiæ ſylveſtri ſapore ſimili admodum grato, atque digitis tritus cardamomum olet; ipſum lignum candicat, odoriſque & ſaporis expers eſt, non ſecus atque aliud inutile lignum. Ipſius virgæ rectè ſunt & graciles, rariſque foliorum alis ſparſim & confuſo ordine naſcentibus obſeptæ, quæ (ut diximus) ternis, quinis, aut ſeptenis foliolis conſtant. Variæ ſunt auctorum, qui de Balſamo ſcripſerunt, opiniones: & niſi nos ipſi plantam conſpexiſſemus, nihil poſt illos de eo ſcribere auſi fuiſſemus: atque in eam ferè opinionem inclinaremus, illud Hierico planis nunquam cultum fuiſſe. Quia autem ipſum fruticem vidimus, diligenterque obſervavimus, de eo, tanquam de re quæ diligenti obſervatione digna, diſſerere libuit. Experientia autem didicimus lignum illud vulgo Xylobalſamum nuncupatum, quod ex Fœlici Arabia delatum à mercatoribus venditur, cum Ægyptio quod in Matarea colitur, convenire: nam deſiccatum noſtrum Balſami ramum cum eo, quod in officinis venale reperitur contulimus, atque omnibus notis reſpondere, deprehendimus: eſtque ex duobus alterum neceſſarium, aut Xylobalſamum & Carpobalſamum, quale in officinis venditur, adulterinum eſſe, aut illud Aegyptium, quod colitur in Matareæ horto, legitimumque Balſamum eſſe cenſetur. Nam cum in omnibus conveniant, certique ſimus idem eſſe, aſſerimus, & concludimus id, quod hoc nomine venale reperitur, ſimile ei eſſe quod ab omni antiquitate in uſu fuit. Balſamum nunc temporis in ſoli Aegypto colitur apud Cayrum. Et licet Theophraſtus in ea opinione ſit, id ſylveſtre & ſponte naſci non inveniri: aſſerere tamen audemus, ab omni

ni ævo in fœlici Arabia fuiſſe, atque etjam nunc naſci, cujus lignum, & fructus etjam olim ad nos perlata fuerint cum aliis Arabiæ mercibus. Atque demonſtrare volumus ea non minus cognita fuiſſe mercatoribus, quàm reliqua aromata, ut ex medicamentorum, quibus perpetuò injici ſolita ſunt, compoſitionibus apparet. An non Mithridates in ſuum Medicamentum injulit? An non in officinis venalia reperiebātur? Id ex ſola Dioſcorides auctoritate probari poteſt, qui in ſua ætate Carpobalſamum adulterari conqueritur. Carpobalſamum (inquit) adulteratur *ſemine hyperico ſimili*, quod à Petra oppido defertur: per Petram oppidum Mecham intelligimus, atque de Xylobalſamo: *è ligni genere, quod Xylobalſamum vocant, probatur recens, ſarmento tenui, fulvum odoratum, quadatenus Opobalſamum ſpirans*. Ex his liquidò apparet vulgaris uſus inter reliqua aromata fuiſſe. Sed & ex Diodori Siculi vetuſtiſſimi Scriptoris Arabiæ fœlicis opes enumerantis, verbis, manifeſto liquet. Maritimas enim loca Balſamum producere, ait. *Cultum igitur id eſſe non intelligit*, ſed ſponte naſcens. Pauſanias etjam tradit Balſamum Arabiæ fruticem eſſe. Plerique tamen auctores de Balſamo agentes, inter ſe non conveniunt. Nam Strabo prodit in Syria naſci apud lacum Genezareth, inter montem Libanum & Antilibanum. Reliqui volunt ſolam Iudæam regionem id producere, ejuſque ramos oſſeo cultro, aut vitro duntaxat vulnerandos eſſe ad liquorem eliciendum, alioqui ſi ferro cædantur, ſtatim emori, Cornelius Tacitus ſcribit, ferro juxta adpoſito, metu exhorreſcere, idcirco aliis quàm ferreis inſtrumentis vulnerandum; ſi liquorem elicere quis cupiat. Percontantes à mercatoribus Cayri de Balſamo, cum noſtrum ramulum conferremus, nobis affirmarunt, quidquid

Xylobalſami, vel Carpobalſami unquam vendidiſſent, id omne ex Mecha cum aliis aromatibus accepiſſe; atque meminiſſe ſuo tempore Balſami frutices, qui nunc in Matarea coluntur, ex Arabia fœlici delatos eſſe, magnis ſumptibus Sultani. Quoniam verò id nobis tam multi affirmarunt, existimavimus ſine ullo ſcrupulo aut diſſimulatione nobis licere id ſcribere.

Laus Deo Opt. Max.

F I N I S.

IOANNIS VESLINGII MINDANI, EQVITIS,

ET IN PATAVINO GYMNASIO
Anatomiæ & Chirurgiæ Profeſſoris primarii,

DE PLANTIS ÆGYPTIIS OBSERVATIONES ET NOTÆ AD PROSPERVM ALPINVM.

cum additamento aliarum
eiuſdem regionis.

Patavii, Apud Paulum Frambottum. M.DC.XXXVIII.
Superiorum Permiſſu.

ILLVSTRISSIMO DOMINO

D. NICOLAO CONTARENO

HIERON. FILIO,

PATRITIO VENETO,

IOANNES VESLINGIVS MINDANVS

F. P.

SCeletum æneum, artificioſam oſsium corporis humani compagem, Apollini Delphico conſerebat Hippocrates, ſi fidem Celſus meretur, omnis Medicinæ parens. Sugillabat factum hoc vulgi livor, quod vir tantus, non exornatas nobilibus gemmis pateras, non ex auro ſolido tripodes; ſed vile ſatis, & injucundum ſpectantium oculis anathema Numini ſibi propitio dicaret. Rectiùs tamen ſentientium punctis laudatus fuit prudentiſsimus Senex, utpote qui Medicinæ inventori monumentum ſtatuiſſet, in quo cùm ſalubrium actionum perfectio, tum artis inventæ dignitas clariùs quàm in auro gemmiſque refulgebat. Imitari id mihi videor, Illuſtriſs. Vir, & per veſtigia illa repere magni Præceptoris, dum non ſelectum quidem, ſed per æſtiva ſtudiorum laxamenta concinnatum hoc opuſculum, exoticæ Floræ qualemcumque corollam, in Gratiæ tuæ templo dedico; qui ſeculi hujus Apollo alter, non ſolùm generoſo, perque tot ἰσοθέους ἄνδρας, Diis ſimi-

les Heroes deducto ſtemmate ſplendidiſsimus es, ſed her-
barum quoque ſubjecta tibi potentia, per tractus omnes
Chriſtiani orbis celeberrimus. Ecquid enim eſt in hoc
amœno plantarum genere, quod ad utrumque ſolis ter-
minum porrectæ Indiæ, Ægyptus, Syria, Thracia,
Creta, Cyprus, Europa deinde reliqua, vel raritate ſu-
ſpiciendum, vel odora floreaque voluptate delinificum,
vel medendi viribus admirandum, curioſis unquam o-
culis admovit, quod non in cultiſsimi horti tui pulvillis
areoliſque decentius, quàm impenſili Semiramidis vi-
ridario, aut etiamnum vernet, aut olim hoſpitatum
fuerit? Munificentia ſanè tua, tanquàm diffuſo qua-
quaverſum vegeto calore, Proſperi Alpini exoticæ plan-
tæ tenebris & oblivioni ſubductæ, non deſperant cum
auguſto feliciquæ nomine tuo viam terere poſſe æterni-
tatis. Et hæc pariter quæ devotus exhibeo cultor, irra-
diante benignitate tua pervenerunt ad frugem, qui con-
ſilio tuo in Orientales provincias profectus ſum, tuoque
hortatu ad Patavinum hoc Athenæum iter relegi: ut non
minus ea Tibi deberi profitear, quàm Cereri ſpicæ, &
olea Minervæ. Quamvis in amorem Tui ultrò conceſ-
ſerim, ſimul atque inundatum ingenti Sapientiæ flumi-
ne pectus tuum cominus venerari, & ab illo reconditæ
Doctrinæ torrente avidum animum ſatiare licuit. Hæ-
rent plerique in veſtibulo Philoſophiæ ſalebris argutia-
rum malè detenti, & inſtrumentum vitæ, teſte Seneca,
maximè ſerium in ludum quendam convertunt nuga-
rum. Te ardentiſsimus Veritatis amor, & eximio ſub-

nixus

nixus ingenio pertinax labor, in interius illius Divæ ſacrarium facilè admiſit, ut verè Lucretianum illud tibi vindices,

juvat integros accedere fonteis
Atque haurire, juvatque novos decerpere flores,
Inſignemque tuo capiti petere inde coronam,
Vnde priùs nulli velarunt tempora Muſæ.

Taceo humanitatem tuam, qua me nil tale merentem conſtanter ſuaviterque complecteris. Taceo reliqua tot Virtutum tuarum ornamenta, quæ prolixo verborum ambitu digerere, nec Modeſtia tua concedit, nec mea permittit infantia, qui ſocco magis idoneus ſum, quàm cothurno. Sume igitur, *Vir Maxime*, *tenuem hunc* libellum, nec ab ingenio ſatis excultum, nec qua decuit elaboratum induſtria. Patere quæſo, ut à clariſſimo nomine Tuo fœnerata luce, tantiſper in Famæ delubro pendeat: non ut munus, cùm nihil quidem à me proficiſci queat, quod non *ex officio*, *imò ex debito* totum ſit; ſed veluti animi æternùm benevolentiæ tuę vadati Sponſoria tabella. Cęterùm, Providentiam veneror cœleſtem, ut Illuſtriſs. Ampl. Tuæ honorum omnium optabilem proventum interminus annorum recurſus inſtauret.

Patauij. 1. Kal. Ianuarii. Anno M.DC.XXXVIII.

In Obſervationes Ægyptias
V. C.
IO. VESLINGII
Equitis.

NIliacos ALPINUS Opi detexit odores:
Neglectis Hermes jam tulit alter opem.
Romanos latices miratur barbara Memphis,
VESLINGI genium quando Serapis habet.
Oceano pronus tangit dum brachia Cancri,
Non alio Phœbus nectare potus erit.

Obſervantiæ monumentum
S.
Io. Rhodius.

QUintus Olympiacam jam reddit annus olivam,
Implevit ſpicis horrea quinta Ceres,
Cum ſic pingebas parvi miracula mundi,
Ut ſtupeant circi pegmata docta tui.
At nunc affectas apicem majoribus alis,
Cum magnus prodit mundus ab arte tua,
Quem per Niliacæ luſtras [illegible] Memphis,
Dum Pharii tradis germina rara ſoli.
Coſmographum plaudens te verum credit Apollo,
Cujus ad Ingenium Mundus uterque patet.

Paulus Marquart Slegel,
Hamburgenſis.

Fer-

Ὡς ἀπὸ Βιβλίου

Ὄρχος ἄρ' Ἀλκινόου λόγος ἔπλετο· οὐ Βαβυλῶνα
    τὴν προτέρην κήπων ἠερίων ἄγαμαι.
Ἀλπίνου παράδεισος ἔχω πλέον ἔν μοι ἰδῖτα.
    Δήεις ἐκ καλύκων ἄνθεα φαιδροτέρων.
Καὶ φυτὰ, καὶ καλάμους, τοὺς εὐρυπόρου γ' ἀπὸ Νείλου
    ἠλγαΐσεν μείωσν Πρόσπερος Αὐσονίη.
Ἔρχεο θαρσαλέως· οὔ τίς σε πρίηπος ἀπείργει
    καρποφύλαξ σταχύων ἐκκεραϊζομένων.
Ἄλλος γὰρ προθύροισιν ἐφίσαται, ἤπιος ἄλλος,
    Δράγματα αὐτομάτην πάντα χαριζόμενος.
Μινδανὸς γένος ἐστὶ, καὶ ἡμετέρων ἀπὸ κόλπων
    Ἀλδαίνει πινυτὴν γῆδε φυτηπαυίην.
Ἀκτῖσιν τε νόου θάλπει, κάτα δ' αὔλακας ἕλκων
    Ἀρδεύει νυμφῶν νάμασι κασαλίδων.
Τηλίκον ἡμετέραις πρασιαῖς πέρι κόσμον ἔθηκε,
    Δῶκε δ' ἀεὶ χλωραῖς ἀνθοκομεῖν βοτάναις.
Οὔτε γὰρ αὐχμηρεῖο θέρους ἐνὶ καύματι καῦμα,
    οὔτ' ὥρης κρυμὸν δείοτα χειμερίης.
Τοῖος τοι φυτόεργος ἀεὶ ζώουσι στεφέσθω
    ἄνθεσιν ἐν ζωοῖς, ἄνθεσιν ἐν φθιμένοις.

Iuſtus Ryckevvaert.

Fer-

FErtur odoriferis ſerpens Epidaurius herbis
Hippolyti laceros compoſuiſſe ſinus.
Quis potuit vitæ leges præſcribere plantis?
Vt folijs redeat forma vigorque ſuus.
Solus in exemplo eſt VESLINGIVS, audet utrumque
Quod docuit Phariæ torrida Zona plagæ.
Sicca papyrifero diluta novalia Nilo
Oblitum Meroæ ſemen opeſque ferunt.
Ignotas calamo dum Ægypti diluis herbas,
Non Peluſiacæ nomen habebit aquæ?
Non ſitie: ſanctam Crocodilus peſtifer undam,
Progenies Coæ ſed generoſa Scholæ.
Nemo bibat raptim, ſed labrum proluat altum;
Et licet invideat, diſcat amare canis.

Martinus Vvitting.

INDEX

Rerum memorabilium.

A

Abdelavi. 47.
Ab elmoſch. 65.
Abrus mira converſio. 25.
Abſus. 36.
Acacia. 6.
Acaciæ ſuccus optimè præparatus. 7.
Achaovan abiat. 30.
inodora. 16.
Actuarius. 4.
Adamàs inſignis in Mahometi ſepulchro. 18.
Aegypti fertilitas. 1.11.31.
Aer roſcidus. 77.
cultura. 3.
hodierna facies. 2.14.
Aegyptus arborum ferax. 3.
Aegyptii catarrhi experres. 12.
Aegypt. Hydrocele familiaris. 47.
Aethiopia veterum India. 13.
Agiahalid hodiè non exſtat. 14.
Proſp. Alpini inſtitutum. 2.
P. Alpinus aſſeritur. 9.17.27.78.
explicatur. 47.
emendatur. 10.23.
excuſatur. 77.
laudatur. 10.25.38.56.
locupletatur. 32.42.52.69.78.
Amberboi Turcicum. 77.
Amomum Plinii. 56.
Animaduerſio in ſtirpium figuras. 14.15.16.52.73.
Anthalium. 47.
Apollonii hallucinatio. 19.
Arabum indoles. 18.
victus. 19.
Arabes Aegypti incolæ. 69.
Arabes hydrocelen per lini uſtionem tollunt. 48.
Atheneus. 6.37.
Autoris excuſatio. 79.
Obſervatio. 9.12.14.15.17.19.23.24.25.26.27.37.44.47.52.56.61.78.
Animadverſio. 27.28.
Conjectura. 40.
Inventio. 48.
Sententia. 23.

B

Bahobab. 22.
idem cum Abacco. 16.
Baldus mons. 77.
Balnea Aegyptiorum. 16.
Balſamũ Arabię eſt peculiare 17.
Balſami liquor. 17.
mangonium. 18.
vires. 20.
Bammia. 30.
edulis. ib.
Batechæ el maoui liquor ventriculo & jecori adverſus. 47.
Caſp. Bauhinus. 69.
Beid el Sſar. 28.
Honorius Bellus. 23.27.
Biſciolæ error detegitur. 17.
Bon. 21.
ejus temperamentum, vires, ac uſus. 22.
decoctum. 16.
nucleus ſaccharo obductus. 22.
Botanici recentiores notati. 31.
veteres excuſantur. 42.
Braſſica *Spinoſa* Aegyptia edulis. 76.
Brevitas operis excuſatur. 77.
Buncho Avicennæ. 20.
Byſſus duplex. 19.

olim auro par. 15.
Xylina ſubtiliſſima. 19.

C

Cadaverum conditura apud Aegyptios. 20.
Calamus 63.
Calculi veſicæ mira curatio. 5
Caleb 21.
in Syria foliis anguſtioribus 16.
Cammaroni. 34.
Camerarius. 27.
Capitis ornatus apud Turcas. 77.
Capitis affectibus remedium. 32.
Caput roborans. 65.
Caſia. 4.
Caſia fiſtulæ. 4.
Caſiæ fiſtulæ crepitantes. 16.
deciduæ uſui ineptæ. 5.
ligantur. 5.
Caſiæ pretium. 5.
flores conditi. 5.
Corruptæ noxa. 5.
Catarrhi medium. 12.
Caſſab el darrir. 63.
Ceronia Theophraſti. 4.
Chatè. 47.
P. Alpini. 48.
Carolus Cluſius laudatus. 9.23.
Coccymelea Theophraſti. 9.
Colici doloris præſidium. 59.
Colocaſia. 37.
Colocaſia Aegyptia florens 38.
Connarum Athenæi ſitne Nabca? 9.
Nicolai Cōtareni encomium. 31 54.56.69.78.
Hortus elegans. 48.
Convolvulus Aegyptius. 73.
Septifolius. 5.
Corchorum Plinii. 31.
Cor confortans. 65.
Corippus. 20.
Cucumi Aegypt. reticulatus. 48.
Culcas. 37.
Ari ſpecies. 16.40.
Venerem excitat. 4
Cyperus. 46.
ejus diverſitas. 47.
Cyperus rotundior antidotis receptus. 47.
Cyperi minoris radices edules. 47.

D

Datura. 56.
Datura Contarena. 16.
Dachel. 11.
Dactylus. 11.
Democriti peregrinatio. 2.
Democritus tangitur. 6.
Dioſcorides explicatus. 12.
probatus. 10 37.44.47.56.
Anton. Donatus, Botanicus. 72.

E

El hanne. 16.
El Mataaria hortus. 10.
Aequi Arabes. 18.
Equites Arabum. 19.
Ereſius exponitur. 3.9.
laudatur. 25.
Error quorundam. 13.

F

Fatima filia Mahometi. 18.
Felfel tavil. 34.

G

Galenus. 18.
Garzias. 15.
Goſſipium. 23.
Græci Aegyptiis Romani. 34
Gramen ſtellatum Aegyptiū 5.
Veſicæ calculu non frangit. 52.
Groſſulariæ ſuccus. 5.

H

Hab el moleh. 65.
Hab el Salim. 47.
Hæmorrhagiæ remedium. 59.

Hc-

Heliodorus. 3.42.
Herbarum copia in Aegypto. 31.
Herniæ aquoſæ cauſa. 47.
Remedium. 47.
Herodotus. 20.
Hippomane Cratevæ. 56.
Homerus. 34.
explicatur. 11.
Horatius. 56.
Hyoſcyamus albus Aegyptius. 59.

I

Iecoris abſceſſui remedium. 20.
Fer. Imperatus. 34.
Ioſephi puteus. 3.

K

Karob. 5.6.
Kernab. 5.
Κερωνία veterum. 5.

L

Laab. 25.
Lablab. 24.
Libri Sacri Medinæ. 18.
Linum Indis arboreum. 49.
Lipſii ſententia de Byſſo. 19.
Matth. Lobelius. 78.
Loti Aegyptii flos coronis inſertus. 42.
Lucretius. 69.
Luffa Arabum. 48.
Lupinus Aegyptius ſilveſtris. 69.
Lycium. 15.

M

Mahometi monumentum. 18.
Malinathalla. 47.
Marum Aegyptium. 75.
Matthioli lapſus. 10.
Mauza. 26.
Melochia. 31.
Memphis arx. 3.
Aquæductus. 23.
Meningum doloris auxilium. 59.
Methel nux. 56.
Morphæa Aegyptiis frequens. 49.
Moſch Arabum. 65.
Moſchi ſuccedaneum. 65.
Myrobalanus Chebulus. 62.
apud Arabes in uſu. 16.
eius locus natalis. 16.
Myrobalani arborib. diſtincti. 16.
foliis à Perſico diſſident. 16.
caput & ventriculum roborant. 16.

N

Nabca ſpinoſa, & non ſpinoſa. 9.
Nabcæ poma in Febribus putridis. 9.
Nejem el Salib. 52.
Nepenthes. 2.
Nicander. 12.
Coſmus de Nigris laudatus. 7.40
Nufar à Nymphæa noſtrate diverſa. 42.

O

Oni el heſſen. 75.
Operis occaſio, & forma. 79.
Opobalſamum vulnera ſimplicia glutinat. 20.
Origanum Creticum. 32.

P

Palmæ. 3.
Palma. 11.
Palmæ cerebrum. 12.
ejus uſus. 16.
Panarum faciei remedium. 75.
Papaver. 5.
Papyrus. 46.
ejus uſus. 16.
Pauſanias defenditur. 17.
laudatur. 19.
Pediculorum remedium. 16.
Philoſtrati lapſus. 19.
Pleuritidis remedium. 59.
Plin. laudatus 19.23.32.37.44.49
explicatur. 10.
emendatur. 11.

no-

notatur. 47.
Io. Pona. 69.77.
Proclus. 3.
Proverbium in amaritudinē. 31.
Prunus Aegyptia Plinii. 9.
Pulmonis ulcera ſanans. 20.
Pyramides Aegyptiç majores. 59.
Pythagoræ peregrinatio. 2.
R
Rauvolfus. 15.
Renum abſceſſui auxilium. 26.
Rob. 5.
Roſſetum aliis Heraclea. 52.69.
S
Sacerdotū Aegyptiorū veſtes. 23
Salſa parilla Lugduni nata. 78
Sambac. 24.
Sarbet quid. 42.
ejus compoſitio. 42.
condimentum. 65.
Sarbet Nufar. 42.
Scorſonera Orientalis. 54.
Alexipharmaca. 16.
Sebeſten. 12.
Sempervivum aquaticum. 44.
Seneca. 19.25.
Serif Princeps trucidatus. 19.
Seſamum. 36.
Sinapi antiquis Aegyptiis inter Numina habitum. 71.
Sinapi marinum Aegyptium. 71.
Smilax aſpera. 78.
minus ſpinoſa. 16.
Smilax Zacynthi cum Sarſaparilla Hiſpanorum eadem. 78.
ab Indica differt. 16.
Sofera. 27.
non ſemper ἀνάῤῥοπος. 26.
Solanum in Aegypto quadruplex 56.
Stramonium. 56.
Stratiotes. 44.
vulneraria. 16
Sycomori. 15.
Sycomorus. 10.
C. Tacitus explicatur. 17.18.
Tamarindus. 13.
Tamariſcus luis venereæ remedium. 13.
Tatura. 56.
Theophraſtus emendatur. 17.
excuſatur. 24.
exponitur. 4.12.38.
laudatur. 23.24.32.44.47.49.56.
ad Tineas veſtium. 75.
V
Vanitatis typus. 30.
Variolarum remedium. 21.
Velum in ſepulcro Mahometi. 18.
Lues venera Aegyptiis mitior. 13.
ejus remedium. 13.15.79.
Veneni alexipharmacum. 32.
Ventriculum roborans. 32.65.
Veronenſis agri Cyperus. 47.
Viperæ Arabibus ſacræ. 17.
Virgilius. 27.28.
Vitiligo Aegypto familiaris. 49.
ejus remedium. 49.
Vngues mulierum in Aegypto picti. 16.
Everhardus Vorſtius. 78.
X
Xabra Rhaſis. 34.
Z
Zatar hendi. 31.
Zeidtar. 36.

FINIS.

IO. VESLINGII

OBSERVATIONES

IN LIB. PROSPERI ALPINI

DE PLANTIS ÆGYPTI.

CAP. I.

AEgyptus ut animantium fœcunditate, ſic plantarum quoque lætiſſimo proventu, non Græciæ olim, non Hetruriæ, agroque Latino, quicquam ceſſit. Quamvis enim Iovi pluvio nunquam ſupplicet; *habet tamen in privatis bonis abundè* quod cœlo imputet. Solem, qui vegetabilia firmat, auras, quæ ſuaviter demulcent; Nilum qui liberaliter educat, nobiliſſimum amnem & quem verè dixerim, non Trimalchionis, ſed Aegypti τὰ πάντα. Nam quòd Sole adulto, ac ferventiùs radiante non fatiſcit, quòd inſuetæ cœleſtibus aquis per annuas ſiccitates humor ſufficitur, à Nilo eſt: quòd veteribus non urbis; ſed orbis horreum diceretur, & imperii Romani magnitudinem, tum frugibus, tum opibus conſervaret, à Nilo fuit. Quod per hæc quoque tempora, vicinis Arabiæ deſertæ incolis, Palæſtinæ, Syriæ, Byzantio, copiis ſuis proſpicit, & Europæ reliquæ Saccharum, Caſſiam, Sennam, Gummi, indigenas ſcilicet merces non invidet, ab eodem eſt. Sed herbarum præcipuè gloriam multis retro ſeculis Aegyptus poſſedit, & diſertè eam aſſerit Homerus, primus ille doctrinarum & antiquitatis eruditæ parens.

> Ἐσθλὰ τά οἱ Πολύδαμνα πόρεν Θῶνος παράκοιτις,
> Αἰγυπτίη τῇ πλεῖστα φέρει ζείδωρος ἄρουρα
> φάρμακα.

Nimirum de Helena ſua loquitur ſapientiſſimus Poetarum, cui Poly-

damna Thonis Regis conjunx remedia dederat plurima, quæ fertili ſolo profert Aegyptus. Inter quæ Nepenthes illud referunt, celebre pharmacum, in quo oblivio quædam fuit à doloribus, & curis. Plinius non aliam ob cauſam Agyptum unguentis accommodatiſſimam ſcripſit, quæque defunctorum corpora ævis incorrupta faciè conſervaret. Imò, cùm his incunabulis humanæ valetudinis præſidem artem ſublimis ille Hermes, & Triſmegiſti hujus diſcipulus Aeſculapius primitùs excoluerint, factum deinde, ut vetuſtiſsimi auctores (Pythagoras ſcilicet, & Democritus) qui vires herbarum voluminibus ſuis complexi ſunt, regionem hanc ſedulò peragraverint, quarum induſtria ſalutaris hæc profeſſio nobis plurimùm increvit. Quamvis autem plantas omnes hujus fœcundiſſimæ Provinciæ ſeſe deſcripturum polliceatur Proſper Alpinus, ad eas tamen reſpexit, quæ vel non obviæ in Europæo tractu, vel certè rariores. Eæ, excepto Balſamo, circa Memphim, Alexandriam. Peluſium item, & Heracleam oppida, in villis aliquot naſcuntur. Difficilè ſanè exteris, in amœniores ſeceſſus pedem penetrare. Quamvis enim hic quoque verè,

Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere amet ſaxa,

Odium tamen religionis, hominem Chriſtianum vulgo inviſum reddit, quod atros Europæorum pileos non minùs execratur, quàm priſci illi lemures, & fuſcas aves. Antiquitùs, quia cultus rerum omnium diligentior, herbarum pariter copia maior fuit, cùm Scythico dominatu nondum premeretur Aegyptus; quo iam veluti diluvie omnia ſubruente, bonæ artes in exilium compulſæ & cum gente ipſa, tum ſermo, tum ingenia deleta videntur. Qui nunc Aegyptum incolunt populi, præter indigenas Chriſtianos, potiſſimùm Arabes ſunt, utriq; non tam ſubditi, quàm mancipia, & ab avaris Turcis peſſimis exemplis habentur. Quorum animis avidis, atq; inſatietatibus, quia modum ſtatuere nullum poſſint, ea tantum in prædiis hortiſque colunt, quæ cum minimo impendio quæſtuoſiſſima norunt. Illud etiam opere ſummo caventes, ne ſive deliciis, ſive elegantiis hortorum, noxios invidorum oculos perſtringant. Hinc palmeta quaquaverſum videas, enormeſque ſycomorôn truncos, tùm arbores medicum aureumque malum ferentes, denſiore ſylva invicem implexas, & Iaſminorum ſuſiùs intricata germina. Cætera rus merum, & inculta arenarum vaſtitas occupat.

Ad Cap. I.

De Caſsia.

ARbores præcipuè feliciter educat Aegyptus, ut auctor eſt Ereſius ille ſcriptor ſuaviſſimus, affertque rei cauſam, τὴν πολυϋδρίαν, aquarum copiam, τοῦ ἀέρος μαλακότητα, ſtatum aeris placidum ſive mollitiem, καὶ τὸ μηδὲν ἀντικόπτειν τῶν ἔξωθεν, quodque nihil externorum vim afferat. At hæc ſuaviter magis, quàm verè ſcripta eſſe contendes, cùm vix horum in Aegyptum aliquid conveniat. Etenim arbores cæteræque plantæ quæ prædiorum ſeptis comprehenſæ, quotidiè quidem ſuffuſam è ciſternis aquam bibunt: at quæ extra hæc, quarum maior ſanè pars eſt, à Ianuario menſe ad Auguſti finem, quibus intrà ripas ſuas decurrit Nilus, de ſuo ſibi ſucco parciſſimè vivunt, quia in mediterraneis *Aegypti* pluviis imbribusque nullis rigantur. *Aerem verò quis mollem dixerit*, qui continuata ferè ſiccitate *ſquallidus*, *æſtuoſus*, quemque numquam, non acriùs & rectiùs *feriunt illa*, ut cum Lucretio loquar, radiantia tela diei: quæ, cùm externæ aliàs iniuriæ nullæ accedunt, teneris arbuſculis ſatis noxarum accelerant, utpote quæ infirmæ, & Theophraſti quoque confeſſione, δέονται τιθηνήσεως δεῖται; tutelam, & nutricis officium deſiderāt. Veruntamen quiſquis nobiliſſimæ *provinciæ genio* pauculis menſibus *litatum iverit*, *lubens hic mellito ſcriptori punctum omne detulerit*. Arbores enim quæ non longè nimis vel à Nilo, vel à ductibus eius, per quos ruptis aggeribus in arva mittitur, aquarum ſufficienti copia fruuntur, & in circumfuſo calentium arenarum æquore, non ſolùm læto perpetim virore oculis ſeſe commendant: ſed etiam ad craſſitiem, altitudinemque inſignem promoventur. Ex his Sycomori potiſſimùm, & fructibus ſuis amabiliores Palmæ. Quamvis enim eas flumen ipſum non alluat, actis tamen in profundum altis radicibus, ſatis humoris alliciunt, qui in pernitiores *illos terræ* tractus mirè ſeſe inſinuans, *veluti* in ſpongiam bibulam latè recipitur, & impellente trahentium ſiti rapitur. Hinc eſt, quòd etiam puteorum aquæ iuxta cum Nilo creſcant & decreſcant: cum primis verò celebris illius, qui in arce Memphis, qua parte regiorum militum ſtatio, vulgus puteum Ioſephi nominat, in quo pariter atq; in Sienis puteo, de quo ſcribit Heliodorus, incrementa amnis & decrementa diſtinctiùs metiri licet: ut mirum nullum ſit, quemadmodum ex Porphyrio refert Proclus, antiquiſſimam Aegyptiorum ſententiam fuiſ-

ſe κάτωθεν ἀναβλυτάνειν τὸ ὕδωρ. ab infernis partibus aquam ſurſum ſcaturire, ac terræ veluti ſudorem exiſtere. Iam verò mollitiem aeris, partim climatis parit diſpoſitio, quod à menſe Decembri ad Martium uſque jucundis Zephyri auris mitiſſimum, omnes anni vernantis indulgentias pleno ſinu diffundit: partim à ſtatis producitur ventis. Nam circa ſolſtitium æſtivum, cùm fervido Sole impenſiùs alioquin aer incaleſcat, non minùs tamen a Borea mare mediterraneum perflante indies refrigerante ſpiritu, quàm roridis noctibus ſqualorem exuit. Denique nihil eſt hiſce locis, quæ quidem à mari longulè divertant, quod tenellis arborum fœtibus rigorem expectoret. Vix toto quinquennio circa Memphim, bis terve pluvias cecidiſſe obſervavi, nec illas ingentes, quæque ſata diluerent: nunquam imbrem turbine citatum, aut pernitioſos ignium cœleſtium afflatus, aut glomeratum fœda tempeſtate grandinem, ſimileſque calamitates. Atque ut penetrabile & adurens frigus, cœlum ipſum naſcentibus illic plantulis defendit: ita calorem Solis inclementiorem, quælibet circa radicem diſpoſita teſtula excludit.

Ad Caſſiam venio arborum Aegyptiarum pulcherrimam. Arabes illam Sagiar el ſelichet vocant, tanquam nominis egeſtate arborem ſiliquæ exprimant. Turcæ prædiorum Aegypti hodiè poſſeſſores Chaiar Xambar appellant, nigram ſcilicet caſſiam innuentes. Actuarius ſanè primus inter Græcos recentiores Κασσίαν μέλαιναν Caſſiam nigram indigitavit. quamvis Caſſiæ nomine vetuſtiſſimi auctores, nobile quoddam & cinnamomo cognatum aroma deſcripſerint. Qui eandem Ceroniam Theophraſti nominant, non obſervant, eam & foliorum caducitate, & florum tam flavedine, quàm ſuaveolentia, manifeſtiſsimo diſcrimine ſeiungi. Quamvis igitur utrumque nomen huc propriè non ſpectet; nil obſtat tamen, quo minùs Caſsiæ fiſtulæ nomine fidenter utamur, quod conſuetudo, & diuturnus loquendi uſus rei Medicæ donavit. Arbor hæc in maritimis Aegypti locis frequentior eſt: quippe declivioribus, & aquarum copia magis irriguis. Nuci iuglandi ut foliorum imitamento par eſt: ita ſtirpis magnitudine & robore cedit. Partibus tamen omnibus elegantior Nam ſive floſculis foliorum proventum anticipantibus ſuaviter aurea ſit, ſive foliorum floriumque grata congerie decentiùs locupletata, ſive floribus, foliis, fructu item veteri & novello pulchrè gravida, nihil eſt quod vel comparatione in iuglandem conveniat. Crepitantes autem à concuſſu fiſtulas, optimas eſſe, Alpino noſtro vendaces quidam Aegyptii perſuaſerunt: cautiores tamen mercatores, & quos crepitacula illa à ſolidiore fructu accuratè ſecernere vidi, & ſiccata [illegible] ſe diſtinctiùs offerunt, eatenus abrumpere. Arida enim intra ſeptum ſemina con-

continent, & pulpamento melleo deſtituta, humore tenui quo redundabant, diſcuſſo. Sed ut rerum omnium eximiarum vix diuturnus tenor eſt: ita maturitati iam proximum Caſſiæ fructum ſæpiùs immitis caſus atterit. Inſtrepentibus enim paulò altiùs ventis, invicem conquaſſatæ ſiliquæ confertim decidunt, ad uſum humanæ valetudinis deinceps ineptæ. Plures igitur eiuſdem rami fiſtulæ communi vinculo in arbore colligantur, ut vel hic doceant, non promptè fortuitorum impetu diffringi, quicquid concordi fœdere privatam infirmitatem ſuſtentat. Accedunt inſidiæ à rapaciſſimis furibus, unde & ſolicitudo tuendarum maior, & ut cum Horatio loquar

Cuſtodes pavidi, & vigilum canum
Triſtes excubiæ

pretium earum & impenſas adaugent. Flores Saccharo conditi, medicamentum exhibent renum ardori contemperando, tum lentis craſſiſque recrementis, quæ tubulos ureterum inſederunt, eliminandis utiliſſimum. Quod ſi ex aſſumpta Caſſiæ pulpa, vel intento calore, vel acrioris urinæ concitato impetu, renum ægritudines exacerbatæ fuerunt, ut obſervarunt Petrus Pigræus, & Fabritius Hildanus: id verò non integræ caſſiæ tribuendum, de qua hic Proſper Alpinus ſcribit; ſed corruptæ, ac viribus obſoletæ. Neque hercules fieri poteſt, ut inviolatam ſervet indolem medicamentum, quod in tam longinquas regiones vehitur, vix in ipſo natali ſolo cum cura ſervandum.

Ad Cap. III.

De Caròb.

Siliquam dulcem nomine magis proprio κερωνίαν appellarunt vetuſtiores è Græcis Botanographi, quod fructum ferat cornuum rudimenta contortis membranis exprimentem. Arabes ab hac ſignificatione haud diverſi, arborem Kernàb nominant, id eſt Cornuum parentem, recepto ipſis loquendi more, qui & Papaver abelnum, patrem ſomni, & Convolvulum ſeptifolium om el heſſenet, matrem pulchritudinis dicunt, propter ornatum quem addit hortis. Mel ipſum, quod fructus ſuppeditat Karòb nuncupant, ob craſſitudinis modum quo præditum eſt. Etenim Ka communis eſt, qua craſſitudinis ſimilitudinem exprimunt, particula: Rob verò ſuccum iis denotat calore denſatum. Hinc Rob' al ribes, Groſ-

ſu-

ſulariæ ſuccus, qui ſaccharo per coctionem ſpiſſatus, quem hodiè ex Damaſco locisque finitimis in Aegyptum deferunt. Vulgus tamen uſque d.que habens quid loquatur, arborem, fructum integrum, & melleum ex eo ſuccum communi Karob nomine compellat. Figura plantæ hic expreſſa rudiuſcula eſt: folia circa extremitates magis rotundata, ovalem propemodum ambitum deſignant, nonnunquam ſinuoſa & inæqualiter commiſſa: fibræ craſſiores, atque ab his per trabeata intervalla nervulis aliis ad peripheriam deductis. Floſculos rubeſcenti thyrſo inſertos producit plurimos, lacteo candore perfuſos, quorum foliolis dilapſis flaveſcentes apices ſuperſtites remanent, & ipſi tandem decidui. In Aegypto paucas harum arborum vidi, frequentiores in Palæſtina, plurimas in Iudææ montibus, & circa ſacram ibidem urbem.

Ad Cap. IV.

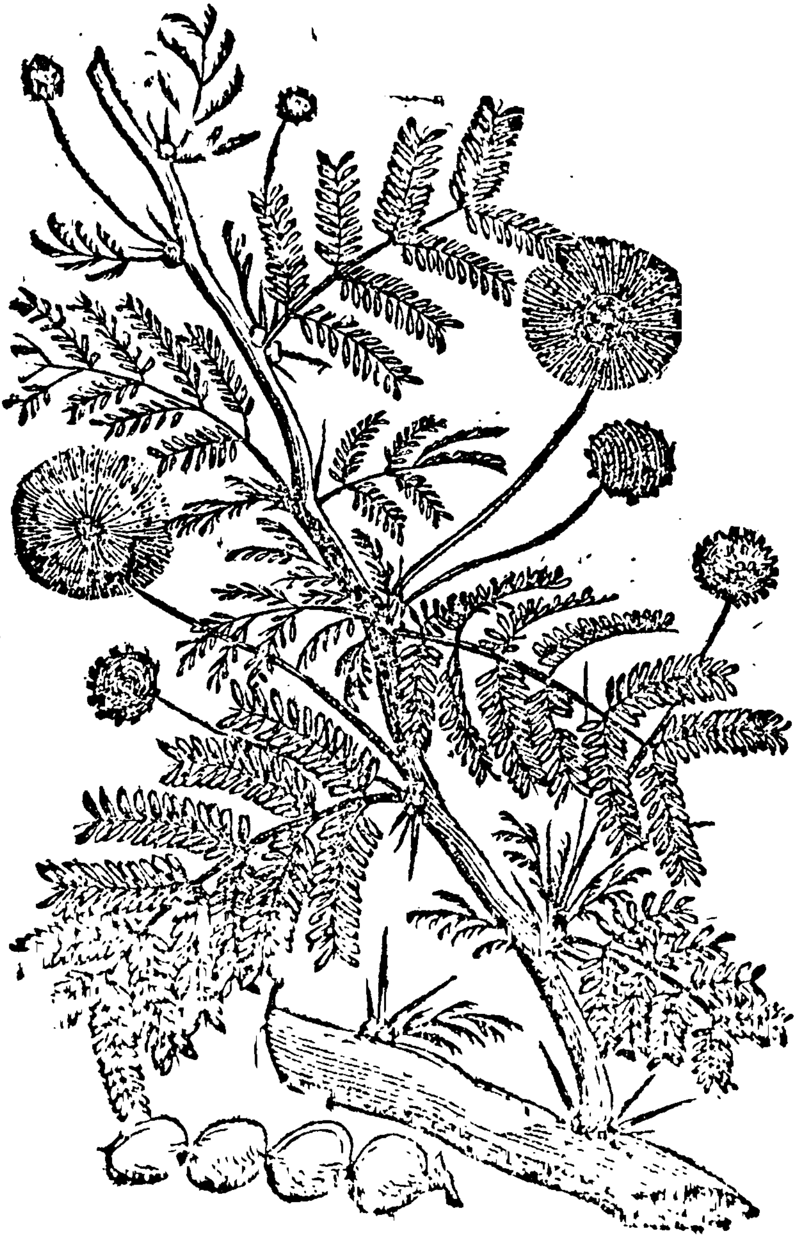
De Acacia.

Arbor Acaciæ inter Aegyptias Spinas antiquiſſimis Scriptoribus nobilis, & ut in Sapientum convivio refert Athenæus, injectis olim corollis quàm propriis ornamentis conſpectior fuit: quamvis & læto foliorum virore, & intermicante ſpiſſo floſculorum auro horridos aculeos inumbrans, per ſe oculis gratiſſima ſit. Caudicem ſpinis carentem non raro ampliorem deprehendi, quàm ut brachio meo circumdari potuerit. Non ὀρθοφυῆ, teſte Theophraſto, ſed à mediocri ſaltem altitudine, denſiore ſylva ramorum, in latus magis, quàm in rectitudinem ſe exporrigentem. Folia quàm in propoſitę ab Alpino figuræ ramo duplò maiora ſunt, nec circa petiolos, nec circa apicem in angulos acuminata, ęquatis alarum veluti remigiis ramuli ſui latera ſtipant: ut ad Solem occidentem inter ſe commiſſa, ſic ad eundem orientē ſenſim repanda. Fructus ſiliqua concluditur, non rotunda, ut ex Democrito fertur; ſed complanata, atque ex intervallis compreſſa, nec niſi qua ſemen continet parte leviter uberata. Latitudine pollicem tranſverſum metitur, longitudine diſpar eſt. Nam ſiliquarum eiuſdem arboris alias digiti, alias manus quoque, ſpithamæve menſuram ſuperaſſe vidi, non ternis tantùm, aut quaternis, ſed octonis etiam denis, pluribusque ſeminibus inter arctatos lobulos invicem ſubornatis. Flores in arbore copioſi, in corollarum quoque contextum olim recepti, ſtaminum innumerabilium denſa phalange ceraſi

minoris

minoris ambitum ęquantes. Succum Acacię iam à viginti annis in Europam tranſmiſit vir optimus Coſmus de Nigris, Pharmacopęus Venetus. Is contuſis in mortario lapideo ſiliquis adhuc vireſcentibus, torculari ſuccum exprimit, expreſſum, non ut veteres olim in ſole denſat, ſed in vaſe, quod ſtanno inductum, calore furni eatenus ſenſim ſpiſſat, donec refrigerata guttula protinus concreſcat. Tunc effuſum ſupra linteum purum, ſimulac intepuit, veſicis bovillis includit. Atque hoc modo pręparatus ſuccus, minimè exuſtus, modicè fulvus, non inſuaviter odorus, ad pręſcriptos ab Alpino noſtro uſus utiliſsimus habetur.

ACACIAE VERA EFFIGIES.

In Lib. P. Alpini de Plant. Aegypt.

Ad Cap. V.

De Nabca.

NAbcam Proſper Alpinus Spinoſam hic exprimit, & ſatis quidem rectè, quicquid cenſeat alii, qui nec ipſi Naturæ Veritatem iconum lineamentis accuratiùs aſſequuntur. Vidi, & alteram in Aegypto non ſpinoſam, cujus apud me ramum ſeruo, quamvis ſimilis in reliquis utrique facies. Caudicis amplitudo, & craſſities inſignis obſervatur: nec id mirum in regione, quæ ad arborum, ut Ereſius loquitur, εὐβλαστίαν καὶ εὐκαρπίαν, & fructuum bonitatem, & germinationis aſſiduitatem aptiſſima exiſtit. Equidem quam in urbis Cayri vico Veneto, Conſularis palatii limen inumbrare vidi Nabcam, trunco tam enormi aſſurgebat, ut eam homo quantumvis procerus amplexu cingere totam non ſuſtineret, ædes ipſas tertia ſui parte ſuperaſſet: *ſi in rectum germen exiviſſet*. Folia cordis figuram æmulantur, à quorum pediolo nervi tres craſſiuſculi in totam longitudinem porriguntur. Horum ille qui medius utrinque propagines minores ſubmittit, reliqui duo externo potiſſimùm latere. Denſitas folii vix noſtrate pyro minor eſt. Floſculi ad foliorum exortus copioſi viſuntur, ex virore quodam albicantes. Fructus pomum exiguum tota habitudine quàm exactiſſimè refert, jurareſque per oculos tuos meſpilum te conſpicere, *ſi videres; ſed meſpilum* ἀνθηδόνα, vel Aroniam illum Dioſcòridis, *ſolo nucleo*, quem Nabca continet, gemellos hos diſcriminante. E ſpinoſa tamen Nabca pòma vidi majora, quæque flavam maturitate corticem eleganti rubore purpurabant. Qui in putridà febri ægris ea indulgent, blandimentum ſanè certum afferunt, emolumentum nullum. Cæterùm Nabcam Connarum Athenæi credidit Proſper Alpinus, cui ſubſcribit Carolus Cluſius Botanicus eximius. Ambiguam tamen fidem faciunt, tam malè hærentes notæ, quum in convivio illo ſapienti Democritus Connarum δένδριον, arbuſculum nominet, τῷ φυλλῷ σίρεν καὶ περιφερές: cujus folium tenellum & rotundum, denique magnitudine, carnibus, & oſſiculo fructum oleæ phauliæ comparet. Sanè quæ inter Aegyptias arbores de Coccymelea ſcripſit Theophraſtus, & præcipuè quod fructum ferat magnitudine, & natura meſpilis proximum, niſi quod rotundum obtineat nucleum, non coactè huc deduci poſſunt. Plinius hanc Prunum Aegyptiam vocat.

Ad Cap. VI.

De Sycomoro.

ÆGYPTII hanc ficum veteres *συκάμινον*, & diſtinctiùs *συκόμορον* nuncuparunt; Chriſtiani indigenæ Tin el Pharaon, ficum Pharaonis dicunt. Dirimitur ferè ab humili, ſed lata ſtirpe, in truncos binos ternoſve peramplos, è quibus deindè ramorum confertim digeſtorum vaſta, & robuſta brachia, opaci frigoris gratiſſimam ſcenam latè æſtuantibus obtendunt. Folia magnitudine & ſinuoſo illo ambitu, quem figura hic exhibet, prædita non ſunt. Mori quidem foliis paria, niſi quòd horum denſitas major, & aſperitas diſcrimen inveniat, ut rectè ſubjunxit Proſper Alpinus. Addo quòd Sycomori folia perennitate donata ſunt, quæ in Moro circa brumale ſolſtitium penitùs dilapſa vidi. Fructus cùm ex caudice, tum ex ramis in craſſitudinem adultis, qua parte trunco propiores ſunt enaſcuntur, non autem è ramis ſummis; quòd ſcire licet rectè negaſſe Dioſcoridem. Fici ipſi in tam fœcundo proventu mediocre tantùm corpus faciunt, nec ut noſtrates laxiùs ventricoſi. Parum extra natalem caudicem vulneratum colla proferunt: cavitate quoque intus præditi, quæ ſubluteo minutoque retrimento conſperſa, non raro vermiculis ſuccreſcentibus hoſpitium præbet. Matthæoli ſententiam ut non immeritò reprehendit Proſper hic noſter: ita verè Plinius cum vetuſtiſſimis ſcripſit auctoribus, Sycomori lignum ſtagnis immerſum ſicceſſere, id eſt, ex raro fungoſoque denſum, magiſq; tractabile reddi, ſubducto quo prius ſcatebat lacteo ſucco. El Mataaria hortus eſt circa Memphim Chriſtianorum cultu celebris, & à puritate ſiue luſtratione quadam ſordeſcentis à peccato animi nomen traxit; quamvis ab impuro poſſeſſore indignis modis habeatur. In eo ingens illa Sycomorus, aggere humili ex aggeſtis ceſpitibus accedentium commodo ſuccincta, jam à mille quingentis annis religione Chriſtianorum nobilis, ob cauſam ab Alpino allatam. Vigent etiamnum eius cacumina lætis frondibus, quamvis caudex circa radices fœdè mutilatus ſit, cum eidem illi qui arborem oſculis humectant, eius particulam de ſolido frequenter abſcindant, animi intemperantis ſtulta curioſitate labefactantes, quòd affectu pio ſervare præſtabat. Cæterùm, quia Sycomorus arbores Ægyptias ſi non altitudine, certè craſſitie plurimùm excedit, jure quæſiveris, an hæc arbor illa, quam veteres in ſylveſtri circa Mem-

phin

phin regione naſci prodiderunt, tantæ molis, ut eam homines vel terni circumplecti nequirent? Sycomoros ego ea craſſitie plures atque etiam ampliores circa Memphis villas prædiaque conſpexi: Veteres tamen Sycaminum à vaſtis illis evidenter ſejungunt, tribuuntque his ligni tum pulchritudinem, tum denſitatem ſingularem, quodque τῷ χρώματι λωτοειδῆ colore Celti ſimilis videantur. Inter has, & illa refertur; cujus folia peculiari (ut ait Plinius) miraculo, tactis ab homine ramulis protinus cadunt. Veriùs forſan Theophraſtus τὰ φύλλα ὑπὸ τῶν ἀφαναινόμενα συμπίπτειν φασίν, εἶτα μετά τινα χρόνον ἀναβιώσκεσθαι πάλιν καὶ θάλλειν: folia quaſi hebetata concidere inquiunt, poſt aliquod deinde tempus reviviſcere, rurſumque virere. Idem folia non πτεροῖς, id eſt, alis, ut legiſſe videtur Plinius; ſed πτέρυξιν παρόμοια, filicibus non abſimilia ſcripſit: à quibus non valdè recedunt, quæ de anonymâ in Malavar planta prodidit Garzias. Mihi nihil horum circa Memphin obſervabile ſeſe obtulit.

Ad Cap. VII.

De Palma.

ÆGyptus ut olim nobilium ſcientiarum cultu, & illo nunquam ſatis laudando τῆς ψυχῆς ἰατρείῳ animæ ſcilicet medicinali, præ reliquis orbis populis palmas quas poſſidebat, jure merebatur: ita hoc ſeculo penitùs à barbarie obſeſſa, imò infeſſa, quas numeroſiſſimas alit Palmas, nullas meretur: utpote fœdiùs abjecta, quàm ut agnoſcat ſaltem priſtinam omnem dignitatem. Cauſa tam fœcundi proventus in telluris habitudinem referenda eſt, arenoſam ſcilicet, & ſalſam, plantæ huic gratiſſimam. Vidi his locis, in palmarum veluti ſylvis, terram copioſiſſimi nitri calida nive latè conſperſam, vel aquis Nili, vel roſcida noctium humiditate fervidiore ſole peruſtis. Nec opus hic maritali cinere palmæ effæminatæ vigorem incitare. Flantibus enim ab Auſtro per Aethiopiam, & ſteriles Arabiæ deſertæ campos urentibus ventis, ingens nitroſi pulveris ſublata vis, abundè cacumina palmarum vegetat. Arbor ipſa quò magis aſſurgit, eò minus ramorum abſciſſorum nodis horret: annoſior nodos penitùs obliterat. Per tubera quædam inæqualia ſcanſilis, ſcabram tamen corticem ad extremum uſque ſenium ſervat. Vero ſcilicet Virtutis ſimulacro, quam calloſas obtinere manus rectè pronunciavit ſapiens Romanus. Fructus palmæ Dactyli ſunt, unde & nomen Dachel Arabibus retentum. Vberrimus illorum quamvis à pau-

culis ramis exortus, meminique ſic onuſtum fuiſſe dactylis ſuis unicum racemum, ut eum attollere à terra præ pondere vix ſuſtinerem. Quod ramis ſubiicitur candidum tenerumque corpus, quidam medullam palmæ nuncupant, rectius Theophraſtus ἐγκέφαλον φοίνικος, Palmæ cerebrum appellat: rectiſſimè omnium Dioſcorides ἐγκάρδιον τοῦ πρέμνου, caudicis cor: ab eo enim inſertis ſibi ramis vitalis vigor ſuffunditur, & nutrimenti genitalæ fibræ in terram altricem deſcendunt. Hoc arbore collapſa exemptum, in cibis expetunt Aphrodiſii, Veneris ſuæ officium ſpiſſaturi, nec cephalalgiam exinde graviorem verentur. Nicander νεαῖς ἀσπαστὸν ἔδεσμα adoleſcentibus expetitum cibum cecinit. Dactylos colore tum flavos, tum obſcuriùs purpuraſcentes ferè conſpexi: rariſſimi nucleis carentes, quos ἀπυρήνους vocat Theophraſtus. Non inter majores eiuſdem arboris veluti ἀτελεῖς & imperfectos; (quos agnoviſſe tantùm videtur Plinius) ſed probè maturos, & juxta cum reliquis in eadem arbore, ſuavitate eximia palato blandientes. Communibus tamen paulò minores, & colore flaveſcentes obſervavi: in quibus nuclei vicem folliculus cartilagineus ſuſtinebat, cavitate ſaltem inani circa medium relicta.

Ad Cap. VIII.

De Sebeſten.

Folia Sebeſten extremis ſuis ovalem magis ro[illegible], quam anguloſum acumen præ ſe ferunt, ſuperiore ambitu per ſpatia inæqualia variis inciſuris dentata, & nonnunquam ſegmento veluti ſubducto mutilata. Fructus brevi inſidet caliculo, rotundus, tenui ſpinoſoque umbilico leviter adſtrictus, matura que jam ætate pellucidus, non inſuavi glaucedine incluſa ſemina manifeſtat. Succus huic expreſſus, excellens præbet remedium catarrhis ad fauces labentibus ſiſtendis. Minimam tamen eius operam Aegyptii flagitant: inter quos albo corvo ſimilem dixeris, quem acriùs deſtillationes exercent. Cauſam agnoſcas pro ratione Climatis, ſiccius cerebri temperamentum, & quod à vini illecebris (ſi militem excipias, & pauculos qui Chriſtianis addicti ſunt) ex religionis edicto vulgus abſtineat. Illius enim immoderatum uſum, ut verè cecinit Lucretius,

Con-

Conſequitur gravitas membrorum, prapediuntur
Crura vacillanti, tardeſcit lingua, madet mens,
Nant oculi.

Ad Cap. IX.

De Tamariſco.

TAmariſcus non Aegyptiis tantùm Italiſque; ſed aliis etiam Europæ populis, ac Germanis, qui Rhenum & Dannubium accolunt, ſatis nota eſt. Sed in Aegypto amplior arbor, & non raró denſiore ſylva prędia villaſque circumplexa. Luem impura Venere contractam, verè ſcripſit Alpinus, non ſecus Tamariſci, quàm Guiaci decocto profligari. Non enim adeò gravia ſunt quæ hic infecti patiuntur. Excludit mali impetum purior corporum conſtitutio, tum illa ſudorum & per continuum aeris æſtum, & balneorum frequentiſſimum uſum, conſueta *profuſio. Vidi* ſæpiùs peſſimè affectos, & *in oſſa ipſa fœdè ſæviente morbo*, cùm extrema omnia fruſta alibi tentata fuiſſent, in hac regione citra magnam præſidiorum vim, noxiam luem evaſiſſe.

Ad Cap. X.

De Tamarindo.

ARborem hanc iuxta cum ſiliqua ſua, Arabes Aegyptum ſæculo præſenti incolentes, Tamar hendi, id eſt fructum Indicum nuncupant, quòd ex Orientali India in Arabiam felicem, vel ex Aethiopia, ut rectè Alpinus noſter, copioſiùs in Aegyptum Arabiamque finitimam deferatur. Aethiopiam autem Indiæ nomen apud veteres obtinuiſſe, ex Servio, aliiſque notius eſt, quàm ut ambiguitatem ullam relinquat. Non igitur ex Arabia ad Indos, ut nonnulli ſcripſerunt; ſed ex India ad Arabes commeat nobilis hæc planta. Longiùs abeunt à vero qui à dactylis palmuliſve nomen derivant. Non enim Tamar dactylum ſolùm denotat; ſed ut notum eſt Arabicæ linguæ vel tenuiter peritis, fructum omnem; imò latiſſimo nominis ſignificatu, arborum animantiumque fœtus complectitur. Nam ut ipſi quoque fatentur, Tamarindus ex Palmarum familia non eſt, utpote cum quibus nec ſtirpe, nec floribus, nec foliis ulla ipſi in

ter-

tercedit ſimilitudo. Addo quod nec fructu. Compara Tamarindi ſiliquas cum dactylis, & facilè tibi conſtabit, quàm diſtent æra lupinis. Qui Tamarindum ſiliquam vocant Arabicam, audaces nominum calatores, inveniant deinceps diſcrimen inter tot alias plantas, quæ ſiliquas inter Arabes producunt. Arborem amplam, foliorumque perenni vigore conſpicuam, iuxta caput aquęductus qui ad arcem urbis Cayri contendit, obſervavi: ſed cujus folia ramuli ſui lateribus, intervallis inſident æqualibus, numero ſcilicet utrinque paria, nullum relinquentia in extremo ἄζυγον foliolum, ſecus quàm hic adumbravit pictor. Fructus Tamarindi Acaciæ quidem ſiliqua brevior; craſſior tamen & latior, grataque medullæ aciditate inter alvum ſolventia medicamenta præcipuè deſideratus; quamvis ſegniùs opus expediat, quoties vel immaturior abripitur, vel temporis diuturnitate ſiccior aſſumitur.

Ad Cap. XI.

De Agiahalid.

IAM quadrageſimus & ſextus annus exactus erat, ex quo Proſper Alpinus Aegypto diſceſſerat, quum vicinos Conſulum Venetorum palatio hortos in Cayro urbe curioſiùs luſtrarem, nec arborem tamen Agiahalid oculis uſurpare licuit. Exciſam igitur fuiſſe ratus ſum, aut quod ad metam ætatis provecta, obſoleti iam vigoris, atque ornatu foliorum penitùs exuta, horrida ſpinis facies, amœnis in locis amplius non placeret. Aut incuria neglectuque cultorum, aliorſum actis, vel obſtructis alluentis Nili rivulis, ut ſæpè contingit, exareſceret. Adeò verè dulciloquus Senex, τὴν ἐμφανεστάτην εἰς τὸ χεῖρον μεταβολῆς αἰτίαν εἶναι τὴν ἀγεωργησίαν, manifeſtiſſimam in peius mutationis cauſam eſſe operæ neglectum, ſcripſit: idque in aliis, quas per hæc tempora in Aegypto deſideramus plantis obtinere, certi ſumus [illegible].

Ad Cap. XII.

De Vzeg.

IN urbis Cayri hortis, ædibus Conſulum Venetorum propiùs adſitis; non arborem à Proſpero Alpino deſcriptam; ſed fruticem vidi, in quatuor aut quinque cubitorum longitudinem adultum, & latiùs implexa ramorum ſerie ſeſe ſpargentem. Eum horti præfectus Agiahalid nominabat, & in curanda lue Venerea utilem eiuſdem operam commẽdabat. Suſpicari ſubiit, an à proximè deſignata Agiahalid, hæc ſuboles ſuperſtes remanſerit: ab illo gigante hæc coactæ brevitatis pumilionum familia, progeniem datura vitioſiorem. Reuera tamen eximia planta eſt, quam propoſitæ Vzeg figura, ſpinis, fructu, floribus, radicumque flexu ſatis evidenter exprimit. Folia tamen circa ſpinarum baſin non quaterna tantum; ſed plura diſpari magnitudine conſurgunt. *Olivæ* folii minora, magiſque tenella: nec in acumen anguſtata; ſed buxeorum inſtar rotunda. Flores ut minuti; ſic numeroſi exiſtunt: non ventricoſi, ſed à contractiore tubulo ſenſim ampliati, amabilem in riſum hiulca labella diducunt. Sinum intimum flauedine tingunt, purpureis aliquot punctis receſſu foliorum inſcripti: reliquo corpore Hyacinthi ferruginem violis permiſcent, utroque tamen dapſili halitus gratiſſimi exſpiratu lon[illegible] ſuaviore[illegible] An ſuccus ex hoc frutice paretur, quem Lycium Indicum vetuſti[illegible] auct[illegible] [illegible]ninarunt, ex notis plantæ faciliùs divinari licet; quam ex Aegyptiorum ſermone colligere. Sanè qui ex vicinis Arab[illegible]æ atque Aethiopiæ locis huc in utribus affertur condenſatus ſuccus, ſaltem rit[illegible] paratus ſit, Lycii Indici [illegible]dolem minimè obſcuris ſignis exhibet [illegible] Eum ven[illegible]itores Coulan ap[illegible]ellant: circa Libanum montem ab accolis Zaroa nuncupari, & a [illegible] Regio in ſacris Odis Hadhad in itineris Orientalis deſcriptione Ra[illegible]ſius prodidit, quamvis & Arabes nomen uſurparint. Cæterùm hodiern[illegible] Cate indicum, quod Lycium veterum exiſtimabat Garzias, quamvis viribus æmulum; [illegible]rtu tamen diverſum, nec ut priſcum illud compoſitione ſincerum eſt. Nam ex Hachic arboris contuſis decoctiſque ramis (quorum folia Ericæ vel Tamariſci ſpeciem præ ſe ferunt) tum pulvere ſeminum Machani, & alterius ignot[illegible] ligni [illegible]be compoſitum, atque in paſtillorum formam redactum, variis in locis divendi ſcripſit.

Ad

Ad Cap. XIII.

De El hanne.

PLantam hanc, Arabum in Aegypto vulgus El hannè, Medici Alcanna, nemo (quod ſciam) Tamarendi nominat. Non enim Indiarum fructus eſt, aut quicquam poſſidet, quo in comparationem cum Tamar: Indo veniat. Fruticis potiùs vegetioris, quàm arboris proceritate adultam in villis paſſim compertam habui, confuſa ramorum ſylva cultorum negligentia latiùs implicitam. Rectiùs eam ex Dioſcoride Proſper Alpinus deſcripſit, quàm icone pictor expreſſit, qui nec foliorum lineamenta, nec florum parvulorum denſam collectionem penicillo aſſecutus eſt. Olivæ foliis non abſimilia el hanne producere vidi. Breviuſcula, pleraque; ſed latiora, & ſub grato virore magis tenella. Nec ternis tantùm, quaternis ve ordinibus tanquam alis; ſed pro virgularum longitudine, denis, duodenis, pluribusque ramorum latera ſtipant: ſic tamen, ut inferiora folia ampliora, ab his ſuccedentia deinceps ad extremum uſque rami, paulatim minora conſpiciantur, μονοφύλλῳ circa apicem vix ullo ſuperſtite. Flores El hanne Sambucique ſuppares globi, mulierum potiſſimùm deliciæ ſunt, caniſtriſque plebis in balinea deferuntur, in quibus illæ lymphatæ dicam, an lymphaticę totos dies inguini, cuticulæque perpoliendæ operam ludunt. Decocto foliorum crines defluentes firmant, & ingratum pediculorum ſodalitium excludunt. Eodem illo unguibus hemicycli forma, diutinè hærentem notam appingunt: atque ut olim conſcripti patres lunulatis calceis ordinem ſuum; ſic illæ lunulatis unguibus, neſcio quod elegantiæ ſpecimen profitentur, aurantii mali colore conſpectiores.

Ad Cap. XIIII.

De Balſamo.

ARbores ſalubri ploratu lachrymas pretioſas eliquantes, magnitudine formaque diſpares, in Peruvianis ac Mexicanis oris dudum obſervarunt, qui ad occidentem ſolem poſitas Indias perluſtrarunt, Omnibus tamen veluti nomen commodat; ſic eximia ſuavitate præſtantior eſt, qui ex vulnerato Balſami cortice promanat liquor nobiliſſimus. Verè Pauſanias τῶν μύρων εὐωδέστατον, odore præ cæteris unguentis jucundiſſimum ſcripſit, & dentis viperinæ noxium virus benigno ſucco temperare. Neque Hercules nugamentum eſt, (quamvis Biſciolæ ſic videatur) quod ſubiungit Pauſanias, Arabes olim viperis circa Balſamum hoſpitantibus, *vim omnem tanquam ſacris abſtinuiſſe. Plures* enim eorum non ut Pſylli proſerpentes haſce beſtias *odiſſe*, ſed deprehenſas intra ædium quoque conſepta, ceu genios loci veneratos fuiſſe, victumque ſuppeditaſſe obſervavi; quantumvis minor hodiè ſuperſtitio, quam priſcis illis ſeculis animos occupet. Cæterùm plantæ Balſami natale ſolum rectè Alpinus Arabiam aſſerit, vel hoc nomine cæteris provinciis celebriorem, ex qua ramorum, fructuum, & odorati illius ſucci copia ſatis ampla in Aegyptum defertur. Theophraſtus ἄγριον οὐδὲν εἶναι τὸν βάλσαμον οὐδαμοῦ, Sylveſtrem nullum eſſe balſamum ullibi famâ acceperat: revera tamen in Arabiæ collibus, quamvis alia cura nulla accedat, felicibus ſylvis progeniem ſubmittit. Qui in Palæſtina atque Ægypto plantam hanc meliore cultura dignatus fuerit, neminem cognovi. Ita iuxta cum bonarum artium ſtudio, rerum optimarum cura hiſce locis obſolevit. Inciſio ramorum, ſingulari olim ſolicitudine peracta fuit, ut ex Plinio accipimus, cumque proliciendus eſſet fragrantiſſimus liquor, artifici temperamento librata manus hoc præcipuè cavit, ne quid ultra corticem violaret, tanquam ferro læſis eius vitalibus, protinus Balſamum emoriretur. Tacitus quoque plantam hanc ferrum expaveſcere, adeoq; teſtæ lapidiſve fragmento corticem dividendum fuiſſe tradidit. Sed hæc de tenellâ plantâ atque in alieno ſolo languidiùs adultâ, habenda ſunt: non item de indigenâ illâ, quæque validâ jam ſtirpe terram patriam cõplexa eſt. Hanc enim ferrum non reformidare, nec durius in compeſcendis ramis fluentibus imperium, abundè mihi confirmarunt Arabes,

qui horum faſces integros Cayrum deferunt. Atque huc reſpexiſſe videtur Theophraſtus qui ὄνυξι σιδηροῖς, unguibus ferreis inciſionem caudicis factam prodidit; quem ſequitur qui de Simplicium Medicamentorum facultatibus ſcripſit medendi Præceptor. Non tamen exiſtimandum eſt, quód Memphim ex Arabia lagenulis vitreiſq; plenis advehitur Balſamũ, quantumvis odoris ſuavitate gratum admodum ſit, ſincerioris concretionis lachrymam eſſe. Minimum equidem eius ex plaga corticis deſtillat: maxima pars ligni frondiumque decoctione conflatur. Neque ipſa tamen ſatis illibatæ Naturæ, ſed Terebinthinæ Cypriæ adulterio plerumque vitiata eſt.

Ad idem Caput.

MAhometis ſepulchrum, cuius meminit Pr. Alpinus, alii ſub fornice templi à magnete pendulum, alii fulmine ad inferos adactum vulgo perſuaſerunt, forſan odio magis religionis, quam ſtudio veritatis. Contrarium tradit hominum qui tannis ex Medina in Aegyptum redeuntium conſtantiſſimus ſermo, & recepta cum expreſſo monumento templi totius accuratior ichnographia. Extructum id juxta cum ſoceri, generique ſepulchris, ſimplici, ſed pretioſo lapide. Triplici deinde quadrati ambitus ſepto munitum eſt, quorum quod proximè conditoria cingit, humilioris ſtructuræ, Adamantem interna muri facie inſertum continet, quem omnium quos Sol videt, magnitudine ſpecieque nobiliſſimam prædicant: dignum Scythico Monarchâ anathema, replicatuque radiorum à Sole conceptorum, veluti cæleſti fulgore jacentis Mahometis arcam perſtringere. Intermedium ſeptum, auro gemmiſque ſplendidum velum exornat. Id Byzantini Imperatores ſolenniter Medinam tranſmittunt, cumque per urbem Cayrum publico ſpectaculo defertur, Aegypti prorex & proceres, tum myriades aliquot populi, extra portas venerabundi proſequuntur. Extra hæc ſepulcri conſepta, Fatimæ Mahometis filiæ monumentum, ſacrorumque librorum aliquot thecæ viſuntur. Sed hæc πάρεργως. Ad Arabes venio, de quibus hîc Proſper Alpinus, ſuntque ingentis illius deſerti incolæ, verè ferociſſimi atque audaciſſimi homines, adeò ad facinora omnia prompta manus, animique robur inter ſæviſſima tormenta invictum, ſive Marſyæ inſtar vivis detrahatur pellis, ſive adactis per vitalia ſudibus, lenta fœdaque morte conficiantur. Equi ipſorum habitudine pulchri, curſus velocitate vel Cyllaro pares, inedia & ſitu, cum pleriſque tam ſqualidæ regionis animalibus, patientiſſimi. Vidi

di exacto noctis ac diei integro ſpatio, ſub fervido ſole laxiùs alligatos equos, unam alteramve aquæ unciam ad refectionem ſatis habuiſſe. Equites ipſi toris lacertorum valentes, ſimplici tunicâ, & reiecto circa humeros è ſolocibus filis panno amicti, ſagittis haſtiſque formidabiles ſunt. Quæris, quo fomite magni adeò ſpiritus incrementum ſuggerant? Semicoctus ſub arenis, & ſordidus panis, lac preſſum, angoriæ ſimiliumque fructuum arroſus cortex, conſueta magis ſtomachi fulcimenta ſunt. Potum Nilus exhibet, limo turbidiſſimus, aut è ciſternis fontibuſve petita purior, & carior aqua. Exclames cum Zenone Romano, ſi hæc videas. Quantulum eſt, quod naturæ ſatis eſt! Quàm non multa poſcit, quæ tam parvo dimittitur! Europæis nobis, haud ventris noſtri fames magno conſtat; ſed conſuetudo, ſed ambitio.

Serif princeps in expeditione, quam in Iamin ante ſeptennium Turcæ moliebantur, aſtu blanditiiſque circumventus, ab exercitus duce ſtrangulabatur, quod cum rebellibus populis ſenſiſſe traderetur. Ea res Arabum in Turcas odium vehementiùs concitabat, factumque deinceps, ut non ſagittis, ſed ſclopetorum inopinato fulmine, deiectis montium aditu militis, hærentem circa littus Erythræum Ducem ſuum, commeatu deficientem, gloriosâ manu obtruncarent.

Byſſum duplicem agnoverunt veteres, maritimam, & terreſtrem; quam Xylinis Indicis nominibus comparat Alpinus. Singularis enim horum mollities eſt, & ſubtilitas, qua his vix aliis major. Xylina tamen pleraque obſervavi, priſcis Romanis ſatis cognita, nec inter Indos tantùm; ſed Arabes etiam felicioris provinciæ, atque Ægyptios elaborata, cùm graviori iugo nondum premerentur, tam eximio ferè candore, & tenuitate perſpicua, ut ventum textilem, nebulamve lineam oculis uſurpaſſe tibi videaris. Attamen antiqui Byſſum asbeſtino lino, ex quo funebres Regum tunicas texebant, æſtimatione ac raritate proximam conſtituebant; auro quę non minus fulvi coloris nitore, quàm pretio par fuit. Ex arboribus illam apud Indos legi Philoſtratus & Apollonius tradiderunt, qui nec à ſerico ſatis diſtinxiſſe videntur. Inter lina ſanè byſſum recenſuit Plinius, eamque iuxta cum Pauſania, circa Elin in Achaia genitam, monumentis ſuis prodidit. An etiamnum reperiatur iiſdem locis, compertum non habeo. Lipſius noſter, Muſarum ocellus, in Comm. ad Tacitum, per hæc ſecula perditis annumerat.

Ad idem Caput.

BAlſami ſuccus, ut craſſitudine; ſic viribus quoque plurimùm differt: igneis aereiſq; partibus cùm ſuaviſſimo halitu ſenſim faceſſentibus. Quum ſenilem ſpiſſitudinem nondum contraxit, per os exhibitus, viſceribus putredinum & corruptionis labem emaculat: adeoque iecore ac potiſſimùm renibus fœdo abſceſſu laborantibus, inter præſtantiora auxilia præcipuam operam contuliſſe, dudum experimentis innotuit. Profecit idem in pulmonibus, quos ulcera infeſtant, ſive in bolos redactus deglutiretur, ſive linctu crebro aſperæ arteriæ inſinuaretur, admixtis, cùm id febrilis ardor expoſceret, quæ calorem ſucci contemperant. Vulnera omnia quàm citiſſimè conſolidat Opobalſamum; ſed hactenus, ut ſimplicia ſint, & quorum oræ invicem adduci poſſunt: quæ enim ſecus habent, quæ cava, contuſaque ſunt, oſſium item ac nervorum noxis implicita, tardiùs ſaneſcere certum eſt. Vbiq; tamē quâ putredinem abarcendo, quâ calorem inſitum refocillando, τῆς φύσεως ἐνεργούσης Naturę adminiculantis conatus ſtrenuè promovet. An cōdiendis defunctorum corporibus adhibitæ olim fuerint ſuaviſſimæ Balſami lachrymæ, Iudæorum magis vulgiq; ſermone percrebuit, quàm vetuſtiorum auctorum ſcriptis. Quid Aegyptii fecerint, & quidē cum diligentiſſimè cōdirent, accuratè ab Herodoto traditum eſt, qui σμύρνης ἀκηράτου, κασίης, καὶ τῶν ἄλλων θυωμάτων περιτετριμμένας πλὴν λιβανώτου, myrrha pura, caſia, aliiſque contritis odoribus, excepto thure, interanea repleviſſe ſcripſit. Cùm ſumptuum compendio ſtudebant, cedri tantùm ſucco infuſo, & quæ per nitrum facta ſalitione, corpora ævis incorrupta ſervabant. Subſequentibus tamen ſeculis, in externâ regiorum cadaverum κοιμήσει, cum aliis aromatis balſami quoque fragrantiam placuiſſe, conſtat ex Corippi Aphricani verſibus, de Iuſtino principe funus patrium curante.

Thura Sabæa crepant, fragrantia mella locatis
Infundunt pateris, & odoro balſama ſucco,
Centum aliæ ſpecies, unguentaque mira feruntur,
Tempus in æternum, ſacrum ſervantia corpus.

Ad

Ad Cap. XV.

De Calaf.

INter exoticas Salices, floris tum ſuavitate, tum eximiis viribus præpollet hæc, quam Calèb & Calàf vulgus Aegyptium appellat. Folia longitudine indicem digitum, latitudine verò eundem etiam geminatum adæquant, cùm adulta jam ætate planta robur ſuum collegit. Inter Syros, vicinoſque alios populos anguſtioribus foliis contracta planta conſpicitur. Eam tamen nulla inſidet lanugo: nec â medio nervo productæ fibræ ambitum foliorum diviſuris interſtinguunt. Ad foliorum exortus folliculi emergunt ſinguli, rubro leviter colorati, Cordiſque diaſtole ſeſe ſtringentis figuram exprimunt; unde & nominis & virtutum ratio primitùs deducta videtur. Calèb enim ſive Calub Arabibus *Cor denotat*. Dehiſcens tandem folliculus *floreum dicam, an lanceum partum* excludit, interfusâ candori flavedine pictum, quem in rectum exiens incluſus ſemineus ſcapus fulcit. Aqua per variolas deturpatis infantulis cum Bezoar aliquot granis utiliſſimè exhibetur.

Ad Cap. XVI.

De Bon.

IN viridariis Aegypti, quæ quidem accedere licuit, arborem hanc non ampliùs conſpexi: Fructu equidem ipſo nihil in vulgus receptius, qui ex Iamin ſeu Arabia feliciore delatus, inter publicas merces certo fœnore quàmplurimos ditat, eumque Buncho Avicennæ arbitrantur. Potus ex huius decoctione paratus, aliquot mille tabernis in urbe Memphi divenditur, quem adhuc calentem ingens hominum multitudo pitiſſando ſorbillat, ſive otii ſui oblectamentum, ſive bonæ valetudini firmamentum quærat: præcipuè quum cor, aut Ventriculum languor occupat,

——Stomachoque tumultum
Lenta parit pituita.

Nec

Nec deſunt qui ſaccharo potionis amaritudinem diluant, nucleumque fructus integrum ſaccharo incruſtatum, inter bellaria ſua debellent. Neque id in Aegypto tantùm, ſed finitimis etiam vaſti illius imperii provinciis uſu frequentiſſimum exiſtit: quæ res, & pretii magnitudinem, induxit, & inter Europæos utiliſſimi alioquin medicamenti raritatem efficit. Qualitatum, quas manifeſtas vocant, harmonia in hoc fructu diſpar eſt. Cortex enim frigidi particeps, cum exſuperante tamen ſiccitate; nucleus verò moderatè calidus. Ille dum quadam aciditate, hic evidenti amaritudine linguæ ſenſum haud inclementer afficit. Itaque neutrum ſtomacho nauſeam infert, quantumvis largiùs decoctum hauriatur, nec intenſiore caloris gradu eidem infeſtum eſt; ſaltem modicè torrefiat, atque in marmore piſtillo ligneo contuſum ſit. Corticis decoctum inter æſtivos ardores rectiùs febricitantibus exhibetur: rurſumque cùm frigidi & craſſi ſucci, viſcera communeſque corporis ductus noxio infarctu impediunt, alterum citoſto contuſoque nucleo præferendum eſt: haud neglecto tamen utriuſque, cùm id uſus exigit, temperamento.

Ad Cap. XVII.

De Bahobab.

FRuctum hunc Cedromelum quiſpiam Aethiopicum dixerit, aliquo ſanè cum diſcrimine partium; nullo tamen aut perexiguo Virtutis. Cortice velatur denſo pariter ac firmo, qui coloris fuſcedine patrii ſoli ſqualorem non obſcuris indiciis patefacit. Circa pedium, cui ſubnixus, in rugas aliquot complicatur, ſenſim tamen in Cucurbitæ lævorem plus aut minùs explanatur. Altero extremorum, vel leve quoddam faſtigium profert, vel obliterato angulo in rotundum magis ſe componit. Diſſectus pennedium, ut in Aegypto venditur, ſiccior iam fructus, plexum exhibet, per latera & in longitudinem diductis fibris expanſum. In eo oſſicula diſpari magnitudine plurima locantur, coarctá preſſuláque rotunditate, hinc gibbis prominula, inde ſinibus excavata. His effra is ſemen ... ſcluditur fuſco nigrore ſplendidum, cuius albicans pulpa non inſuavi ... afficit. Plexum Bahobabi, atque inſertum plexui ſemen, copioſa ... materies, levi rubedine colorata, quæ facilè digitorum attritu, ... contuſa in pulverem diſſipatur, quoties aqueum humorem ... fuſus calor dudum reſolvit. Nec diverſi generis, fructum exiſtimo,

ſtimo, Abauo dictum, quem Cluſio ſuo doctiſſimus Bellus deſcripſit; quamvis Proſper Alpinus Bahobab utrinque acuminatum exprimat, & pollinis aciditati lemnii ſigilli ſtypticitatem tribuat. Iam enim dudum obſervarunt rerum naturæ ſtudioſiſſimi viri, ex eiuſdem Bahobab ſeminibus propagatam ſobolem, & foliorum diſſimilitudine luſiſſe, & saporum quoque (ut de Citriis notum eſt) diverſitatem exhibuiſſe.

Ad Cap. XVIII.

De Goſsipio.

XYlum tam fruticis humilitate, quàm arboris inſigni proceritate, ad aquæductum urbis Cayri conſpexi. Nec dubium mihi ullum, ex arboribus eam eſſe, quas ἐριοφόρους, laniferas Theophraſtus appellavit, foliisque viti ſimiles ſcripſit. *Plinius ſuperiore Aegypti parte, & in Arabiam vergente, fruticem gigni tradidit: diſertiùs Theophraſtus in Tylo* Arabici ſinus inſula arborem frequentiùs aſſurgere, nec Arabibus ſolùm, ſed Indis quoque communem retulit. Folia ramulis inſident violaceo tinctis, quæ perfectiùs adulta, quinque veluti laciniis profundiùs diviſa reperiuntur, è quibus cùm inferiores duæ, tum ſuperior & longior exiguo folii additamento auctiores habentur. *Florem illum dilutâ flavedine* pallidum, *& circum oras, umbilicique ſinum eleganti rubore purpuraſcentem (qualis in vulgatiore Xylo notatur)* in hoc vaſtiore Goſſipio videre non contigit; ſed glomum tantum laneum pomi magnitudine, intra vireſcentem membranam collectum; quâ denticulatis veluti ſegmentis hiſcente, *Gallicâ nive* candidior fœtus in auras eluctatur. Is interiore bombyce ſaturior, ſemina continet fuſco colore umbroſa: non uvarum congeſtu invicem contigua; ſed intervallis ſuis nonnihil dirempta. Ex lanis ingens illa pannorum multitudo elaboratur, atque ut Theophraſtus loquitur, σινδόνας ὑφαίνουσι τὰς μὲν εὐτελεῖς, τὰς δὲ πολυτελεστάτας. ſindones texunt alias viliores, alias pretioſiſſimas. Ex his veſtes illæ ſacerdotibus olim Aegypti gratiſſimæ parabantur.

Ad Cap. XIX.

De Sambac.

PRæter Myrthos vix habebant priſci illi Botanophili, quod odorati ſpiritus ſuavitate, inter Aegyptiæ Floræ delicias commendarent. Et τὴν μυῤῥίνην μὲν τῇ εὐοσμίᾳ θαυμαστήν· τὰ δὲ ἄλλα ἄοσμα καὶ ἐνάνθη. Myrthum quidem fragrantiâ mirabilem; alia verò omnia, cùm odoris, tum floris expertia, ſcribere auſus fuit à divinâ loquentiâ nominatiſſimus ſenex. Per hæc tempora, quam Europæis opponat Aegyptus, vix delinificâ halitus gratiâ nobiliorem plantam hoc ipſo Gelſimino poſſidet. Et vulgatioris quidem Iaſmini latè diffuſo virgarum plexu, paſſim in hortis ſylvæ conſpiciuntur: non item excellentioris hujus, & maiore cura digniſſimi. Adoleſcit autem ſtipite robuſta, atque adverſus fortuitorum impetum firmiſſimâ, quæ ternis quaterniſque cubitis in altum porrigitur. Rami flexus omnes facili obſequio admittunt, florem exhibentes lacteo candore nitidum, qui Catalonici Iaſmini, aureique mali floream ſuavitatem miſturâ iucundiſſimâ confertim naribus ingerit. Proſper Alpinus ſimplicem in flore foliorum ordinem exprimit: ego duplicem ſæpiùs agnovi; nec octo, ſed decem aut duodecim folia, roſeâ ſerie breviore tubulo digeſta. Theophraſtum verò Aegyptiæ Floræ acerbiùs inſultantem, quid excuſet? quum provincia illa tota odoratiſſimis hortis, nihil vel Tantalo, vel Heſperidibus invideat. Scio elegantiſſimum ſenem ad pumila quædam & molliora florum agmina reſpexiſſe, atque ut ipſus ſcripſit, ὑγρότερα τὴν φύσιν ὄντα; non ad ea quæ ſicciora, & quorum parentes ligneâ firmitudine compactiores, altioreſque ſtaturâ deprehenduntur.

Ad Cap. XX.

De Lablab.

PHaſeolum hunc reptans ſublimitatis avidi tate, cum ab utroque latere ædium noſtrarum acumina evaſiſſet, feneſtrarumque cancellis

non

non ingrata umbracula prætexiſſet, repentè exaruiſſe memini. Folia obſcurius vireſcentia ramulis inſident, ad nigrum tendente purpurâ coloratis. Nec diſſimilis flórum tinctura, qui copioſi, ac ſpiceo veluti congeſtu, non circa ſummum tantùm caudicem; ſed ſparſim iuxta foliorum exortus virgulâ ſuâ prodeunt. Alibi candido colore lacteſcente naſcuntur, cætera vix ab aliis phaſeolis ſpecie mutantes. Semina in ſiliquis rectè notavit Proſper Alpinus, alia nigricantia, ſubrubra alia; ſed maculis ferè nigris infuſcata, hiliſque candeſcibus inſigniuntur: Obſervavi frequenter â plebe in luſu uſurpata, & proiectis ad proximum parietem aſſulis, è ſcrobibus alternatim fuiſſe promota: quemadmodum in alveo ad teſſeræ iactum orbiculi tranſponuntur. Laab autem apud Arabes luſum innuit, adeoque nominis ex eo derivatio non improbabilis.

Ad Cap. XXI.

De Abrus.

EX Arabia felici in Aegyptum delata hæc corallini ruboris piſa, rectiùs in puellarum cultum; quàm corporis alimentum cedunt. Ea cum Proſpero Alpino Phaſeolis omninò ſimilia ſcriberem, niſi tum exiguus ſupra Orobi craſſitiem habitus, & coactior in ovalem ambitum rotunditas diſcrimen aliquod inveniret. *Tota verò coccineo colore decora* non vidi; ſed quâ parte folliculo nectuntur, ſplendido atrore maculata. Folia virgulis ſuis æquatis inſident ordinibus, maximè quæ iam perfectiùs adulta ſunt, omniaque cœleſtis caloris promum condum mirâ converſione proſequuntur. Equidem ut noctu mediá terram; ſic in meridie culminante ſole οὐρανόσκοποι, ſublatis alarum extremis cœlum ſpectant, Magno equidem argumento, perfectiora eſſe, quæ ſuperiora: nec hominem ipſum ἄνθρωπον eſſe, niſi cùm ἀνάρροπος & ſupra humana ſeſe erexerit, res alioquin (ut Seneca confitetur) contemptiſſima. Cæterùm cauſas illius converſionis foliorum dudum propoſuit ſapiens Ereſius, & nocturnæ quidem foliorum converſionis, ξυνίει, καὶ οἷον πηγνύμενον τὸ ὑγρὸν, coactum, & veluti concretum (à frigido) humidum: quo rurſum â calore digeſto atque expanſo, paulatim dilatatio ſuccedit. Diurnam autem foliorum inclinationem, in ἀφαίρεσιν τοῦ ὑγροῦ humoris detractionem refert. Eodem enim, inquit, convertuntur, quò humor ſpirante Sole provocatur.

Ad Cap. XXII.

De Mauz.

MAuzam hanc in pluribus Indorum provinciis ſuaviter hoſpitari, ſatis recentiorum navigationibus detectum eſt. Quòd Palæ arboris nomine antiquitùs quoque cognita fuerit, cuius fructum Arienam appellari, plurimumque in Sydracis produci ſcripſit Plinius, facilè iuxta cum *Cluſio* perſuadeor: haud ignarus, regionum diverſitatem, in eiuſdem generis arboribus, cum fructus ſapore, tum foliorum lineamentis inſignem parere diverſitatem. Folia tenella ſtatim in longum & excelſum emicāt, cannarumque Indicarum more priùs convoluta, paulatim deinceps explicata ſolem admittunt. Eorum haud ſylvoſa multitudo eſt; gratiſſimus tamen viror. Latitudine communiter cubitum geometricum non ſuperant: longitudine vel quater excedunt, adeoque ſingula in aprico quieſcentium toti corpori tam umbram ſufficere; quàm adverſus inſectorum moleſtias operimentum præbere queunt. Nervo in longitudinem excurrente ſatis robuſto ſuſtinentur, â latere tamen ventorum afflatu concuſſa facilè ſcinduntur. Florem obſervavi Lilionarciſſo maiorem; ſed globorum, & Meleagridis inſtar extrema foliorum ſubſtringentem coloreque ferrugineum. Huius oſculo commodùm aperto, ſeminalem ſalivam depluere, vulgo quidem perſuaſum eſt: abundè tamen compertum habeo ex iis quas domeſticus hortulus alebat Muſis, etiamſi nondum ad florem perveniſſent, actis in tranſverſum radicibus ſobolem pullulaſſe. Fructui recenti non ea ſaporis gratia eſt, ut citra Laconicum exercitium, aut condimentum Socraticum Europæis valdè placeat: corticem tamen qua parte pulpæ coniungitur, florea Geſſimini fragrantia commendat.

Ad

Ad Cap. XXIII.

De Seſban.

SEſban plurimis in villis præterfluentis Nili ripas amœnâ viriditate prætexens, ex Memphi urbe Heracleam proficiſcentibus ſæpiùs conſpicitur. Rami diluto virore nonnihil rufeſcentes, aſperitudine quadam ad contactum inæquales. In iis folia virgarum latera pari ferè numero ſtipantia, ſi maturior planta fuerit. Vidi truncum ipſum fruticis, *raris* brevibuſque ſpinis aculeatum. Siliquæ ſeminibus incluſis prægnantes, pro iſtorum numero, diſtinctis veluti locellis coarctatæ ſunt.

Ad Cap. XXIV.

De Sofera.

FIguram huius plantæ duplici nomine vitioſam aliqui arbitrantur, quòd non ſervatâ foliorum æquali ſerie, impar unum ſingulis ramorum apicibus folium inſerat, *quodque ſeminum gerulas ſiliquas, non ſurrectas*; ſed pronâ gravitate pendulas exprimat, eaque princeps inter Botanicos Honorius Bellus notavit. Sed utriuſq; culpæ facilè & fidenter Proſperum Alpinum purgo. Quamvis enim frequentiùs paria ſint foliorum agmina; interdum tamen adiectum extremæ virgulæ privum folium: imò in eadem planta & parem foliorum ordinem, & imparem obſervavi. Vt habeas ſæpiùs ubi cum Marone canas,

amant alterna Camœnæ.

Sed & ubi ἀμοιβαῖον hoc ſuccinas:

numero Deus impare gaudet.

Siliquæ cœlum ſanè ſpectant. At nec hoc perpetuum eſt, cum cœleſtis caloris inæqualis diſpenſatio, humiditatumque modò copia, modò inopia, poſitum earum permutet. Planta binos in altitudinem cubitos adæquat, & non raro ſuperat; ſiquidem ſolem, ſolumque conveniens nacta ſit. Camerarius Noribergæ ſuæ decus, Sopheram circa ramorum exortus rubentibus verruculis ſpectabilem in hortis aluit.

Ad Cap. XXV.

De Beid el Sſar.

Beid el Sſar peritioribus Arabum Medicis Oſſar ſimpliciter, & El-Vſar dictum, fœcundis quaquaverſum radicibus, actis numeroſâ ſobole terram hoſpitam occupans, plurimis iam Europæ locis ſatis vulgata planta eſt. Eius hic accuratiorem effigiem, cum fructu, qualem in temperatiore producit climate, ſubiungere placuit. Folia vides, ſtabili coniugio ex intervallis conſociata, atque à latiore baſi, in longum graciſeſcente cono rotundata. Firma quidem illa ſunt, ad Aloes tamen craſſitudinem minimè deducta. Nec à tenerâ ſolùm adoleſcentia ſenili canitie, & inſperſis veluti pruinis cum virore albicant; ſed etiam caule, ramis, nervuliſque cunctis, acre & amarum lac ubertim effundunt: quod concreſcens locis calidioribus, non ſaporis; ſed candoris quadam ſimilitudine Mann, & Saccar el uſar appellatum fuit. Flores circa ſummos ramos glomeratim, non ſparſim producuntur, ſenſimque porrectis columellis umbellæ ſpecie panduntur: quantumvis languente collo cernui terram reſpiciant. In his externa foliorum feries, obſoletiùſque colorata, verſus calycem reflectitur; reliquæ deinde rectiores, crocum ſuum vegetiori purpuræ miſcent, eductiſque ſinu roſeo ſtaminibus apices minutos appendunt. Omnes apum deliciæ ſunt, & odorantibus liberaliter inhalant, illa, ut cum Poeta loquar

aerei mellis cœleſtia dona.

Fructus rectiùs Beid el Oſsar, non tam ovum quàm teſtis Oſſar dicitur. Equidem fervidiore ſole maturatus amplior evadit, & cum ſocio ſuo camelorum teſtes pendulâ didymorum figurâ ſatis concinnè refert. Subtexta ſeminibus lanugo celeriter ignem rapit, ſericeæ mollitudinis. Externa fructus membrana, villis, & rariore veluti pube reſperſa videtur, quam El ſcerà, & Scé ar Arabes nuncupant.

BEID·EL SSAR VERA EFFIGIES.

Ad Cap. XXVI.

De Achſovan abiat.

NOn Agypti indigena; ſed reliquis mediterranei maris littoribus cognita eſt hæc, cinereo tomento nobilis planta, totoq; in leviſſimos pappos abeunte florum auro, vanitatis humanæ lepidum, & verum ſimulacrum exiſtit. Proxima quidem flore Senecioni; maior tamen, & in Aegypto fruticosâ potiſſimum altitudine conſpectior. Ramulis brachiata pluribus, ſatiſque firmis. Folia pariter ampliora, & profundioribus ſinuata diviſuris, vulgarem Artemiſiam, quá craſſitudine, quá viriditate ſuperant, cinere quoque ſuo cum reliquis partibus exalbida. Quâ naribus placeat, non ſpirat halitus ſuavioris auram ullam.

Ad Cap. XXVII.

De Bammia.

BAmmia obſitos paſſim agros circa Memphim urbem ſpectare licet: Adeò frequens eius in cibis uſus eſt. Planta quaternis quiniſq; cubitis erecta. Malvæ quidem cùm folia, tum flores æmulatur, ab utriſq; tamen aliquo diſcrimine ſeiuncta. Nam folia non ſylveſtris malvæ parvitatem, aut mollitiem præ ſe ferunt; ſed ad contactúm aſpera, nonnihilque villoſa, tum longulè excurrente petiolo ſubnixa, Cucurbitini folii magnitudinem propemodum aſſequuntur. Flos amplior eſt quàm ſylveſtris malvæ, quinque foliorum conſeſſu productus, aureumq; pallorem umbilici purpura diſtinguit. Fructus Cucumeri ſylveſtri non abſimilis, radiato inſidet calyci. Alibi decagonus; hic per quina tantùm latera obtuſiùs acuminatus eſt. Eum cum incluſis ſeminibus adhuc viridem iuſculis incoquere vulgus conſuevit.

Ad Cap. XXVIII.

De Melochia.

TAnta Aegypto ciborum ex herbis abundantia eſt, ut frugibus, quarum fertiliſſima tellus, prope ſola carere poſſit. Inter vulgatiores herbas, & ſponte ſuâ naſcentes Corchorum quoque recenſet Plinius, non illum, cui Anagallidis nomen, ſed alterum, quem *Alexandrinorum* cibum, & præcordiis utilem refert. Hunc recentiores aliquot Botanographi Melochiam faciunt. Sed faciunt; non perficiunt. Antiquiores enim Corchorum Ocimo, vel convolutis foliis moro ſimilem tradunt; quorum non niſi languidè quicquam in Melochiam convenit. Præterea Corchoro ſaporis inſuavitas inſignis fuit, ut etiam Theophraſtus. τὸν κέρχορον διὰ πικρότητα παροιμιάζεσθαι, *Corchorum ob amaritudinem in* proverbium abire ſcripſerit. Quã notam ab hoc Aegyptiorum olere ſeriò teſtor abeſſe; quos ne braſſicam quidem ob amaritudinem comediſſe, ſatis ex Plinio notum eſt. Cæterùm planta hæc ad cubiti altitudinem increſcit, caule tenuibus rariſque flagellis obſita. Folia circa laterum exortus corniculato quodam additamento recurvata ſunt, quorum extrema in purpureum cincinniſque contortum filamentum attenuantur. Fructus verè Ceratoides, ſubluteis ſtriis lineiſque diſtinctus eſt. *Ferculum ex decoctâ* Melochia paratum omninò plebeum ſapit, viſcidum, guſtui fatuum, niſi â multo (ut ſolet) limonum ſucco condimẽtum accedat.

Ad Cap. XXIX.

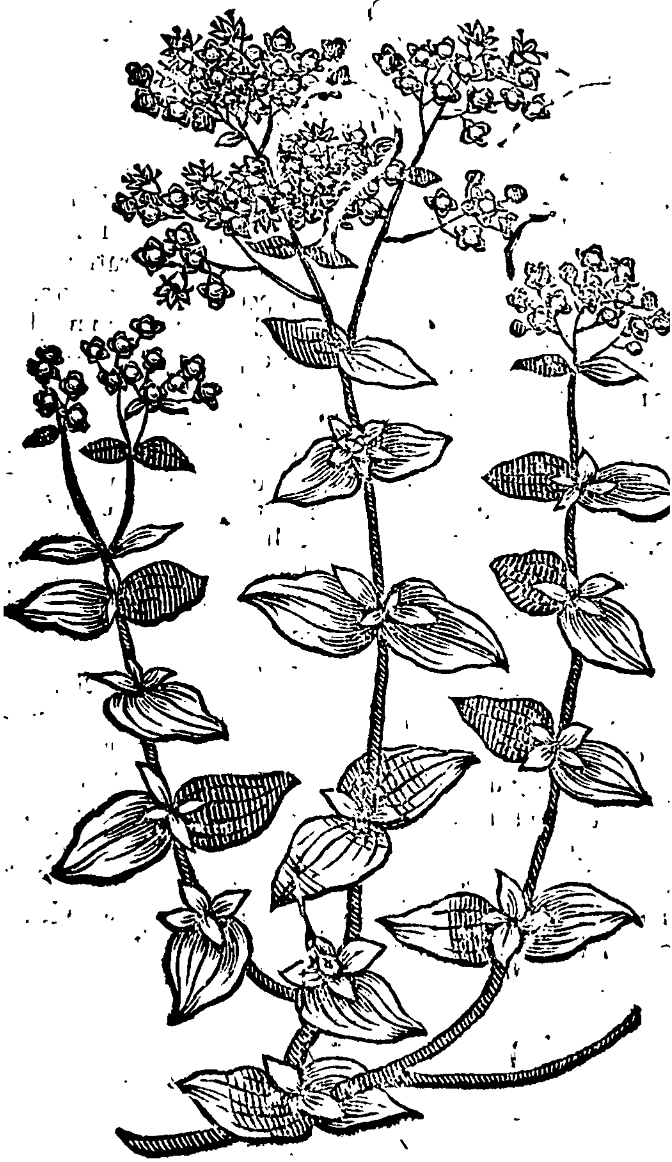
De Zatar hendi.

ZAtarendi vel potiùs Zatar Hendi, Origanum Indicum apud Arabes denotat, non minùs odoram ob ſuavitatem, quâm virium præſtantiam cum Aegyptiis tum Syris plurimùm expetitum. Effigiem eius genuinam Alpinianæ huic ſubiungere libet, ex horto Illuſtriſſimi Nicolai Contareni depromptam: quem virum ſi Reipublicæ Venetæ decus, ordinis ampliſſimi ſplendorem, generoſi ſtemmatis ornamentum, & exem

plar

plar priſcæ Virtutis dixerim, nihil incomparabili eiuſdem humanitati, perexiguum memoriæ poſteritatis, omnia veritati amorique largiturus ſum. Adoleſcit hæc eximia planta magnitudine pedali, caulibus rectis ſatiſque firmis, cuius folia Amaraci habitudine tenella, mollique veluti lanugine reſperſa tactui blandiuntur. Rotunda quidem illa ſunt, in conum tamen leviter coarctata, & excurrentibus in longitudinem fibris cum virore pallidula. Floſculos producit quamplurimos, niveo candore lacteſcentes, qui per extrema caulium, inter numeroſa foliorum capitula prominuli, onitidis Origani umbellam glomerato ambitu propemodum expandunt. Iam Satar hendi hoc, linguam guſtantium aromaticâ nec iniucundâ acrimoniâ perſtringens. Creticum Origanum odoris vehementiâ ſuperat. In ſonticis capitis affectibus, cum ſenſuum motuſque voluntarii nobiles functiones improbâ mucedine vel imminuuntur, vel penitùs obruuntur, eximiè opitulatur. Stomachi vigorem excitat, ſolutiſque tetro veneno vitæ præſidiis, gratum & efficax, auxilium affert.

ZATAR HENDI. Origanum Indicum.

Ad Cap. XXX.

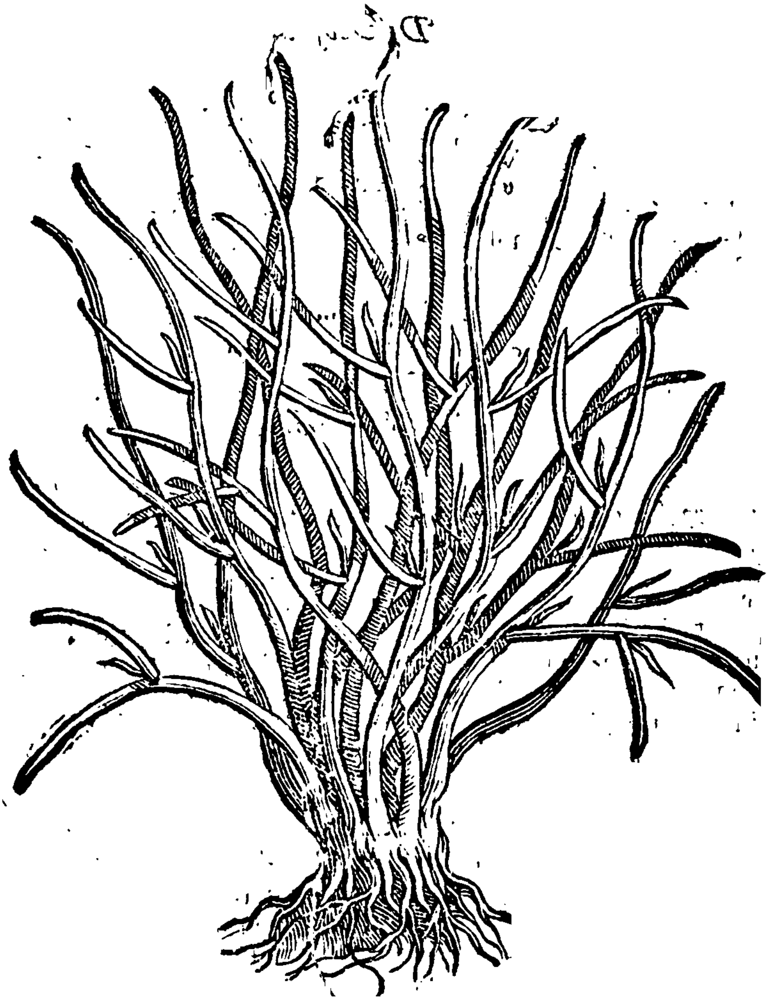
De Felſel tavil.

FElſel hoc tavil, ſive piper longum à nonnullis Aegyptiorum Felſel rumi, id eſt, piper Romanum appellari, miratus utique prius fui, quàm certior factus ſum, eos non à natali plantæ ſolo nominis rationem ducere; ſed quia commeantibus huc Græcis, temperamenti frigidioris hominibus, velut condimentum in cibis, vel ut medicamentum in morbis præcipuè placeat, quos illi Romanos adhuc nuncupant. Eſt autem in maritimis Africæ locis planta ſatis frequens, ad binos ternosve cubitos altitudine producta: cuius effigiem, ut in fictili obviam habui, cùm ex Aegypto in Italiam contenderem, lubens exhibeo. Naſcitur caulibus numeroſis rotundis, iuncea ſanè ſpecie; non eâ tenuitate quâ pictor eam expreſſit, ſed craſſitie ferè digitali. Cùm nonnihil increvit, promiſſis è caulibus ramis ſylvoſior pariter atque elegantior evadit. Iis inciſis liquor emanat albidus, urenti piperis aut flammulæ acrimoniâ guſtantis linguam impenſiùs vexans. Folia promit, cùm temperatior anni conſtitutio, tenella, rara, vix menſtruam ætatem ferentia. Diceres cum Iliadis conditore,

ζεφυρίη πνείουσα, τὰ μὲν φύει, ἄλλα δὲ πέσσει.

Imò ea res effecit, ut planta hæc à peritiſſimo Imperato, cùm ob ſucci conditionem inter Tithymalos referatur, tum ob foliorum tenuem rarumque proventum ἄφυλλος nominetur: quamvis non deſint qui eam Xabram aut Camarronum Rhaſis arbitrentur. Iam florem fructuſque præſtolabar, cùm diutiùs in mari ſævientis hyemis iniuriis victa planta ſuccubuit. Flores alii in ſummis caulibus albicantes producit, exſerto capitato tubulo inſignes, quibus dilapſis, incluſa membranoſo folliculo ſemina ſuperſunt. Caules ipſos iam arefactos, cùm opiparè victurum, ferculis condiendis Maurorum vulgus adhibere conſuevit.

FELFEL TAVIL. Piper longum Ægyptium.

Ad Cap. XXXI.

De Abſu...

EXigua hæc, ſed elegans planta, non eodem floſculorum decore prodit: quas & niue producit candidis, & dilutiore flavedine lacteſcentes. Nec circa ſummum tantùm caulem; ſed etiam inter foliorum exortum diſpoſitos. Semen atro colore ſplendidum parvis includit ſiliquis ciceru̇m æmulis, & caulem ſuum raris brevibuſque ſpinulis innocenter obarmat.

Ad Cap. XXXII.

De Seſamo.

E Cerealibus quoque veterum celebre potiſſimùm Seſamum, & Aegyptiis tum in cibo, tum in medicamentis uſitatiſſimum eſt, quod cum reliquis frugibus, poſtquam arentes campos ſcatebris ſuis temperavit Nilus, celeri proventu ſurgens, ſiliquâ minimè fallaci cultorem ſuum locupletat. Folia caulem inferiùs circumdantia latiora ſunt, & profundioribus inciſuris ſerrata, ſuperiora verò Integris oris anguſtiùs patentia. Florem educit magnitudine eximium, cuius folia reflexis labellis intus albida, exteriùs violæ colorem induta, tenuique reſperſa lanugine vigorem ætatulæ ſuæ produnt. Siliqua non quaternis tantùm, ſed quinis etiã ſeniſque lateribus anguloſa, ſtellatum occupans calycem, oblongum illud, pingue, flaveſcenſque ſemen incluſum cuſtodit. Cæterùm Seſamum, inquit Theophraſtus, veluti Eriſymum οὐδὲν ἅπτεσθαι δοκεῖ ζῶον, nullum videtur animal tangere, ob tetram ſaporis amaritudinem. Sed hæc de vireſcente ſcripſit Seſamo nobiliſſimus ſenex: non item eâ, quæ cœleſtis caloris operâ maturitatem ſuam adepta fuit. Oleum ſeminibus expulſum, κατ᾽ ἐξοχὴν Zeid taib, id eſt, oleum bonum Arabes nuncupant.

Ad

Ad Cap. XXXIII.

D. Culcas.

COlocaſia, quam Colcas nominant Arabes, ut nihil apud Agyptios notius, ita nihil inter Europæos κατανοφιλοῦντα, controverſiarum veluti ſenticeto aſperius obſeptum. Horum alii plantam hanc veterum Aegyptiorum fabam eſſe contendunt, cuius radicem Dioſcorides, Athenæus, Pliniusque, clariſſimi ſcriptores, Colocaſiam olim appellatam prodiderunt. Atque huic rei argumentum adſtruunt, foliorum in Aegyptia faba amplitudinem, quam Petaſo Dioſcorides, Plinius Perſonatæ foliis æquiparavit. Radicum item craſſitiem harundinaceis maiorem, quam antiquitus, ut hodierni Colcas radicem, καὶ ὠμὴν, καὶ ἑφθὴν, καὶ ὀπτὴν & crudam, & elixam, & aſſam, incolæ comederunt. *Similes adeò facultatum temperamento, ſimiles in paludoſis Agypti locis proventu ſunt.* Alii Colcas hodiernum Ari ſpeciem conſtituunt; non promiſcuè quidem, ſed illius, quod folia Theophraſtus cava & cum latitudine Cucumeracea obtinere ſcripſit. Quod Plinius inter bulbi genera retulit, Scyllæ proximum, foliis lapathi amplitudine, cuius radicem ob mollitiem Naturæ vel crudam commedi teſtatus eſt. Et deſunt Hercules Colcas illi hodierno tot notæ, quas conſtanter veteres *fabæ Aegyptiæ* tribuerunt. Nimirum arundinea, aſpera, & ut Theophraſtus loquitur, ἐπακανθίζουσα, *Spinis ſubhorrida radix*. Flos quàm papaveris amplior, & roſeo colore ſaturatus. Caulis quaternis in longitudinem cubitis productus, tum in huius apice triginta veluti loculamenta in orbem diſpoſita veſparum orbiculari fauo non diſſimilia, quæ prominentes leviter fabas complexa ſunt. At deceptos in his omnibus notis veteres fuiſſe non facilè mihi imponant recentiores. Scio fæcem ſuam habere ſeculum illud priſcum; ſed & hoc noſtrum obtinere ſuam ſpumam. Non vidi toto quod in Aegypto exegi quinquennio, vel florem, vel fructum, qui veterum Colocaſiam referret: ecquid propterea negem ullibi gentium reperiri? Paucis in villis iuxta Memphin, Heracleam, Peluſium, Alexandriam, conſpectæ ſunt à Proſpero Alpino, & me, quas hic exhibemus ex Agypto plantas. Hodiernum quidem Agyptiorum Colcas, Arorum generi lubentiùs adſcripſerim, ſive plurium radicum concretione μακρόῤῥιζον, & ampliatum; ſive ſimplicius ſit, & bulbacea rotunditate στρογγυλόῤῥιζον appareat: potiſſimum

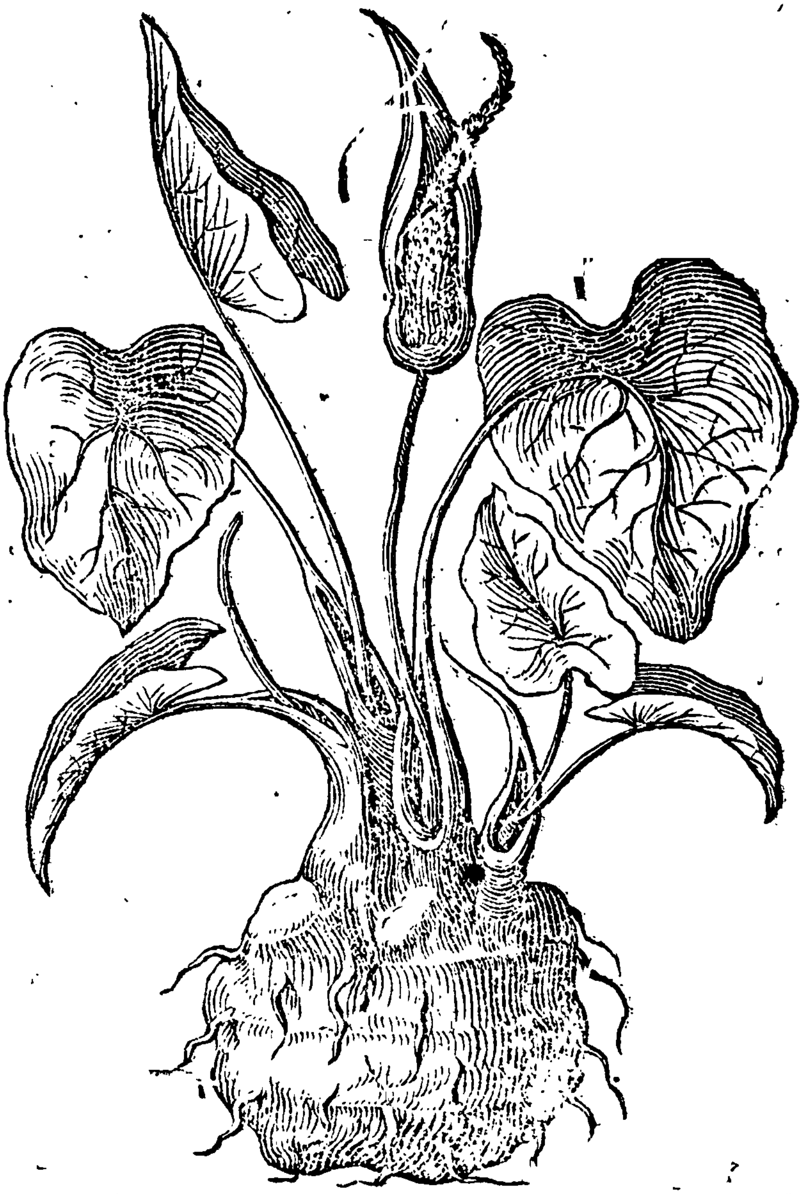
mùm bulbaceum hoc, quod radice, folliculo, fructu Aro montano, foliorum item immaculato virore, Aro vulgari par eſt. Nec facultatum ulla hic contrarietas: languidior tantum Ægyptio Colcas acrimonia, quam & montanum illud Arum coctione deponet univerſam: nec tamen hoc qualitatum leve deliquium ſpecierum diverſitatem parit.

Ad 33. L: Culcas florido.

ÆGyptiis Colocaſiis hanc quoque ſubiungamus, quæ inopinato partu in Proſperi noſtri Alpini horto fæcunda, bulbaceo ventre prætumida, eximium cultorem ſobole rarâ, ſed caducâ pluſculum exhilaravit. Mirabantur illi Floræ candidati è ſterili nympha progerminantem caulem, aſparagi habitudine, teretem & in rectum emicantem, læto virore foliis circumpoſitis ſupparem. Apice in folliculum dilatabatur, â laxiore fundo ſenſim adſtrictum, qui bidui ſpatio in longum dehiſcens, inexpectatum curioſis oculis fructum expoſuit, non tam vulgaris Ari piſtillum, penicillumve, quàm Ari Aegyptii minoris thyrſum, aut Ariſari progeniē caudato imitamento exprimentem. Longitudine digitum minorem vixdum excedebat, craſſitudine macropiperis modum acquirebat, candido pigmento decorus, & femineis undique veluti rudimentis obſitus fuit. Cæterùm ut repentinus fuit exortus, ſic abortus. Iam enim triduum inter ſpectantium plauſus exegerat, quando lethali correptus marcore cum indumento ſuo periit, nihil cultori præter acre ſui deſiderium delicturus. Viſus & Neapoli, & Piſis hoſpes hic rariſſimus: ſed oſtendit ſe tantum terris, nec ultro eſſe potis. Cauſas cur in Aegypto nec florem nec fructum det, hæc velut iratâ Lucinâ producta planta, diligenter in Exoticis diſputat Proſper Alpinus; quem operæ eſt adire ipſum, ne aliena ſcrinia compilaſſe videar.

CO-

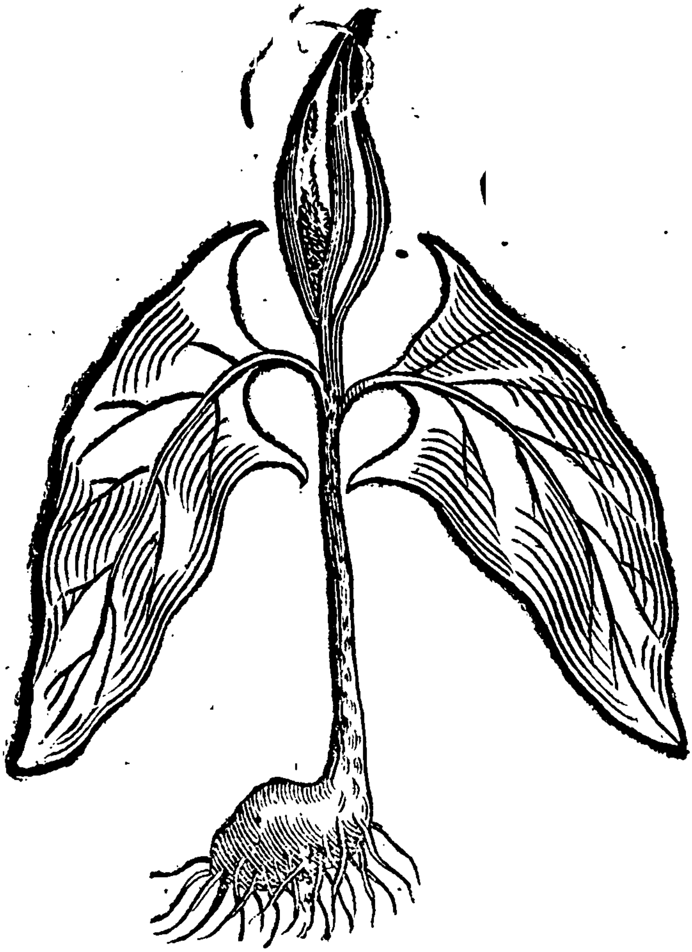
COLOCASSIA ÆGYPTIA Florida.

Ad Cap. De Culcas.

ARum hoc Aegyptium exiguum, & temperamenti harmonia, & partium omnium conformatione præcedenti Colocaſiæ cognatum, quidni huc inſeramus? quod in hortulo integerrimi viri Coſmi Nerri Venetorum Pharmacopæi cultum, ſæpius in urbe Cairo inſpexi. Radice fundatur bulbacea, Nucis Ponticæ mediocris amplitudine, quæ fibris tenuibus, copioſis, in terram nutricem demiſſis, prompto germine ad vota coloni ſui properat. Caulem erigit altitudine ferè dodrantalem, albidum, crebris veluti lentiginibus maculoſum. Eum folia complectuntur bina numero, vix ab Ari habitu quicquam mutantia; non lacteis Ariſari venis inſignita, nec lituris nigricantibus ſugillata; ſed ſimplici cum nervulis viriditate decora. Caulis tandem paulò erectior in vaginam panditur membraneam, Ari involucro ſimilem, quæ paribus in longitudinem intervallis albis luteiſque radiis elaborata conſpicitur. Hac recluſâ fructus apparet, penicillo canino haud abſimilis, infernè ventricoſus, ſenſim tamen versùs apicem gracilior. Albo perfuſus eſt colore, ſed quem circumſparſa thyrſo ſeminea veluti inchoamenta non parum luteo ſuo obliterant. Qui fortè radices afferebat hortulanus, eas non minùs quâm Colocaſiarum edules, & acriùs etiam pervigilium Veneri ſuæ debentium opus promovere adſeverabat.

ARVM ÆGYPTIVM minus.

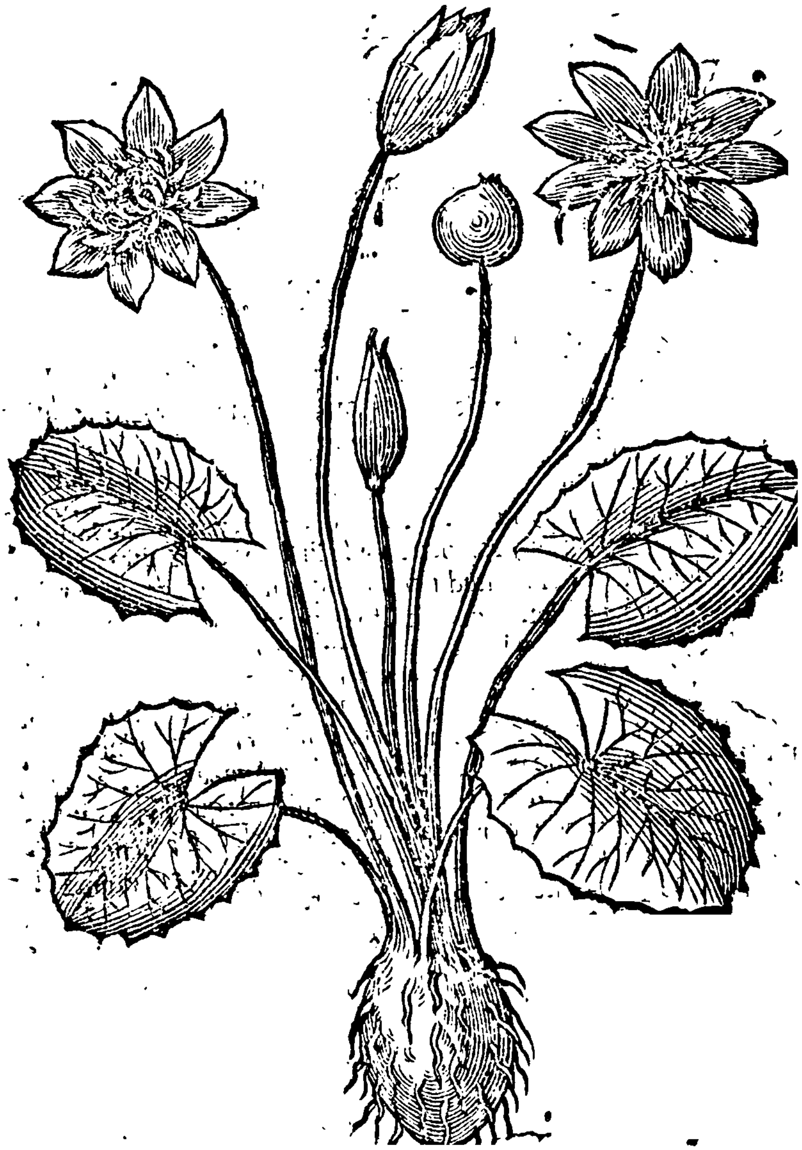
F Ad

Ad Cap. XXXIV.

De Nuphar.

INter Iridis Viridiſque complexus natum ſpecioſum illud Nuphar, Aegyptia Nymphæa, celebris vetuſtiſſimorum auctorum ſcriptis, Nilotica Lotus eſt. Cuius hic effigiem, ut compendioſo ambitu radicem, folia, florem, fructumque repræſentet, haud immeritò exhibendam arbitratus ſum. Proſper Alpinus eandem facit cum Europæorum Nymphæa. Differt tamen cùm à lutea maiore, quæ radices in longum porrigit, tum ab alba illa vulgatiùs cognitâ, foliorum paulò cõtractiore magnitudine, & quod oras habeat levibus illis quidem, ſed latis inciſuris excavatas. Nervulis item copioſioribus pertexta: tum ſemina capiti papaveraceo incluſa, quàm vulgaris Nymphæa magnitudine conſpectiora poſſideat. Quæ res facilè priſcos excuſet Botanographos, qui Niliacam hanc à reliquis Nymphæis ſeiunxerunt. Qui florem, folia, radicem (prout nativâ magnitudine exſurgunt) curioſo dignatur aſpectu, Proſperi Alpini exoticis manum & oculos admoveat. Olim Aegyptiaci huius Loti flos, ut auctor eſt Heliodorus, triumphantium coronis intexebatur. Hodiè expreſſus floribus & capite contuſis ſuccus Saccharo miſcetur, quod Arabes Sarbet Nuphar appellant, inſigni tum refrigerandi tum humectandi vi præſtans. *Sarbet* autem à Serab vel ſerob deductum, communi nominis ſignificatu quodcunque poculentum denotat: ab his quoque Serapii & ſirupi vox, in uſum ſalutaris ſcientiæ profecta. Paratur Sarbet ſaccharo in aqua diſſoluto, quod evaporante ſupra ignem liquore, cùm ad eam ſpiſſitudinem rediit, ut concreſcere denuò frigefactum queat, remoto iam ab igne ſub concretionis initium ſenſim Nymphææ probè depuratus admiſcetur ſuccus: ea tamen moderatione adhibitâ, ut largiore humiditatis acceſſione coalitum non impediat. Eundem in modum ex limonum, citreorum, roſarum, & violarum ſucco cum ſaccharo Sarbet ſuum concinnant, cui lautioris fortunæ homines, ſub hyemem, aromata ſuaviora, ambramque permiſcent.

NYMPHÆA, SEV NVFAR Ægyptium.

Ad Cap. XXXV.

De Stratiote.

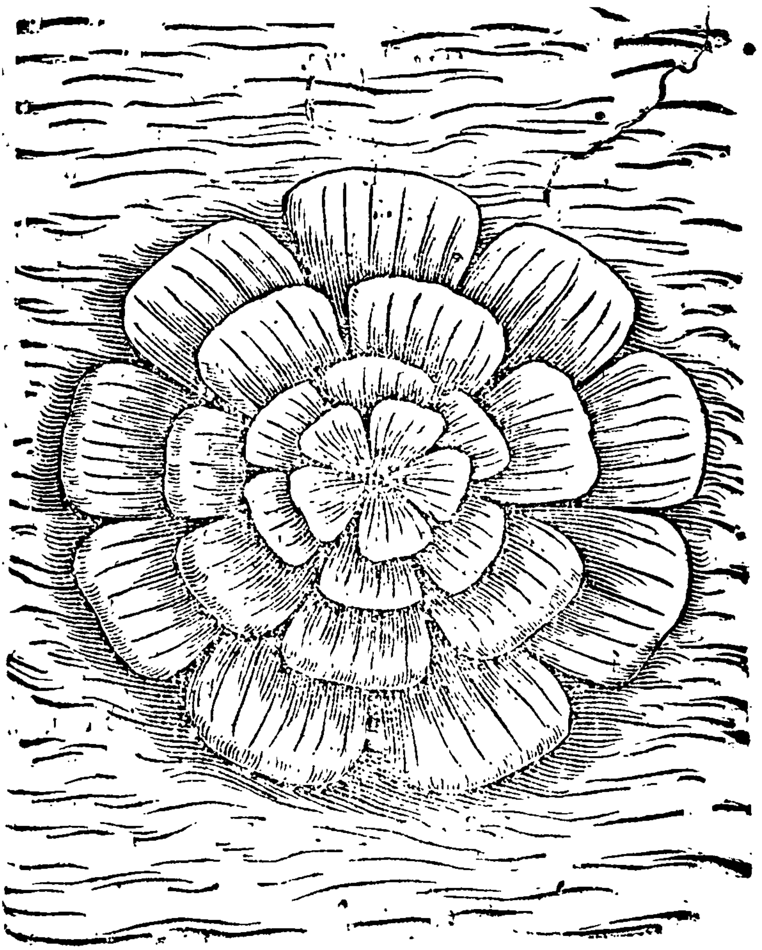
IAm ſexennium eſt, cùm ex Aegypto in Palæſtinam iter haberem adverſantibus navigationi ventis in Peluſiaco portu ſubſiſtens. Admiratus ex animo cultum amœnitatemque loci, omnia Nili ſui beneficio poſſidentis, quibus provocet, ut cum Marone loquar,

------ amœna vireta
Fortunatorum nemorum, ſedeſque beatas.

conſpexi in ſtagnantibus circa proximas villas aquis plantam hanc cuius Iconem Alpiniano Haij alem el maovi, id eſt, ſempervivo aquatico ſubiicio. Eam quoque veterum Botanicorum Niliacam Stratiotem eſſe, abundè notis omnibus confirmamur: quamvis foliorum lineamenta diverſam præ ſe ferant figuram. Hæc Aizoo quidem, ſed maiori illi, & arboreſcenti ſimilia diceres, ni maiora multò forent, pariterque latiora. Surrecta pleraque videntur, roſeoque conſeſſu ſtipata, & citra malæ ætatis diſpendium plicis in longitudinem rugiſque non ineleganter criſpata. Circa exortum, ut ſolet, anguſtiora folia, paulatim deinceps dilatantur. Extremorum altero non in acumen exeuntia; ſed reflexis leviter oris pluſculum diducta ſunt: cætera dilutiùs vireſcentia, verbaſci inſtar utrinque molliter hirſuta; quod in Icone pictor haud expreſſit. Flores cùm Peluſium tranſirem (præceps enim iam menſis Iulius erat) non obſervavi. Planta tota ſeſſili baſi Nilo incubat, & ut loquitur Anazarbeus, ἐπινήχεται τοῖς ὕδασι χωρὶς ῥίζης, innatat aquis citra radicem: quamvis radicum vicem demiſſa terram verſus tenuiſſima fibrarum veluti filamenta ſuſtineant. At nomen ipſum Stratiotis, potiùs ab eximia ſanandorum vulnerum efficacia, quàm naſcendi conditione ſortita fuit.

STRA-

STRATIOTES ÆGYPTIA
DIOSCORIDIS.

Ad Cap. XXXVI.

De Papyro.

IMò hæc nobiliſſilla biblus, quæ vitæ humanitatem, ingenii præclara facinora, famoſoſque mortalium labores, victuris chartis memoriæ quondam poſteritatis reſervabat: quæ ante repertas fruges Aegyptiis alimentum, ſtragulas, navium contextum; vaſorum utenſilia; florem ad coronandos Deos, & calceos horum ſacerdotibus præbebat. Hodiè ob ſtrenuam incolarum inertiam, aliunde advectis chartis, Aegypto natales tantùm ſuos, non æſtimationem debet. Aſſurgit ab arundineis fibroſiſque radicibus circa Nili ſtagnantis ripas, caule numeroſo, triquetro; non raró ſeptem cubitorum menſuram ſpecioſâ proceritate cùm æquante, tum ſuperante. Folia circa utrumque ſcapi extremum, inferiùs ampliora, Sparganii, Cyperive inſtar repanda; supernè minora, quæ radiatum veluti calycem innaſcenti jubæ ſubjiciunt. Plinius caulem in gracilitatem faſtigiatum, thyrſi modo cacumen includere ſcripſit. Theophraſtus ipſi κόμην tribuit ἀχρεῖαν καὶ ἀσθενῆ, comam inutilem, debilemque, ſi reliquis cum partibus in comparationem deſcendat. Vtrumque tamen obtinet. Nam & denſo tot ſtaminum ordine ſtipatum caulis faſtigium cæſariem exprimit, & circa ſummum hujus prominuli florei apices, quas pictor non adumbravit, obligatum circumplicatâ hederâ thyrſum effingunt. Radix velut in uſum ligni olim cedebat, ſic tomentoſa caulium medulla, in niveum reducta gluten, philyriſque porrò tenuiſſimis compacta, chartam virginem ſcriptoribus exhibebat.

Ad Cap. XXXVII.

De Cypero.

CYperi plures ſpecies, & antiquis cognitæ fuerunt, & recentiorum induſtriâ porrò indagatæ ſunt. Hinc præter radicum longitudinem & rotunditatem, foliorum latitudinem vel anguſtiam, ſaporis quoque tum amaritudo, tum dulcedo, odoris fragrantia, vel abſentia,

radicum item in cibis aptitudo vel ineptitudo, diſcrimen aliquod invexit. Sed rotundior ille, amplior que de quo hîc Proſper Alpinus, potiſſimùm κυπείρου nomen univerſo generi tribuit: quem, ſi tam ſaporis acumen, quàm odori halitus ſuavitas commendet, non dubitant Antidotis miſcere valetudinis humanæ providi tutores. Dioſcorides optimam Cyperi radicem innuit, quæ è Cilicia, Syria, Cycladibuſque petebatur. Plinius non ſine manifeſtá intellectus confuſione Cyperum á Cypero diſtinguens, Aegyptium hunc, inter laudatos Cyperos infimæ claſſis eſſe ſcripſit: quod ipſum tamen eximiæ eiuſdem vires, & in obviis ſenſui qualitatibus præſtantia facilè convellunt. Vidi his quoque locis cũ Abdelavi ſeminibus ſæpiùs venum circum ferri Cyperi minoris edules, & avellanæ magnitudine dulces radices, quas Arabes Hab el ſelim nominant. Plantam ipſam Aegyptiam Theophraſti Malinathallam, ſeu Anthalium Plinii arbitrantur: quamvis in amœno Veronenſium agro ſedem pariter natalem invenerit.

Ad Cap. XXXVIII.

De Chaté.

VVlgatius Abdelavi genus, & in cibis magis cônſuetum, non raro inſigni magnitudine adauctum in villis Aegyptiis deprehendi. Quâ parte ramo ſuo fructus adhæret, anguino flexu prius incurvatur, ſenſim deinde ventre gravido intumeſcens, versùs alterum extremorum denuò gracileſcit. Sulcis tenuibus in longitudinem interdum exaratus eſt, cortice molli, tenui, maturoque jam fructu rufeſcente; non eâ ſaporis gratiâ, ut lautiorum aliquis menſa ipſum dignetur. Liquor Batechæ el maovi ſenſim á maturitate colliquata intus medulla colligitur, quem perforato cortice effuſum, percolatum, ſacchareque mixtum, æſtuantes avidè hauriunt, non ſine ventriculi, & jecoris evidenti noxa, ſi quis eum immodeſtiùs ingerat, ob refrigerandi, quâ pollet, vehementiam. Proſper Alpinus Herniam, id eſt, Hydrocelen ſive aquoſum ſcroti teſtiũque tumorem producere, non ſine ratione ſcripſit. Frequentiſſimum alias hoc morbi genus Aegyptiæ plebi, ob Nili turbidioris uſitatum potum, cujus aquæ copioſo permixtæ nitro, quâ penetrando, quâ laxando, valetudinis hoc incommodum accerſent. Sed & promptum eidem remedium eſt, adacto per membranas ſcroti & teſtium phlebotomo a-

quas

quas conceptas compreſſis hiſce partibus elidere, poſt temporis aliquot intervallum redituras: atque hæc paſſim in balneis publicis aguntur. Meliorem affectus curam per medicamenta inſtituunt Arabes, præmiſsâ tamen aduſtione per cylindrum lineum, circa cervicem & principium ſcroti adminiſtratâ. Sed hæc alibi explicatiùs perſequemur.

Ad Cap. XXXIX.

De Cucumere Aegyptio reticulato, ſeu Luffa Arabum.

ESculento cucumeri, quem Chatè nomine deſcripſit Proſper Alpinus, alterum addo, cibis quidem inutilem, partium tamen omnium elegantiâ ſpectatiſſimum. Arabs, in cuius horto propè Cairum urbem creſcebat, Luffam appellabat; mihi mirabilem ob plexum, quo ſemina incluſa circumdat, Cucumis Aegyptius reticulatus nuncupandus videbatur. Semina ad inclytum heroem Nicolaum Contarenum à me tranſmiſſa, in eius non ruſticæ, ſed plus quàm urbanæ Floræ amœniſſimo paſsdocheo, plantam dederunt, quam hic expreſſam contueare. Foliis induitur hiſpidis, fuſcam viriditatem pallore hinc inde diluentibus: diuiſuris inæqualibus profundiùs laciniata, Bryoniæ, vel Balſaminæ potiùs folia maſcula æmulantur. Florem educat amplum, ſpecie venuſtum, languidam flavedinem, ſtriatim inducto aureo pigmento largiùs circum oras ſaturantem. Idem ſtamina capaci ſinu plurima ſubmittit, quibus appendices grandiuſculos flaventeſque connectit. Cæterùm inſtructa numeroſis capreolis planta, quaquaverſum reptabunda, proxima quæque cincinnis ſuis implicat; fructum promit ſemipedalem, ab anguſtò collo paulatim laxiùs tumente ventre gravidatum, ſuperficie modò lævior, modò tuberculis paſſim verruc[illegible]r Cortice velatur tenui, ex obſcuro virore pro matur[illegible]tis gradu p[illegible]s minuſve flaueſcente. Eum vel nulli, vel tenues ſalte[illegible] [illegible]i: in longitudinem tamen atris lineis eleganter inſcriptus, à c[illegible]li principio ad vmbilicum veluti centrum ſuum commeantibus. Cùm fructus benè maturus, cortice remoto, innumera in conſpectum veniunt albicantia filamenta, ſuccoſiore medullâ ſtipata: miro adeò ordine contexta omnia, ut planè fateri neceſſum ſit, non eſſe hoc rude, & tum[illegible]ſtuarium opus; ſed quod egregius artifex cogita-

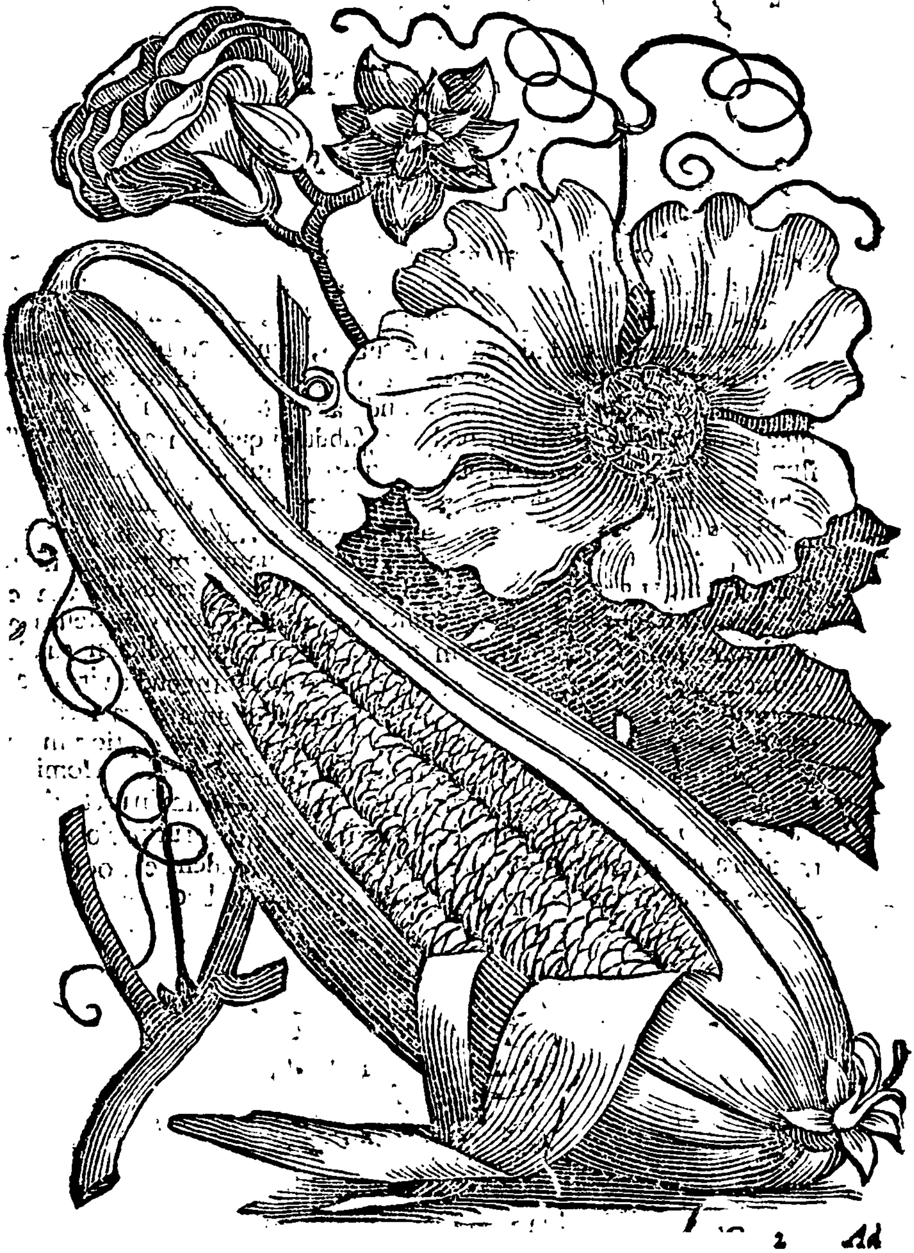
gitaverit prius, quàm fecit. Idque evidentiſſimum evadit, cùm quis tabefactâ jam pulpâ ſimplicem plexum inſpicit. Sinum plexus hic triplicem efformat in longitudinem, in quo ſemina copioſa, candida, cortice nonnihil inæqualia, lacteſcente verò medullâ Melonum æmula junctim aſſervantur. Vſus huius fructus barbaro poſſeſſori ſatis exploratus non erat. In balneis tamen publicis, dempto cum ſemine cortice, plexum filamentorum ſucco ſuo madidum tergendis corporibus adhiberi confirmabat; quorum cutem Morphæa fœdæque vitiligines inſederunt, malum Aegyptio vulgo familiare. Reticulum ipſum qui diligentiùs tractaverit, lini macerati nerveis veluti fibris præditum agnoſcet.

An igitur, quemadmodum Aethiopes, & *Indi*, authore Theophraſto, è laniferis arborum pomis, aut Arabes (ut ſubjungit Plinius) cucurbitis in arboribus genitis, lina parabant; ita ex hac plexu decenter arefacto malleo ſtupario contuſo corticatoque ſimile fieri potuerit haud negaverim.

LVFFA ARABVM, ſeu Cucumis reticulatus Aegyptius.

LVFFÆ ARABICÆ, Flos & Fructus.

Ad Cap. XL.

De Neiem el Salib

GRamini crucis, ſtellatum hoc Aegyptium adjungo, non minùs elegantiâ, quàm viribus, generisque ſocietate eidem cognatum, quod circa Heracleam oppidum ſive Roſſetum primùm conſpexi. Aſſurgit altitudine pedali, culmo rotundo, geniculorum aliquot internodiis diſtincto, circa quæ anguſta ſatis, & in acumen attenuata folia producit. Fulcitur radice firmâ, candicante, & ipſâ geniculis aliquot, quæ pictor haud delineavit, nodoſa; ſubdulci quadam acrimoniâ guſtum perſtringit. Calami in quinas ſenasque paniculas dirimuntur, longitudine diſpares, Iſchæmo gramine breviores quidem, ſed longè denſiores. *Averſâ facie in longum* excurrente validâ carinâ, & porrectis à latere ſtaminibus muniuntur, quibus ſquamatim compactilis ſpicea florum congeries, virore flaveſcente renidens ſuperiùs inſtrata eſt Congenera itaque hæc gramina ſunt. Nec mirum ullum, in ſtellas aliquid abire poſſe, quum crucem tulit. Vſum item medicum eundem obtinent: quamvis calculis intra veſicam duratis frangendis vires pares non poſſideant. Qui lapidoſum aliâs veſicæ ſynagma citra ſectionem eduxerit, ut alibi Proſper Alpinus ſcripſit, in magna Aegyptiorum Mēphi, quamvis curioſè inquiſiverim, neminem deprehendi Hominem tamen religioſum â monte Sinai, calculos extra veſicam in urethrâ ſubſiſtentes, compreſsâ ſuppoſito digito veſicâ, & meatu urinario per immiſſum anſerinę pennæ tubulum validè inflato, eoſdem extrorſum propuliſſe, ab ægris ipſis acceptum ſatis & cognitum habeo.

GRAMEN STELLATVM ÆGYPTIVM.

De Scorſonera Orientalis.

SElectioribus Orientalium plantis hanc etiam accenſeas, licet raram nobilemque Scorſoneram, in Palæſtina ac finitimis Aegypti naſcentem: cuius ſemina ad Illuſtriſſimum Nicolaum Contarenum â me curata, ſub tam ſplendido cultore dicam, an floreæ voluptatis promo, alteroque hujus ſeculi Alcinoo felici partu germen exoptatum excluſerunt. Radice ſuſtinetur, ut reliquæ Scorſoneræ ſolent, longa, ſimplici, quæ pollicis craſſitudine vix deductior, crebris rugis ſulcatum corticem atrore quodam obfuſcat. Candida tamen intus eſt, quumque recens, lacteâ ubertim alimoniâ diffluit. Exſurgit â radice caulis ſingularis cubitum altus, gracili quidem habitudine, ſed firmâ, quem circumſtant rara, oblonga, gratum virorem cærulo cœleſti permiſcentia. Horum inferiora latiora ſunt & ampliora, circum oras leviter ſinuoſa, tum quinis in longitudinem exeuntibus nervis diſtincta, ſuperiora magnitudine & æquatis ſenſim oris contractiora cernuntur. Cauli flos inſidet pulcherrimus, ſuaviter odorus, ſcutati nummi ambitu dilatatus, ſi ſaltem hyemem aſperiorem expertus non fuerit. In eo duplex foliorum ſeries in ſtellam radioſve digeſtorum, quæ candorem ſuum purpuræ miſcent. Circa umbilicum ſaturatior purpuræ ſplendor eſt, è quo per longitudinem foliorum ad extrema leviter ſerrata, coloris eiuſdem crebræ lineolæ ducuntur. Erigitur ex umbilico floris tubulus purpurâ ſuâ decorus, â baſi verſus cacumen frequentibus plicis adſtrictus. Hunc circumſiſtunt ex intervallis duodena, vel etiam plura uallorum ſtatumina, ex cæruleo nigricantia, quorum extremum aureis capreolis utrinque retortis exornatur. Flori calix ſubiicitur oblongus ſquamatimque compactus, quo ſemina pariter oblonga molli potiùs, copioſâque lanâ, quam pappo involuta reconduntur. Ceterùm plantam ipſam, Europeis Scorſoneris alexipharmacâ virtute minimè ſecundam eſſe, crebris graviſſimorum hominum experimentis abundè patefactum eſt.

SCOR-

SCORSONERA ORIENTALIS.

De Datura Ægyptia.

SOlani varias ſpecies paſſim in Aegypto obſervare datur: nimirum Somniferum illud vulgatius, quod à baccarum forma nonnullis στρύχνον μελανοκέρασον dicitur: tum alterum Fruticoſum, quod Stychnodendrum, & Amomum Plinio nominant: tertium item pomiferum, diligentiùs in hortis excultum, cuius fructus oblongus, durus, ob ſuavitatem inter cibos Aegyptiis receptiſſimus: quartum denique, de quo paucis hoc Capite Proſper Alpinus, cuius fructum ex communi ſententia, Nucem Methel, plantam ipſam verum Dioſcoridis Stramonium, pronunciat. Viri Clariſſimi, ad ſeminis vim deliram pariter ac ſtupefactoriam reſpicientes, Solanum maniacum Theophraſti, & Hippomanem Cratevæ nuncupant, ab Aegyptio vulgo Datura vel Tatura appellatur. Ramum eius, quem in Exoticis iamdudum expreſſit Proſper Alpinus hîc quoque ſubiiciemus: Eum ab Illuſtriſſimo Nicolao Contareno acceptum, tanti fecit vir humaniſſimus, ut plantam hanc tam eximii Mecœnatis nomine Daturam Contarenam vocaverit; probè ſibi conſcius, eam decentiùs, quàm olim titulis Regum flores, hoc nobiliſſimo nomine inſcribi,

Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Poſſit diruere, aut innumerabilis
Annorum ſeries,

ut lyrici verba ſeriò uſurpem. Fundatur itaq; Datura longâ craſſaq; radice, quæ ſubrubro perfuſa calore, odorantium capitibus gravedinoſum Meconii halitum inſpirat. Surgit ab ea caulis ſingularis; ſed amplus, ramiſq; plurimis porrò diremptus. Vidi quaternis, quiniſq; ferè cubitis adultum, totum rotundo ſchemate, violæ obſcurioris ornatu ſplendidè coloratum. Folia longis pediolis inſiſtentia, virorem ſuum nigredinis aliquâ miſturâ obſcurant: quorum inferiora producta ampliùs, magiſque dilatata, variis utrinq; diviſuris inæqualiter exaſperantur. Florem producit, non vulgaris elegantiæ ſpecimen, unicum odoræ ſuavitatis in tota plantâ compendiũ. Hunc dentato calyce enixum, ab anguſtiore cervice, medioque turgidulo ventre, tubuli inſtar ſenſim diducit. Foliis conſtat modò ſimplici, duplici modò, imò & triplici: quamvis hoc alterius additamentum videatur. Externâ facie purpuræ decorem induunt, internâ lacteo candore largiùs perfuſi flores: omnium hoc proprium eſt, ut reſupinatis labris in lacinias aliquot dirimantur, quæ retortis ſenſim oris collectæ, velut in caudas attenuantur. Fructum edit plus minuſve rotundum, ſpinoſo horren-

tem cortice, nonnumquam innoxiâ ſcabritie æquabiliorem, qui ſemina copioſa, flaua primùm, tandemque palleſcentia complectitur, quorum tantùm rudimenta dempto cortice pictor in icone repræſentavit.

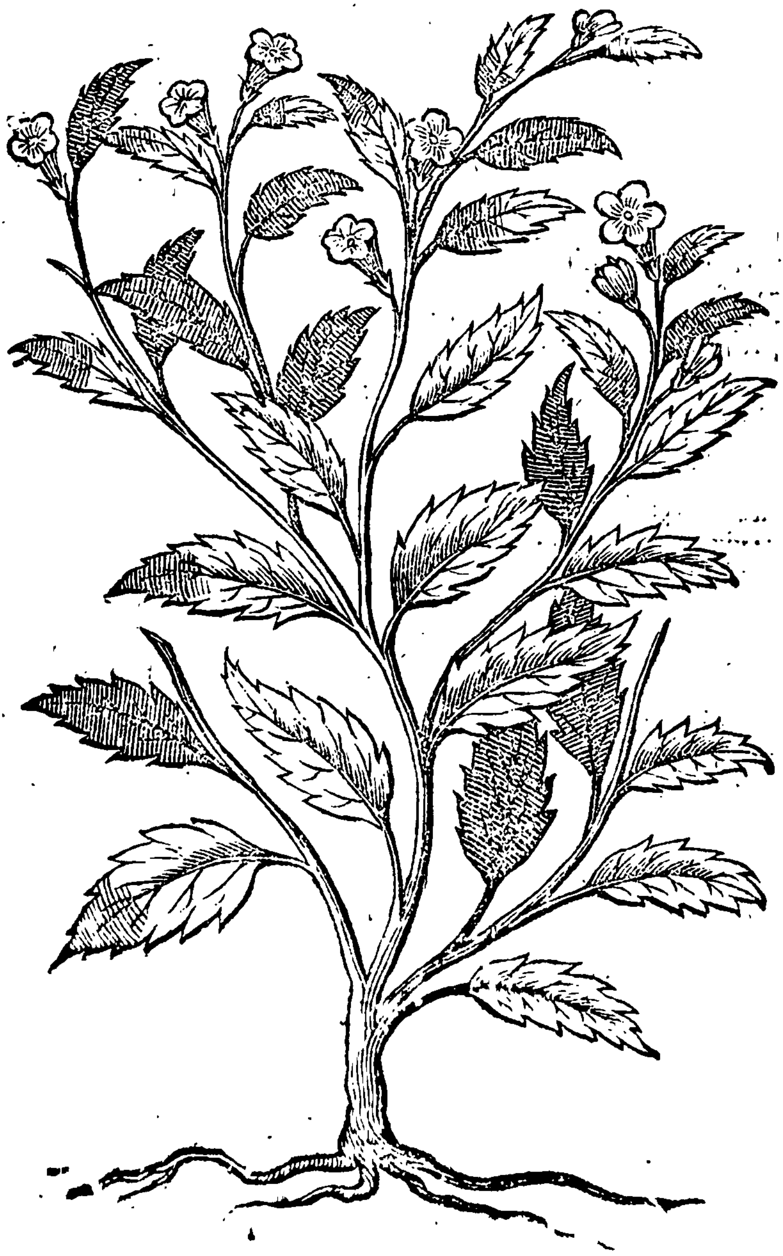
DATVRA ÆGYPTIA.

De Hyoſcyamo albo.

HYoſcyamus albus Aegyptius, quem vulgari diſſimilem planè figurâ tradidit Proſper Alpinus, ipſus idem eſt, cuius hîc effigiem ex eiuſdem Exoticis depromptam exhibemus. Naſcitur cum Hyoſcyamo luteo iuxta Pyramides Aegyptias, non minores illas, (quarum plures viſuntur) ſed maiores tres circa Memphin urbem conſpicuas, immenſi laboris opera, & quæ non vanè Plinius regiæ pecuniæ vanam & inutilem oſtentationem iudicavit. Exoritur à radice plerumque ſimplici, per fibras tamen craſſiores variè diditam, caule ſæpius unico, nonnunquam geminis ſurrectis, gracilibus quidem, ſed firmis. Hi pluribus deinde ramulorum brachiis multiplicantur, quibus mollis inſperſa lanugo canitiem ante ſenium addit. Per caules hinc inde ſparſa ſunt folia oblonga, ex mediocri latitudine in acumen deſinentia, vulgaris Hyoſcyami foliis longè minora. His pariter ex denſatâ veluti lanugine albicans tomentum, à pictore vix exprimendum, inſtratum eſt, oræque crebris inciſuris, dentium æmulis, propè medium imumque caulis, ſerratæ videntur. Flores circa ſummos caules, è caliculis ſuis emergunt, paulatimque ab anguſta cervice latiores, quina labella blandum in riſum diducunt. Exterius ſimplici candore nitens, interius admixtâ rubro flavedinis portione variegati. Dilapſis floribus, calycis hæredes ſemina ſuperſunt, alba, & puſilla; ſed quæ humorum, ac potiſſimùm ſanguinis impetum per venas uteri, ventriculi, pulmonum, efficaciter coercent: dolorem item meningum, pleuræ membranæ, tum coli inteſtini graviſſima tormenta, mitigant.

HYOSCIAMVS ALBVS ÆGYPTIVS.

De Myrobalano Chebulo.

MYrobalanos ſi non invenere primùm, ſaltem vetuſtioribus Græcis incognitos, primùm Europæis patefecerunt Arabes, ſive eos ipſi poſſiderent, ſive aliunde facto cum exteris commercio reciperent, atque in uſum artis Medicæ transferrent. Qui Aegyptum hodiè incolunt Arabes, cum aliis mercibus per ſinum Perſicum & Erythræum advectos, ab Indis Orientalibus nanciſcuntur. Errant qui tot myrobalanorum genera unius arboris fructus arbitrantur. Quamvis enim tam arbores, quàm myrobalani ipſi habeant, quo prunis conferri poſſint; ingens tamen in foliis diſcrimen, cum alia lauro, perſico alia, alia ſalici, ſorboque comparentur. Sed maior è myrobalanis Chebulorum æſtimatio, quos è Biſnagar, Camboia, Bengala navitæ frequentiùs advehunt. Horum arborem In Cayro urbe non procul à vico Venetò, in Beii cuiuſdam Turci viridario ſæpiùs inſpexi, quem horti præfectus *Dileg el chabul* nominabat. Rami ab eo decerpti effigiem, accuratè ſatis delineatam, hîc contempleris. Adoleſcit autem arbor ſpecioſa magnitudine, pruno vulgari longè conſpectior, cortice lævi & pallidulo, materia verò caudicis albicante, nec inſuaviter odoratâ. Ramos exinde porrigit denſos, longitudine proceros, ad flexum ut obſequentes, ſic contra vim externorum contumaces; in latera potiùs ſparſos, quàm in directum exeuntes. Spinis armantur longis, peracutis, firmis, perennantibus, quorum horridum agmen adſita propiùs folia plurimùm obumbrant. Horum verò bina communi petiolo inſidentia coniunguntur, à preſſula rotunditate obtuſiùs acuminata, nihil Perſicæ foliis, (quæ vulgò chebulis tribuuntur) figuræ cognatione devincta. Craſſitudo illorum mediocris eſt, è quibus quæ ſitu inferiora, ſuperioribus eiuſdem rami maiora ſunt, intactis oris, ſecus quàm in Prunis & Armeniacis obtinet, nullas inciſuras admittentia. Fructus Chebulis Indicis ſimillimus exiſtit, eximiâ magnitudine, à tenui cervice anguloſum in ventrem diductus, & ex atrore quodam rubeus. Medium eius nucleus obtinet oblongus, ſtriis & canaliculis elaboratus, cuius ſucculenta circumfuſa caro, non iniucundo ſapore palatum afficit. Cæterùm ſaccharo conditos hoſce myrobalanos Byzantium mittebat poſſeſſor, quorum vires caput & ventriculum, quâ purgandi, quâ corroborandi, non immeritis laudibus extollebat.

MYROBALANVS CHEBVLVS AEGYPTI.

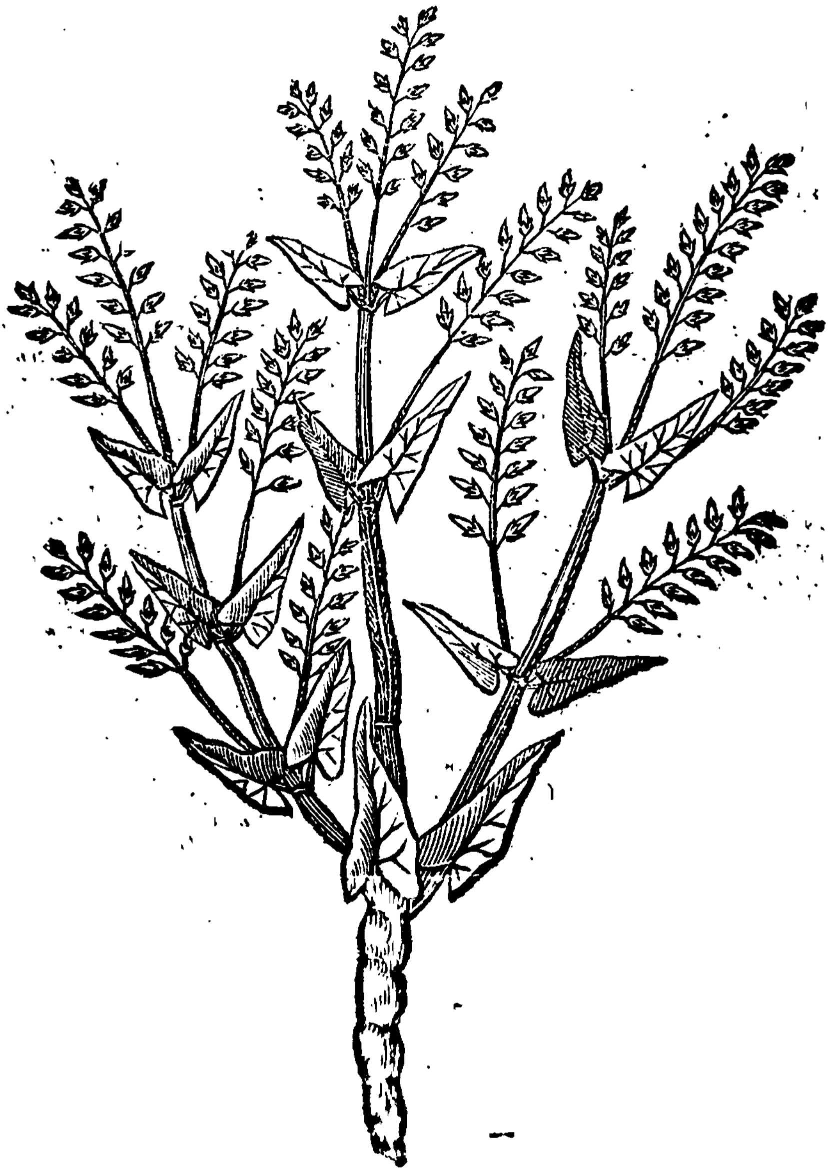

De Caſſab el darrir.

Huc referre libet plantam Caſſab el darrir dictam, quam Lib. 2. Cap. 7. Exoticorum, ſic deſcribit P. Alpinus. *Naſcitur hec planta, ut relatione accepimus, in Aegypti locis humidis; etſi nos eo tempore, quo in ea provincia morati ſumus, planè latuerit: non minus etiam in Iudaa iuxta lacum Geneſareticum vocatum, & in Syria multis locis. Semicubitalis, & amplior frutex eſt, ferens ab radice caulem longum geniculatum ferè ex toto rotundum, cavum intus habentem medullam albam, ut Sambucus colore fulveſcentem, ex eoque ex oppoſito ramuli exeunt recti, geniculati, è quibus geniculis in cauliculo utrinque duo ramuli exeunt ſubtiles flores ferētes magnitudine, & figurâ florum in lutea Lyſimachia, à quibus ſuccedunt parvi folliculi, oblongi, in acutum deſinentes, nigri, ſemen nigrum, & minutum continentes; folia verò bina in ſingulis caulium geniculis, utrinque ex oppoſito poſita cernuntur, oblonga, lata, inferiùs in acutum deſinentia, ſine petiolis adhærentia, cernuntur Lyſimachia foliis ſimilia, ſed minora tamen. Radix eſt craſſa, longa in acutum terminans. Hac planta videtur ſimilis ex toto lutea Lyſimachia. Caules iſtius planta craſſiores non ſuperant craſſitiem digiti minoris intusque cavitatem plenam habent medullâ, ut in Sambuco, quibus caulibus ſicceſcentibus medulla ipſorum plurimum ſiccata, ut calami cavi evadunt fulveſcunt colore, ſunt geniculati, facile franguntur, intusque habent medullarem ſubſtantiam albam, qua in ore agitata lenteſcit, inodori ſunt, vel exigui admodum, neque ingrati, præſertim radix: lignum cum aliquanta acrimonia eſt amarum. Quibus notis ex toto caules ſi craſſiores cùm conveniant cum Calamo aromatico à Dioſcoride deſcripto, haud injuriâ omnes Aegyptii, & Arabes ijs caulibus, calamis ferè ex toto ſimilibus pro calamo aromatico uſi ſunt, ac vel etiam nunc utuntur. Hoſque calamos appellant Caſsà el darrir: ubique locorum medicis officinis venales reperiuntur.*

In Italia, Germania, Gallia, & in aliis provinciis non pauci Medicorum, & Pharmacopaeorum, mordicus tenent hos caules eſſe legitimum calamum, ad medicinæ uſum recipiendum. De quo cum accuratè ſcripſerimus in Quinto libro de Medicina Aegyptiorum ultimò edito, nihil hîc aliud hic dicemus.

CASSAB EL DARRIR.

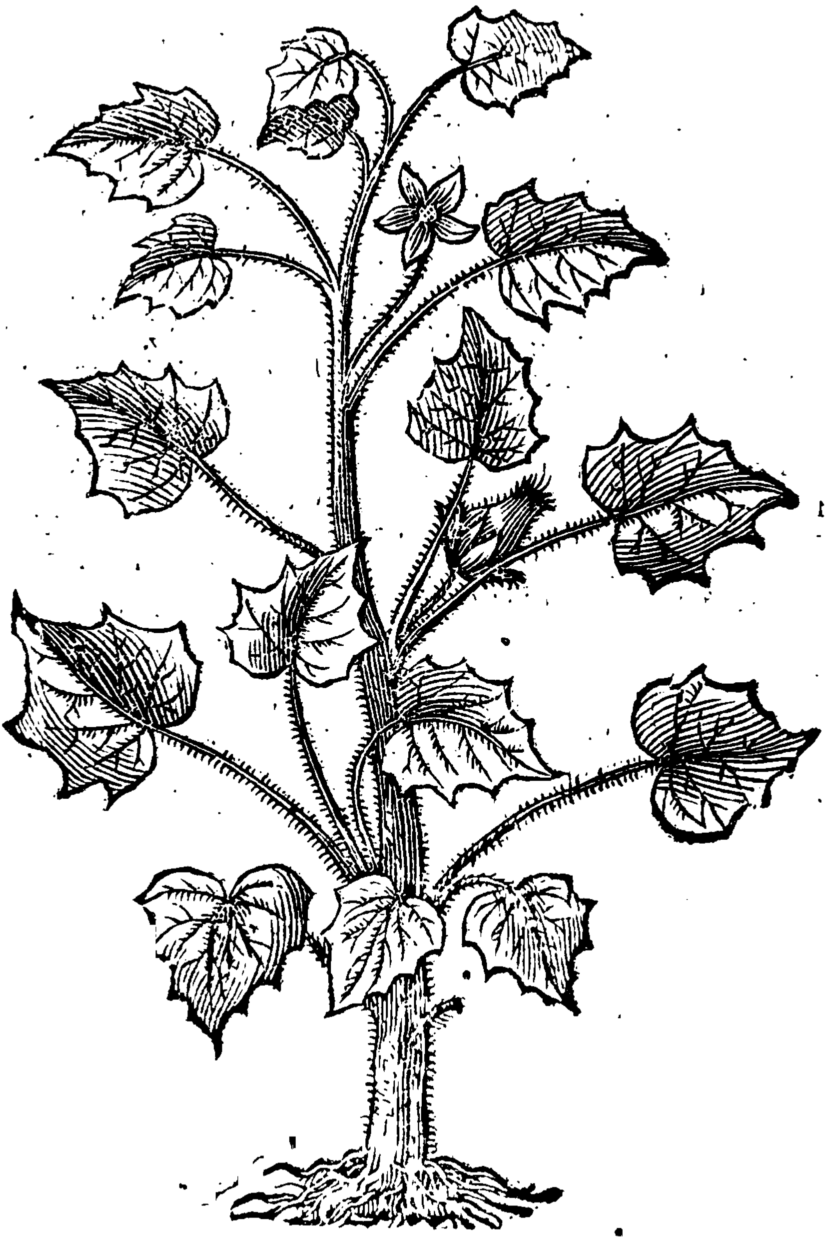

De Ab el moſch, ſeu Moſch Arabum.

PLanta ſeminis odorati fragrantiâ Moſchum provocans, inter Aegyptios hodiè ſatis nota, Ab el moſch, & ſimpliciter Moſch, non Bel moſch, ſemen autem aſpiratione adaucta Hab el moſch, granum moſchi ab Arabibus nuncupatur. Surgit à radice multiplici copioſis quaquaverſum venulis diffuſâ, caule ſingulari, amplo, ſurrecto, cubitalem menſuram altitudine conſueta facilè ſuperans, qui iuxta cum ramulis ſuis rotundus, ab ipſa protinùs infantia, albicantibus veluti pilis hiſpidus caneſcit. Folia impari magnitudine, ad contactum aſperæ, Bammiæ foliis non tantum majora; ſed profundioribus etiam laciniis circum oras & frequentibus ſinuoſa. His flores ſuccedunt aureâ flavedine decori, quinis in ſtellam diviſis foliis radiantes, productis ſinu ſtaminibus appendices aureos adjungunt. *Floribus tandem fato rerum cedentibus* ſeminum cuſtodes capſulæ ſeſe proferunt, rotundum ambitum inductâ nigredine obfuſcantes: in quibus illa tenuem ſuaviſſimumque ſpiritum prodigè exhalantia ſpermata conſervantur: puſilla quidem, ſed compacta, quæque in ſinum utrinque recurvata, levi amaritudine guſtantium linguam imbuunt. Quis uſus eſſet gratiſſimi ſeminis, haud ſatis compertum erat barbaris hominibus, qui id ſæpiùs, & copioſè mihi deferebant? Hoc interim abundè conſtabat, ſeminis leviter exſiccati pulverem Caovæ miſceri, ut roborandi capitis, ventriculi, cordisque maiorem acquireret efficaciam. Sarbetis etiam intemperari ſalubri effectu, ab iis, quibus ſumptuum tenuitas ambræ moſchive uſum denegavit. Alii muliebribus implicıti curis, ſemina contuſa veſtibus intra bombacem infarciunt, ut ſuavi illo, ſi quis

Putor inhæreſcit membris, reprimatur odore.

BAMMIA MVSCHATA.

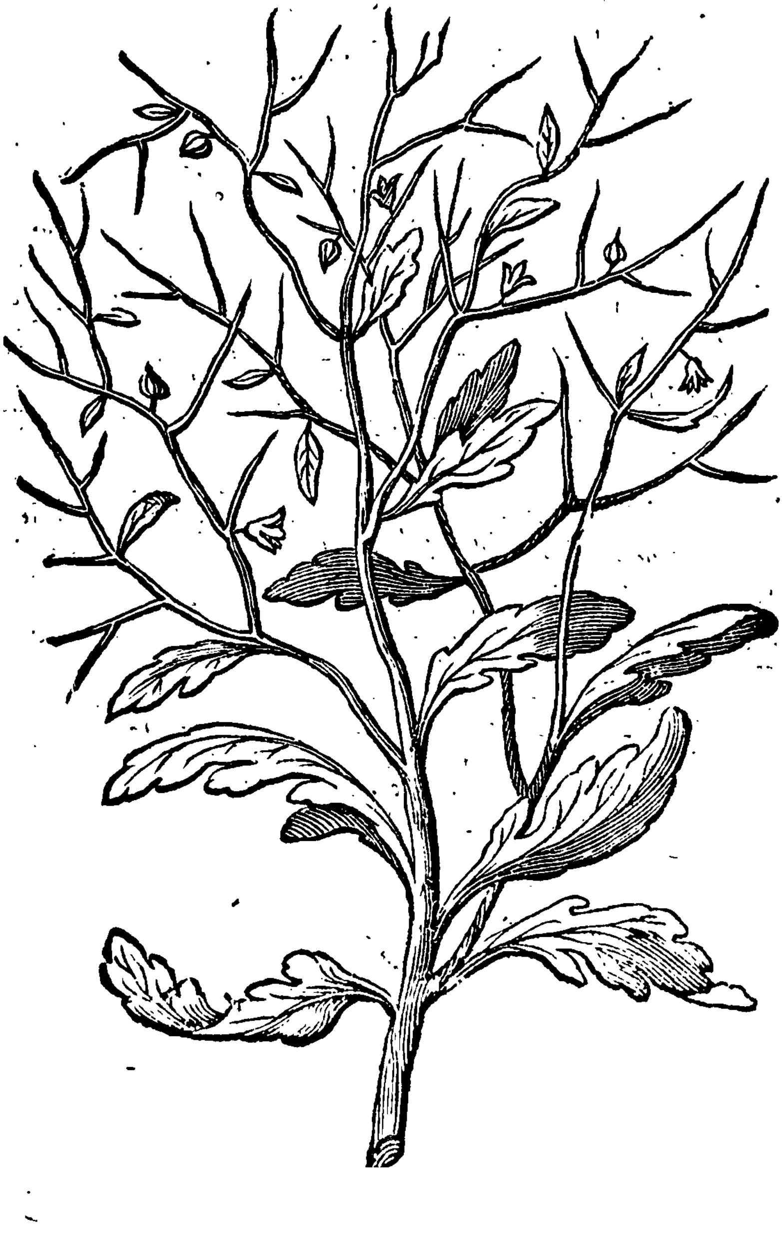

De Braſsica ſpinoſa Aegyptia.

EXimiam, aculeiſq; ſuis armatam plantam à P. Alpino Lib. 2. Exotic. Cap. 10. Braſſicæ ſpinoſæ nomine deſcriptam, non immeritò hîc inſerimus. De qua hæc tradit. *Aliàs cùm in Aegypto eſſem credidi Braſſicam ſpinoſam uſq; ex Aethiopia delatam fuiſſe, ſed cùm à quodam ſtirpium ſtudioſo audiverim ſponte natam, & in Aegypto, & Iudæa, & in Syria conſpectam fuiſſe, in eam veni ſententiam; iſtam plantã Aegypti, & conterminarum provinciarum eſſe propriam. Hanc dum viridis eſt, decoctam ex aqua Indigenæ comedunt. Mihi etiam poſtea quam ex Aegypto patriæ reſtitutus Venetiis ad medicinam faciendam commorabar, ex ſeminibus ab Aegypto procuratis, hæc planta, & nata, & feliciter aucta eſt, atq; eò uſque etiam, ut flores produxerit, fructus verò perficere non potuit. Hæc planta creſcit cubitali altitudine, et ampliori etiam, multis ramis ab una radice fruticans, longis, rotundis, mollibus, braſſicæ colore craſſis, & firmis, à quibus innumeri alii cauliculi exeunt in alios ramulos, plures angulos ferè facientes, diviſi: in cauliculorum ſummitatibus fiunt plures, tenues albæ ſpinæ, acutæ, juxta quas floſculi fiunt hyacinthi floribus ſimiles in rubrum albicantes, quorum unus ſolum in ramo ſingulo viſitur, à quibus fiunt fructus rotundi parvi, ciceris fructuum magnitudine, in acutum deſinentes; qui dum recentes ſunt guſtui non videntur injucundi ſed ſiccati lignoſam duritiem, ac duram contrahunt; intùs colore albicant, & exteriùs flaveſcunt. Hæc planta eſt foliacea, ut braſſica, multa folia ferens ab radice, & à caulibus, longa, craſſa, braſſicæ foliis ſimilia, quæ dum viridia ſunt videntur ſimilis ferè ſaporis, et guſtus eſſe. Folia, ut dictum eſt, dum vireſcunt decocta ex aqua, aut jure gallinaceo ferculi modo comedunt, atq; etiam non minùs cruda itidem folia cum ſale. Mihi ignotum eſt, an apud ipſos alios uſus habuerit.*

BRAS-

BRASSICA SPINOSA GYPTIA.

De Lupino Aegyptio Sylveſtri.

HEracleam ſive Roſſetum Aegypti tranſiturus, circa ſepimenta villarum non uno loco natam hanc, cuius adumbratum ramum vides, plantam obſervavi. Eam non dubitavi Lupinum Aegyptium ſylveſtre appellare, cùm ſatiuo illi, quod flore è cæruleo purpuraſcente prædítum, reliquâ habitudine fructuque cognatum deprehendiſſem. Alii rectè Lupinum Arabicum nominarunt. Nec ambiguum ullum eſt, in finitimis etiam Aegypto provinciis gigni, & Arabes per hoc ſeculum, mutatâ rerum memoriâ Aegypti incolas eſſe. Proſper Alpinus in Exoticis Quinquefolium ſiliquoſum appellat, ſemine ad Illuſtriſſimo Nicolao Contareno accepto, cuius *munificentiâ, quemadmodum Alpini noſtri ſcripta in* famam & ſeculum abierunt, ita felices Ponæ labores, & Clariſſimi Bauhini monumenta lætius vernant, quàm prata ipſa, ut cum Lucretio dicam,

quando ſpecies patefacta eſt verna diei
Et reſerata viget genitabilis aura Favoni.

Iam erigitur Lupinus hic à tenui, rectâ, parumque fibroſa radice, caule ſingulari, quique pedali *altitudine ſurſum emicans, infernè* luteus, ſuperiùs gratiore viriditate rotundam mollemque ſuperficiem colorat. Folia producit, cùm magnitudine, tum ſpecie diverſa: quorum quæ minora ſunt, *trifolii faciem* exprimunt, tenuibus *petiolis ſubnixa*: quò verò propiùs cacumen accedunt eò denſiora naſcuntur, & caulem undique proximo conſeſſu cingunt. Ampliora folia caulis inferiora potiſſimùm & media occupant, *longiùs ab eodem recedentia. Pentaphyllum vulgatius æ*mulâ figurâ præ ſe ferunt, quinis laciniis altè diviſa, quamvis integræ oræ nullis inciſuris dentatæ conſpiciantur. Iuxta ſuperiora & in apice caulis, inter foliola facie triphylli prædita, ramuli exeunt, non ſedecim tantùm, ſed plures numero, interdum et im pauciores, longitudine pariter inæquales. Eorum ſinguli florem exhibent, tenui viridique calyce fultum, non uno, ſed quatuor foliorum concursu productum. Aſſurgunt gracili, ſed in longum porrectâ cervice inter ſe disiuncta folia: paulatim deinde ampliata, duobus veluti ſegmentis, currente per medium obſoleti coloris lineola compinguntur. Circa cervicem exortumque ſenſim violàceo colore imbuuntur, reliquo tamen corpore ſuaviter olida, lacteo nitore candent. A producto flore virgula protenditur, quæ rurſum flabelli inſtar quinis ſeniſque ſtaminibus, ſpadiceo colore tinctis dividitur, quibus aurei tandem appendices annectuntur. Inter ſtamina ſingulari pedamento ſiliqua dependet, teres, exilis, utrinque in acumen attenuata, quâ ſemina perexigua, rotunda, nigricantia Lupino ſatiuo qualitatum diſpoſitione cognata, ſeruantur.

LV.

LVPINVS ÆGYPTIVS SILVESTRIS.

De

De Sinapi marino Ægyptio.

NOn vegetabilibus, ſed numinibus olim Aegypti annumeratum Sinapi marinum Lib. 2. Exotic. Cap. 19. hunc in modũ P. Alpinus expreſſit. *Plantam nobis ex ſeminibus ex Aegypto delatis natam in horto habuimus, quæ ex una radice longa, gracili, lignoſa, alba, caule unico, vel duplici, aſſurgit, rotundo, rubeſcente, pingui, macropiperis craſſitie obliquè ſurſum, & non rectè in aëre acto; qui hinc inde inæqualibus intervallis fert alios cauliculos in apice habentes flores cæruleos, ut in leucoiis parvos, à quibus deflorescentibus, ſuccedunt ſiliquæ parvæ, tenues, oblongæ, in acutum deſinentes, quæ habent minuta ſemina rotunda, guſtui accerrima, ad rutæ odorem inclinantia. Folia hæc planta habet pauca, longa, & lata, utrinque foliolis oblongis, ordinatis, quinis, Senecionis, aut cinerariæ modo crenatis, craſſis, pinguibus, & ſuccoſis, Crucæ colore, & quandoque rubeſcentibus. Tota hæc planta valdè acris eſt, & ad erucæ odorem aliquatenus inclinare videtur. Similis nobis viſa eſt eruca marina Myconi, ſed tamen ea non eſt, quoniam habet folia majora, & nihil in guſtu amaritudinis præbet, ſed ſolum acrimoniam, quæ non rutæ eſſe videtur, ſed ſinapi, & cùm cætera notæ à Sinapi ſilveſtri non abhorreant, Sinapi marinum eſſe idcircò credidimus. Neque Chebule etiam Serapionis eſſe poterit, cùm non habeat ſaporem ſalſum ſimilem nitro, qualem ſaporem Chakilen habere, ex Abice Serapio expreſſit. Calida hæc planta, et ſicca tertii ordinis ex valida acrimonia meritò eſſe videtur, omniumque maximè ſemina, quæ ob id erunt efficaciſſima, trita ex vino epota ad movendam urinam, quò nimirum craſſos humores incidant, extenuant. Audio etiam dari aquam ſtillatitiam ex tota planta prolectam ad movendam urinam, darique etiam ad flatulentos dolores, quamcunque corporis partem diu vexantes. Nonnulli folia, & germina, in acetariis edunt, atque etiam decocta ad frigidum ſtomachum roborandum.*

SINA-

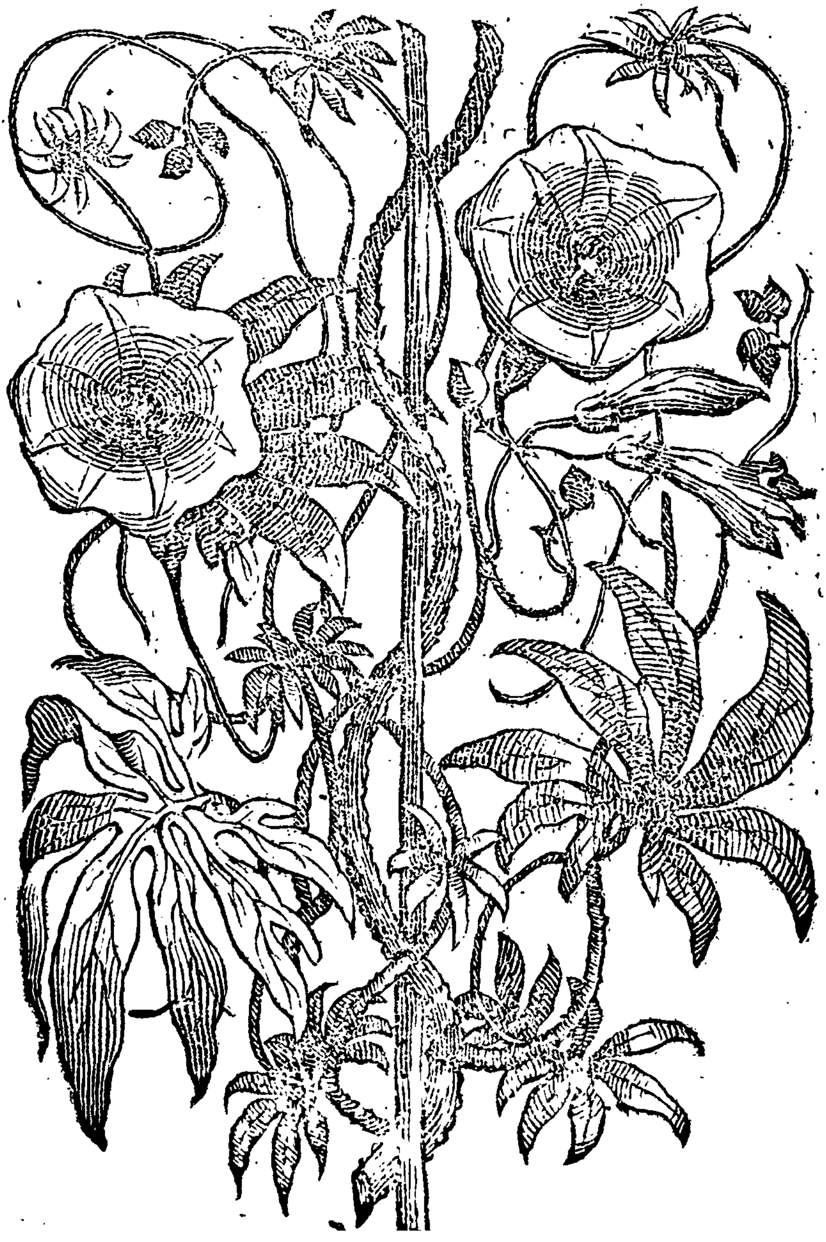
SINAPI MARINVM ÆGYPTIVM.

De Convolvulo Aegyptio.

VIx cultior in Aegypto hortus eſt, cui non ornamentum commodet Alexandrinis tapetiis conſpectius, elegans hæc planta, quam amœna potiſſimùm ſpecie ducti Om el heſſen, matrem pulchram Arabes nominant, Helxines ſive convolvulorum ordini, à Proſpero Alpino rectiùs adſcripta, quamvis rudiuſculè expreſſa. Fruticat à radice lignoſâ, longa, fibrataque, cortice pallido, nodulis innumeris ſcabro, quorum opera facili reptatu, adminicula omnia tranſcendens, quocunque trahes retrahesque ſequetur. A caudice virgulæ exeunt numeroſæ, & lentæ, ſive umbraculum mediteris, hortenſemque ſcenam, ſive conchyliatis omnibus & belluatis venuſtiora parietum peripetaſmata cogites, prompto flexu ductoris arbitrium admiſſuræ. Folia longulè productis petiolis inſiſtentia, lætoque virore grata, ſeptenis laciniis profundè diſcriminantur, quarum inferiores additamenta quoque ſua nactæ ſunt. Sed præcipuum plantæ ornamentum flós eſt, quem fœcundo partu non ſemel quotannis producit. Is vulgatis convolvulis amplior, ſimplici folio è calyce propellitur. Collectus primùm contractusque, donec reſupinis oris, ſi non ſuavem naribus halitum, ſaltem amœnam oculis cærulamque purpuram largiter explicet, radiato foliorum emblemate conſpicuus. Sinum obſcurior inumbrat color, in quo brevis exſurgens columella, lepidum caput innumeris ſtaminulis & appendicibus onerat. Flós diſcuſſis umbris à ſole expergefactus ſeſe dilatat: eodem in meridie inclementiùs radiante, collectis oris connivet: abeuntem ad Heſperios ſolem, biulcis denuò labellis blandè ſalutat, reliquo deinde noctis nemini copiam ſui facturus. Tandem emerito flore capſulæ ſeſe proferunt, lini capitula æmulantes, in quibus terna vel quaterna ſemina, orobi magnitudinem haud ſuperantia, fuſca, leviterque lanuginoſa reconduntur.

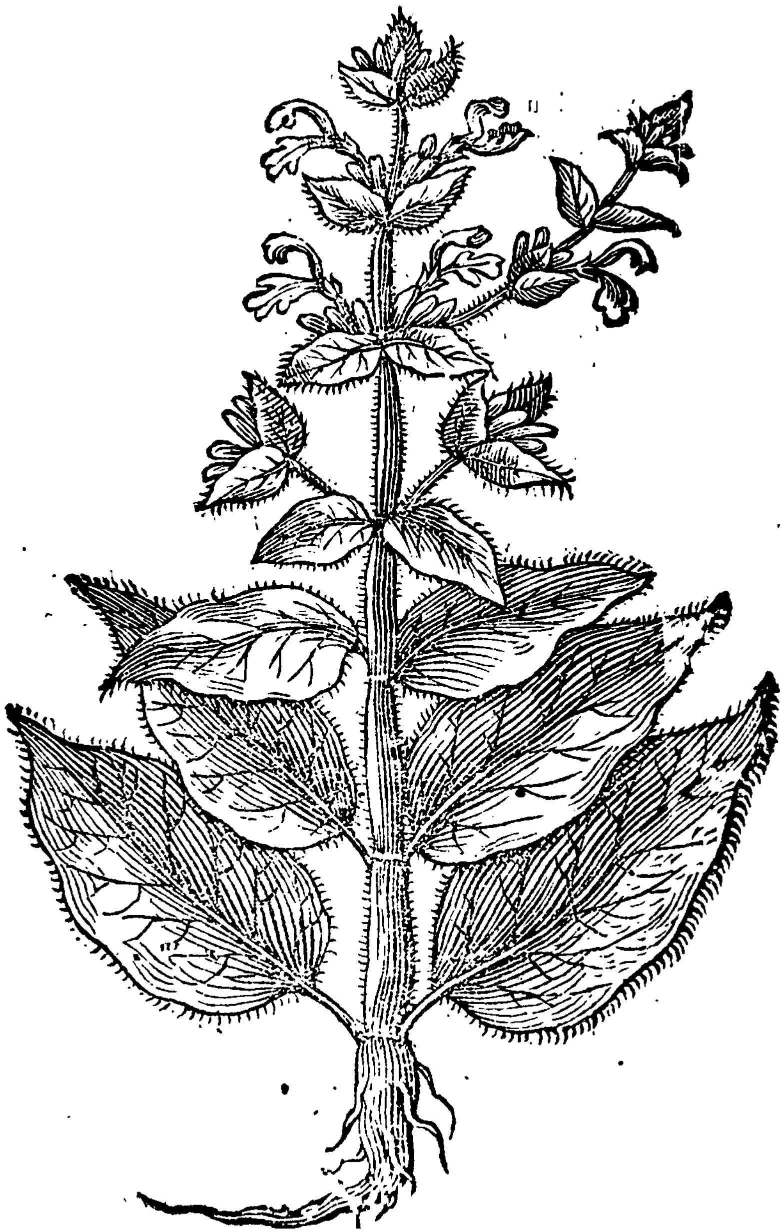
CONVOLVVLVS ÆGYPTIVS.

De Maro Ægyptio.

NOn omittenda hîc uſu multiplici nobilis planta, quam inter exotica Lib. 2. Cap. 10. Mari Aegyptii nomine ſequẽtibus deſcribit P. Alpinus. *Naſcitur in Aegypti locis ſiccis & ſqualidis juxta ædificiorum rudera planta quædam odorata, quæ caulem unum ab radice promit cubitalem, & ampliorem etiam, geniculatum colore albicantem, ex geniculis utrinque folio longo, craſſo, hormino Sylveſtri, & magnitudine, & figurâ proximo, inodoro, ac ferè inſipidi ſaporis ſiccantis cum quadam levi adſtrictione, & lanugine alba, adeò ut ex ſingulis geniculis duo folia cernantur, æquè ex oppoſito poſita: & hoc obſervatur in parte inferiori ipſius caulis, in parte verò ſuperiori ſcilicet, à medio caulis ſupra utrinque ex geniculis exeunt unà cum foliis ramuli graciles, breves, quadrati, qui utrinque in geniculis ferunt flores albos, Sclareæ ſeu herbæ Sancti Ioannis floribus quam ſimillimos, qui unà cum ſuis foliolis gravem odorem, prævalidum, reſpirant, non tamen ingratum: quibus ſuccedunt in ſuis parvis thecis oblongis ſemina parva, rotunda, braſſicæ ſeminibus ſimilia, acutum odorem reſpirantia. Cauliculorum omnium cimæ cum foliis, floribus, et cauliculis ſunt admodum odorata. In umbra ſiccata ſervantur ad uſum veſtium. Illis enim inſerta ipſas tuentur à teredinibus atque odorem gratum inducunt. Siccati verò ſi cauliculi validum odorem in ſuaviorem mutant. Vnde flores, & ſemina calefacientis ſunt facultatis, digerentis, & reſolventis, uſumque folia, ſed præcipuè cimarum ad dolores frigidos, & flatulentos ex vino decocta, atque dolenti parti appoſita, mirificum præſtant; Item foliorum ſuccus ex aceto & melle ad pænas ex facie delendas præſtat.*

MARVM ÆGYPTIVM.

Ad finem Cap. 43.

HIc explicit Proſperi Alpini de Plantis Aegyptiis labor, quarum ſelectiores, & quas Europæis minùs obvias exiſtimabat, huc præcipuè reduxit. Paucæ ſanè videbuntur, & quarum pars magna translatis ſeminibus in nobilioribus Italiæ hortis hoſpitata fuit. Imò paucas eſſe fateor, ſi veniant in comparationem earum, quas oculis uſurpare non licuit, quum praxeos Medicæ curis impliciti, neuter noſtrum ſeriò ſtudio huic rei vacare potuerit. Denique paucas *eſſe neceſſum eſt, quas ut iam* ante ſcripſi, paucis in locis, & plerumque velut in tranſitu vix conſtantibus oculis peregrinantes notamus. Quò laudabilius eorum inſtitutum eſt, qui digna curioſis ingeniis libertate ſecuri, minima omnia maximaque determinatis locis obſervando, rem herbariam utiliſſimis acceſſionibus auxerunt. Fecit hoc in Baldo ſuo, Apolline hoſpite digno *Helicone*, vir integerrimus Ioannes *Pona* : *fecit idem in Veneto* littore Antonius Donatus, optimus & humaniſſimus Pharmacopæus; quorum uterque editis iam ſcriptis immortale decus, gratâ poſteritatis memoriâ conſecutus eſt. Sed è communibus plantis, quas in Aegypto naſci *Proſper Alpinus* ſcripſit, & illæ ſunt, quas è Byzantio huc transferunt Proreges, Turcarumque proceres: ſuntque Narciſſi & Hyacinthorum elegantiores aliquot ſpecies: quibus tamen in Aegyptio ſolo propagatis *hoc accidit*, quod Theophraſtus dudum prodidit, ut odoris ſi quam habent ſuavitatem ſenſim exuant. Aer enim, inquit, ὁμιχλώδης καὶ δροσοβόλος, caliginoſus & roſcidus exiſtit. Imò tantâ primùm aquarum ubertate, & calore deinde intenſiore, languida hæc corpora vehementiùs reſolvuntur. His accenſeas Amberboi Turcicum, decoram ex Iaceorum ordine plantam, quæ aculeatis foliis incana ſpinoſo capiti florem intexit, cyanoidem quidem, ſed amplitudine ſpecioſiorem, cærulo purpuraque mixtis imbutum, quem turbinatis capitis involucris ornamenti gratiâ ſubnectunt, aliaſque huius generis.

Poſt

Poſt Smilacem Aſperam.

ASperæ Smilacis genera duo iam dudum rerum botanicarum ſtudioſiſſimi viri deſcripſerunt; quorum unum minùs ſpinoſum, brevioribus foliis ex atrore quodam vireſcentibus præditum, quæ vel nullis, vel rariſſimis ſaltem aculeis obſita ſunt. Floſculi ſex veluti radiis ſtellati, carneo rubori albedinem ſuam miſcent; è quibus umbonis inſtar prominulus fructus, ætate iam maturus, dilapſis foliis, rubedinem ſuam nigredine permutat. Huic ſimilis illa, quam in Zacyntho repertam Proſper Alpinus expreſſit. Diſcrimen tamen in eo eſt, quod circa petioli acceſſum, folia ſinu deſtituta, nec in acumen altero extremorum producta ſint, nec capreolos proxima quæque implicantes ex alarum angulis proferat: quamvis radices ob natalis ſoli mollitiem Hiſpanis omnibus cum magnitudine tum virium præſtantia non inferiores. Sed alteram illam aſperiorem Smilacem, cujus ſubjectam hîc effigiem vides, ſæpius mihi ſuppeditavit Nicolaus Contarenus, ille hoc ſeculo nobiliſſimus

Floræ ſacerdos, candidatus herbarum,
Quaſcunque Phoebus ſpectat, aut alit tellus
Non noſtra tantum, ſed remota, ſed cuncta,
Quam Pontus ambit, aut Olympus involuit.

ut verè cum doctiſſimo Poetarum ſcribam. Hanc Smilacem nō caule tantùm, ſed foliorum etiam oris extenſoque per medium eminentiore nervo aculeatā cernis. Viticulæ ex alarum ſinu plures proreptant, flores candidi racematim penduli, odore ſuaves: fructus item ætate provectâ rutilus, exiguis uvis Labruſcæ æmulus conſpicitur. Cæterùm, ut Proſper Alpinus ſeriò contendit, hanc ex Zacyntho Smilacem eſſe veram Hiſpanorum Salſam parillam, tam formâ radicum, quàm viribus adductus; ita inter hanc, & Indicam ſive Peruanam, tum facultatum vigore, tum externæ figuræ lineamentis diſcrimen aliquod intervenire, curioſis rerum naturæ viris cognitum eſt. Vidi Lugduni Batavorum, ſub Clariſſimo Everhardo Vorſtio, præceptore meo Indicæ Salſæ parillæ plantam natā, ab utraq; aſperâ Smilace, foliorum brevitate, denſitate, ſinu, coloris obſcuritate, ſpinarum abſentiâ, non parum diſcrepantem Notavit radicum quoque diverſitatem doctiſſimus Lobelius, qui ab uno radicis trun[co] amplo, ſtrumoſo, ſine geniculorū deinceps interventu, crebra illa v[i]dèque prolixa radicis loca, cortice pulla, rugiſque ſtriata deducit. Talis perhibetur quæ ex Honduras provincia advehitur, natalis ſoli ingenio, Europæis Smilacibus, in profliganda Veneris lue ſuperior.

SMI-

SMILAX ASPERA.

Concluſio.

HAec habui, mi Lector, quæ de Plantis Aegyptiis, amicorum hortatu, Proſperi Alpini libro ſubtexenda videbantur. Rudia illa dixeris, & ſoloci (ut Symmachus loquitur) filo elaborata. Fateor ſanè talia eſſe: & dudum in his ſtudiorum primitiis cenſorium illud ſupercilium ferendum conſtitui. Quanquam ſi induſtriæ meæ inchoamenta quædam tibi primitùs exhibeo, nil eſt, cur exercitati roboris ἀποτελέσματα flagites. Næ tu quoque fruſtra es, ſi à ſcaturiente commodùm fonticulo flumen exigis, ſub gelidis brumæ pruinis roſarum purpuram, ſub novella pampinorum umbra, muſtulenti autumni delicias quæris. Igitur æquum te mihi dabis, ſi quà vel calamus titubavit, vel officium memoria non fecit. Noſti quàm facile ſit, languentibus per occupationes oculis connivere. Denique, ut ex his quæ dedimus colliges,

----- *non omnis fert omnia tellus.*

00054582

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 15 June, 2016